

נציב קבילות החיילים

דוח שנתי לשנת 2025

שבט תשפ"ו, ינואר 2026

הדוח מוגש לשר הביטחון ולוועדת החוץ והביטחון של
הכנסת על פי סעיף 557 (א) לחוק השיפוט הצבאי,
התשט"ו - 1955

אתר הנציבות באינטרנט
www.mod.gov.il/nakhal

תוכן עניינים:

4	.01 דבר הנציבה	
7	.02 תקציר הדוח	
13	.03 מידע כללי	
17	.04 השנה במספרים	
25	.05 נושאים עיקריים	
26	סוגיות בפיקוד ומנהיגות	■
70	משרתי הקבע בצה"ל	■
100	מערך המילואים	■
124	זכויות בתחום השכר ותנאי השירות בצה"ל	■
140	תנאי המחיה והתשתיות בצה"ל	■
158	שירותי הרפואה בצה"ל	■
184	מיועדים לשירות ביטחון	■
199	.06 אחרית דבר	
201	.07 נספחים	
202	חלק יא' לחוק השיפוט הצבאי - תשט"ו - 1955	—
208	פקודת מטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים - נוהל פנייה וסמכויות	—
214	העוסקים במלאכה - תודות	—

דבר נציבת קבילות החיילים

.01

עם סיומה של שנת 2025, אני מתכבדת להגיש לשר הביטחון ולוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, דין וחשבון על פעילות נציבות קבילות החיילים לשנה זו.

חשיבותו של הדוח אינה רק בהצגת פעילות הנציבות, כי אם בשימת זרקור על הנושאים המרכזיים אשר הטרידו את המשרתים בצה"ל – בשירות סדיר (חובה וקבע) ובשירות המילואים, ואת אלה שעתידיים לשרת בו. זאת, על מנת לתקן עוולות שנעשו לפרט, לצד טיפול בליקויים שונים ומתן מענה מערכתית צופה פני עתיד במקרים המתאימים.

בשנה החולפת דובר רבות על חשיבותו של המשאב האנושי בצה"ל ועל הוקרתו – חיילי צה"ל, משרתי הקבע ומשרתי המילואים פעלו במקצועיות ומתוך תחושת שליחות עמוקה, ביצעו את המוטל עליהם במסירות אין קץ, והם אלה שהובילו את צה"ל להישגיו הרבים בחזיתות הרבות ובגזרות השונות.

כפי שהדגשתי לא אחת, לעיסוק באנשים, ובפרט במימוש זכויותיהם, יש השפעה מרכזית על בניית האמון בין צה"ל למשרתיו. כך, למשרת המקדיש את מלוא מרצו למען צה"ל, יש ציפייה כי זכויותיו לא יפגעו וכי יקבל מענה מיטבי לפניותיו בנושאים שונים.

דבר הנציבה

5

פערים בהקשרים אלה גורמים לשחיקה ולאובדן אמון במערכת הצבאית, והדברים מקבלים משנה תוקף בחלוף תקופה שוחקת וארוכה של לחימה עצימה.

גם השנה היוותה הנציבות משענת ואוזן קשבת בעבור משרתים בשירות סדיר ובשירות מילואים, וכן עבור מועמדים לשירות ביטחון, אשר חשו כי נפגעו מרשויות הצבא, עמדה לצידם ופעלה מול רשויות הצבא על מנת לסייע להם ולהיטיב את מצבם, והכול תוך שמירה על האמון בין המשרת לבין מפקדיו, אשר לקחו חלק פעיל בבירור הקבילה ובמתן סעד למשרת.

לצד הטיפול והמענה לקבילות, הקפדתי לבקר ביחידות השונות ברחבי הארץ, שוחחתי עם אלפי חיילים ומפקדים, בחנתי באופן בלתי אמצעי את תנאי שירותם, ושוחחתי עימם על האתגרים העומדים בפניהם ועל הנושאים המטרידים אותם. זאת, במטרה לסייע למשרתים ולאתר ליקויים הדורשים טיפול.

את רשמיי מביקורים אלה ואת ממצאי בירור הקבילות, אשר משקפים את הנושאים המטרידים את המשרתים בצה"ל ואת המיועדים להתגייס לשורותיו, העברתי באופן שוטף במהלך השנה

למפקדי צה"ל הבכירים, על מנת לקדם את זכויות המשרתים ולתת להם מענה רלוונטי ובזמן אמת.

לצד זאת, המשכתי לפעול לשילוב תובנות מקבילות בקורסי הפיקוד השונים בצה"ל (החל מדרג הפיקוד הזוטר ועד לדרגי הפיקוד הבכירים בצה"ל), הרצתי למשרתים המשתתפים בקורסים אלה, וקיימתי עימם שיח משמעותי ועמוק על המצופה מהם כמפקדים בצה"ל.

אני סמוכה ובטוחה שטובתם של חיילי צה"ל נמצאת בראש מעייניהם של המפקדים, וכי דוח זה ישמש אותם ללמידה ולשיפור לטובת פקודיהם בפרט, ולטובת צה"ל בכלל.

לסיום, אבקש להודות מעומק הלב לאנשי הנציבות, הפועלים במקצועיות ומתוך תחושת שליחות ואהבת האדם, למען צה"ל, למען חייליו ולמען מפקדיו.

תא"ל (מיל') רחלי טבת ויזל
נציבת קבילות החיילים

.02

תקציר הדוח

תקציר מנהלים

מדי מדי שנה פונים לנציבות קבילות החיילים אלפי חיילים ובני משפחותיהם בנושאים שונים הנוגעים לשירות הצבאי – ממנהיגות יחסי מפקד-פקוד, דרך נושאים הקשורים במענה רפואי, בתנאי השירות והתשלומים, בתנאי המחיה והתשתיות, ועד לנושאים הקשורים לשירות הקבע או לשירות המילואים, ולהיבטים הנוגעים להליכי הגיוס לשירות חובה.

ניתוח נתוני השנה החולפת מלמד כי מתוך אלפי פניות שהתקבלו בנציבות בשנה החולפת, הבשילו 6621 מהן לכדי קבילות – יציבות ביחס למספר הקבילות בשנת 2024. יודגש כי מספר זה מייצג את מספר הקבילות, וכי חלק מהקבילות הוגשו בשם של רבים נוספים, כמו גם קבילות שהוגשו בידי בודדים והשפעתם הינה על מספר רב של משרתים – אך כאמור כל קבילה, ובפרט קבילות מסוג זה, מיוצגת בנתונים המופיעים בדוח זה כקבילה אחת בלבד.

מהסתכלות רב-שנתית על נושאי הקבילות¹ עולה, כי גם השנה היו היבטים הנוגעים ליחסי מפקד-פקוד את הנושא המוביל שבגינה הוגשו קבילות (35% מסך נושאי הקבילות), אם כי ניתן לראות מגמת ירידה מתונה לעומת השנה שעברה, בה היוו 39% מסך הקבילות, ולעומת חמש השנים שקדמו לה, אז היוו כ-40% מסך הקבילות. לצד זאת, בלטו השנה קבילות בנושאים הנוגעים לנושאי רפואה (14%), למנהל ולרישומת (12%), קבילות בנושאי שכר (11%), וקבילות של מיועדים לשירות ביטחון (10%).

שנת 2025 התאפיינה בעלייה של כ-40% בקבילות משרתי הקבע ויציבות בקבילות משרתי המילואים, חיילי החובה ומיועדים לשירות ביטחון.

מתוך סך הקבילות שבוררו השנה, נמצאו 52% מתוכן מוצדקות (יציבות ביחס לנתוני שנת 2024), בכללן אף קבילות אשר באו על תיקון במהלך הבירור (18% מכלל הקבילות שבוררו).

זאת ועוד, למפקדי צה"ל ניתנו 597 המלצות – חלקן המלצות הנוגעות לעניינו של החייל הקובל בלבד, וחלקן המלצות בעלות השלכות רחב מערכתיות.

במסגרת בקרה אחר מימוש המלצות אלה, עלה כי 71% מתוכן כבר מומשו במהלך השנה החולפת, ו-180 המלצות שניתנו בשנים הקודמות הושלמו אף הן במהלך השנה. בהקשר זה יודגש, כי בהתאם לפקודת המטה הכללי 33.0336, המלצות נציב קבילות החיילים הן בגדר פקודה לביצוע.

כך, לדוגמה, במהלך השנה עודכנו כללי הזכאות למענק יובל לנגדים בדירוג המנהל בצה"ל, ויושמו בצה"ל החל מחודש ספטמבר 2025 (קבילה מס' 504899-1-0). בנוסף, בעקבות המלצותיי בקבילות אשר נגעו לעיכובים ותקלות בהליכי בירור חבויות (ובין היתר קבילה מס' 515134-6-1), קוצר משך הטיפול בבקשות מסוג זה, ודויקו תוצרי בירור החבויות. זאת ועוד, עודכנתי כי בעקבות המלצתי בקבילה

נוספת, התעדכנו הנחיות העבודה ב'מופת', והוחלט לנכות חובות בשיעור של עד 8% משכרו החודשי של המשרת, בהתאם לפקודות הצבא (קבילה מס' 516702-8-0), וכי משרתים בעלי חוב של מעל ל-1,000 ש"ח יעודכנו על ידי גורמי 'מופת' בחובם באופן ישיר, ולא רק באמצעות הודעה בתלוש שכרם (קבילה מס' 536414-6-0).

דוח זה מכון זרקור לסוגיות בולטות שנדונו השנה, ואשר יש בדיון בעניינן כדי לקדם את זכויות המשרתים.

במהלך השנה טיפלה הנציבות במאות רבות של קבילות הקשורות בהיבטים שונים של 'פיקוד ומנהיגות', נושא אשר מהווה מדי שנה את הנתח המשמעותי ביותר בעשיית הנציבות. כגוף שחרת על דגלו את העמידה האיתנה לצד החיילים ואת השמירה על זכויותיהם, ואשר רואה חשיבות מכרעת בטיפול בנושא באופן שיבטיח סביבת שירות מכבדת תוך שמירה על זכויות החיילים, בחרנו גם השנה להפנות זרקור להיבטים השונים שעלו מקבילות בנושא שבהם עסקנו השנה – החל מטענות חיילים על אלימות פיזית (אשר החמורות שבהן הועברו לבחינת גורמי המשטרה הצבאית החוקרת) ועל אלימות מילולית, דרך התבטאויות לא ראויות ונוקשות יתרה, וכלה באי-מימוש המלצות רפואיות מצד מפקדים או במענה לקוי מצד מפקדים למצוקה נפשית של פקודיהם.

בדומה לנושאים אחרים, גם בקבילות

שנגעו לפיקוד ולמנהיגות הערתי לבעלי תפקידים אשר נהגו בניגוד למצופה מהם, וכאשר עלו ליקויים הדורשים תיקון אף המלצתי על תיקונם. כאמור לעיל, בהתאם לפקודת מטכ"ל 33.0336, רשויות צה"ל מחויבות לממש את המלצותיי ככתבן וכלשונו.

נוסף על כך, לא הסתפקתי בהשפעה באמצעות בירור הקבילות ובקרה אחר מימוש המלצותיי בעניינים השונים אלא המשכתי לקחת חלק פעיל ולהרצות באופן קבוע בהכשרות מפקדים (מהזוטרים ועד לבכירים). זאת, לצד ביקורים רבים ביחידות צה"ל השונות, שבמהלכם שוחחתי עם מפקדים ועם חיילים, אשר שיתפו בתחושותיהם ובאתגרים שעמם הם מתמודדים.

במהלך השנה חלה עלייה משמעותית של 40% בקבילות שהוגשו בידי משרתות ומשרתי קבע (כ-965 משרתי קבע הגישו קבילות בשנה החולפת, עלייה של 271 קבילות ביחס לשנת 2024). עלייה משמעותית זו במספר הקבילות שהגישו משרתי הקבע, לצד אחוז ניכר של קבילות שנמצאו מוצדקות או באו על תיקון (58% קבילות מוצדקות בשנת 2025), מהוות איתות אזהרה, ולטעמי יש לפעול על מנת לוודא כי לצד הציפייה למסירות ולטוטאליות ממשרתי הקבע, בפרט לאחר שנתיים של פעילות עצימה ושוחקת, פועלות רשויות הצבא על מנת לוודא כי זכויותיהם נשמרות, וכי הטיפול בהם הוא מלא ומקצועי.

1. הנתון בדבר נושאי הקבילות מתייחס לסוגיות השונות הנדונות בכל קבילה ואפשר שבכל קבילה יהיו כמה נושאי קבילה. לפיכך, אין בהכרח הלימה בין מספר הקבילות לבין מספר נושאי הקבילות.

כך, במהלך השנה עמדנו לצד משרתי הקבע ופעלנו על מנת לסייע להם במגוון תחומים – החל בהיבטים הקשורים בפערים ובתקלות ברישומת האישית, אשר הובילו לפגיעה בשכר או לפגיעה בזכויות שונות; למימוש זכויותיהם ולתנאי שירותם; להליכים סגליים שונים; וכלה בנושאים העוסקים במערכת היחסים שבין פקוד למפקד, צורכי הרפואה ועוד. במקרים המתאימים הקפדנו להציף בפני גורמי הצבא את הפערים שזיהינו, ואף וידאנו כי הטיפול בהם נעשה כהלכה, ובהתאם לפקודות ולמדיניות הצבא. יודגש כי על פי רוב הקובלים פנו לגורמי הפיקוד ולגורמי משאבי האנוש ביחידתם טרם הגשת קבילתם, אך מאחר שעניינם לא בא על תיקונו, פנו לנציבות קבילות החיילים.

אשר לנושאים הנוגעים לזכויות הפרט, בלטו גם השנה נושאים הקשורים לפערים ברישומת האישית אשר הובילו לפגיעה בשכר המשרתים ובזכויותיהם, כדוגמת פערים ברמות הפעילות; מימוש ימי חופשה ומדיניות צבירתם, לנוכח תקופת הלחימה העצימה שלא אפשרה לרבים מהמשרתים לנצל את ימי החופשה שלהם הם זכאים; מנהל שאינו תקין ועוד.

ניתוחן של ממצאי הקבילות העלתה תמונת מצב מטרידה – רבות מהקבילות המוצדקות אינן נוגעות לפערים במדיניות הצבא הנוגעת לזכויות שונות של הפרט, כי אם לפערים ביישום המדיניות האמורה בחילות ובאגפים, בפיקודים וביחידות עצמן. כפי שהדגשתי פעמים רבות, העיסוק במשאב האנושי בצה"ל מחייב מקצועיות

ויעילות, תוך הבנת כובד האחריות והשפעתו המהותית של המשרתים.

גם בהקשרים אלה, משקבילה נמצאה מוצדקת, פעלתי לתיקון העוול שנגרם לפרט, בין במהלך הקבילה, ובין באמצעות המלצה מחייבת למתן סעד לקובל בתום הליך הברור, תוך שקיימתי בקרה אחר מימוש המלצותי אלה.

מעיסוק בקבילות הנוגעות לזכויות הפרט ולקבילותיהם של משרתי הקבע, הצטיירה תמונה שלפיה טיפול הגורמים האמונים על המענה לפרט לוקה לעיתים בפערים מקצועיים, וכי קיימים כשלים בהעברת מסרים בין גורמי המדיניות לגורמי המקצוע ביחידות, ומהם – ל"שטח".

לטעמי, פגיעה בזכויותיו של המשרת בשל פערים מקצועיים, פוגעת באמונם של המשרתים בגורמי המקצוע האמונים על הטיפול בהם ובזכויותיהם, ובאמונם בגורמי הפיקוד, שאינם מצליחים לסייע לפקודיהם באופן שיתר את הצורך בהגשת קבילה. פגיעה זו באמון חמורה שבעתיים לאחר תקופת לחימה עצימה, כשהמשרתים מצפים לכל הפחות לקבל את מלוא זכויותיהם.

לפיכך, בדוח עמדתי על כך שהגורמים המקצועיים האמונים על מתן המעטפת לפרט, נדרשים לוודא כי המענה שהם נותנים הוא מקצועי, מהיר, איכותי ושלם, וכי נשמרות זכויות המשרתים.

בשנה החולפת עסקתי רבות במתן מענה גם למשרתי ולמשרתות המילואים, אשר המשיכו והתייצבו גם השנה, למשך

תקופות ארוכות וממושכות אל חזיתות המלחמה השונות, וזאת לאחר שעשו זאת גם בשנים קודמות, תוך שהם מפגינים מוטיבציה, רוח לחימה ולכידות.

בשנת 2025 אומנם חלה ירידה במספר הקבילות שהגישו משרתי מילואים ביחס לשנות המלחמה הראשונות. ואולם, ביחס לשנים שקדמו למלחמה – מדובר בהיקף נרחב של קבילות מצידם של משרתי מילואים.

כך, גם במהלך השנה החולפת פעלתי על מנת לוודא כי משרתי המילואים יקבלו את מלוא זכויותיהם, ללא כל עיכוב, וסייעתי במגוון של נושאים, כאשר הבולטים שבהם עוסקים בהקפאת זימונים לשירות מילואים או שחרור משירות המילואים שלא בהתאם לפקודות; בסוגיות הנוגעות להכרה ביחידות כחלק מהמערך הלוחם (הכרה הגוררת הטבות שונות); במנהל וברישומת (כדוגמת אי-הזנתם של ימי מילואים או הזנת רישומת שגויה אשר הובילה לפגיעה בהטבות שונות); בטענות הנוגעות לאי-קבלת זכויות ומענקים שונים; בדרגות ובמינויים; וגם לגבי אוכלוסייה זו - בהתנהלות לא תקינה של מפקדים, ועוד.

בהזדמנות זו אבקש לשוב ולהודות למשרתי ולמשרתות המילואים, אשר נקראים לדגל ותורמים מזמנם ומיכולותיהם למען ביטחונה של המדינה.

סוגיית מימוש זכויותיהם הרפואיות של חיילים נדונה אף היא בדוח, בשני הקשרים עיקריים – הראשון נוגע באי-מימוש זכויות רפואיות של חיילים בידי מפקדיהם, לעיתים תוך אי-כיבוד ימי מחלה או פטור

רפואי או מניעת יציאה להפניות רפואיות ועוד. לצערי, מקרים אלה גורמים לא אחת להחרפת מצבו הרפואי או הנפשי של החייל, ולתחושת תסכול וחוסר אונים. בדוח עמדתי על זכותם של חיילי צה"ל לקבל מענה רפואי שלם ומלא, בזמן ובהתאם לפקודות ולהוראות הנוגעות לעניין.

היבט נוסף נוגע למענה הרפואי הניתן למשרתים בצה"ל, כך, לצד שיפור הולך וגובר ביחס לחוויית השירות הרפואי למשרתי צה"ל, בוררו טענות שונות הנוגעות להתנהלות גורמי הרפואה (החל בהתנהלות החורגת מאמות המידה הערכיות המצופות מגורמי הרפואה, עובר בשגיאות מקצועיות או בשגיאות בשיקול הדעת של גורמי הרפואה, וכלה בתיווך החלטות רפואיות לפרט); ליחס גורמי הרפואה ולזכויות החולה, ובפרט זכות החולה לסודיות רפואית; למענה רפואי הניתן לחיילים בחברות אזרחיות ועוד.

כמדי שנה ולנוכח החשיבות הרבה שאני מייחסת לתשתיות ולתנאי מחייה הולמים, אני מקפידה לייחד פרק בדוח השנתי העוסק בנושאים אלה.

במהלך השנה החולפת ונוכח קבילות שונות שהתקבלו בתחום התשתיות ותנאי המחייה, קיימתי מספר רב של ביקורים ביחידות צה"ל, בין היתר על מנת לבחון את מצב התשתיות באופן בלתי אמצעי ולשוחח עם החיילים המשרתים בבסיסי צה"ל. ממצאי ביקוריי והקבילות השונות העלו כי לא אחת תשתיות המגורים רעועות ומוזנחות, כדוגמת טענות על עובש בקירות, תקלות חשמל, מפגעי אסבסט, מזיקים,

.03

מידע כללי

עומד בקשר ישיר כל מלש"ב, וככזו היא מהווה את "חלון הראווה" לשירות הצבאי. משכך, להתנהלות רשויות הגיוס יש השפעה מכרעת על תפיסתם של המלש"בים ושל בני משפחותיהם את השירות הצבאי, וכפועל יוצא – על המוטיבציה שלהם לשירות בכלל, ולשירות משמעותי בפרט. לצד זאת, הליכי המיון והשיבוץ של מלש"בים בצה"ל משפיעים באופן דרמטי הן על יכולתו של צה"ל לבצע את משימתו על הצד הטוב ביותר, באמצעות הצבת האדם המתאים בתפקיד המתאים, והן על עתידם הצבאי של המלש"בים. על כן קיימת חשיבות רבה לקיום הליכי מיון הוגנים, סדורים ובהירים.

לנוכח החשיבות בקיומם של הליכי מיון ושיבוץ סדורים, אשר מתחשבים ברצונותיו של הפרט, מבלי לפגוע בצורכי המערכת, מטופלות הקבילות בגישה מאפשרת, אשר באה לידי ביטוי באופן שבו משיבים ב'מיטב' לקבילות הדורשות את התייחסותם. כך, גם השנה, כ-38% מכלל קבילות המלש"בים באו על תיקונן לשביעות רצון המלש"בים, גם כאשר עמדת 'מיטב' ניתנה, לא אחת, לפני משורת הדין.

ממצאי הקבילות והביקורים מועברים ליחידות ולמפקדים הבכירים באופן עיתי ושוטף במהלך השנה, ובטוחני כי מפקדי צה"ל, שבהם אני נותנת אמון רב ושללהם אני רוחשת כבוד והערכה עמוקים, יראו בדוח זה כלי שבאמצעותו יוכלו לפעול על מנת לתקן את אשר דורש תיקון ולהבהיר את אשר נדרש – למען חיילנו, למען צה"ל כולו ולמען ביטחון מדינת ישראל.

הצפות ועוד. התרשמתי כי חלק מהפערים נובעים מתשתיות ישנות ורעועות, חלקם נובעים משגרת מחנה חסרה במסדרים ובהקפדה על ניקיון, וחלקם נובעים מתשתיות שאינן מתאימות למספר המשרתים העושים בהן שימוש.

לעניין זה אציין כי לנוכח הממצאים שעלו בקבילות ובביקורי השונים, כבר במהלך השנה החולפת ועוד טרם כתיבתו של דוח זה, מצאתי לנכון, במקרים המתאימים, לעדכן את מפקדי צה"ל הרלוונטיים ואת גורמי הלוגיסטיקה בפערים משמעותיים שמצאתי בתחום התשתיות הדורשים בחינה מעמיקה והמשך טיפול מערכת.

תמונה דומה עלתה גם בנושא **תזונת המשרתים** - קבילות רבות העלו פערים במענה התזונתי הניתן לחיילים (טענות על כמות המזון או על איכותו – החל בטענות על מחסור קבוע במזון וכלה בהגשת מזון שאינו ראוי למאכל), ובפרט מחסור במנות ייחודיות (מנות צמחוניות, טבעוניות, ללא גלוטן או אלרגניים, או מנות בהכשר מיוחד).

כפי שהדגשתי לא אחת, **תנאי מחייה הולמים בצה"ל הם חלק מזכויות הפרט, אך הם גם מהווים מרכיב מרכזי ומשמעותי במוטיבציה ובמסירותם של החיילים לשירות צבאי, ולכן על המפקדים ועל הגורמים המקצועיים לעסוק בנושא ולתת מענה הולם לפערים העולים ביחידות השונות.**

זאת ועוד, במסגרת הדוח התייחסתי לקבילותיהם של כ-850 מיועדים לשירות ביטחון (מלש"בים). כפי שצינתי בדוח, יחידת 'מיטב' היא היחידה הצבאית המרכזית ועל פי רוב הראשונה שעימה

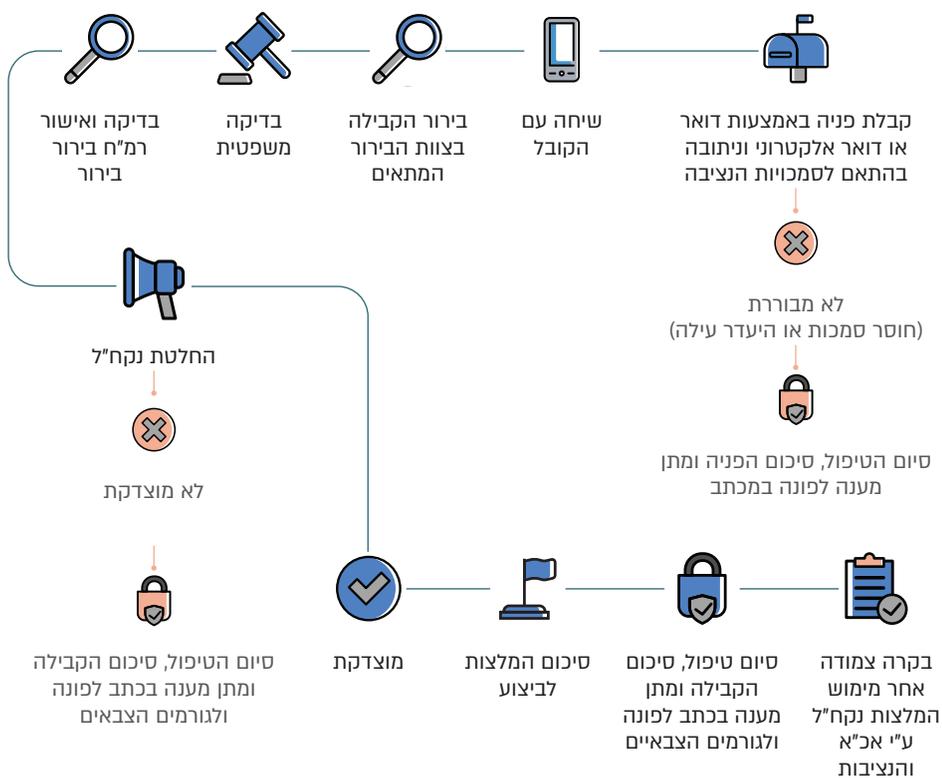
אתר האינטרנט של הנציבות
www.mod.gov.il/nakhal

ניתן לקבל הכוונה ראשונית
 במוקד הפניות של הנציבות

שםספרו **03-6977374**
 בימים א'-ה' בין השעות 09:00 - 17:00

איך ניתן להגיש קבילה?

תהליך הטיפול בקבילה

בהתאם לפקודת המטה הכללי שמספרה 33.0336 על מפקדי צה"ל לתקן את הליקויים עליהם הצביע הנציב, תוך 60 יום ממועד מתן הודעתו. הימנעות מביצוע המלצת הנציב מחייבת קבלת חוות דעת מהפרקליט הצבאי הראשי ואישור רמטכ"ל.

נציבות קבילות החיילים - נקח"ל על קצה המזלג

נציבות קבילות החיילים מהווה כתובת ישירה וזמינה לכל חייל צה"ל - בשירות חובה, קבע ומילואים וכן למיועדים לשירות ביטחון, ופועלת לקידום זכויותיהם ולסייע להם בהתאם לסמכויות הקבועות בחלק יא לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו - 1955.

ניתן לפנות אל הנציבות בנושאים שונים ומגוונים - החל מסוגיות הנוגעות לפיקוד ומנהיגות, דרך מעשים הקשורים במענה רפואי הניתן למשרתים בצה"ל, תנאי השירות והשכר, ואף להיבטים שונים הקשורים בתהליך הגיוס לצה"ל, בשירות הקבע ובשירות במערך המילואים.

על מה ניתן להגיש קבילה?

על מעשה או מחדל בנוגע לסדרי שירות, תנאי שירות או משמעת, הפוגע במישרין בקובל, כוגע בזכויותיו או מונע ממנו טובת הנאה והוא בניגוד לחוק או לפקודות הצבא, ללא סמכות חוקית או בניגוד למנהל תקין או שיש בו משום נוקשות יתרה או אי צדק בולט (בנושא דין משמעתי יש לפנות ישירות למדור הדין המשמעתי בפרקליטות הצבאית).

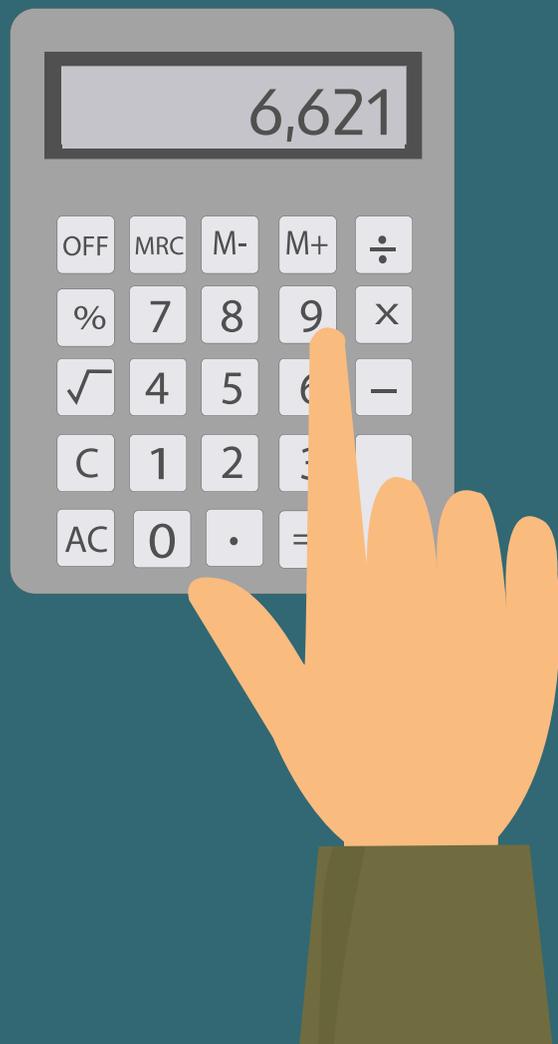
מי יכול להגיש קבילה?

- מיועדים לשירות ביטחון
- אנשי מילואים
- אנשי קבע
- חיילים בשירות חובה

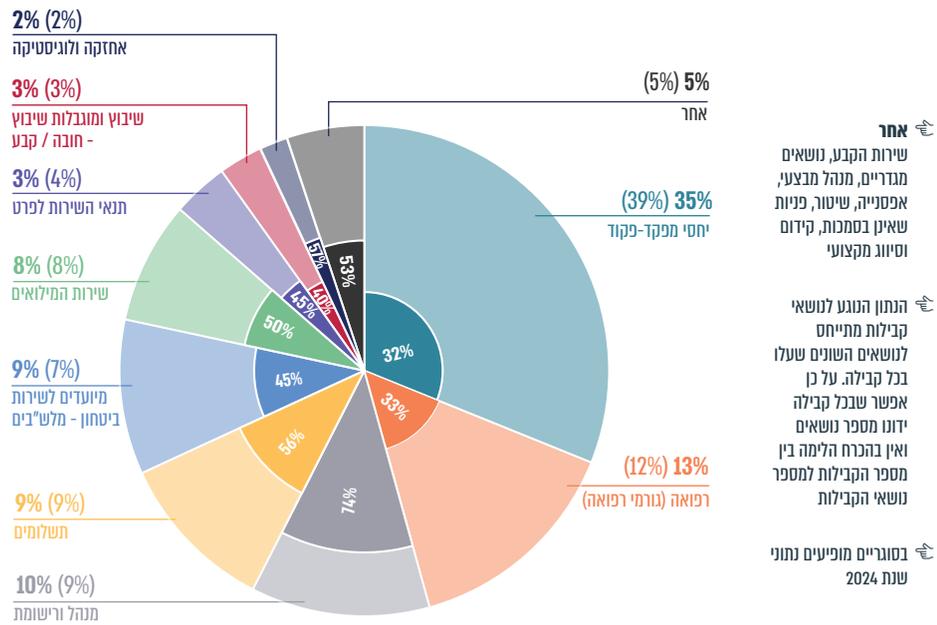
וכן קרוב משפחה מדרגה ראשונה או אדם אחר אשר התבקש להגיש את הקבילה בשמם של מי מאלה. עם זאת, יודגש כי הבירור יעשה מול מי שהקבילה הוגשה בשמו.

.04

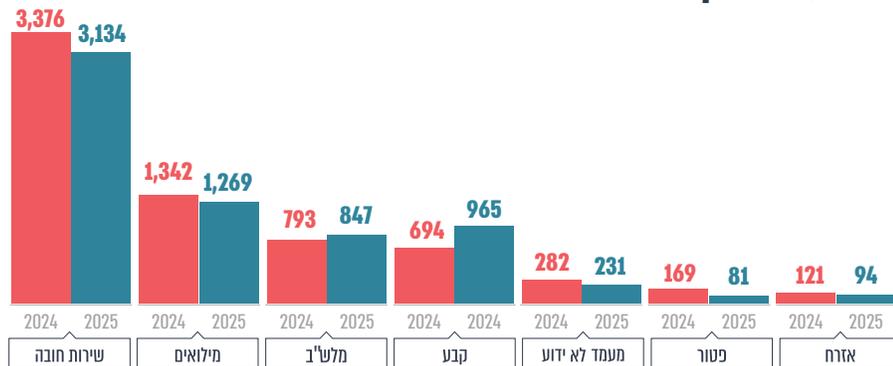
השנה במספרים

התפלגות נושאי הקבילות בשנת 2025 ואחוז המוצדקות מתוכן

פילוג מעמדות הקובלים

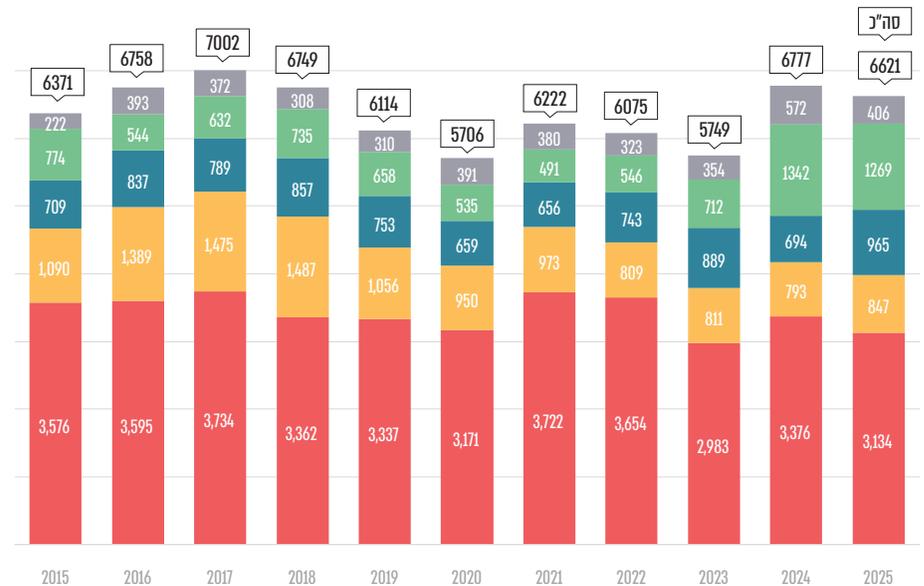

השוואה רב שנתית של מספר הקבילות שהתקבלו בשנים 2015 - 2025

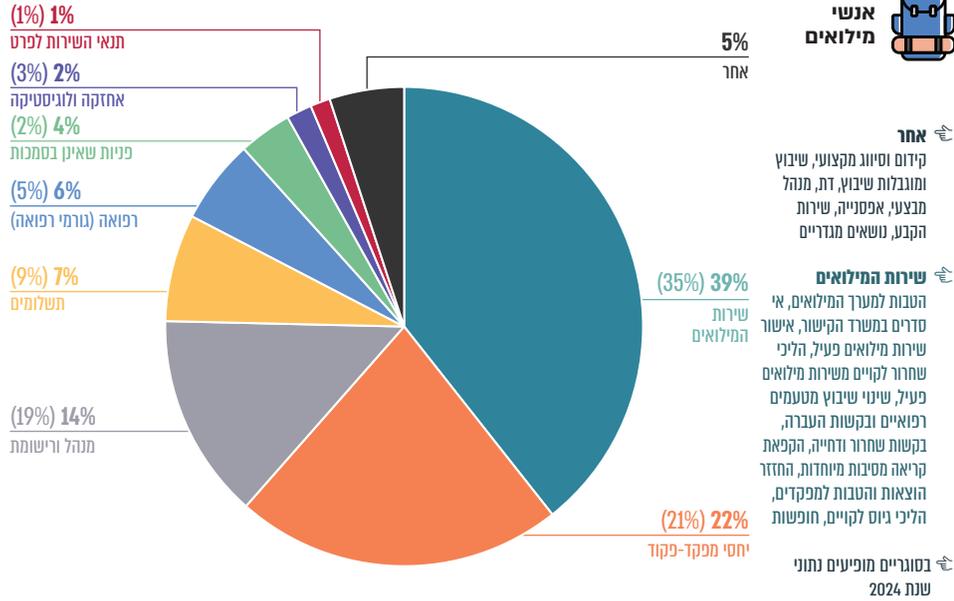
א. בשנת 2025 התקבלו בנציבות 6,621 קבילות, יציבות ביחס למספר הקבילות בשנת 2024.

ב. שנת 2025 התאפיינה בעליה של כ-40% בקבילות משרתי הקבע ויציבות בקבילות של משרתי המילואים, חיילי החובה ומיועדים לשירות ביטחון.

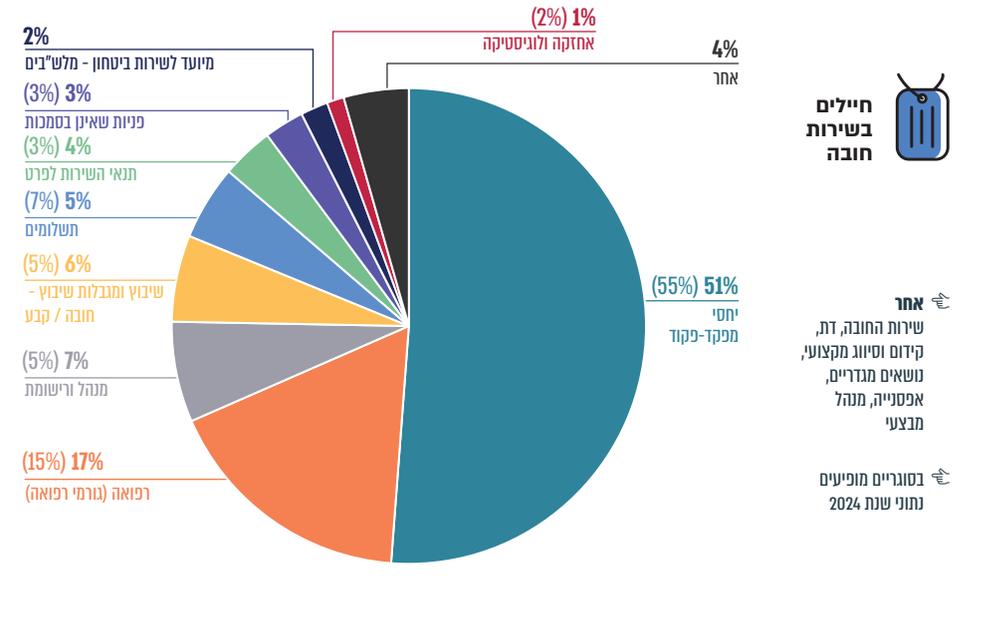
ג. חלק מהקבילות הוגשו בשמם של רבים נוספים, כמו גם קבילות שהוגשו בידי בודדים והשפעתם הינה על מספר רב של משרתים - אך כל קבילה, ובפרט קבילות מסוג זה, מיוצגת בנתונים המופיעים בדוח זה כקבילה אחת בלבד.

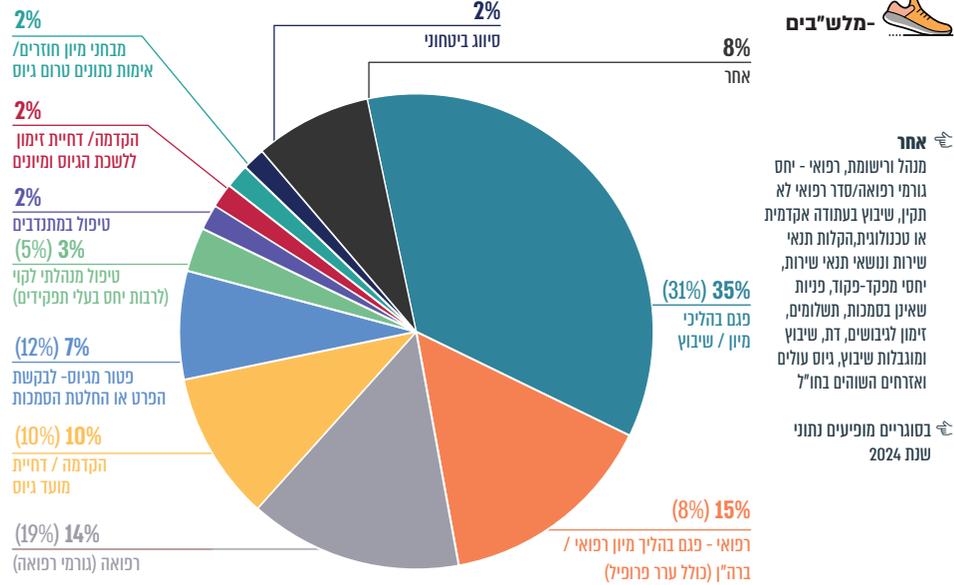
על מה קבלו אנשי המילואים?

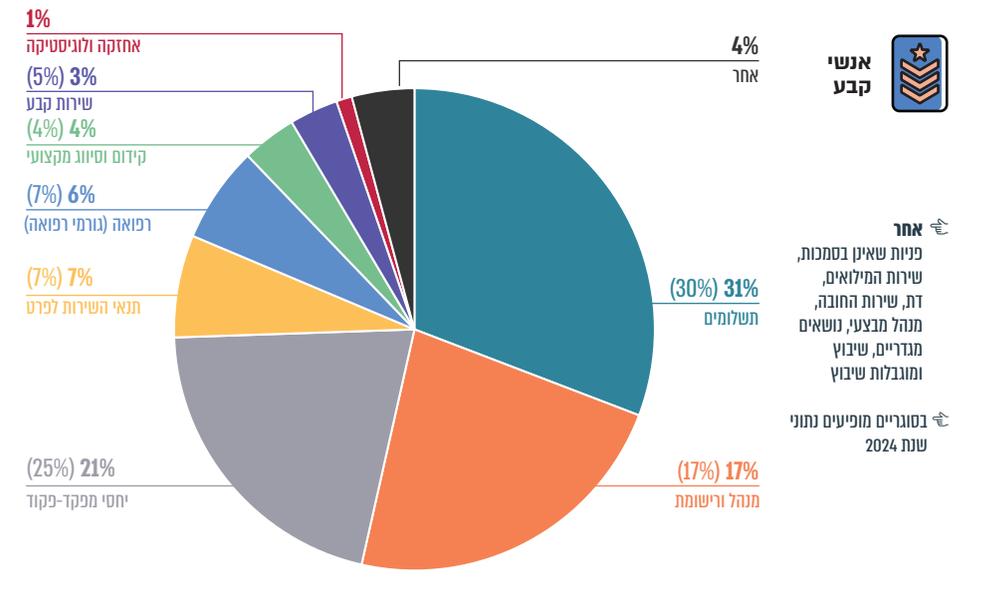
על מה קבלו חיילי החובה?

על מה קבלו מיועדים לשירות ביטחון השנה?

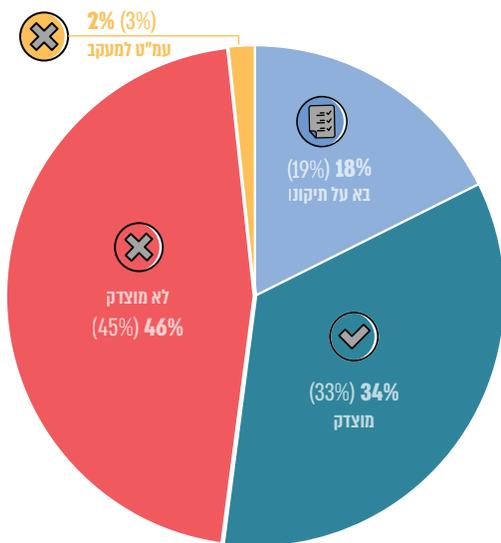

על מה קבלו אנשי הקבע?

תוצאות בירור קבילות בשנת 2025

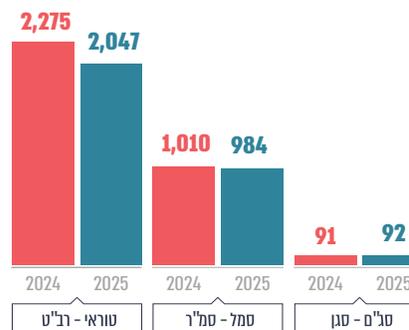
- פיקוד ומנהיגות (37%) **32%** מוצדקות
- מנהל ורישיות (72%) **74%** מוצדקות
- תלמונים ות"ס (56%) **53%** מוצדקות
- רפואה (26%) **33%** מוצדקות
- אשרתי קבוע (55%) **58%** מוצדקות
- אשרתי אילומים (56%) **51%** מוצדקות
- שירות האילומים (59%) **50%** מוצדקות

בסוגיים מופיעים נתוני שנת 2024

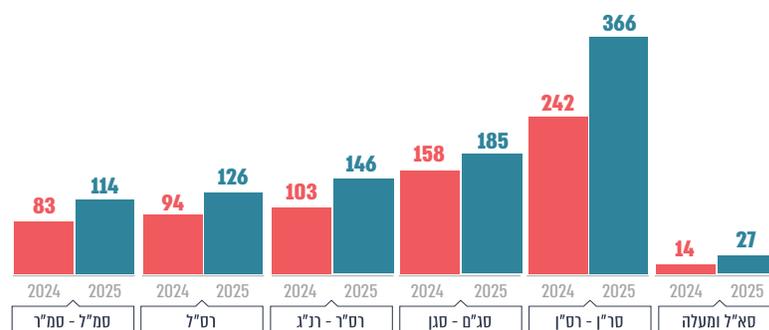
התפלגות דרגות הקובלים בשירות חובה

חיילים בשירות חובה

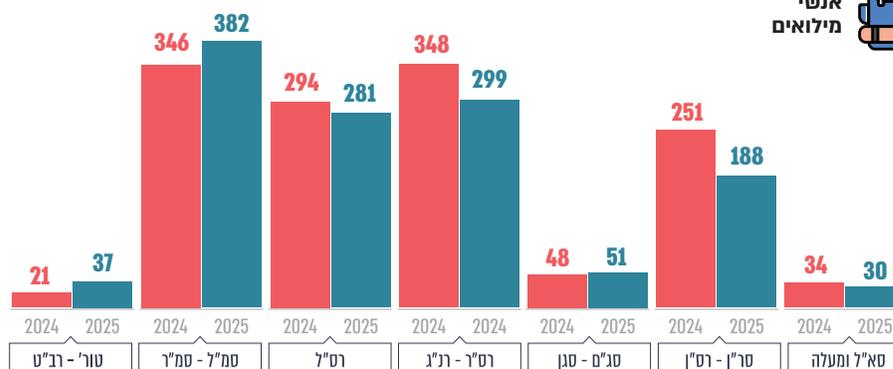
התפלגות דרגות הקובלים בשירות הקבע

אנשי קבע

התפלגות דרגות הקובלים בשירות המילואים

אנשי מילואים

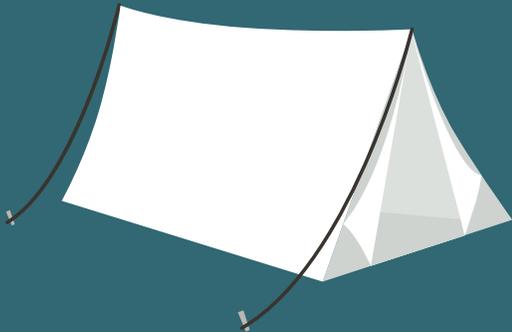
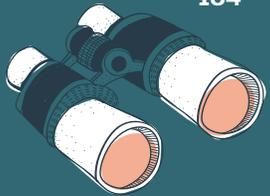
קבילות שהבירור בהן לא הושלם

שנת 2025	שנת 2024	תוצאות הטיפול
1,386	1,474	ביטול קבילה, הפסקת בירור
723	788	העדר עילה או סמכות, טיפול גורם אחר
2,109	2,262	סה"כ

.05

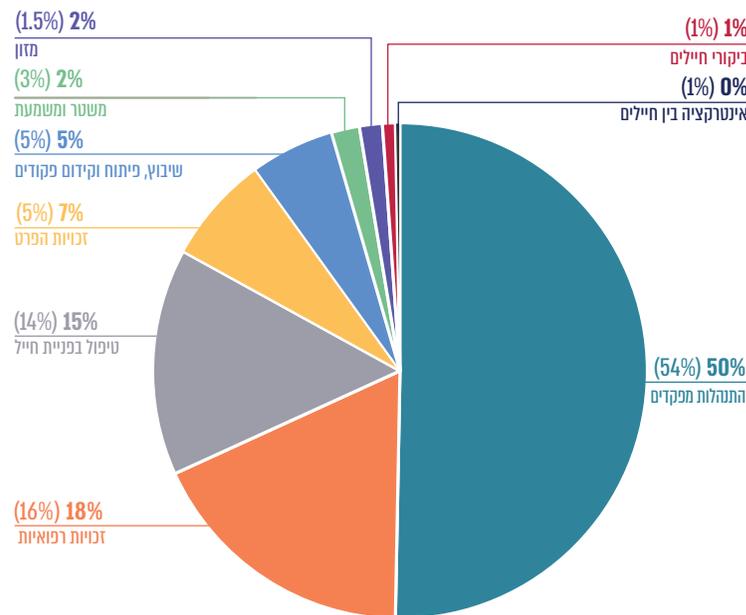
נושאים עיקריים

- 26 סוגיות בכיקוד ומנהיגות -
- 70 משרתי הקבע בצה"ל -
- 100 מערך המילואים -
- 124 זכויות בתחום השכר ותנאי השירות בצה"ל -
- 140 תנאי המחיה והתשתיות בצה"ל -
- 158 שירותי הרפואה בצה"ל -
- 184 מיועדים לשירות ביטחון -

סוגיות בפיקוד ובמנהיגות

נושאי קבילות בסוגיות של פיקוד ומנהיגות

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2024

במהלך שנת 2025 קבילות בנושאים אלו היוו 35% מכלל הקבילות בהם הושלם הברור בנציבות (לעומת 39% בשנת 2024, וכ-40% בחמש השנים האחרונות), ושיעור הקבילות המוצדקות עמד על 32% (לעומת 37% בשנת 2024). בהקשר זה אבקש לציין את מגמת הירידה המתונה בקבילות בנושאים אלו, לצד הירידה בשיעור הקבילות המוצדקות.

בדומה לנושאים אחרים, גם בקבילות שנגעו לפיקוד ולמנהיגות הערתי לבעלי תפקידים אשר נהגו בניגוד למצופה מהם, וכאשר עלו ליקויים הדורשים תיקון המלצתי על תיקונם. יודגש כי בהתאם לפקודת מטכ"ל 33.0336, רשויות צה"ל מחויבות לממש את המלצותיי ככתבן וכלשונו.

נוסף על כך, לא הסתפקתי בהשפעה באמצעות ברור הקבילות ובקרה אחר מימוש המלצותיי בעניינים השונים, והמשכתי לקחת חלק פעיל ולעמוד בקשר ישיר עם המשרתים בצה"ל – בין באמצעות הרצאות רבות בהכשרות מפקדים (מהזוטרים ועד לבכירים), ובין באמצעות קיום שיח ישיר עם המשרתים. זאת, לצד ביקורים רבים ביחידות צה"ל השונות, שבמהלכם שוחחתי עם מפקדים ועם חיילים, אשר שיתפו בתחושותיהם ובאתגרים שעמם הם מתמודדים.

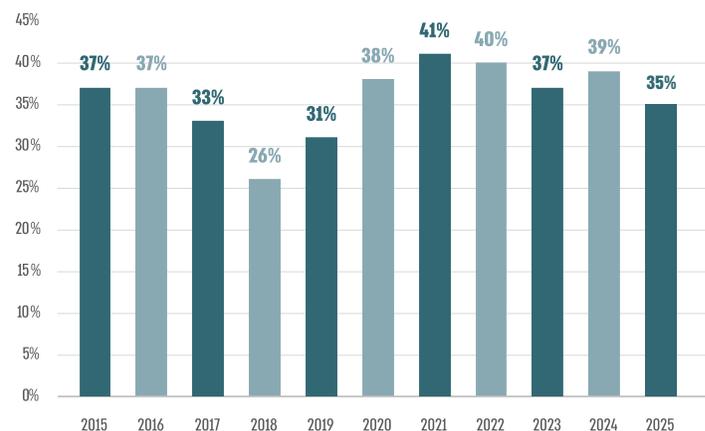
אלימות פיזית כלפי חיילים

לצד, גם השנה נדרשתי לאירועים חמורים שבהם פעלו מפקדים באלימות פיזית כלפי פקודיהם, לעיתים תוך שנטען כי הדבר נעשה "בבדיחות הדעת" או בשל מורת רוחם של המפקדים מהתנהלות פקודיהם. כך, באחד המקרים טען חייל כי מפקדו נהג כלפיו באלימות, הפילו לקרקע מספר פעמים ודרך

קבילות בנושא 'פיקוד ומנהיגות' מהוות נתח משמעותי מעשיית נציבות קבילות החיילים לאורך שנים, ואנו רואים חשיבות מכרעת בטיפול בנושא באופן שיבטיח סביבת שירות מכבדת, תוך שמירה על זכויות החיילים. כגוף שחרת על דגלו את העמידה האיתנה לצד החיילים ואת השמירה על זכויותיהם, בחרנו גם השנה להפנות זרקור להיבטים השונים שעלו מקבילות בנושא שבהם עסקנו השנה – החל מטענות חיילים על אלימות פיזית ומילולית, דרך התבטאויות לא ראויות ונוקשות יתרה, וכלה באי־מימוש המלצות רפואיות מצד מפקדים או במענה לקוי מצד מפקדים למצוקה נפשית של פקודיהם.

לצד, גם השנה נדרשתי לאירועים חמורים שבהם פעלו מפקדים באלימות פיזית כלפי פקודיהם, לעיתים תוך שנטען כי הדבר נעשה "בבדיחות הדעת" או בשל מורת רוחם של המפקדים מהתנהלות פקודיהם. כך, באחד המקרים טען חייל כי מפקדו נהג כלפיו באלימות, הפילו לקרקע מספר פעמים ודרך על גופו.

היקף נושאי הקבילות בתחום "פיקוד ומנהיגות" בהתפלגות רב שנתית, מכלל הקבילות

על גופו (קבילה מס' 5-0-540605). במקרה אחר הליון משרת קבע על תקיפתו באגרופים ובחפץ חד, עד לפציעתו (קבילה מס' 0-9-541631). בקבילה נוספת הליון חייל על הכאתו בידי קצין ביחידה, באגרופים ובבעיטות (קבילה מס' 0-6-541454). במקרה נוסף, טען חייל כי קצין חנק אותו וזרק עליו אבנים (קבילה מס' 0-9-539131). בקבילה נוספת הליון חייל על כך שבמהלך פעילות מבצעית מפקדו כיוון לעברו רובה אוויר שמצא באחד הבתים בדרום לבנון, ירה לעברו ופגע בגופו (קבילה מס' 5361115-0-5). במקרה אחר עלה כי מפקד זרק כיסא לעבר חייל שהיה עם אוזניות בשתי אוזניות, לטענת המפקד – על מנת למשוך את תשומת ליבו של החייל (קבילה מס' 0-3-538847). במקרה דומה מפקד מחלקה הבחין בכך שחיילת יושבת במהלך שמירה, בניגוד להנחיות, ולכן הרים את הכיסא שעליו ישבה והיא נפלה (קבילה מס' 0-9-538321). במקרה נוסף מפקד דחף את פקודו במהלך ויכוח, והוא ננזף על הדברים במהלך בירור הקבילה (קבילה מס' 0-3-537157). מבירור של קבילה אחרת עלה כי מפקד צוות צוערים חבט בחוזקה בעורפו של צוער, בניסיון להפריד בינו לבין צוער אחר בזמן משחק, והוא הועמד לדין משמעת במהלך הבירור (קבילה מס' 0-4-539336). לצד זאת, נדרשנו גם לטענות הנוגעות להתעללות בבעלי חיים (כדוגמת קבילה מס' 0-3-539827). ביחס לחלק מהמקרים (ומקרים אחרים נוספים) הוחלט בשיח מול גורמי התביעה הצבאית והמשטרה הצבאית החוקרת, להעביר את הטענות לבחינה ולטיפול באפיק פלילי. מקרים אחרים טופלו בנציבות – זאת תוך מתן בכורה לטיפול גורמי הפיקוד הבכירים בנושאים שעלו מתוך הקבילות, על מנת להשיב את האמון של החייל במערכת הצבאית, כפי שעולה מהדוגמאות להלן.

מ"פ חתך את מנסיו של חייל בסכין ופצע אותו בשל הופעתו המרושלת

חייל בשירות חובה הליון על כך שבזמן תמרון בלבנון מפקד הפלוגה בחן את הופעת לבוש החיילים, וכאשר הבחין כי גומיות הנעליים שלו לא היו במקומן, הוא ניגש אליו בכעס, תפס את רגלו וחתך את מנסיו בסכין, תוך שפצע אותו קלות לעיני יתר החיילים. זאת תוך שאמר "אם אתה לא יודע לשים את הגומיות למעלה לא יהיו לך גומיות בכלל" ו"סתום ת'פה, תעיף ת'ידיים". בהקשר זה מסר החייל, כי כעבור כעשר דקות מפקד הפלוגה התנצל בפניו ונתן לו את מנסיו האישיים. עוד טען החייל, כי הוא הודח מלחימה שלא בצדק, והוסיף כי כאשר מפקד הגדוד כגש אותו לאחר הדחתו הוא התעניין בשלומו ובמצב מנסיו, ואמר בטון מאיים: "יופי, שלא תכין לנו איזה סרטון" (קבילה מס' 0-6-536114). לצורך בירור הקבילה ערך מפקד החטיבה תחקיר מעמיק, ובסופו העיר למפקד הפלוגה על התנהלותו, והעמידו לדין משמעת.

בתום הליון הבירור מצאתי פגם חמור בהתנהלות מפקד הפלוגה, שחתך את מנסיו החייל באמצעות סכין בזמן שהייה בלחימה בלבנון, ובכך חרג באופן מובהק מערכי צה"ל ומהנורמות המצופות ממפקד בצבא. לצד זאת, ונוכח טיפולו המשמעותי של מפקד החטיבה, לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי בהקשר זה. עם זאת, הסבתי את תשומת ליבו של מפקד הגדוד להתבטאותו כלפי החייל, והדגשתי בפניו כי לאמירות מפקד בכיר כלפי חייליו יש משקל רב, ועל-כן

”
חייל בשירות חובה הליון על כך שבזמן תמרון בלבנון מפקד הפלוגה בחן את הופעת לבוש החיילים, וכאשר הבחין כי גומיות הנעליים שלו לא היו במקומן, הוא ניגש אליו בכעס, תפס את רגלו וחתך את מנסיו בסכין, תוך שפצע אותו קלות לעיני יתר החיילים. זאת תוך שאמר "אם אתה לא יודע לשים את הגומיות למעלה לא יהיו לך גומיות בכלל" ו"סתום ת'פה, תעיף ת'ידיים".

”
מפקד זרק כיסא לעבר חייל שהיה עם אוזניות בשתי אוזניות, לטענת המפקד – על מנת למשוך את תשומת ליבו של החייל. במקרה נוסף מפקד דחף את פקודו במהלך ויכוח, והוא ננזף על הדברים במהלך בירור הקבילה.

”
ביחס לחלק מהמקרים הוחלט בשיח מול גורמי התביעה הצבאית והמשטרה הצבאית החוקרת, להעביר את הטענות לבחינה ולטיפול באפיק פלילי. מקרים אחרים טופלו בנציבות – זאת תוך מתן בכורה לטיפול גורמי הפיקוד הבכירים בנושאים שעלו מתוך הקבילות, על מנת להשיב את האמון של החייל במערכת הצבאית.

נדרש ממנו לנהוג באחריות ולנהוג במשנה זהירות באופן התבטאותו בעתיד.

עוד מצאתי, כי החייל הודח מתפקידו כלוחם מבלי שזומן לשיחה אצל מפקד הגדוד, ובכך לא ניתנה לו הזדמנות להציג את עמדתו, וזאת בניגוד לפקודות הצבא. על-כן, הורתי למפקד החטיבה לחדד את הוראות פקודות הצבא בהקשר זה בקרב כלל גורמי הפיקוד בגדוד הרלוונטי, למניעת הישנותם של מקרים דומים.

סגן מפקד פלוגה הכה חייל לוחם במשך 10-15 דקות חרף בקשותיו להפסיק, תפס את ראשו ונתן אגרוף לחזהו

חייל המשרת כלוחם הליון על כך שסגן מפקד הפלוגה נכנס לחדרו, ישב על מיטתו, והכה אותו במשך דקות ארוכות, חרף בקשותיו להפסיק. נוסף על כך, תפס סגן מפקד הפלוגה את ראשו של החייל, ונתן אגרוף על חזהו.

מפקד הגדוד אשר תחקר את האירוע עם קבלת הקבילה, מסר כי מדובר באירוע אלימות חריג שאין לו מקום, גם אם התקיים בהומור, והדגיש כי הגם שהתרשם כי הקצין ראה באירוע חלק מהתנהלות בבדיחות הדעת וללא כוונה להזיק לחייל, מדובר באירוע שלילי שלא תורם לרוח הגדוד. לפיכך, הנחה מפקד הגדוד להעמיד את סגן מפקד הפלוגה לדין משמעת, ולהעביר את לקחיי המקרה לכלל המפקדים לצורכי למידה והפקת לקחים.

בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות

מטעמי, מלבד הסבת תשומת הלב לכך שבמסגרת מערכת היחסים הפיקודית, אין מקום למגע פיזי, לא כל שכן ליחס אלים, אף לא בבדיחות הדעת ובהומור, ויש להוקיע סגנון זה, שמוביל לטשטוש הגבולות בין גורמי הפיקוד לפקודיהם, ולפגיעה באמון במפקדים, במשמעת ובכשירות.

נגד מטבח הניח את ידו על בית חזהו של חייל ודחף אותו לאחור, כשנשאל לסיבה לכך ענה: "כי אני יכול, אני אעשה מה שבא לי, למה מה תעשה?"

חייל בשירות חובה הליון על כך שכאשר ניגש לקחת אוכל במהלך ארוחת הצוהריים, נגד המטבח הניח את ידו על חזהו, ודחף אותו לאחור. עוד הוסיף, כי כששאל את נגד המטבח מדוע עשה כן, השיב: "כי אני יכול, אני אעשה מה שבא לי, מה תעשה?", וכאשר השיב שייגש קבילה על התנהלותו, השיב: "לא אכפת לי" (קבילה מס' 0-2-535788).

סגן מפקד החטיבה אשר תחקר את האירוע מסר כי נגד המטבח התנהל באופן שאינו ראוי עת דחף את החייל הקובל, התבטא כלפיו באופן שאינו הולם והתקרב אליו באופן מאיים. משמצאתי כי אכן היה מגע פיסי בלתי ראוי בין נגד המטבח לחייל, וכי נגדים נוספים נדרשו להפריד בין השניים, הערתי לנגד המטבח על אופן התנהלותו, תוך תיוק הערתי בתיקו האישי, והדגשתי בפניו כי עליו לנהוג באיפוק ובשיח מכבד מול פקודיו וחיילים אחרים, חרף מורת רוחו מהתנהלותם.

חייל חובה אחר טען, כי נגד המשמעת

”
נגד המטבח התנהל באופן שאינו ראוי עת דחף את החייל הקובל, התבטא כלפיו באופן שאינו הולם והתקרב אליו באופן מאיים. משמצאתי כי אכן היה מגע פיסי בלתי ראוי בין נגד המטבח לחייל, וכי נגדים נוספים נדרשו להפריד בין השניים, הערתי לנגד המטבח על תוך תיוק הערתי בתיקו האישי, והדגשתי בפניו כי עליו לנהוג באיפוק ובשיח מכבד מול פקודיו וחיילים אחרים, חרף מורת רוחו מהתנהלותם.

ביחידה נייער את גופו והכה אותו בגבו על מנת להעירו (קבילה מס' 0-4-535626). בתום הליך בירור הקבילה, ועל אף שלא עלה בידי להתחקות אחר השתלשלות האירועים באופן מדויק נוכח הגרסאות הסותרות, מצאתי כי נפל פגם בכך שנגד המשמעת השתמש במגע פיזי על מנת להעיר את הקובל, דבר שלגביו לא היה ספק. הדגשתי, כי מצופה ממפקד להתנהל באופן הולם ומכבד כלפי פקודיו, ולהימנע מכל מגע פיזי עימם, ועליו להשתמש בכלים הפיקודיים העומדים לרשותו כשאינו שבע רצון מהתנהלותם. מאחר שסגן מפקד החטיבה עמד עם הנגד על הפגם בהתנהלותו ועל אופן ההתנהלות המצופה ממנו בעתיד, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי בנושא.

קצין משך חייל בחוזקה מכותפת חולצתו עד שזו נקרעה ואמר: "כל פעם אתם מזיינים אותנו", "אני הולך לזיינ אתכם", "אני אכנס בכם"

חייל הליון על התנהלותו של קצין בדרגת רס"ן, אשר משך אותו בחוזקה מכותפת חולצת המדים שלו עד שזו נקרעה, והביע את מורת רוחו תוך שהוא צועק ומתבטא באופן לא ראוי באומרו "כל פעם אתם מזיינים אותנו", "אני הולך לזיינ אתכם", "אני אכנס בכם" (קבילה מס' 0-6-53674).

במהלך בירור הקבילה, מסר הקצין כי הוא מצר על הדרך שבה בחר להתבטא ולפעול, והוסיף כי לא היה בכוונתו לפגוע בחייל והוא מצר על הדברים. נוכח האמור, מפקד היחידה מצא כי נפל פגם בהתנהלות הקצין ונזף בו. נוסף על כך, החליט מפקד היחידה להעביר את לקחיי המקרה ואת מסקנותיו לכלל גורמי הפיקוד, לשם למידה ומניעת הישנותם של מקרים דומים. בנסיבות אלה,

ומאחר שהחייל הביע את שביעות רצונו מטיפול מפקד היחידה בעניינו ומהתנצלות הקצין בפניו, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

מפקד מחלקה תפס חייל בצווארון חולצתו ואמר: "מבחינתי הארונות האלה על הכתפיים לא שווים כלום, אם תקרא לי עוד פעם ליצן אני אשבור לך את הפנים"

חייל הליון על מפקד מחלקה בגדוד שאמר לו, בנוכחות חיילים ומפקדים רבים: "מבחינתי הארונות האלה על הכתפיים לא שווים כלום, אם תקרא לי עוד פעם ליצן אני אשבור לך את הפנים", תפס את צווארון חולצתו פעמיים, ובפעם השנייה אף ניסה לתת אגרוף בפניו (קבילה מס' 0-6-536884).

על יסוד ממצאי הבירור ונוכח העדויות שהתקבלו במהלכו, מצאתי כי מפקד המחלקה אכן התבטא באופן המיוחס לו, ולכל הפחות תפס בצווארון חולצתו של החייל הקובל, דבר שלטענת העדים הוביל לאלימות ביניהם.

הגם שלא נסתרה מעיני התנהלות החייל הקובל לפני האירוע ובמהלכו, כפי שנמסר במהלך הבירור, מצופה ממפקד לשמור על איפוק, קור רוח וכבוד, גם במצבים שבהם הוא אינו שבע רצון מהתנהלות החייל שמולו, ולרשות המפקד עומדים כלים פיקודיים שבאפשרותו לעשות בהם שימוש במקרים מסוג זה. הדגשתי, כי על המפקד להימנע מכל סוג של אלימות, מילולית או

חייל הליון על מפקד מחלקה בגדוד שאמר לו, בנוכחות חיילים ומפקדים רבים: "מבחינתי הארונות האלה על הכתפיים לא שווים כלום, אם תקרא לי עוד פעם ליצן אני אשבור לך את הפנים", תפס את צווארון חולצתו פעמיים, ובפעם השנייה אף ניסה לתת אגרוף בפניו.

הגם שלא נסתרה מעיני התנהלות החייל לפני האירוע ובמהלכו, כפי שנמסר במהלך הבירור, מצופה ממפקד לשמור על איפוק, קור רוח וכבוד, גם במצבים שבהם הוא אינו שבע רצון מהתנהלות החייל שמולו, ולרשות המפקד עומדים כלים פיקודיים שבאפשרותו לעשות בהם שימוש במקרים מסוג זה.

פיזית, ואף מכל מגע בינו לבין חיילים. לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקד המחלקה על אופן התנהלותו, על התבטאותו, ועל מגע בלתי ראוי שהוביל לאלימות ביניהם, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

קצין שסורב להיכנס בשערי מחנה ללא אישור מתאים התבטא באופן שאינו הולם ונתן אגרוף לשער הצמוד לחיילת

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שקצין הלוגיסטיקה החטיבתי (בדרגת רב־סרן) התנהג כלפיה באלימות כאשר סירבה להכניסו בשערי הבסיס בהיעדר אישור. כניסה מתאים (קבילה מס' 0-0-535370).

מבירור הקבילה עלה כי במסגרת תפקידה של החיילת במשימת שמירה בשער המחנה, ביקש קצין הלוגיסטיקה החטיבתי לעקוף את תור הרכבים, כולל רכב האבטחה, על מנת להיכנס בשערי הבסיס עם נהגו בהקדם, כדי להגיע לדיון. כשהחיילת לא אישרה את כניסתו, מאחר שמערכת האישורים לא עודכנה כי הוא זכאי להכניס מלווים, התפרץ הקצין באופן אליים ומאיים, ובפרט – התקרב בטון מאיים, הרים את קולו, ניסה לפתוח את השער בעצמו ואף נתן אגרוף לשער.

עם סיכום ממצאי הבירור, נוכח חומרת המעשה מצאתי מקום להעיר לקצין בחומרה על אופן התנהלותו ולתייק את הערתי בתיקו האישי. הדגשתי, כי מצופה מקצין במעמדו לכבד את החייל אשר

מבצע תפקיד שמירה על הגנת המחנה, וגם בנסיבות דנן היה עליו לנהוג באיפוק ובכבוד הראוי במעמד בדיקת כניסה למחנה צבאי.

התבטאויות לא ראויות מצד מפקדים

מ"פ אמרה לחייל שהעלה חשש לפגיעה עצמית: "אז תתאבד, קח את הנשק ותתאבד"

חייל הלין על כך שלאחר שיצא מתוסכל משיחה עם מפקדת הפלוגה על בקשתו לעבור ליחידה אחרת שוחח עם חברתו בטלפון, ומפקדת הפלוגה צעקה לעברו "מה יש לך, תירגע, תסתום, מה יש לך" ואיימה עליו כי "יסגור את כל השבתות". בהמשך, משהביע רצון לפגיעה עצמית אמרה לו "אז תתאבד, קח את הנשק ותתאבד" (קבילה מס' 0-1-536569).

במסגרת הליך בירור הקבילה תחקר מפקד החטיבה את האירוע והעיר לקצינה על התבטאותה. לצד זאת, מצאתי מקום להדגיש בפני הקצינה כי על המפקדים בצה"ל להתבטא ולנהוג באופן מאופק, ענייני ומכיל כלפי פקודיהם, גם במקרים שבהם התנהלותם המשמעתית אינה תקינה, ובפרט במצבים שבהם חשים תסכול או מצוקה, ועליהם להקפיד בלשונם במהלך שיח עם חייליהם. נוכח האמור לעיל, ואף שמפקד החטיבה העיר למפקדת הפלוגה על אופן התבטאותה כלפי החייל הקובל, מצאתי מקום להוסיף ולהעיר לקצינה על הדברים, תוך תיוק הערתי בתיקה באישי.

מפקדת אמרה לחיילת "תגידי תודה שלא נולדת ב-1877, שם לא היה לך חופש", והתכוונה לצבע עורה של הקובלת ולתקופת העבדות בארצות הברית

מבירור של קבילה עלה, כי במהלך תדריך לפני עלייה למשמר, שאלה קצינה את החיילת הקובלת למשמעות שמה, והיא השיבה "חופש". אחד החיילים צעק "מה שאין לנו פה", והקצינה ענתה לחיילת בתגובה "תגידי תודה שלא נולדת ב-1877, שם לא היה לך חופש", בהתייחסה לצבע עורה של החיילת ולתקופת העבדות בארה"ב. החיילת מסרה, כי הדבר גרם לה לתחושת השפלה ולגיחוכים על צבע עורה (קבילה מס' 0-3-540757).

אמירות אלה אינן הולמות כלל, ובפרט אינן הולמות מפקדת בצה"ל, ומצאתי בהן פגם. הדגשתי, כי על גורמי הפיקוד לנקוט בצעדים על מנת לעקור מן השורש התנהלות והתבטאות גזענית, ובוודאי להימנע מהם בעצמם.

למדתי, כי בעקבות המקרה ומקרים נוספים החליט מפקד הגדוד לבחון את המשך שירותה של הקצינה ביחידה ובצה"ל. נוכח חומרת האירוע, הערתי לקצינה על התבטאותה, תוך תיוק הערתי בתיקה האישי.

חייל הלין על כך שלאחר שיצא מתוסכל משיחה עם מפקדת הפלוגה על הפלוגה לעבור ליחידה אחרת שוחח עם חברתו בטלפון, ומפקדת הפלוגה צעקה לעברו "מה יש לך, תירגע, תסתום, מה יש לך" ואיימה עליו כי "יסגור את כל השבתות". בהמשך, משהביע רצון לפגיעה עצמית אמרה לו "אז תתאבד, קח את הנשק ותתאבד".

חייל טען: מפקד הפלוגה מתבטא באופן גזעני ומכנה אותי 'כושי'

מבירורה של קבילה עלה כי מפקד פלוגה מתבטא כלפי חייל באופן גזעני באומרו 'כושי' ו'מה המצב יא גבר כושי'. במקרה נוסף הלבין מפקד הפלוגה את פניו של החייל ברבים באומרו "הסרס"פ (סגן רב סמל פלוגתי) הרשולן שלי שכח את התעודות שהכנו לכם, לא קשה לפספס אותו – הוא השחור עם השיער הארוך" (קבילה מס' 539086-4-0).

מפקד הגדוד שוחח עם מפקד הפלוגה ומצא כי האחרון אכן התבטא באופן המתואר לעיל, ואף אמר ביטויים דומים נוספים. לדברי מפקד הפלוגה, הוא עשה כן בצחוק ולא במטרה לפגוע או לזלזל.

במהלך הבירור מפקד הפלוגה התנצל בפני החייל, ובהמשך אישר החייל כי האמירות הגזעניות פחתו משמעותית ואין שיח על רקע גזעני בפלוגה.

מפקד הגדוד הוסיף שהוא רואה את הדברים בחומרה, והנחה על תהליך חניכה והכוונה של מפקד הפלוגה ועל קיום שיח והסברה בגדוד כדי למנוע גזענות. לצד זאת, הערתי למפקד הפלוגה בחומרה על התנהלותו, תוך תיוק ההערה בתיקו האישי, והדגשתי בפניו כי אני רואה בחומרה את הדברים.

רס"ר היחידה לחיילים: "חבורה של שרמוטות מתנהגים כמו חזירים", "אתם מתנהגים כמו ערבים, המגורים שלכם נראים כמו כפר ערבי"

חייל הלין על כך שרס"ר היחידה מתבטא באופן מזלזל על החיילים ואומר להם

מפקד פלוגה מתבטא כלפי חייל באופן גזעני באומרו 'כושי' ו'מה המצב יא גבר כושי'. במקרה נוסף הלבין מפקד הפלוגה את פניו של החייל ברבים באומרו "הסרס"פ (סגן רב סמל פלוגתי) הרשולן שלי שכח את התעודות שהכנו לכם, לא קשה לפספס אותו – השיער הארוך."

במהלך ריאיון כניסתו לתפקיד, לאחר שציין בפני מפקד הפלוגה כי בתפקידו הקודם שירת כרס"פ, אמר לו מפקד הפלוגה "היית נאצי, באת לסבול".

"חבורה של שרמוטות מתנהגים כמו חזירים", ובמקרה אחר אמר "אתם מתנהגים כמו ערבים, המגורים שלכם נראים כמו כפר ערבי" (קבילה מס' 537397-3-0).

בתום הליך הבירור, מצאתי מקום לקבל את ממצאי תחקיר מפקד היחידה, אשר מצא כי רס"ר היחידה התבטא בצורה לא ראויה, על אף שהתרשם שרס"ר היחידה פעל מתוך רצון לדאוג לניקיון מגורי החיילים ולא פעל בכוונה לפגוע. לפיכך, העיר מפקד היחידה לרס"ר על אמירותיו, והאחרון התנצל בפני החייל הקובל.

על אף הערת מפקד היחידה לרס"ר על אופן התבטאותו, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו של רס"ר היחידה לדברים, ולהבהיר לו כי מצופה ממפקדים להקפיד על שיח מכבד, גם בעיתות כעס, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים.

מפקד פלוגה כינה חייל 'נאצי'

חייל בשירות חובה הלין על כך שבמהלך ריאיון כניסתו לתפקיד, לאחר שציין בפני מפקד הפלוגה כי בתפקידו הקודם שירת כרס"פ, אמר לו מפקד הפלוגה "היית נאצי, באת לסבול" (קבילה מס' 536537-3-0).

במהלך בירור הקבילה נמסר כי המילה 'נאצי' עלתה כדימוי לתפקידו הקודם, ולדברי מפקד הפלוגה התכוון כי מתוקף תפקידו, אחריותו של הרס"פ להחדיר משמעת בקרב פלוגת הטירונים, תוך שימוש במשמעת קשה. מפקדו של מפקד הפלוגה, שתחקר את האירוע, הדגיש בפני מפקד הפלוגה כי אין להשתמש במילה 'נאצי' גם כדימוי או כהלצה, ונזף בו על ההערה הפוגענית.

בתום הליך הבירור מצאתי מקום

להוסיף ולהעיר למפקד הפלוגה על אופן התבטאותו, תוך תיוק ההערה בתיקו האישי.

למרבה הצער, קבילות אלה מצטרפות אל קבילות רבות אחרות, שמהן עלה כי מפקדים בצה"ל התבטאו באופן שאינו מכבד את פקודיהם – נגד המשרת כבוחן רכב התבטא באופן לא מכבד כלפי חייל, שלא ידע לבצע פעולה טכנית, באומרו "מה זה לא יודע? תתבייש לך", "אני אז**ן אותך" (קבילה מס' 537670-0-0); מפקד בכיר במילואים, שסורב מלהיכנס למטה היחידה בהיעדר צו מילואים, צעק על חיילת "תסתמי את הפה שלך", ואמר למפקדתה הישירה של החיילת, בנוכחות קצינים וחיילים נוספים, "מי זאת החיילת הפרחה הזאת?" (538048-2-0); מפקד אמר לחיילים "אתם יודעים איך אני מחנך את הכלב שלי – אם הוא לא מקשיב לי אני נותן לו סטירה על האף. ככה אתם רוצים שאחנך אתכם? ככה אתם רוצים שאתנהג אליכם?" (קבילה מס' 537629-1-0); מפקד אמר לפקודתו "הייתי זורק עליך כיסא, אבל אני מחדד שחבר שלך יבוא ויירה בי" (קבילה מס' 536912-8-0); רס"פ אמר לחייל חובה "אני אמרר לך את החיים שלך כאן עד היום האחרון, יא צעיר מסריח" (קבילה מס' 536943-7-0); קצין אמר לחיילת המצויה תחת פיקודו ולחברתה "מה אתן כמו פת"ח וחמאס?" (קבילה מס' 537939-1-0); במספר הזדמנויות מפקד מחלקה כעס על חייליו והשתמש במילה 'הומו' כנגאי (קבילה מס' 537423-7-0); מפקד פלוגה חיבק את החיילת שלו וכתב לה "חייב שתחזרי כבר, חסר רל"שית ואת הטיפשות שלך" (קבילה מס' 536990-0-0); מפקד הפלוגה כתב בקבוצת וואטסאפ: "אתה רוצה סטירה?"

ו"אם אני שומע/ מקבל עוד שיחת טלפון אחת על 'מידע שהודלף' לחיילים על צוותים/חדרים, אני הולך לתפוס את מי שאמר ולגרזן אותו בצורה שהוא יעדיף לקרצף מדרכות במהלך שארית השירות שלו" (קבילה מס' 537715-5-0-0); רס"פ אמר לחייל "אני שם עליך ז'ין" (קבילה מס' 536547-3-0-0); מפקד אמר לפקודו "אל תז'ין לי את המוח" (קבילה מס' 540171-9-0-0); משרת קבע אמר לחייל "שתוק, שתוק, סתום את הפה", "אני בן ז'ין" אם אתה יוצא חמישי הביתה" ו"לך תז'ין" (קבילה מס' 537776-4-0-0); מפקד פלוגה אמר לפקודו "לך מפה יא סמרטוט" (קבילה מס' 541513-7-0-0) ועוד.

התנהלות לא ראויה ויחס נוקשה מצד מפקדים

במהלך השנה בוררו טענות הנוגעות להתנהלות לא ראויה מטעם מפקדים – החל מהתבטאויות לא הולמות ויחס נוקשה, וכלה בדרישות לא ראויות של מפקדים כלפי פקודיהם. כך, למשל, חייל ששירת כנהג הלין על כך שמפקדו, קצין בדרגת אלוף-משנה, דרש ממנו לבצע פעולות לצרכיו האישיים (תיקון שעון, להסיע את ילדיו, לקחת בעבורו חבילות אישיות, להסיע את משפחתו לחופשות בבתי מלון וכיוצ"ב). עוד הלין על כך שבהמשך איים עליו המפקד כי יגרום לפיטוריו ממקום עבודתו, ואף איים על בת'זוגו (קבילה מס' 540844-6-0-0). במקרה נוסף הלין חייל ששרת כנהג על התעמרות בו מצד מפקדתו, קצינה בדרגת אלוף-משנה, ועל כך שנדרש לבצע פעולות אישיות לצרכיה האישיים של מפקדתו (לאסוף את בעלה של המפקדת ממקום עבודתו ולהסיעו עימה לשדה

קצין נתן לחיילת דגל ישראל והנחה כי תתייצב אצלו עם הדגל בכל שעה עגולה ותצדיע לו ולדגל

חיילת הלינה על כך שבמהלך שיחה שקיים עימה מפקדה בניסיון להניאה מלבקש לשנות את שיבוצה, הנחה אותה המפקד להתייצב במשרדו עם דגל מדי שעה עגולה, על מנת להצדיע לו ולדגל. החיילת הוסיפה כי המפקד איים עליה כי אם לא תעשה כן – תעמוד לדין משמעתי (קבילה מס' 537246-4-0-0).

במהלך בירור הקבילה הבהיר מפקד המרחב כי מייד לאחר שהחיילת מסרה לו את פרטי האירוע, עוד קודם להגשת קבילתה, הוא קיים תחקיר וטיפל משמעתית בחומרה במפקדה. עוד הנחה את סגנו להיות בבקרה באופן אישי על התנהלותו של מפקדה בעניינה. עם זאת, אופן הטיפול האמור לא שוקף לחיילת בטרם הגשת הקבילה.

נוכח האמור, ומשהתרשמתי כי מפקד המרחב טיפול באירוע בסמוך להתרחשותו, לא מצאתי מקום להתערבות מלבד הורתי לתייק את ההערה הפיקודית בתיקו האישי של המפקד.

במקרה אחר מצאתי כי גורמי הפיקוד במפקדת מחנה שלחו הודעה הדורשת מכל יושבי המחנה לתרום דם, אלא אם יחתמו על טופס ויתור (קבילה מס' 541687-3-0-0). במהלך הבירור נמסר כי הייתה כוונה לעודד חיילים לתרום דם ולא לחייבם וכי לא תכננו להחתים חיילים על טפסי ויתור. בהתאם לכך, יצאה הודעה מעודכנת לכלל המשרתים במחנה.

התעופה לנסיעה פרטית, איסוף המפקדת ובעלה משדה התעופה בשעות הלילה המאוחרות, עת חזרו מחופשה פרטית, הסעת בעלה למקום עבודתו, הסעות ילדיה של המפקדת לתורים רפואיים, סיוע לקניות בסופר וסחיבת הקניות לביתה וכיוצ"ב) (קבילה מס' 539041-9-0-0). חייל אחר הלין על כך שמפקדתו דורשת ממנו לבצע בעבודה פעולות אישיות כדוגמת קניות או ניקיונות (קבילה מס' 539213-7-0-0). במקרים אלה, לאחר שיח עם גורמי התביעה הצבאית, הוחלט לפתוח בחקירת המשטרה הצבאית החוקרת בנושא.

בקבילה אחרת, מצאתי כי מפקדת שלחה את נהגה לעשות קניות אישיות בעבורה (מצעים, קרמים ומזון) (קבילה מס' 537912-8-0-0). חיילת אחר המשרתת כנהגת הלינה על כך שהיא נדרשת להסיע את מפקדתה ונגדת נוספת לעשות 'פדיקור' והיא נאלצה להמתין להן ברכב במשך כשלוש שעות, ובכך מצאתי פגם. נוכח האמור הורתי למפקד הגדוד חדר בקרב כלל גורמי הפיקוד בגדוד את הנוהל הקובע כי נסיעות פרטיות לא יבוצעו באמצעות נהגי היחידה (קבילה מס' 541151-9-0-0).

במקרים אחרים, שבהם הבחנתי כי הוגשו מספר לא מבוטל של קבילות כנגד נקבל אחד, העברתי מסמך לעיונו של גורם פיקודי בכיר, שבמסגרתו פורטו עיקרי הקבילות שהוגשו בענייניו של הנקבל, שמטרתו מתן כלים לשיחה פיקודית עם הנקבל, תוך ציפייה כי השיחה תביא להפקת לקחים נדרשים ולמניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

חייל ששירת כנהג הלין על כך שמפקדו, קצין בדרגת אלוף-משנה, דרש ממנו לבצע פעולות לצרכיו האישיים (תיקון שעון, להסיע את ילדיו, לקחת בעבורו חבילות אישיות, להסיע את משפחתו לחופשות בבתי מלון וכיוצ"ב). עוד הלין על כך שבהמשך איים עליו המפקד כי יגרום לפיטוריו ממקום עבודתו, ואף איים על בת'זוגו. במקרה נוסף הלין חייל ששרת כנהג על התעמרות בו מצד מפקדתו, קצינה בדרגת אלוף-משנה, ועל כך שנדרש לבצע פעולות אישיות לצרכיה האישיים של מפקדתו

חייל טען: מפקד הפלוגה דרש ממני להיכנס לתא מטען של רכב

בקבילה נוספת הלין חייל על כך שמפקד הפלוגה דרש ממנו להיכנס לתא מטען של רכב, בעוד חייל אחר צילם את המתרחש. לטענת החייל, מפקד הפלוגה הורה לחייל שצילם לא להפיץ את הסרטון, אך לא ביקש למחוק אותו או להפסיק לצלם (קבילה מס' 0-8-535162).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי האירוע אכן התרחש, הגם שלא ניתן היה להגיע למסקנה חד-משמעית באשר לטענות החייל כי מפקד הפלוגה דרש ממנו להיכנס לתא המטען, והאם הנחה את החייל המצלם למחוק את הסרטון. זאת, נוכח הגרסאות הסותרות, ובהיעדר תימוכין ברורים נוספים. לפיכך, מצאתי לנכון להדגיש בפני מפקד הפלוגה כי על המפקדים להתנהל באופן מכבד, ההולם את תפקידם, בייחוד כאשר מדובר בשמירה על כבוד החיילים המשרתים תחת פיקודם, גם כשהדברים נעשים בבדיחות הדעת. נוכח האמור, ומאחר שמצאתי כי מפקד הפלוגה התבטא כלפי החייל באופן לא ראוי ("בכל פעם שאני רואה אותך אני מקבל עצבים"), מצאתי מקום להעיר למפקד הפלוגה על התנהלותו, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

חיילת שיתפה את מפקדתה בכך שנאנסה, ושובצה בתורנות שמירה שהובילה לאיחורה לפגישה עם גורמי יועצת הרמטכ"ל לענייני מגדר (יוה"ל"ם) בעניין

חיילת הלינה על כך שלאחר ששיתפה את מפקדתה הישירה, בדרגת סגן, כי נאנסה, הסתפקה המפקדת בהפנייתה לגורמי יוה"ל"ם, הגיבה בחוסר רגישות, ומייד לאחר

מצאתי לנכון להדגיש בפני מפקד הפלוגה כי על המפקדים להתנהל באופן מכבד, ההולם את תפקידם, בייחוד כאשר מדובר בשמירה על כבוד החיילים המשרתים תחת פיקודם, גם כשהדברים נעשים בבדיחות הדעת.

מכן הזכירה כי עליה למלא משימת שמירה באותו היום. עוד הלינה על כך שמפקדתה שיבצה אותה בתורנות שמירה עד השעה 8 בבוקר, אף שידעה מראש כי היא נדרשת להגיע לפגישה עם גורמי יוה"ל"ם בבסיס אחר בשעה 11, וכי לא תספיק להגיע בזמן (קבילה מס' 0-6-537054).

בתום הליך בירור הקבילה התרשמתי כי לאחר שהחיילת שיתפה את מפקדתה בכך שנאנסה, שוחחה המפקדת עם החיילת, עודדה אותה לגשת לחדר אקוטי, וניסתה להקל עליה בכך ששאלה באיזו תורנות שמירה תעדיף להשתבץ.

עם זאת, מצאתי כגם בכך ששיבצה את החיילת בתורנות שמירה במהלך היום, מספר שעות לאחר ששיתפה את מפקדתה בדברים, כאשר מצופה היה שתנהג ברגישות יתרה נוכח מצבה ותימנע

לא אישרו לפקודיהם לגשת למרפאת 'ביקורופא' בשעה ששהו בביתם ולא חשו בטוב, בניגוד לפקודות הצבא (קבילה מס' 0-7-534803 ; קבילה מס' 0-4-535396).

מבירורן של קבילות אחרות עלה כי מפקדים החליטו שלא לאפשר לפקודיהם לצאת להפניות רפואיות או פעלו לדחיית הפניות רפואיות, מבלי שהתקבל אישור של גורמים רפואיים מטפלים (לדוגמה, קבילות מס' 0-6-537264, 0-6-538004, 0-2-537318, 0-7-536433, 0-1-535429, 0-4-535626, 0-3-538847, 0-8-537912, 0-5-538575, 0-4-537256, 0-0-538450, 0-8-537942 ועוד).

בתום הליך בירור הקבילות הדגשתי כי מצופה ממפקדים לאפשר לפקודיהם לקבל מענה רפואי מיטבי, ללא עיכוב, וככל שיש ספק באשר לדחיפות הטיפול מול משימה אחרת שאליה נדרש החייל – מצופה מהמפקד לפנות לגורמי הרפואה על מנת לאשר אפשרות לדחות את הטיפול, בהתאם להוראות הצבא בנושא. ברבים מהמקרים, כמו גם משיחות במהלך ביקורים ביחידות, שהתרשמתי כי פקודות הצבא בנושא אינן מוכרות למפקדים ולפיכך הורתי בפני גורמי הפיקוד הבכירים לחדד את הוראות פקודות הצבא הרלוונטיות.

מבירורן של קבילות רבות עלה, כי מפקדים עיכבו חיילים מפנייה לקבלת טיפול רפואי במרפאות

מכך. כן מצאתי כי מצופה היה מהמפקדת להימנע מלהעמיד את החיילת במצב שבו תאחר לפגישה עם גורמי יוה"ל"ם לאחר האירוע הטראומטי שחוותה. לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקדת על הדברים, ולתייק את הערתי בתיקה האישי.

אי-מימוש זכויות רפואיות של חיילים

כמדי שנה, גם השנה עסקתי בקבילות רבות אשר נגעו להחלטות מפקדים שמשמען מניעה מפקודיהם לממש את זכויותיהם הרפואיות. כך, למשל, ביררתי טענות הנוגעות לאי-כיבוד ימי מחלה או פטורים רפואיים, או לעיכוב בקבלת טיפול רפואי ומניעת יציאה להפניות רפואיות. זאת, בניגוד לפקודות הצבא הקובעות במפורש כי למפקדים אין סמכות לשנות החלטה של גורמי הרפואה או לבטל או לדחות הפניה רפואית – סמכויות הנתונות לגורמי הרפואה בלבד.

מבירורן של קבילות רבות עלה, כי מפקדים עיכבו חיילים מפנייה לקבלת טיפול רפואי במרפאות. כך, מקבילה אחת עלה, כי מפקדת סירבה לאפשר לפקודה לפנות למרפאה לפני תום המשמרת שלו בחדר הכושר ביחידה (קבילה מס' 0-3-536587); מבירורה של קבילה נוספת עלה כי גם כאשר החייל התמוטט במהלך משימה לילית, מפקדו לא קרא לחובש שייבחן את מצבו, והסתמך על שיקול דעתו בלבד (קבילה מס' 0-7-537157); מבירורה של קבילה אחרת עלה, כי מפקדת הנחתה את פקודתה לגשת למרפאה בשעה מאוחרת בלבד, ולאחר שהמרפאה נסגרה (קבילה מס' 0-3-536463); מקבילות נוספות עלה, כי מפקדים

המחלה במרפאת היחידה, ובכך מצאתי כגם (קבילה מס' 541281-9-0). מברורה של קבילה דומה עלה, כי מפקד חרג מסמכותו ופעל בניגוד לפקודות הצבא, כאשר דרש מחיילת לתקף את ימי המחלה שקיבלה בחדר מיון אצל רופא צבאי (537062-8-0). במקרה אחר דרש מפקד מחייל להתייצב ביחידה למרות ששהה בימי מחלה (קבילה מס' 535269-1-0).

במקרים נוספים מצאתי כי מפקדים התבטאו שאופן לא ראוי כלפי חיילים אשר קיבלו ימי מחלה. כך, למשל, כאשר חייל שלח צילום של ימי המחלה למפקדתו, היא השיבה לו "חבל על הדרך המכוערת", "לא אוהבת שמתנהגים ככה", "מעריכה אותך פחות כרגע... במקום לקבל את זה כמו גבר" (קבילה מס' 538820-0-0). במקרה אחר מצאתי כי מפקדת מחלקה התבטאה באופן אגרסיבי ומאיים כלפי חיילי המחלקה בהודעות ביישומון 'וואטסאפ' באומרה "ביאזה אומץ אתם זורקים זין והולכים לביקורופא' עוד ועוד", "מבטלים לאנשים פה רגילות בגלל שאנשים מוציאים גימלים, והנה אני אומרת שיהיה פה מענה על זה, תגידו שאסור לי, תגידו מה שאתם רוצים, אני אמצא דרך כי זה זלזול אחו***טה" (קבילה מס' 538781-9-0).

במקרה אחר עלה, כי מפקד החליט שלא לדחות עונש ריתוק של חייל, על מנת שיוכל להביא מביתו תרופה שנתקק לה, אך דאג לאספקת התרופה לחייל רק למחרת היום (קבילה מס' 536470-0-0). בהקשר זה מצאתי לנכון לקבל את ממצאי תחקירו של המפקד הבכיר, אשר מצא כי נפל כגם בהחלטת מפקד הגדוד לדחות את אספקת התרופה למחרת. זאת, משום שאין בסמכותו להחליט על דחיפות

מתן תרופה לחייל. בעניין זה התרשמתי מטיפולו של המפקד הבכיר, אשר העיר למפקד הגדוד על התנהלותו.

חייל טען: הונחתי להתפנות לחדר מיון באופן עצמאי בתחבורה הציבורית, בניגוד להנחיה רפואית על פיניו ברכב היחידה

מקבילתו של חייל עלה, כי מפקד הנחה אותו להתפנות באופן עצמאי למיון, באמצעות תחבורה ציבורית (קבילה מס' 535965-5-0). לדברי המפקד, החלטתו זו התקבלה משום שהתרשם כי החייל מסוגל וכשיר לנסוע בתחבורה ציבורית לבית החולים בכוחות עצמו, נוכח זמינות התחבורה הציבורית באותה העת, ובשל צורך אחר שאליו נדרש רכב היחידה. מקבילתו של חייל נוסף המשרת תחת אותו המפקד עלה, כי בהזדמנות נוספת הנחה המפקד חייל שהופנה למיון להתפנות באופן עצמאי למיון, באמצעות התחבורה הציבורית, משיקולים דומים (קבילה מס' 535744-6-0).

בשני המקרים הדגשתי בפני המפקד את האחריות המוטלת עליו לדאוג לשלומם ולבריאותם של חייליו, וכי מצופה ממנו לנהוג ברגישות הנדרשת נוכח מצבם הבריאותי של חייליו, ובהתאם להוראות הרפואיות שניתנות בעניינם. לפיכך, ולמרות שמפקד היחידה העיר למפקד על התנהלותו, מצאתי מקום להוסיף ולהעיר למפקד על הדברים, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי חייל שנפצע ברגלו והופנה בידי רופא היחידה לחדר מיון, נדרש לנסוע למיון בתחבורה ציבורית. זאת, למרות שבמסמך ההפניה נכתב מפורשות כי הפינוי יתבצע

באמצעות רכב יחידה, ובכך מצאתי כגם (קבילה מס' 535888-2-0).

בקבילות נוספות עלה, כי חל עיכוב בפינוי הרפואי של חיילים לחדר מיון (קבילה מס' 537242-8-0; קבילה מס' 537547-3-0).

גם במקרים אלה מצאתי מקום להדגיש בפני המפקדים כי על גורמי הפיקוד להקפיד לממש הנחיות רפואיות בעניין פקודיהם, ולהורות למפקדי היחידות לחדד את הוראות הפקודה הנוגעת לטיפול הרפואי בחייל, ובפרט את ההנחיות הנוגעות לפינוי חייל למרכז לרפואה דחופה.

התעלמות מהחלטות רפואיות על 'פטור'

חייל הליון בקבילתו על כך שמפקד הפלוגה אילץ אותו לצאת למסע פלוגתי, על אף שבאותה העת החזיק בפטור רפואי מנשיאת משקלים ומאמץ (קבילה מס' 535655-5-0).

מבירור הקבילה עלה, כי הפטור הרפואי אפשר לחייל להשתתף במסע בתנאי שלא נדרש לשאת ציוד או לבצע משימות בזמני ביצוע מוגדרים. חרף זאת, נשא החייל אלונקה במהלך המסע. בנסיבות אלה, הדגשתי בפני מפקד הפלוגה כי על המפקדים לקיים את הוראות הגורמים הרפואיים במלואן, ובכל מקרה של ספק לפנות בבקשה להבהרה. הבהרתי כי אל למפקד לחרוג מהוראות אלה, שכן אין לו הסמכות או הידע הרפואי הנחוץ כדי לקבוע את מצבו של החייל ואת המענה הנדרש למצבו. משכך, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו לדברים, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בעניינה של חיילת נוספת המצויה בהכשרת 'טירונות' מצאתי, כי מפקדת הכיתה התעלמה מפטורים רפואיים שניתנו לה, ועל-כן מפקדת בסיס הטירונים מצאה מקום להעמיד את מפקדת הכיתה ואת המפקד הישיר לדין

הדגשתי בפני המפקד את האחריות המוטלת עליו לדאוג לשלומם ולבריאותם של חייליו, וכי מצופה ממנו לנהוג ברגישות הנדרשת נוכח מצבם הבריאותי של חייליו, ובהתאם להוראות הרפואיות שניתנות בעניינם.

על המפקדים לקיים את הוראות הגורמים הרפואיים במלואן, ובכל מקרה של ספק לפנות בבקשה להבהרה. הבהרתי כי אל למפקד לחרוג מהוראות אלה, שכן אין לו הסמכות או הידע הרפואי הנחוץ כדי לקבוע את מצבו של החייל ואת המענה הנדרש למצבו.

משמעת, והבהירה להם את המצופה מהם כמפקדים (קבילה מס' 0-3-538607).

בעניינו של חייל נוסף מצאתי כי נפל פגם בכך שמפקדתו לא אפשרה לו לממש הקלות בתנאי שירות שלהן הוא זכאי מטעמים רפואיים על רקע נפשי, בניגוד לפקודות הצבא (קבילה מס' 4-535396-0). בהקשר זה הדגשתי, כי אין בסמכות גורמי הפיקוד לשלול מחיילים הקלות אלה שלהם הם זכאים, ומצאתי מקום להורות לסגן מפקד החטיבה לחדד את הפקודות ואת ההוראות הרלוונטיות בקרב כלל גורמי הפיקוד בחטיבה, למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

טענות דומות על איכיבוד פטור רפואי חזרו במספר קבילות נוספות (כך, למשל, קבילה מס' 0-3-538847, 0-2-539198, 0-8-540452 ועוד).

פגיעה בזכות חייל לסודיות רפואית

מבירורן של מספר קבילות עלה, כי מפקדים הפרו את זכות החיילים לחיסיון רפואי בעניינם. כך, למשל, מבירורה של קבילה עלה כי גורמי הפיקוד דרשו מחייל להעביר מסמך רפואי (הפנייה רפואית, הכוללת פירוט על סוג הבדיקה ועל האיבר הנבדק), אשר העברתו מהווה הפרה של החיסיון הרפואי (קבילה מס' 5-537155-0). כמו כן, במהלך בירור הקבילה מסרה אחראית המרפאה, כי במספר מקרים נוספים הפרו גורמי הפיקוד ביחידה את החיסיון הרפואי של חיילים באופן דומה.

נוכח האמור, הורתי למפקד הגדוד להפיץ בכתובים בקרב המפקדים בגדוד את חובותיהם כמפקדים באשר למימוש זכויותיהם הרפואיות של חיילים, ובפרט הסודיות הרפואית, וכן להנחות על חידוד

הורתי למפקד הגדוד להפיץ בכתובים בקרב המפקדים בגדוד את חובותיהם כמפקדים באשר למימוש זכויותיהם הרפואיות של חיילים, ובפרט הסודיות הרפואית, וכן להנחות על חידוד בקרב החיילים על זכויותיהם על אלה.

בקבילות אלה ציינתי כי אני רואה בחומרה את ההפרה הבושה של זכות החיילים לשמירה על סודיות רפואית, וכי על המפקדים האחריות להימנע משימוש לרעה בסמכויות הניתנות להם, באופן הפוגע בזכות זו.

בקרב החיילים על זכויותיהם אלה.

מבירורה של קבילה אחרת עלה, כי חובש פלוגתי פתח קבוצת 'וואטסאפ' עם סגל הפלוגה, והעביר בה מידע רפואי על אודות חיילי הפלוגה (הפניות, סיכומי ביקור רפואיים וכיוצ"ב). לדברי החובש, הוא עשה כן על מנת לייעל את הבקרה ואת המעקב בעניינים רפואיים בפלוגה. בעקבות הקבילה הופסק הנוהג האמור. זאת ועוד, מפקד הגדוד שוחח עם המפקדים והבהיר את חומרת האירוע, והגדיר הנחיות ברורות למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 0-1-539039).

מבירורה של קבילה דומה עלה כי חובש העביר מדדים רפואיים של חייל למפקדו של החייל, לבקשת המפקד, וזאת בניגוד לפקודות הצבא (קבילה מס' 533651-0-9). מפקד הגדוד, שתחקר את טענות החייל, מסר כי דרישת המפקדים לקבל ממצאים רפואיים של פקודיהם מאת גורם רפואי מנוגדת לפקודות ופוגעת בחיסיונם הרפואי של החיילים. מטעם זה, חידד למפקדים ולגורמי הרפואה כי ככלל אין לבקש או להעביר נתונים או מסמכים רפואיים של חיילים לידי מפקדם.

מקבילה נוספת עלה, כי חייל שעדכן בחופשת סוף השבוע את מפקדו כי הוא פונה למרפאת 'ביקורופא' משום שנפל על רגלו פטיש, נדרש להעביר צילום של רגלו (קבילה מס' 0-6-538924).

ממקרה אחר שהובא בפניי עלה, כי ביחידת הכשרה קיים נוהל, שעל-פיו המפקדים קובעים בעבור החיילים תורים להפניות רפואיות, ובכך מעורבים באופן ישיר במצבם הרפואי, באופן שעלול לפגוע בחיסיונם הרפואי, ומקשה על קביעת

התורים (קבילה מס' 0-8-536742). בהקשר זה הורתי לראש הענף לפעול לביטול הנוהג האמור, ולהבהיר לגורמי הפיקוד כי רק גורמים רפואיים או החייל עצמו יקבעו תורים להפניות רפואיות, ובכך לא יופר חיסיונם הרפואי.

טענות דומות הנוגעות לדרישות להעביר לגורמי הפיקוד מידע רפואי נשמעו בקבילות נוספות. כך, לדוגמה, מבירור אחת הקבילות עלה כי מפקד דרש מפקדו להעביר לו את סיכום הביקור מחדר המיון, אשר כולל מידע רפואי חסוי (קבילה מס' 0-8-538952). מקבילה נוספת עלה כי מפקדים מבקשים מפקדיהם להעביר אליהם מסמכים רפואיים ממרפאות מחוץ לצה"ל על מנת להעבירם לגורמי הרפואה בגדוד, ובכך נפגעת זכות החיילים לחיסיון רפואי (קבילה מס' 0-3-539707). בקבילה אחרת הלינה חיילת על דרישת מפקדה לשתפו במצבה הרפואי, ואיומו כי אם לא תעשה כן היא תידרש לשוב ליחידה ואף להישפט בדין משמעתי. במהלך בירור הקבילה, משהמפקד הבכיר שתחקר את האירוע התרשם כי החיילת שיתפה במצבה הרפואי נוכח חששה כי תעמוד לדין משמעתי אם לא תעשה כן, ננזף המפקד פיקודית (קבילה מס' 540688-2-0). בקבילות אלה ציינתי כי אני רואה בחומרה את ההפרה הבושה של זכות החיילים לשמירה על סודיות רפואית, וכי על המפקדים האחריות להימנע משימוש לרעה בסמכויות הניתנות להם, באופן הפוגע בזכות זו.

מענה לקוי מצד מפקדים למצוקה נפשית של פקודיהם

כפי שציניתי בעבר, מאז פרוץ המלחמה, עובה מערך בריאות הנפש (ברה"ן) באופן משמעותי על מנת לתת מענה לצורך הגובר במעטפת זו לחיילים.

כידוע, הוראת קצין הרפואה הראשי 401.005 קובעת כי יש לקבוע לחייל כגישה עם קצין בריאות הנפש (קב"ן) עד 4 שבועות מרגע פנייתו בנושא זה וכי אי-העברת חוות דעת מפקד לידי גורמי ברה"ן אינה תנאי לקיום כגישה זאת. כמו כן, מסדירה ההוראה את אופן הטיפול בחייל אשר משדר מצוקה דחופה.

חרף הוראות אלה, מבירורן של קבילות בנושא מצאתי כי עדיין במקרים רבים חיילים לא פוגשים בקב"ן בהתאם ללוחות הזמנים הנדרשים בפקודות. מקבילות אחרות שבהן עסקתי השנה עלה כי מפקדים לא הטו די קשב לביטוי מצוקה מצד פקודיהם ולא פעלו בהתאם להוראות קצין הרפואה הראשי:

חרף מצוקה נפשית של חיילים – מפקדים לא פעלו בהתאם לנוהל 'השגחה'

פקודת המטה הכללית מספר 33.0219 שעניינה "טיפול בחייל הנמצא במצוקה נפשית" קובעת, בין היתר, כי על מפקד לראיין את החייל באופן מידי ולהפנותו לבדיקת גורם רפואי.

אשר לחייל הנמצא בסיכון אובדני בתחומי היחידה קובעת הפקודה, כי על המפקד למנוע מהחייל גישה לנשק ולהעמיד לו

לפיכך, ולמרות שמפקד המרחב העמיד את מפקדה של החיילת לדין משמעתי, וערך שיחת נזיפה חמורה עם מפקדה, ונקט בצעדים למניעת הישנותם של מקרים דומים, לרבות חידוד נהלים וקיום כנס תקופתי לאיתור סימני מצוקה, מצאתי מקום להעיר למפקד הבסיס בחומרה על התנהלותו, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

זאת ועוד, מצאתי כגם בהתנהלותו של מפקד המרחב, עת לאחר שקיבל עדכון ממבררת בכירה מטעמי בדבר כוונותיה של החיילת לפגיעה עצמית, הסתפק בלשלוח הודעה למפקד הבסיס, ולא וידא כנדרש את הטיפול ב'נוהל השגחה' עד לסיומו בהחלטת גורם רפואי. הדגשתי, כי נדרש היה ממנו, כמפקד המסגרת הממונה על החיילת, לפעול ביתר שאת ולעקוב אחר המענה שניתן לה מצד אנשיו, באופן מידי ומקיף. לפיכך, מצאתי מקום להעיר לו על הדברים, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

במקרה אחר שהובא בפני עלה כי כאשר חיילת שיתפה את מפקדת המחלקה שלה במצוקתה הנפשית, ענתה לה המפקדת "באסה" והלכה, בניגוד למצופה ממנה כגורם פיקודי (קבילה מס' 0-0-537490). עוד מצאתי כי כאשר ציינה החיילת בפניה כי מצבה הנפשי ירוד, לא פנתה המפקדת לגורמי ברה"ן, בטענה שלאורך ההכשרה היו פעמים רבות שבהם הציפה החיילת קשיים נפשיים, והדבר היה "שגרתי" לטעמה. לפיכך, מצאתי מקום להעיר לה על התנהלותה, לתייק את הערתי בתיקה האישי, ולהדגיש בפניה כי על מפקד להתייחס בכובד ראש לפניויותיהם של חייליו, בייחוד כאשר מדובר בחיילים

משגיחים. אם הגיעו לגורמי הצבא הודעות על ניסיון התאבדות או איום בהתאבדות של חייל השווה מחוץ ליחידתו ולאחר שעות פעילות היחידה, עליהם להודיע על כך מייד למפקדו של החייל ולגורמי ברה"ן הכוננים. עוד קובעת הפקודה, כי יחידת החייל תעביר הודעה למוקד המשטרה הצבאית המרחבית על פרטי החייל ועל מיקומו, וכי המשטרה הצבאית תסייע לקב"ן ולמפקדו של החייל בנושא בהתאם להנחיות גורמי ברה"ן.

באחת הקבילות שבהן עסקתי השנה הלינה חיילת בשירות חובה על כך שמפקדה זלזלו והתעלמו ממצוקותיה הנפשיות ומכוונתה המפורשת לכגוע בעצמה, ולא פתחו ב'נוהל השגחה'. המפקדים אף לא פתחו ב'נוהל השגחה' על אף פניות בנושא מקצין פניות הציבור ובהמשך מגורמים מטעמי, אלא שלחו משרתות קבע לחדרה על מנת שישוחחו עימה, ואלה עזבו אותה מייד לאחר מכן (קבילה מס' 0-1-536009).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי מספר כגמים חמורים באופן התנהלותם של מפקדי החיילת בעניין טיפולם במצוקותיה האישיות שהעלתה בפניהם. כך, מצאתי כגם בהחלטת מפקד הבסיס להקליט את החיילת לאחר שהביעה כוונה לפגיעה עצמית, ולא פעל לפתיחת 'נוהל השגחה', ואף בהחלטה שלא לפתוח ב'נוהל השגחה' חרף פניות בנושא מקצין פניות הציבור וממבררת בכירה מטעמי, זאת בניגוד לפקודות הצבא בנושא, שמקנות סמכות לקבל החלטה שלא לפתוח בנוהל האמור, בידי גורם רפואי בלבד. זאת ועוד, התרשמתי כי המפקדים לא פעלו ביתר שאת על מנת שתכגוש בקב"ן.

מצאתי מספר כגמים חמורים באופן התנהלותם של מפקדי החיילת בעניין טיפולם במצוקותיה האישיות שהעלתה בפניהם. כך, מצאתי כגם בהחלטת מפקד הבסיס להקליט את החיילת לאחר שהביעה כוונה לפגיעה עצמית, ולא פעל לפתיחת 'נוהל השגחה', ואף בהחלטה שלא לפתוח ב'נוהל השגחה' חרף פניות בנושא מקצין פניות הציבור וממבררת בכירה מטעמי, זאת בניגוד לפקודות הצבא בנושא, שמקנות סמכות לקבל החלטה שלא לפתוח בנוהל האמור, בידי גורם רפואי בלבד. זאת ועוד, התרשמתי כי המפקדים לא פעלו ביתר שאת על מנת שתפגוש בקב"ן.

המביעים מצוקה נפשית.

עוד מצאתי מקום להעיר למפקדת הפלוגה, מתוקף אחריותה הפיקודית, ולתייק את הערתי בתיקה האישית, שכן הייתה מודעת ושותפה להחלטות הפיקודיות בעניינה של החיילת, ולהדגיש בפניה כי במקרים שבהם החייל מתמודד עם מצוקה נפשית מתמשכת, על גורמי הפיקוד לשוחח על כך עם גורם רפואי מוסמך, אשר במידת הצורך יפנה לגורמי הפיקוד הבכירים.

בהמשך לדברים, הורתי למפקד הגדוד לחדד את הוראות הפקודה בעניינה 'טיפול בחייל הנמצא במצוקה נפשית' בקרב גורמי הפיקוד, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

התנהלות דומה עלתה גם מברורה של קבילה נוספת, במסגרתה עלה כי חיילת שיתפה את מפקדתה כי יש לה מחשבות אובדניות וכתבה לה "לא אכפת לי מכלום, אני עלולה לפגוע בעצמי", ונענתה "אוקיי", מבלי שמפקדתה דיווחה על הדברים לדרגים הממונים עליה (קבילה מס' 538046-4-0). במהלך הבירור מסר מפקד היחידה כי המפקדת זומנה להליך משמעותי, והוא קיים ביחידה תחקיר למידה על מנת למנוע מקרים דומים בעתיד.

במקרה נוסף מצאתי כי על אף שחייל העביר למפקדו מודעת אבל עם שמו, וציין שיש לו מחשבות אובדניות, המפקדים לא פנו לגורמי בריאות הנפש ולמשטרה הצבאית החוקרת, כנדרש בפקודות הצבא, והסתפקו בשיח עם אימו של החייל, שהבהירה כי החייל אינו מעוניין לפגוע בעצמו. בהקשר זה הדגשתי כי על המפקד לנהוג בכובד ראש כאשר

”

חיילת שיתפה את מפקדתה כי יש לה מחשבות אובדניות וכתבה לה "לא אכפת לי מכלום, אני עלולה לפגוע בעצמי", ונענתה "אוקיי", מבלי שמפקדתה דיווחה על הדברים לדרגים הממונים עליה.

”

על אף שחייל העביר למפקדו מודעת אבל עם שמו, וציין שיש לו מחשבות אובדניות, המפקדים לא פנו לגורמי בריאות הנפש ולמשטרה הצבאית החוקרת, כנדרש בפקודות הצבא.

יחידתה של החיילת, ולתייק את הערתי בתיקו האישי. עוד מצאתי מקום להורות לו לרענן את הוראות הצבא בנושא בפני כלל המפקדים ביחידה, למניעת הישנותם של מקרים דומים.

טענות דומות על כך שמפקדים לא פעלו במהירות הנדרשת לשם תיאום תור לקב"ן עלו בקבילות נוספות (כך, לדוגמה, בקבילות מס' 538873-7-0, 538325-5-0, 538356-4-0, 540487-3-0, 537897-3-0, 538717-3-0, 539370-0-0, 541431-0-9). באחד המקרים חיילת נפגשה עם קב"ן רק לאחר הגשת קבילתה ובחלוף חמישה חודשים ממועד בקשתה (קבילה מס' 539149-1-0). במקרה אחר חייל נפגש עם קב"ן רק בחלוף שישה חודשים ממועד בקשתו (538323-7-0). בהקשר זה מסר מפקד הגדוד כי המפקדים שלא טיפלו בבקשת החייל לפגוש בקב"ן טופלו משמעותית, וכי הוא הוסיף מנגנוני בקרה על בקשות דומות, ואף ערך כנס ייעודי לאיתור מצוקה ודרכי פעולה ופתרון מתאימים, על מנת שיופקו הלקחים מן המקרה. בחלק מהמקרים אף הערתי למפקדים על התנהלותם, תוך תיוק הערתי בתיקים האישי, והדגשתי כי מעבר לכך שקיימות בפקודות הצבא הוראות ברורות בנושא, הרי שעל המפקד לתת מענה לבקשות פקודיו, בהתאם לנסיבותיהם האישיות, בפרט כשמדובר בבקשות הנוגעות למצבם הבריאותי או הנפשי (לדוגמה, קבילה מס' 539126-4-0).

מקבילות אחרות עלה כי מפקדים לא טיפלו בבקשת פקודיהם לפגוש בקב"ן משום שלא בוצע ריאיון מפקד או לא מולאה חוות דעת של המפקדים, זאת על אף שלפי הוראות הצבא חוות דעת או

חייל מעלה ביטוי למצוקה נפשית, ובפרט כוונה לפגיעה עצמית, וכי אין בשיחה של המפקד עם החייל או עם הוריו כדי לשלול אפשרות לפגיעה עצמית. כך, יש להפנות את החייל לבדיקת גורמי ברה"ן, שיוכלו לקבוע את הסיכון לשלומם של הקובל וייקבעו הנחיות להמשך. נוכח האמור, הסבתי את תשומת לב המפקדים לדברים, והנחתי על חידוד הוראות הפקודה האמורה (קבילה מס' 539275-5-0).

בקבילה נוספת שבה עסקתי אמנם לא מצאתי כי נפל פגם במענה שנתנו המפקדים לדיווח של חייל על מחשבות אובדניות, אך מצאתי דופי באמירות של סגן מפקד הפלוגה, שאמר לחייל "אם באמת היית רוצה להתאבד, היית עושה את זה ולא מדבר". במהלך בירור הקבילה העיר מפקד הגדוד לסגן מפקד הפלוגה על הדברים (קבילה מס' 537921-9-0).

בשל התנהלות מפקדיה, חיילת נפגשה עם קב"ן מעל חודשיים לאחר בקשתה

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שחרף בקשתה לפגוש בקצין בריאות הנפש (קב"ן) לא תואמה לה פגישה, וזו התקיימה רק לאחר למעלה מחודשיים, בעת בירור קבילתה – זאת כאשר על-פי הוראות קצין הרפואי הראשי, יש לתאם פגישה כאמור תוך 4 שבועות לכל היותר (קבילה מס' 535418-2-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי חרף בקשותיה החוזרות והנשנות של החיילת, נקבעה פגישה לקב"ן רק בחלוף למעלה מחודשיים ממועד בקשת החיילת לפגוש בקב"ן. זאת, בניגוד להוראות הצבא בנושא.

לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקד

ריאיון מפקד אינם מהווים תנאי למפגש עם קב"ן (קבילות מס' 537939-1-0-0, 536322-8-0-0).

בסיכום ממצאיי בקבילות אלה ואחרות, עמדתי על חובת המפקדים ועל אחריותם לדאוג לשלומם ולבריאותם של חייליהם, ועל חשיבות מתן מענה נפשי למשרתים בהקדם ובהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בהוראות הצבא.

טיפול לקוי בבקשות הפרט

נעליה הבלויות של חיילת שעברה הליך של שינוי מגדרי לא הוחלפו תקופה ארוכה

חיילת הלינה על כך שבמשך תקופה ארוכה לא ניתן מענה לבקשתה להחליף את נעליה הבלויות (קבילה מס' 535307-3-0-0).

במהלך בירור הקבילה נמסר כי החיילת עברה תהליך של שינוי מגדרי לאחר גיוסה, והיא מוגדרת במערכות הצה"ליות כ'זכר', ומגדירה עצמה כ'נקבה'. לכן, כאשר גורמי הלוגיסטיקה ביקשו להזמין לה נעליים חדשות ביום שבו פנתה מפקדתה בנושא, נדחתה הבקשה בטענה שאינה זכאית ל'נעלי נשים' לנוכח מגדרה.

במסגרת בירור הקבילה התערבה ראש מטה החיל ופנתה לגורמים הממונים, והחיילת קיבלת נעליים חדשות. עוד מצאה ראש המטה כי נפל פגם באופן טיפול המפקדים וגורמי הלוגיסטיקה בבקשת החיילת להחליף נעליה. לפיכך, נזפה ראש המטה בנגד הלוגיסטיקה על הדברים, העירה בחומרה לגורמי הפיקוד, ויצרה נוהל ארגוני למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בתום הליך הבירור מצאתי מקום להוסיף את הערתי לנגד הלוגיסטיקה על

התנהלותו, תוך תיוק הערתי בתיקו האישי, על מנת שיפיק לקחים מהמקרה.

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי ציוד אישי של חייל, שנותר בשטח בהנחיית מפקדו, לא נשמר כראוי, ובמשך כמה ימים לא היו ברשות החייל ציודו האישי והצבאי, וגורמי הפיקוד התעכבו באספקת ציוד חלופי עבורו (קבילה מס' 536264-6-0-0).

בתום הליך הבירור מצאתי מקום לקבל את הצעד שבו נקט מפקד הבסיס, אשר העיר למפקדי החייל על התנהלותם, והדגיש בפניהם כי מצופה היה מהם למנוע את אובדן ציודו של החייל מלכתחילה, ולאחר שהציוד אבד, היה עליהם לספק לחייל ציוד חלופי מוקדם ככל הניתן.

התנהלות מפקדים בניגוד לפקודות

חייל טען: המ"פ דרש ממני להיכנס לשטח לבנון במהלך התמרון הקרקעי ללא ליווי וללא מנשיר קשר

מקבילתו של חייל עלה כי סגן מפקד הפלוגה דאז, אשר אמון על שליחת החיילים למשימות במהלך סבבי הלחימה, הנחה את החייל להיכנס לשטח לבנון ללא ליווי וללא מכשיר קשר (קבילה מס' 536485-5-0-0).

מפקד הגדוד, אשר תחקר את הנושא, מצא כי נפל פגם בכך שהחייל נכנס לשטח לבנון ללא ליווי וללא מכשיר קשר, ולכן נזף במפקד המחלקה על האירוע, מתוקף אחריותו הפיקודית, והעביר את ממצאי תחקירו לסגן מפקד הפלוגה דאז, אשר סיים את תפקידו, אך היה אחראי על המשימה.

מפקד הגדוד הבהיר כי בעקבות המקרה החליט כי אם ייכנס מפעיל כלי צמ"ח לבד לשטח אויב, תהיה חובת מפקד להתלוות

מקבילתו של חייל עלה כי סגן מפקד הפלוגה דאז, אשר אמון על שליחת החיילים למשימות במהלך סבבי הלחימה, הנחה את החייל להיכנס לשטח לבנון ללא ליווי וללא מכשיר קשר

מבירורה של קבילה עלה כי קצין בדרגת סגן-משנה (סג"ם) דרש מפקדו (חייל) לנהוג על רכב קרבי משוריין מסוג נגמ"ש, ללא הכשרה מתאימה, במספר הזדמנויות. זאת ועוד, מהבירור עלה כי לאחר שהחייל ציין בפני מפקדו כי אינו יודע כיצד להפעיל את הכלי, התקשר המפקד לחייל אחר, על מנת שייסביר לחייל כיצד להניע את הכלי (קבילה מס' 534882-8-0-0).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלות זו של המפקד, והבהרתי כי על המפקד, מתוקף תפקידו, מוטלת האחריות לבדוק האם חייל עבר הכשרת נהיגה מתאימה לפני שדורש ממנו לנהוג על כלי. עוד הדגשתי, כי על המפקדים מוטלת האחריות לדאוג לביטחונם ולבטיחותם של פקודיהם, ועל-כן עליהם לוודא כי עברו הכשרה מתאימה למשימות הנדרשות מהם. נוכח האמור, מצאתי מקום להעיר למפקד בחומרה על הדברים, תוך תיוק הערתי בתיקו האישי. לצד זאת, מצאתי לנכון להורות למפקד הגדוד לחדד את נוהלי הצבא בנושא, על מנת שיופקו הלקחים הנדרשים למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

מפקד דרש מחייל לנהוג על רכב קרבי משוריין מסוג נגמ"ש, ללא הכשרה מתאימה

מבירורה של קבילה עלה כי קצין בדרגת סגן-משנה (סג"ם) דרש מפקדו (חייל) לנהוג על רכב קרבי משוריין מסוג נגמ"ש, ללא הכשרה מתאימה, במספר הזדמנויות. זאת ועוד, מהבירור עלה כי לאחר שהחייל ציין בפני מפקדו כי אינו יודע כיצד להפעיל את הכלי, התקשר המפקד לחייל אחר, על מנת שייסביר לחייל כיצד להניע את הכלי (קבילה מס' 534882-8-0-0).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלות זו של המפקד, והבהרתי כי על המפקד, מתוקף תפקידו, מוטלת האחריות לבדוק האם חייל עבר הכשרת נהיגה מתאימה לפני שדורש ממנו לנהוג על כלי. עוד הדגשתי, כי על המפקדים מוטלת האחריות לדאוג לביטחונם ולבטיחותם של פקודיהם, ועל-כן עליהם לוודא כי עברו הכשרה מתאימה למשימות הנדרשות מהם. נוכח האמור, מצאתי מקום להעיר למפקד בחומרה על הדברים, תוך תיוק הערתי בתיקו האישי. לצד זאת, מצאתי לנכון להורות למפקד הגדוד לחדד את נוהלי הצבא בנושא, על מנת שיופקו הלקחים הנדרשים למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

**משרת קבע טען:
נדרשתי להיכנס למבנה
אשר נפגע בלחימה
ללא ציוד מגן, למרות
שהוגדר כמסוכן**

משרת קבע הלין בקבילתו על כך שהוא וחבריו נדרשו להיכנס למבנה שנפגע בלחימה, תחילה על מנת לנקותו, ולאחר שהמבנה הוגדר כמסוכן בשל מפגע אסבסט ובסכנת קריסה ועל-כן יועד להריסה – נדרשו להיכנס אליו על מנת לפנותו מציוד מבצעי אך ללא ציוד מיגון מתאים (קבילה מס' 0-8-534812).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלותו של מפקד בדרגת רב-סרן, אשר פעל בניגוד להנחיות מפקדיו וקצין הבטיחות היחידתי, בכך שהנחה את הקובל וחבריו להיכנס למבנה שהוגדר כמסוכן בשל מפגעי אסבסט ללא אמצעי המיגון הנדרשים, בשתי הזדמנויות שונות (האחת למשך כחמש שעות, והאחרת למשך כשמונה שעות). זאת על אף שתודרך פעמים רבות בנושא.

הבהרתי כי ברורה לי כוונת המפקד לקדם את חזרת היחידה לכשירות מבצעית וברור לי העומס הרב שבו שהה באותה העת, אך מצאתי מקום להדגיש בפני המפקד את האחריות המוטלת עליו לשלומם ולבריאותם של פקודיו. לפיכך, ולמרות שבמהלך הבירור זומן המפקד לשיחה פיקודית, מצאתי מקום להעיר למפקד על התנהלותו, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

ציוד, הוחלט להפסיק בו כל פעילות.

בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בכך שההנחיות לשמירת ביטחונם האישי של החיילים במשימה לא הועברו כנדרש לכלל החיילים המשתתפים. עוד מצאתי פגם בהחלטה לזמן את כל אנשי היחידה במהלך החג בשל הצורך בחיזוק הלכידות היחידתית, שאינה צורך מבצעי דחוף המאפשר חילול שבת או חג.

לפיכך, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו של מפקד היחידה לדברים, על מנת שיופקו הלקחים הנדרשים ולמניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

”

בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בכך שההנחיות לשמירת ביטחונם האישי של החיילים במשימה לא הועברו כנדרש לכלל החיילים המשתתפים. עוד מצאתי פגם בהחלטה לזמן את כל אנשי היחידה במהלך החג בשל הצורך בחיזוק הלכידות היחידתית, שאינה צורך מבצעי דחוף המאפשר חילול שבת או חג.

בקבילה נוספת, שבוררה באופן אנונימי, הלינה חיילת המשרתת באותה היחידה, על כך שהיא וחיילים נוספים הונחו לשוב ליחידה במהלך חג ראש השנה, ללא צורך מבצעי המצדיק זאת וללא כל הסבר. עוד הלינה החיילת על כך שחיילים נדרשו לנקות משרד שניזוק במהלך הלחימה ומבנה נוסף שניזוק, תוך חשש להימצאות אסבסט כתוצאה מפגיעה במבנה סמוך, ללא קבלת תדריך או חלוקת ציוד למיגון אישי (קבילה מס' 0-8-535472).

במסגרת בירור הטענות מסר מפקד היחידה כי אכן המשרתים ביחידה נקראו לשוב ליחידה במהלך חג על מנת לפעול להחזרת הכשירות המבצעית של היחידה במהירות האפשרית, ולצורך כך בלבד (ולא על מנת לעסוק במשימות ניקיון). המפקד שפרטיו הוזכרו בקבילה בחר לזמן את כל פקודיו ליחידה באופן גורף, על מנת לחזק את הלכידות.

עוד הדגיש המפקד, כי נערך תדריך מסודר אשר כלל הנחיות בטיחות לקצינים בדרגת רב-סרן, מתוך כוונה שההנחיות יוטמעו ויועברו באמצעותם לכלל המשרתים ביחידה. מאחר שהקבילה בוררה באופן אנונימי, לא ניתן היה להתייחס באופן מפורט להעברת המסרים לקובלת. בהקשר זה מסר המפקד, כי כשבועיים לאחר האירוע הוא ערך הסברה לכלל המשרתים ביחידה, שבמסגרתה התייחס לסוגיות הנוגעות לאסבסט ולהנחיות הבטיחות הנדרשות.

אשר למבנים שהקובלת מסרה כי נדרשה לנקות – האחד לא הוגדר כמסוכן או מיועד להריסה, ולכן לא נדרש ציוד מגן, והשני אף הוא לא הוגדר תחילה כמסוכן, ובהמשך כאשר הוגדר כמסוכן נוכח סכנה לנפילת

”

מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלותו של מפקד בדרגת רב-סרן, אשר פעל בניגוד להנחיות מפקדיו וקצין הבטיחות היחידתי, בכך שהנחה את הקובל וחבריו להיכנס למבנה שהוגדר כמסוכן בשל מפגעי אסבסט ללא אמצעי המיגון הנדרשים, בשתי הזדמנויות שונות (האחת למשך כחמש שעות, והאחרת למשך כשמונה שעות). זאת על אף שתודרך פעמים רבות בנושא.

**מפקד דרש מפקודו
החזר כספי על סך
700 ₪ בגין נזק שנגרם
לכיסא בטיחות ברכבו**

קובל בדרגת רב־סמל הלין בקבילתו על כך שמפקד הצוות שלו (בדרגת רב־סרן) דרש ממנו החזר כספי על סך של 700 ₪, בגין נזק שנגרם לכיסא בטיחות שהיה ברכב הצמוד למפקד. זאת, עת פורק הכיסא והונח בתא המטען, בשעה שהחייל נסע עם חבריו ליחידה ברכב למשימה צבאית, באישור מפקדו (קבילה מס' 2-536538-0). עוד הוסיף, כי כאשר ציין בפני המפקד כי לא הוא פירק הכיסא, ענה לו המפקד "לא מעניין אותי מי פירק את הכיסא, זו אחריות שלך כי אתה לקחת את הרכב, מצידי תעשה מגבית". לטענת הקובל, המפקד אף שלח לו קישור לרכישת כיסא בטיחות, ובהמשך אילץ אותו להעביר אליו את התשלום.

במהלך בירור הקבילה מסר המפקד כי הוא מבין את טעותו, הצר על הדברים, והחזיר לקובל את הסכום ששילם.

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי מקום לקבל את ממצאי התחקיר של המפקד הבכיר שתחקר את האירוע, ומצא כי נפל פגם בהתנהלות המפקד, אשר דרש מפקודו החזר כספי כאמור. עוד מצא המפקד הבכיר פער בהתנהלות המפקד כלפי פקודיו בכל הנוגע ליחסי אנוש. לפיכך, מסר המפקד הבכיר כי הנחה את המפקד להכין תוכנית שמטרתה שיקום אמון הפקודים בו, תוך ניהול בקרה הדוקה מצידו שתכלול שיחות משוב פיקודי בתדירות דו־שבועית, לצד שיחות חתך ושיחות אישיות שיקיים המפקד

**חיילת טענה: התלוננתי
בפני ממונת יוהל"ם
על הטרדתי בידי קצין
ביחידה, אך ענייני לא
טופל כנדרש**

מבירורה של קבילה עלה כי נפל פגם בהתנהלות של קצינת השלישות החטיבתית, אשר מבצעת את תפקיד ממונת היוהל"ם ביחידה, בכך שלא פירטה בפני חיילת שהתלוננה בפניה על כך שהוטרדה, על אפשרות הגשת תלונה ועל תהליך ההגשה, לא סיפקה לה ליווי אישי, ולא הייתה זמינה לה אחרי ששיתפה אותה בפרטי המקרה. זאת ועוד, מצאתי פגם בכך שהקצינה ציינה בפני הקצין שנטען שפגע בחיילת כי יש נגדו תלונה, עוד בטרם החלו בבירורה, כך שיכול היה להסיק את זהות המתלוננת, ואף לא העבירה את התלונה למפקד החטיבה, על אף שציינה בפני החיילת כי תעשה כן (קבילה מס' 0-540359-1).

הדגשתי, כי תפקיד ממונת יוהל"ם דורש רגישות רבה וזמינות לפונים, ומחייב את בעלת התפקיד לשמור על פרטיות המתלוננים, לסייע בהגשת תלונה ובהתמודדות עם ההליך, להעניק ליווי אישי וביטחון, ולפעול ביתר שאת כדי לוודא שהפונים מקבלים טיפול ראוי.

מפקד החטיבה שתחקר את האירוע מצא כי הקצינה פעלה בחוסר רגישות, בחוסר אכפתיות ובחוסר מקצועיות, וכשלה בטיפול בפנייה.

במהלך בירור הקבילה הקצינה התנצלה בפני החיילת על הדברים, והודחה מתפקידה, בין היתר נוכח התנהלותה באירוע בענייני הוגשה הקבילה, ואני

הבכיר עם הפקודים. עוד מסר, כי הוא ייצר מנגנוני נגישות מאפשרים לחיילים ולנגדים הצעירים, במטרה למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד.

לצד האמור, מצאתי מקום לציין כי על המפקד להתבטא ולהתנהל באופן ראוי ומכבד, חרף מורת רוחו מהתנהלות פקודיו, ואני רואה בחומרה את אופן התנהלות המפקד במקרה זה. הדגשתי, כי מצופה מקצין במעמדו של המפקד להוות דוגמה ומופת לחייליו, ולהפעיל שיקול דעת בהתאם. עם זאת, לא נסתר מעיני כי המפקד עמד על טעותו, התנצל בפני הקובל, והחזיר לו את מלוא הסכום ששילם.

במקביל לבירור הקבילה, התקבלו בנציבות קבילות החיילים קבילות נוספות על התנהלותו של מפקד הצוות. בעניינה של קבילה אחת עלה כי נפל פגם בהתנהלות המפקד, אשר הנחה חייל ללכת עם משקפי מגן על צווארו במשך כשבוע, מאחר שתדלק כלי ללא אמצעי מיגון (קבילה מס' 0-536667-3). בקבילה נוספת עלה, כי המפקד מתבטא באופן שאינו הולם (קבילה מס' 0-536544-6).

לפיכך, ואף שהתרשמתי מטיפול המפקד הבכיר, מצאתי מקום להוסיף ולהעיר למפקד בחומרה על התנהלותו, ולתייק את הערתי בתיקו האישי. זאת, בין היתר נוכח הקבילות הנוספות שמהן עלה כי המפקד נוהג בפקודיו בנוקשות ובחוסר רגישות.

**קובל בדרגת
רב־סמל הלין
בקבילתו על כך
שמפקד הצוות
שלו דרש ממנו
החזר כספי על סך
של 700 ₪, בגין
נזק שנגרם לכיסא
בטיחות שהיה
ברכב הצמוד
למפקד**

הוספתי את הערתי החמורה לקצינה, תוך תיוקה בתיקה האישי.

קצינה טענה: הודחתי מתפקידי זמן קצר לפני טקס ההסמכה לתפקיד וללא הליך הדחה נדרש

מבירור של קבילה עלה כי נפל פגם בכך שקצינה בדרגת סרן הודחה בפועל מתפקידה כראש צוות, תפקיד אליו מונתה באופן רישמי, כפי שגם בא לידי ביטוי ברישומי הצבא בעניינה. זאת, שעות ספורות לפני טקס ההסמכה לתפקיד, מבלי שניתנה לה זכות טיעון, ומבלי שהתקיים הליך הדחה כנדרש בפקודות הצבא. זאת ועוד, ההחלטה האמורה התקבלה על ידי קצין בדרגת סגן-אלוף ולא קצין בדרגת תת-אלוף, בניגוד לקבוע בפקודות הצבא בנושא. לפיכך, הערתי למפקד המרכז בו משרתת הקצינה ולראש הענף, תוך תיוק הערתי בתיקים האישי. בנוסף, הורתי לראש ענף משאבי אנוש ביחידה לרענן את הוראות פקודות הצבא בנושא בפני גורמי הפיקוד הבכירים ביחידה (קבילה מס' 0-6-538734).

חייל טען: מפקד הגדוד הדיח אותי מלחימה מבלי שקיים הליך תקין

מבירור של קבילה עלה, כי בעת שנפסל מקצועו של החייל כ'לוחם' ברישומי הצבא, מפקד הגדוד שהה בלחימה באזור לבנון, ולכן לא יכול היה לעדכן את החייל בדבר. לכן, הנחה מפקד הגדוד את מפקד פלוגת הסייע המנהלתי לשוחח עם החייל ולהבהיר לו שמקצועו ישונה ל'טבח'. עם זאת, החייל לא עודכן בפסילת מקצועו. רק בחלוף כשלושה שבועות שוחח מפקד הגדוד עם החייל ועדכן אותו בדבר. עם זאת, מפקד הגדוד לא קיים הליך הדחה

כנדרש בפקודות הצבא, ובפרט לא נתן לחייל הזדמנות להביע את טענותיו לעניין הדחתו טרם קבלת החלטה ופסילת המקצוע, וכי כתב ההדחה נמסר לחייל רק בהמשך.

בסיכום הקבילה הדגשתי כי הגם שלא נסתרה מעיני המציאות המורכבת והאתגרים הניצבים בפני מפקד הגדוד, עליו להקפיד לשמור על זכויותיהם של החיילים להליך הוגן, בהתאם לפקודות הצבא. על-יכן הסבתי את תשומת ליבו לדברים, והורתי למפקד החטיבה לחדד את הפקודות בנושא בקרב כלל גורמי הפיקוד בחטיבה. עוד הורתי לעדכן את מועד פסילת מקצועו של החייל למועד שבו עודכן לראשונה על הדחתו ועל פסילת מקצועו (קבילה מס' 0-4-537126).

מפקדים זוטרים ביחידת הכשרה הלינו על כך שהם אינם מקבלים שעות שינה נדרש בהתאם לפקודות הצבא, ובמקרים מסוימים אף ישנו שעותיים בלבד

פקודת המטה הכללי מספר 33.0213 שעניינה "שעות השינה של חיילים בצה"ל" קובעת, בין היתר, כי כל חייל בצה"ל זכאי לשינה סדורה מידי יממה, אשר תנאיה הם היקף של שבע שעות שינה לכל הפחות; שינה רצופה; שינה בשעות הלילה בין השעות 22:00-6:00; תנאי שינה הולמים. עוד קובעת הפקודה כי באימונים ותרגילים (לרבות הכשרה וסדרות אימון) בסמכות מפקד בדרגת סא"ל ומעלה לאשר אימון ללא שינה עד 24 שעות ערות, או קיצור שעות שינה במסגרת האימון. בגין החריגה תיתן השלמת 7 שעות שינה רצופות בתום הפעילות שבעטיה אושרה החריגה. במסגרת בירור הקבילה מצאתי כי טענת

במקרים אחרים מצאתי כי חיילים לא ניצלו את ימי החופשה שבזכאותם (כדוגמת קבילה מס' 0-4-535956, קבילה מס' 0-5-536125, קבילה מס' 0-8-536506-4-0). כאשר החיילים פנו טרם שחרורם – וידאתי כי יתאפשר להם לנצל את ימי החופשה השנתית והצבורה שבזכאותם (כדוגמת קבילות מס' 0-8-536562, 0-4-541286, 0-5-536565). במקרים המתאימים הערתי לגורמי משאבי האנוש, מתוקף תפקידם, כאלה הנדרשים לערוך בקרה ומעקב על ניצול ימי החופשה ביחידה, ולגורמי הפיקוד שעליהם חלה האחריות להקפיד כי חייליהם יממשו את זכויותיהם. לצד זאת, הורתי למפקדי היחידה לערוך חידוד נהלים בקרב גורמי הפיקוד ומשאבי האנוש לפקודות הצבא בהקשרים אלה, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

באחת הקבילות החליטו גורמי הפיקוד לאסור את יציאתה של חיילת לחופשה בחו"ל כ-24 שעות לפני מועד הטיסה, לאחר שזו אושרה זה מכבר, ומבלי שנדרשה ליחידה מטעמים מבצעיים. במהלך בירור הקבילה אושרה חופשתה של החיילת (קבילה מס' 0-4-536706). במקרה אחר מצאתי פגם בכך שמפקדים מנעו את יציאתו של חייל לחופשה, שעות ספורות לפני החופשה (קבילה מס' 0-7-537893).

בקבילות אחרות מצאתי פגם בהחלטת מפקדים לבטל ימי חופשות שאושרו לחיילים מראש, מבלי לקבל אישור של מפקד בדרגת אלוף-משנה לפחות (כדוגמת קבילה מס' 0-1-537629). במקרים המתאימים הנחיתי את מפקדי היחידות לרענן את הפקודות בקרב גורמי

הקובלים מוצדקת ומשכך מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבו של מפקד הגדוד הרלבנטי לדברים, והדגשתי כי פקודות הצבא אינן מבחינות לעניין שעות שינה בין גורמי הפיקוד לחיילים, ויש לעמוד בהן, ובתוך כך לוודא כי גם כשנעשות התאמות לגורמי הפיקוד, הדבר מבוצע באופן סביר על מנת שלא לכגוע בתפקודם ובעמידה במשימותיהם (קבילה מס' 0-4-536496).

מימוש חופשות

פקודות הצבא קובעות באופן בהיר את הכללים בדבר מימוש חופשה שנתית של חיילים. כך, קובעת פקודת מטכ"ל 04.101 שעניינה "חופשות חיילים המשרתים בשירות חובה", כי על המפקדים לוודא כי מכסת ימי החופשה השנתית והצבורה של פקודיהם מנוצלת במלואה. עוד קובעת הפקודה, כי מפקד בדרגת אלוף-משנה לפחות, רשאי לבטל או לקצר חופשת שחרור מסיבות מבצעיות, למעט ימי חופשה שעל חשבון חופשתו השנתית והצבורה של החייל. כמו כן קובעות הוראות הפקודה כי לא תבוטל חופשתו של חייל שאושרה מבעוד מועד, אלא באישור מפקד בדרגת אלוף-משנה, ובשל צרכים מבצעיים המצדיקים זאת.

במעלה השנה עסקתי בקבילות שמהן עלה כי נפלו ליקויים שונים בהיבטים הקשורים למימוש חופשות – מאי-כיבוד זכותם של משרתים לחופשה ועד לטעויות ולתקלות בהזנת חופשות – באופן שפגע בזכאותם.

בחלק מהקבילות מצאתי כי רק לאחר הגשת קבילה התאפשר לחיילים לצאת לחופשת שחרור (קבילות מס' 0-0-536400, 0-6-542114, 0-5-540875, 0-7-541583, 0-0-540490, 0-7-541713, 0-9-537931).

על מימוש חופשות של לוחמים בשירות חובה, שעתידים להמשיך את שירותם במילואים ברצף עם תום שירות החובה, כך שמפקדים מפרשים את הפקודה באופנים שונים ונוהגים לפי הבנתם – הורתי לראש מחלקת השכר והפרט באגף כוח האדם, לבחון את הצורך בתיקון או בחידוד הפקודות, ולחדד את ההנחיות לדרג הנפרט.

מניעת חופשה מחיילים באופן החורג מפקודות הצבא

במהלך השנה עסקתי לא אחת במקרים שבהם מפקדים מנעו חופשה מפקודיהם בניגוד לפקודות הצבא. כך, ולמרות שפקודת המטה הכללי 33.0352 שעניינה "מניעת חופשה" מגדירה את אופן ומדרג הסמכויות למניעת חופשה מחייל, מצאתי כי מפקדים פעלו שלא בהתאם לגדרי סמכותם.

כך, באחת הקבילות מצאתי כי למרות שפקודות הצבא קובעות כי הסמכות למנוע חופשה מחייל, גם לשעות ספורות, נתונה לקצינים בלבד (משך שלילת החופשה תלוי בדרגת הקצין), רס"ר היחידה מנע מחיילת חופשה. לפיכך, הורתי כי ירוענו פקודות הצבא בנושא בקרב המפקדים ביחידה, למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 0-0-539020, וקבילה דומה מס' 0-0-539990). במקרה אחר מנעה קצינה בדרגת סגן את חופשתה של חיילת, על אף שהדבר אינו בסמכותה (קצין בדרגת סגן מוסמך למנוע חופשה רק אם הוא מפקד על קורס) (קבילה מס' 0-6-535294).

במקרה אחר מצאתי פגם באופן ביצוע הליך שלילת החופשה בעניינה של חיילת

וחצי האחרונות, צה"ל נמצא במלחמה בעצימות גבוהה ועל כן קיים קושי מבצעי לאפשר ניצול של כלל ימי החופשה של חיילים. משכך, ועל מנת לתת מענה חלופי, בוצעו במהלך המלחמה כמה שינויים שמטרתם להיטיב עם חיילי החובה, ובעיקר עם אלה הלוחמים. כך, הוחלט להרחיב את משך 'חופשת קו' אשר ניתנת לחיילים על מנת לאפשר התרעננות, וזאת ללא קיזוז של ימי חופשה רגילה. כמו כן הוחלט לאפשר את מימושה של חופשת השחרור במהלך שירות מילואים פעיל בתשלום. לשיטתם, שינויים אלה מאזנים כהלכה בין המציאות המבצעית לבין זכויות הפרט.

לנוכח האמור, לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי בהחלטת מפקד החטיבה. עם זאת, במסגרת בירור הקבילה מצאתי חוסר אחידות בין גדודים שונים באותה החטיבה ביחס למימוש ימי החופשה השנתית (בחלק מהגדודים אפשרו לחיילים לממש את ימי החופשה עם הגשת הקבילה; בחלק אחר נמסר כי יש כוונה לאפשר לממש את ימי החופשה השנתית ואת חופשת השחרור במסגרת שירות מילואים פעיל; ובחלק נוסף הוחלט כי ימי החופשה השנתית לא ימומשו לנוכח צורך מבצעי, וימי חופשת השחרור ימומשו בשירות מילואים פעיל). לפיכך, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו של מפקד החטיבה לדברים, משום שחוסר אחידות זה, שאינו מתווך לפרט, עלול לגרום לאובדן אמון של הפרט במפקדיו ובמערכת.

נוסף על כך, ומאחר שהתרשמתי כי יש חוסר בהירות ביחס להוראת הפקודה והמדיניות בנוגע למימוש חופשות, בדגש

במהלך
השנה עסקתי
בקבילותיהם של
חיילים לוחמים,
אשר טענו בפניי
כי גורמי הפיקוד
אינם מאפשרים
להם לנצל
את יתרת ימי
החופשה השנתית
וחופשת השחרור
שבזכאותם, טרם
תום שירות החובה
שלהם. עוד ציינו
החיילים, כי
עם תום שירות
החובה שלהם,
הם ימשיכו את
שירותם בחירום
ובשירות מילואים פעיל
(0-4-538286, 0-5-538295, 0-3-538297, 0-2-538298, 0-0-538300, 0-9-538301, 0-6-538304, 0-6-538264).

הפיקוד ומשאבי האנוש ביחידה. במקרים אחרים הלינו חיילים על דיווחים שגויים בעניינם – כדוגמת הזנת ימי חופשה בעת ששהו ביחידתם. במקרים אלה עודכנה הרישומת האישיית בהתאם (כדוגמת קבילה מס' 0-9-540881).

בנוסף, במהלך השנה עסקתי בקבילותיהם של חיילים לוחמים, אשר טענו בפניי כי גורמי הפיקוד אינם מאפשרים להם לנצל את יתרת ימי החופשה השנתית וחופשת השחרור שבזכאותם, טרם תום שירות החובה שלהם. עוד ציינו החיילים, כי עם תום שירות החובה שלהם, הם ימשיכו את שירותם בתקופת שירות בחירום ובשירות מילואים פעיל (0-4-538286, 0-5-538295, 0-3-538297, 0-2-538298, 0-0-538300, 0-9-538301, 0-6-538304, 0-6-538264).

בהקשר זה אציין כי בחודש פברואר 2025 פורסמה הנחיית 'נוהל שחרור בחירום – קוד 77', אשר קובעת, בין היתר, כי חופשת השחרור שלה זכאי חייל המשתחרר משירות סדיר ועתיד להיכנס לתקופת שירות בחירום, תידחה אל סיום תקופת השחרור משירות חירום, ותבצע בשירות מילואים פעיל (כלומר על תקופת מימוש ימי החופשה יקבלו החיילים תגמול כימי שירות מילואים פעיל). עוד קובעת ההנחיה באופן מפורש, כי ימי החופשה השנתית בסדיר, לא ימומשו במהלך שירות מילואים פעיל.

במהלך בירור הקבילה מסר מפקד החטיבה כי לנוכח צרכים מבצעיים, החליט לא לאשר לחיילים לממש את ימי חופשתם השנתית.

עוד מסרו גורמי המדיניות בצה"ל, כי בשנה

במסגרת קבילה
אנונימית עלו
טענות על התקנת
מצלמות במגורי
הבנים והבנות
בגדוד באופן
הפוגע בפרטיות
החיילים.
עוד נטען, כי
במרחבי העבודה
המשותפים
מותקנות מצלמות
שחוקיותן אינה
ברורה, וכי מפקדת
הפלוגה משתמשת
במצלמות אלה
כדי לפקח
ולבקר את
עבודת החיילים
ולהענישם.

– החל מכך שמפקדת חמ"ל בדרגת סגן
עדכנה את החיילת בדבר העונש שהוטל
עליה, על אף שהפקודה קובעת כי מניעת
חופשה לפרק הזמן שנקבע היא בסמכות
מפקד פלוגה; וכלה בהיעדר הליך תקין
הכולל זימון של החיילת שעליה מוטל
העונש, עדכונה ומתן אפשרות לטעון
טענותיה בנושא. לפיכך, הסבתי את
תשומת הלב של מפקד הפלוגה להוראות
הפקודה, והוריתי למפקד הגדוד לחדד
את ההוראות בקרב כלל גורמי הפיקוד
(קבילה מס' 0-3-538307).

פגיעה בפרטיות

**התקנות מצלמות באופן המעלה חשש
לפגיעה בפרטיות וצילום חיילים ע"י
מפקדיהם ופירסום הצילומים ללא הסכמתם**

במסגרת קבילה אנונימית עלו טענות על
התקנת מצלמות במגורי הבנים והבנות
בגדוד באופן הפוגע בפרטיות החיילים.
עוד נטען, כי במרחבי העבודה המשותפים
מותקנות מצלמות שחוקיותן אינה ברורה,
וכי מפקדת הפלוגה משתמשת במצלמות
אלה כדי לפקח ולבקר את עבודת החיילים
ולהענישם (קבילה מס' 0-7-537613).

במסגרת בירור הקבילה הדגיש מפקד הגדוד
כי המצלמות הוצבו בשטחים משותפים
בעקבות מקרי ונדליזם וגנבות, לאחר
קבלת אישורים מקדימים באשר למיקומם
ולאופן התכנים שייצפו בהם. זאת ועוד,
עוד טרם הגשת הקבילה, משהעלו החיילים
את חששם בנושא, שונו מיקומי חלק
מהמצלמות על מנת שיצלמו את הנכנסים
והיוצאים מהחדר, ולא את המתרחש בתוכו.
עוד מסר מפקד הגדוד, כי מפקדת הפלוגה
לא הענישה חיילים בעקבות צפייה בפעולה
או במעשה שעשו ונראו במצלמות.

לצד זאת, הלינו
חיילים גם על
פגיעה בפרטיותם
באמצעות צילומם
בטלפונים ניידים
של מפקדיהם.
כך, למשל, באחת
הקבילות מצאתי
פגם בכך שמפקד
מחלקה צילם
'הקפצת תרגול'
של חייליו והעלה
את הסרטון לרשת
החברתית, בניגוד
לנהלים ולפקודות
הצבא, ללא
הסכמת החיילים,
ואף הוסיף מלל
שממנו משתמע כי
לעג על האירוע.

במהלך בירור הקבילה ביקר הממונה על
המדיניות להגנת הפרטיות בצה"ל בגדוד,
בחן את מיקום המצלמות, שוחח עם
החיילים ללא נוכחות גורמי הפיקוד, ושוחח
עם מפקד הגדוד וסגנו. לאחר הביקור, שונו
מיקומי המצלמות, וניתנו דגשים מפורטים
באשר להתנהלות בנושא.

נוכח האמור, מצאתי מקום להורות
למפקד הגדוד לוודא מימוש הנחיותיו של
הממונה על מדיניות הגנת הפרטיות, תוך
ביצוע בקרה הדוקה בנושא.

נוסף על כך, מצאתי מקום להורות לממונה
על מדיניות הגנת הפרטיות לחדד את
לקחי הקבילה בקרב כלל גורמי הפיקוד
הרלוונטיים בצה"ל, ולהבהיר אלו אישורים
נדרשים וכיצד יש לנהוג בהיבטי שמירה
על פרטיותם של המשרתים.

זאת ועוד, ומאחר שאין פקודה, הוראה או
מדיניות צבאית הנוגעת להצבת מצלמות
במרחבי יחידות צבאיות בהיבטי הגנת
הפרטיות, מצאתי מקום להמליץ לראש
המחלקה הרלוונטית באגף כוח האדם
לבחון את הנושא, תוך עדכוני בדבר.
במסגרת בקרה ומעקב אחר מימוש
הוראותי עודכנתי כי לאחר העמקה בנושא,
הוחלט על פרסומה של מדיניות בנושא
הצבת מצלמות במרחב הציבורי, ועיקריה
הופצה באיגרת לגורמי הפיקוד בצה"ל.

לצד זאת, הלינו חיילים גם על פגיעה
בפרטיותם באמצעות צילומם בטלפונים
ניידים של מפקדיהם. כך, למשל, באחת
הקבילות מצאתי פגם בכך שמפקד
מחלקה צילם 'הקפצת תרגול' של חייליו
והעלה את הסרטון לרשת החברתית,
בניגוד לנהלים ולפקודות הצבא, ללא
הסכמת החיילים, ואף הוסיף מלל שממנו
משתמע כי לעג על האירוע. הדגשתי, כי

מצופה ממפקדים לשמור על פרטיותם ועל כבודם של חייליהם, ולא להעלות תכנים מסוג זה לרשתות החברתיות, בניגוד לפקודות הצבא. לפיכך, הערתי למפקד המחלקה על הדברים, תוך תיוק הערתי בתיקו האישי (קבילה מס' 537557-3-0).

מבירורה של קבילה דומה עלה, כי מפקדת פלוגה צילמה חיילת ישנה במרכז השליטה ביחידה, על מנת לתעד את חריגתה מהנהלים. במהלך הברור העיר מפקד היחידה למפקדת הפלוגה על כך שצילמה את החיילת בטלפון האישי שלה לצורך תיעוד חריגתה מהנהלים, כאשר יכלה הייתה להעביר דיווח על חריגה זו מהנהלים באופן אחר (קבילה מס' 538712-8-0).

מפקדת כלואים טענה:

"סמלת הכלואים העבירה את מספר הטלפון שלי לכלואה שעימה הייתה לי מחלוקת, והיא התקשרה ואיימה על חי"

חיילת המשרתת כמפקדת כלואים הלינה על כך שסמלת הכלואים בפלוגה בבסיס הכליאה העבירה את מספר הטלפון הנייד האישי שלה לכלואה שעימה הייתה לה מחלוקת, ובעקבות כך איימה האחרונה על חייה (קבילה מס' 537101-9-0).

בתום הליך הברור מצאתי פגם חמור בהתנהלותה של סמלת הכלואים, אשר העבירה את מספר הטלפון של החיילת הקובלת לחברתה, כלואה לשעבר. מצאתי כי במעשיה, הפרה את האמון הנדרש בין

בתום הליך הברור מצאתי פגם חמור בהתנהלותה של סמלת הכלואים, אשר העבירה את מספר הטלפון של החיילת הקובלת לחברתה, כלואה לשעבר. מצאתי כי במעשיה, הפרה את האמון הנדרש בין חיילים המשרתים יחד באותה היחידה, קל וחומר בין אנשי סגל במתקן הכליאה.

בשנים האחרונות עסקתי לא מעט בנושא הסדרת אופן ביצוע חיפוש בצידוד חיילים במסגרת פעילות לשמירה על הסדר ועל המשמעת ביחידות צה"ל השונות.

חיילים המשרתים יחד באותה היחידה, קל וחומר בין אנשי סגל במתקן הכליאה.

הגם שסמלת הכלואים הועמדה על התנהלותה לדין משמעת, נוכח חומרת מעשיה מצאתי מקום להעיר לה על הפגם שמצאתי בהתנהלותה, תוך תיוק הערתי בתיקה האישי.

חיפוש בצידוד אישי של חיילים

בשנים האחרונות עסקתי לא מעט בנושא הסדרת אופן ביצוע חיפוש בצידוד חיילים במסגרת פעילות לשמירה על הסדר ועל המשמעת ביחידות צה"ל השונות. לא אחת, עלה מקבילות כי קיימת חוסר בהירות באשר לכללי המותר והאסור בקיום חיפוש כאמור (להרחבה בנושא ניתן לעיין, לדוגמה, בדוח השנתי לשנת 2022, עמוד 51 ואילך, ובדוח השנתי לשנת 2024, עמוד 49 ואילך).

נוכח כך, פניתי בנושא זה אל גורמי הצבא הרלוונטיים והנחיתי כי ידייקו ויבהירו למפקדי צה"ל את גבולות החיפוש הלגיטימי. בהמשך לכך עודכנתי כי מתקיימת עבודה לכתיבת פקודת מטכ"ל ייעודית בנושא – אולם חרף כך, הטיפול בנושא לא הושלם והמשיכו להתקבל קבילות בנושא זה.

כך, באחת הקבילות הליון חייל בשירות חובה, על כך שסגן מפקד הפלוגה נכנס לחדרו ללא ידיעתו, פתח את הארונות האישיים שלו, וחיטט בחפציו (קבילה מס' 534553-7-0).

במהלך ברור הקבילה מסר סגן מפקד הפלוגה כי לאחר שנפרץ מחסן בגדוד ונגנב ממנו חפץ, אכן נכנס לחדרי החיילים על מנת לחפשו, ללא פתיחה של תיקים וארונות. עם זאת, מאחר שהארונות של

החייל הייתה פתוחה הוא הציץ לתוכה, ומצא את החפץ שנגנב.

נוכח האמור, מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות סגן מפקד הפלוגה, אשר ערך חיפוש בחדר ובחפצי החייל בשל חשד קונקרטי לביצוע עבירה. זאת, בניגוד להוראות מסמך שעניינו "סמכות מפקדים לעריכת חיפוש" שהופץ מטעם גורמי המשטרה הצבאית והפרקליטות הצבאית, אשר קובע כי כאשר מתעורר חשד לביצוע עבירה פלילית, אל למפקדים לערוך חיפוש או לתשאל חייל בנושא, וכי סמכויות החקירה מסורות לחוקרי המשטרה הצבאית החוקרת.

אשר על-כן, הדגשתי בפני המפקד כי גורמי הפיקוד נדרשים לפעול רק על-פי סמכותם, וכי במקרה זה היה מקום לפנות למשטרה הצבאית החוקרת.

לצד זאת, בוררו השנה גם קבילותיהם של חיילים אשר טענו כי במהלך מסדר מכין לקראת חג הפסח, נערכו חיפושים ובדיקות יזומות לאיתור חמץ בחפצי החיילים (ארוניות אישיות ותיקים אישיים). כך, למשל, חיילים טענו כי נערכה בדיקה בתיקיהם האישיים ובארוניותיהם בעודם לוחמים ברצועת עזה, ובכך נפגעה פרטיותם. במהלך הברור נמסר כי לא נפתחו תיקיהם של החיילים או ארוניות נעולות, אך הרס"ר פתח ארוניות פתוחות של חיילים, גם אם הם לא נכחו בחדר. זאת, תוך חריגה מסמכותו ובניגוד לפקודות הצבא. לפיכך, הסבתי את תשומת ליבו של הרס"ר להוראות הרלוונטיות, והדגשתי כי יש ליישמן במלואן (קבילה מס' 538389-1-0).

מבירורה של קבילה דומה עלה, כי גורמי הפיקוד חרגו מסמכותם עת הנחו מפקדים

לפתוח ולבדוק את תכולת תיקם האישי של חיילים, והנחיתי לחדד את ההוראות בקרב גורמי הפיקוד ביחידה (0-7-538383).

טיפול לוקה באירועים לא נורמטיביים בין חיילים

במהלך השנה החולפת, הלינו בפניי חיילים על כך שמפקדיהם לא טיפלו כנדרש באירועים לא נורמטיביים שעליהם דיווחו:

ידיהן ורגליהן של
חיילות נקשרו
באזיקונים בבדיחות
הדעת

חיילת בשירות חובה הלינה על כך שחיילים ביחידתה קשרו את ידיה ורגליה באזיקונים, וציינה כי מדובר בנוהג ביחידה המוכר למפקדים, אשר לא פועלים למיגורו (קבילה מס' 0-8-535412).

מבירורה של הקבילה עלה, כי ביחידתה של החיילת אכן קיים נוהג שעל-פיו חיילים קושרים ידיים ורגליים של חיילות באזיקונים בבדיחות הדעת, ובכך מצאתי פגם ערכי חמור. חומרה יתרה מצאתי בכך שהנוהג המדובר השתרש ביחידה, וגורמי הפיקוד לא נקטו בצעדים לגדיעתו במשך תקופה ארוכה.

בתום הליך בירור הקבילה, ומשהתרשמתי כי מדובר בנוהג קיים ביחידה עוד טרם המקרה שתואר בקבילה, שאליו מודעים גורמי הפיקוד, אשר לא פעלו למיגורו, מצאתי מקום להעיר למפקדים על התנהלותם, ולתייק את הערתי בתיקם האישי. עוד הסבתי את תשומת ליבו של מפקד היחידה לנוהג, והורתי לו לפעול

ובתגובה היא העירה לחיילת, טפחה על כתפה, וביקשה ממנה להפסיק את השיח הפוגעני. עוד בדק בצילומי מצלמות האבטחה, אך אלו היו מטושטשים, ומצפייה בהם לא ניתן לקבוע האם היה מגע פיזי ומה טיבו. בנסיבות אלה, הבהיר לקצינה כי גם טפיחה על כתפה של חיילת, כפי שעולה מגרסתה, אינה מקובלת במערכת יחסים בין חייל למפקד. לצד האמור ציין המפקד, כי משלא מצא סיבה לתיאור שקרי מצד החיילת, החליט להעיר לקצינה הערה פיקודית על אופן התנהגותה.

עוד מצא, כי החיילת לא זומנה לתחקיר האמור משום שבאותו המועד שהתה בחופשה מיוחדת. בהקשר זה צוין, כי המפקד ביקש ממפקדתה הישירה של החיילת לשוחח עימה, להבהיר את צעדיו, ולבדוק האם החיילת עודה מעוניינת לשוחח עימו, והיא מסרה כי היא לא מעוניינת לעסוק בנושא.

בתום הבירור הוסיף מפקד היחידה כי מבירור האירוע התגלתה התנהלות פיקודית שאינה עולה בקנה אחד עם ציפיותיו מאנשיו, ולכן מצא מקום לחדד את הדברים לכל המפקדים ביחידה, והסדיר מנגנון של 'דלת פתוחה' בלשכתו, אשר ישכר את נגישותו לחיילים. נוכח טיפולו המשמעותי של מפקד היחידה בדברים, מצאתי מקום לקבל את ממצאי תחקירו.

למיגור התופעה לאלתר.

בנוסף, מצאתי פגם באופן התנהלותו של מפקדה הישיר של החיילת, אשר הגיב בחוסר רגישות לאחר ששיתפה אותו בפרטי האירוע בעניינה, וציין בפניה כי גם הוא השתתף עם חבריו ליחידה בנוהג כאשר היה חייל. עוד מצאתי כי מפקדה הישיר של החיילת לא שוחח עימה ברגישות הנדרשת עת ציינה בפניו כי היא לא מתכוונת לחזור ליחידה נוכח חוסר הטיפול באירוע, אלא עמד על השלכות הנפקדות בלבד. בהקשר זה הדגשתי, כי מצופה ממפקד, שהוא הכתובת העיקרית לפקודיו, לנקוט ברגישות, להיות קשוב ולתת מענה לפקודיו, לא כל שכן במקרים חריגים מעין אלו, כמו גם לנקוט ביד קשה ולהשתמש בכלים הפיקודיים בעומדים לרשותו על מנת למגר תופעות שליליות, גם כאשר הדברים נעשים בבדיחות הדעת. נוכח האמור, מצאתי מקום להעיר למפקדה הישיר של החיילת על התנהלותו, ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

חיילת טענה "קצינה סטרה לי ומפקדי לא טיפלו במקרה"

חיילת בשירות חובה הלינה על כך שקצינה בבסיס, שאינה מפקדתה, סטרה לה (קבילה מס' 0-6-536564). עוד ציינה, כי מפקדה הישיר לא הסכים לקבלה לשיחה בנושא, וכי מפקדיה לא טיפלו במקרה כלל.

עם פתיחת הבירור, תחקר מפקד היחידה את האירוע, ומצא כי עם היוודע המקרה זימן מפקדה של החיילת את הקצינה לתחקיר ראשוני, והיא טענה כי החיילת התבטאה כלפי חייל אחר בקללות,

ביחידתה של החיילת
אכן קיים נוהג שעל-
פיו חיילים קושרים
ידיים ורגליים של
חיילות באזיקונים
בבדיחות הדעת, ובכך
מצאתי פגם ערכי
חמור. חומרה יתרה
מצאתי בכך שהנוהג
המדובר השתרש
ביחידה, וגורמי
הפיקוד לא נקטו
בצעדים לגדיעתו
במשך תקופה ארוכה.

מצופה ממפקד, שהוא
הכתובת העיקרית
לפקודיו, לנקוט
ברגישות, להיות קשוב
ולתת מענה לפקודיו,
לא כל שכן במקרים
חריגים מעין אלו, כמו
גם לנקוט ביד קשה
ולהשתמש בכלים
הפיקודיים בעומדים
לרשותו על מנת למגר
תופעות שליליות, גם
כאשר הדברים נעשים
בבדיחות הדעת.

אי-ביקור חיילים הנעדרים מהיחידה בשל פציעה או מחלה

פקודות מטכ"ל מסדירות את חובת המפקדים לבקר את פקודיהם בעת שהם נעדרים מהיחידה בשל פציעה או מחלה. כך קובעת פקודת המטה הכללי (מטכ"ל) שמספרה 38.0115 "ביקור חיילים חולים ופצועים בזמן רגיעה ובשעת חירום" כי חייל בחופשת מחלה ממושכת או השוהה בביתו או שהוצב ליחידת ר"ם 2 בעקבות חופשת מחלה – נדרש לבקרו. הפקודה קובעת כי את הביקור הראשון יקיים המפקד עד 10 ימים מרגע שהחייל שוהה בביתו, ואת הביקורים הנוספים יקיים נציג מהיחידה. הפקודה קובעת עוד, כי יש לקיים קשר טלפוני עם החייל, בין ביקור לביקור.

מטבע הדברים, עם פרוץ המלחמה ניתנה האפשרות שלא לקיים ביקורים כאמור, והמפקדים הונחו לשוחח עם החיילים, במידת הצורך, בשיחה טלפונית. בהמשך, בחודש דצמבר 2023, ניתנה הנחיה לשוב ולקיים קשר רציף עם החיילים השוהים בחופשת מחלה באמצעות שיחת טלפון שבועית מנציגי היחידה. עם התקדמות המלחמה התעדכנו ההנחיות, ובחודש מרץ 2024 הונחו המפקדים לבקר חייל השוהה בחופשת מחלה בביתו תוך 14 ימים, לבקרו בשנית תוך 30 ימים מיום הביקור הראשון, ובהמשך לבקרו בהתאם לשיקול הדעת של קצין ומש"ק הנפגעים. בחודש אפריל 2024 התעדכנה ההנחיה פעם נוספת, אז הוחלט כי יש לערוך את הביקור הראשון תוך 10 ימים, להמשיך לבקרו פעם בחודש, במקביל לשיחות טלפון מדי שבועיים.

חרף האמור, גם השנה בוררו בנציבות קבילות מהן עולה כי מפקדים אינם פועלים בהתאם לפקודות בנושא. כך, לדוגמה,

מקבילתו של חייל בשירות חובה עלה כי גורמי יחידתו יצרו עימו קשר טלפוני בחודש מאי 2024, כחודשיים לאחר פציעתו, ואף לא דווחו ברישומי הצבא כי נערך ביקור פיסי בעניינו (קבילה מס' 0-1-532719).

משכך, ולמרות שלא נסתר מעיני כי הגדוד היה מצוי בלחימה, מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבם של מפקד הגדוד וקצינת משאבי האנוש

לדברים, ולהדגיש בפניהם כי עליהם לוודא שגם כאשר הגדוד נמצא בלחימה עצימה, כלל החיילים הפצועים מקבלים את מלוא זכויותיהם, כי נשמר עימם קשר ישיר בידי גורם פיקודי מהגדוד, וניתן להם קשב פיקודי הולם. טענות דומות נשמעו גם בקבילות נוספות, במסגרת אחת מהן אף התרשמתי כי מרבית הקשר עם החיילת נעשה באמצעות יישומון 'וואטסאפ', והדגשתי את חשיבות השיח הבלתי אמצעי, פנים אל פנים, המאפשר יחס אישי, רגיש, מכבד וקשוב יותר לפקודים (קבילה מס' 0-6-537244, וקבילות דומות נוספות מס' 0-2-539308).

מבירורה של קבילה נוספת עלה, כי לא נערך ביקור בביתו של משרת קבע בדרגת רב-נגד, על אף שעד להגשת קבילתו שהה בביתו כעשרה חודשים בעקבות פציעה, ובכך מצאתי פגם (קבילה מס' 4-534986-0). עליכן, הורתי למפקד האוגדה לחדד את הוראות הביקור לגורמי הפיקוד ומשאבי האנוש, למניעת הישנותם של מקרים דומים.

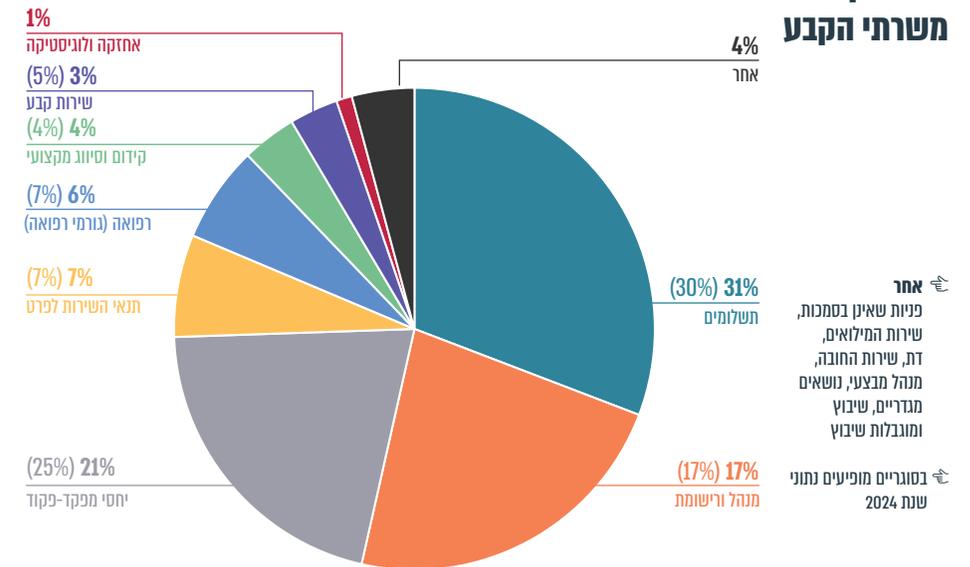
כפי שצינתי לא אחת, שמירה על קשר והתעניינות בשלומם של חיילי הינם ביטוי לאחריות מפקדים ולתמיכתם בפקודיהם, גם בשעתם הקשה, ויש להקפיד על כך בכל עת, וביתר שאת בתקופת מלחמה.

היבטי פיקוד ומנהיגות הנוגעים למשרתי מערך המילואים מכורטים בפרק 'מעריך המילואים'.

”
שמירה על קשר
והתעניינות
בשלומם של
חיילי הינם ביטוי
לאחריות מפקדים
ולתמיכתם
בפקודיהם, גם
בשעתם הקשה,
ויש להקפיד על
כך בכל עת, וביתר
שאת בתקופת
מלחמה.

משרתי הקבע בצה"ל

נושאי קבילות של משרתי הקבע

משרתי הקבע, **הקצינים והנגדים**, מהווים את השדרה הפיקודית של צה"ל. הם, אשר קשרו את גורלם בגורל צבא ההגנה לישראל ובגורל המדינה, מתפקדים כמפקדים וכמחנכים, ומתווים את הדרך במקצועיות, בניסיון ובמסירות.

בשנתיים האחרונות חשו משרתי הקבע ביתר שאת את גודל האחריות המונחת על כתפיהם, לצד המחיר האישי והמשפחתי שגובה תפקידם. חרף התובענות והמסירות הנדרשת ממשרתי הקבע, הם אינם מוגדרים כ"עובדים", ולכן אינם בעלי זכויות ככל עובד במשק. בנסיבות אלה, צה"ל הוא שמחויב לוודא שמוענקת למשרתי הקבע המעטפת הנדרשת במגוון תחומים, וכי כלל זכויותיהם נשמרות.

במהלך שנת 2025 חלה עלייה משמעותית של 40% בקבילות שהוגשו בידי משרתות ומשרתי הקבע, ואחוז ניכר מתוך קבילות אלה נמצאו מוצדקות או באו על תיקון (58% קבילות מוצדקות בשנת 2025).

במהלך השנה עמדנו לצד משרתי הקבע ופעלנו על מנת לסייע להם במגוון תחומים, החל בהיבטים הקשורים למימוש זכויותיהם ולתנאי שירותם, וכלה בנושאים העוסקים במערכת היחסים שבין פקוד למפקד, בצורכי הרפואה ועוד. במקרים המתאימים הקפדנו להציף בפני גורמי הצבא את הפערים שזיהינו, ואף וידאנו כי הטיפול בהם נעשה כהלכה, ובהתאם לפקודות ולמדיניות הצבא.

בפרק זה אבקש לכוון זרקור אל נושאים

גם בשנה החולפת עסקתי רבות בקבילות שמהן עלה כי בשל תקלות ופערים בעדכון הרישומת האישית, חלה פגיעה של ממש בשכרם או בזכאויות שונות של משרתי הקבע. כלל הקובלים פנו לגורמי הפיקוד ולגורמי משאבי האנוש ביחידתם טרם הגשת קבילתם, אך מאחר שעניינם לא בא על תיקון, פנו לנציבות קבילות החיילים.

כך, בחלק מהקבילות עלה כי לא הוזן ברישומת האישית בעניינם של הקובלים מינוי מסוג כלשהו, בקבילות אחרות עלה כי לא הוזן מינוי מתאים (באופן שפגע בזכאותם לרמת פעילות או לדירוג שכר, כדוגמת דירוג מחקר או דירוג אחיות, אשר בצידם תגמול כספי משמעותי), או כזה שלא משקף את תפקידם בפועל, באופן אשר לא אחת גורר השלכות בתחום השכר או עיכוב בקידום בדרגה (לדוגמה, קבילות מס' 533654-6-0; 536603-7-0; 537619-1-0; 535755-5-0; 538168-2-0; 537619-1-0; 533444-6-0).

במהלך בירור מרבית הקבילות הוזנו לקובלים מינויים תקינים, ובסיכומם של יתר הקבילות הורתי על הזנת מינוי תקין על מנת

הייחודיים לאוכלוסייה זו, כשיודגש לעניין זה כי לא אחת, קבילה של איש קבע אחד, מייצגת למעשה כמה אנשי קבע שהנושא נוגע גם אליהם.

אציין כי קבילות נוספות הקשורות לזכויות שכר ולתנאי השירות של משרתי הקבע מופיעות בפרק זכויות בתחום השכר ותנאי השירות בצה"ל, וקבילות נוספות הקשורות בשירותי הרפואה הניתנים למשרתי הקבע מופיעים בפרק שירותי הרפואה בצה"ל.

פערים ותקלות בעדכון הרישומת האישית הובילו לפגיעה בפרט

גם בשנה החולפת עסקתי רבות בקבילות שמהן עלה כי בשל תקלות ופערים בעדכון הרישומת האישית, חלה פגיעה של ממש בשכרם או בזכאויות שונות של משרתי הקבע. כלל הקובלים פנו לגורמי הפיקוד ולגורמי משאבי האנוש ביחידתם טרם הגשת קבילתם, אך מאחר שעניינם לא בא על תיקון, פנו לנציבות קבילות החיילים.

כך, בחלק מהקבילות עלה כי לא הוזן ברישומת האישית בעניינם של הקובלים מינוי מסוג כלשהו, בקבילות אחרות עלה כי לא הוזן מינוי מתאים (באופן שפגע בזכאותם לרמת פעילות או לדירוג שכר, כדוגמת דירוג מחקר או דירוג אחיות, אשר בצידם תגמול כספי משמעותי), או כזה שלא משקף את תפקידם בפועל, באופן אשר לא אחת גורר השלכות בתחום השכר או עיכוב בקידום בדרגה (לדוגמה, קבילות מס' 533654-6-0; 536603-7-0; 537619-1-0; 535755-5-0; 538168-2-0; 537619-1-0; 533444-6-0).

במהלך בירור מרבית הקבילות הוזנו לקובלים מינויים תקינים, ובסיכומם של יתר הקבילות הורתי על הזנת מינוי תקין על מנת

להימנע מפגיעה בפרט.

מבירורה של אחת הקבילות עלה כי נפל פגם בכך שמינויו של הקובל כמפקד פלוגה עודכן תחילה בעניינו של קצין אחר, על אף שהקובל הוא אשר סוכם לתפקיד בדיון השיבוצים. בקבילה דומה מצאתי כי מינויה של קובלת לתפקיד 'קצינת ביטחון מידע' עודכן ברישומי הצבא כשנה וחצי לאחר שהחלה בתפקידה בפועל, משום שברישומים הייתה רשומה עדיין קודמתה בתפקיד (קבילה מס' 0-2-536018). בעניינו של משרת קבע נוסף עלה כי מאחר שלא עודכן בעניינו מקצוע המשקף את עיסוקו בפועל, נפגע בזכויותיו (קבילה מס' 540091-0-9). משרתת קבע נוספת נפגעה בזכויות השכר שלה מכך שלמעלה משנתיים עודכן בעניינה מקצוע שלא תאם את תפקידה בפועל (קבילה מס' 0-4-540226). במהלך בירורן של קבילות אלה עודכנו רישומי הצבא בהתאם לתפקיד שאותו ביצעו המשרתים בפועל. לצד זאת, למדתי כי הופקו הלקחים הנדרשים למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בתום הליך בירורה של קבילה נוספת, מצאתי כי נפל פגם בכך שקוד העיסוק שעודכן ברישומת האישיית בעניינו של קצין לא תאם את עיסוקו בפועל, והדבר פגע בזכאותו של הקובל לדירוג שכר צבאי ייחודי (קבילה מס' 0-8-537282). עוד מצאתי כי הטיפול בפער האמור נמשך מעל ארבעה חודשים, ועד להגשת הקבילה לא בא על תיקונו. במהלך בירור הקבילה, ובהתערבות מבררת מטעמי, תוקנה הרישומת באופן רטרואקטיבי החל ממועד הצבתו ביחידה, והוא זוכה בהפרשי השכר בהתאם.

מקבילה אחרת עלה כי עקב פערים במינוי ובאופי התפקיד המוזנים ברישומת האישיית,

”

מבירורה של אחת הקבילות עלה כי נפל פגם בכך שמינויו של הקובל כמפקד פלוגה עודכן תחילה בעניינו של קצין אחר, על אף שהקובל הוא אשר סוכם לתפקיד בדיון השיבוצים. בקבילה דומה מצאתי כי מינויה של קובלת לתפקיד 'קצינת ביטחון מידע' עודכן ברישומי הצבא כשנה וחצי לאחר שהחלה בתפקידה בפועל, משום שברישומים הייתה רשומה עדיין קודמתה בתפקיד.

משרתת קבע נוספת נפגעה בזכויות השכר שלה מכך שלמעלה משנתיים עודכן בעניינה מקצוע שלא תאם את תפקידה בפועל. במהלך בירורן של קבילות אלה עודכנו רישומי הצבא בהתאם לתפקיד שאותו ביצעו המשרתים בפועל.

”

במסגרת בירור הקבילות מסרו גורמי הסגל בחיל הרלוונטי כי עוד טרם פרוץ המלחמה חל ריבוי במשימות היחידה, שהוביל לגידול משמעותי בכוח האדם. עם זאת, תקינת היחידה לא הוסדרה בהתאם. כפועל יוצא, ישנם עשרות קצינים בשירות קבע שאינם נושאים במינוי מתאים.

קצין לא זוכה במעטפת ההטבות למפקד לוחם ולמשפחתו במשך מעל שנתיים (קבילה מס' 0-6-538064). במהלך בירור הקבילה תוקנה הרישומת האישיית, ועניינו של הקובל בא על תיקונו.

מקבילה אחרת עלה, כי משרת קבע לא סופח למפקדת האוגדה בימים שבהם הגיע במסגרת 'הצבת חירום', באופן שפגע בזכאותו לקבלת רמת פעילות (-535793-0-7). בהתערבות מבררת מטעמי תוקנה הרישומת האישיית והקצין זוכה בהפרשי השכר שלהם היה זכאי. לצד זאת, הסבתי את תשומת ליבה של קצינת משאבי האנוש של האוגדה לכך שטיפול גורמי משאבי האנוש באוגדה בעניינו של הקצין לא היה מיטבי וארך זמן רב. זאת, על מנת שיופקו הלקחים ולכל טיפול שתמצא לנכון.

מקבילות משרתי קבע ביחידה מסוגת עלה כי פערים סגליים משמעותיים פגעו בזכויות הפרט

משרתי קבע מיחידה מסוגת הלינו על פערים סגליים משמעותיים ביחידה, אשר גרמו לכך שלא מעודכנים בעניינם מינויים אשר משקפים את תפקידם בפועל, ולכן הם נפגעו בזכאותם לקידום בדרגות, בשכרם, בדירוגם הצבאי, ובזכאויות ובהטבות נוספות (0-2-534698; 0-1-532729; 0-0-536390; 0-8-535222; 0-5-537705).

במסגרת בירור הקבילות מסרו גורמי הסגל בחיל הרלוונטי כי עוד טרם פרוץ המלחמה חל ריבוי במשימות היחידה, שהוביל לגידול משמעותי בכוח האדם. עם זאת, תקינת היחידה לא הוסדרה בהתאם. כפועל יוצא,

ישנם עשרות קצינים בשירות קבע שאינם נושאים במינוי מתאים.

בתום הליך בירור הקבילות מצאתי כי קיים פער מערכתי ביחידה, אשר גרם לכך שמשרתי קבע רבים, וביניהם הקובלים, אינם נושאים מינוי התואם את תפקידם, באופן שפוגע בזכאויות שונות.

עניינם של חלק מהקובלים טופל במהלך בירור קבילותם, כך שהרישומת האישית תוקנה באופן רטרואקטיבי, ובעניינם של יתר הקובלים הורתי כי הרישומת האישית בעניינם תתוקן בהתאם לתפקידם בפועל.

לצד זאת, הורתי למפקד היחידה ולקצין החיל הראשי לפעול להסדרת כלל הפערים הסגליים ביחידה, הן ביחס לקצינים המשרתים ביחידה כיום, והן לטווח ארוך, על מנת למנוע פגיעה במשרתי הקבע ביחידה.

**קצין בדרגת רביסרן
לא זוכה בדירוג מחקר
במשך 7 חודשים בשל
התנהלות ארגונית
וסגלית לקויה**

קצין בדרגת רביסרן, אשר שירת כנציג חילי באגף אחר בצה"ל במסגרת פרויקט משותף ארוך טווח בין הגופים, הליו על כך שבמשך חודשים רבים לא עודכן בענייני מינוי כלל או עודכנו בענייני מינויים שאינם משקפים את תפקידו (קבילה מס' 0-533010). כפועל יוצא, הקצין לא זוכה בדירוג מחקר שלו היה זכאי, ונפגע באופן משמעותי בשכרו. לדבריו, כאשר פנה למפקדיו ולגורמי כוח האדם בחיל, נמסר לו כי אמור להיות מעודכן בענייני מינוי בידי האגף שבו הוא משרת, אך לנוכח התכנסות כוח אדם באגף, עודכנו

במסגרת הבירור עלה כי על אף שהקובל שהקובל החל את תפקידו באגף, שורת התקן של תפקידו באגף, בהמשך, כאשר נמצאה באגף שורת תקן פנויה בעבורו, לא ניתן היה להזינה בעניינו בשל בעיית התכנסות ביחידה. כפועל יוצא, זכאותו של הקצין לדירוג מחקר נפגעה במשך כשבעה חודשים, בשל תכנון סגלי לקוי בחיל שלו ובאגף שבו הוצב מטעם החיל.

בהתערבות של מבררת בכירה מטעמי הוחלט כי עניינו של הקצין יועלה לבחינת ועדת חריגים לדירוג מחקר. בסיכומה, מצאה הוועדה פגם משמעותי בהתנהלות הארגונית והסגלית של החיל ושל האגף הרלוונטיים, וציינה כי מדובר בהתנהלות לקויה שיש לעקור מן השורש. עוד קבעה הוועדה, כי יש לשנות את כלל התהליכים הסגליים שפוגעים בפרט ובשכרו, וכי מקרה כשל הקובל מהווה דגל אדום לטיפול בפרט, ויש לוודא שלא ישנה בעתיד.

לאחר בחינת כלל הנסיבות, ובין היתר לאור העובדה שהקובל התריע בפני מפקדיו בנושא כמה פעמים, שהתהליך לא שוקף לקובל ושלא היה באפשרותו לשנותו, המליצה הוועדה לאשר באופן חריג את הבקשה לקבלת דירוג מחקר באופן רטרואקטיבי, החל מתחילת תפקידו. ראש אגף כוח האדם אישר את המלצת הוועדה, ובכך עניינו של הקובל בא על תיקונו.

בנסיבות אלה, מצאתי פגם חמור בהתנהלות גורמי הסגל בחיל ובאגף הרלוונטיים, שעה שלא עודכן בעניינו של הפרט מינוי מתאים במשך כשבעה חודשים.

בעניינו מינויים שונים בחיל, אשר אינם מזכים בדירוג מחקר.

במסגרת הבירור עלה כי על אף שהקובל החל את תפקידו באגף, שורת התקן של תפקידו באגף, בהמשך, כאשר נמצאה באגף שורת תקן פנויה בעבורו, לא ניתן היה להזינה בעניינו בשל בעיית התכנסות ביחידה. כפועל יוצא, זכאותו של הקצין לדירוג מחקר נפגעה במשך כשבעה חודשים, בשל תכנון סגלי לקוי בחיל שלו ובאגף שבו הוצב מטעם החיל.

בהתערבות של מבררת בכירה מטעמי הוחלט כי עניינו של הקצין יועלה לבחינת ועדת חריגים לדירוג מחקר. בסיכומה, מצאה הוועדה פגם משמעותי בהתנהלות הארגונית והסגלית של החיל ושל האגף הרלוונטיים, וציינה כי מדובר בהתנהלות לקויה שיש לעקור מן השורש. עוד קבעה הוועדה, כי יש לשנות את כלל התהליכים הסגליים שפוגעים בפרט ובשכרו, וכי מקרה כשל הקובל מהווה דגל אדום לטיפול בפרט, ויש לוודא שלא ישנה בעתיד.

לאחר בחינת כלל הנסיבות, ובין היתר לאור העובדה שהקובל התריע בפני מפקדיו בנושא כמה פעמים, שהתהליך לא שוקף לקובל ושלא היה באפשרותו לשנותו, המליצה הוועדה לאשר באופן חריג את הבקשה לקבלת דירוג מחקר באופן רטרואקטיבי, החל מתחילת תפקידו. ראש אגף כוח האדם אישר את המלצת הוועדה, ובכך עניינו של הקובל בא על תיקונו.

בנסיבות אלה, מצאתי פגם חמור בהתנהלות גורמי הסגל בחיל ובאגף הרלוונטיים, שעה שלא עודכן בעניינו של הפרט מינוי מתאים במשך כשבעה חודשים.

הדגשתי כי יש להקפיד על כך שהרישומת האישית תשקף את המציאות בפועל, שכן לדבר השלכות רבות, לרבות השלכות משמעותיות על השכר.

לפיכך, והגם שעניינו של הקובל בא על תיקונו, הסבתי את תשומת ליבם של הגורמים הבכירים בחיל ובאגף לכך שבמשך למעלה מחצי שנה היה פער במינוי בעניינו של הקובל, והורתי כי יופקו הלקחים ויינקטו הצעדים הארגוניים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

קצינים המבצעים הצבות חירום בחיל האוויר לא זוכו בזכויות של לוחמים

במהלך השנה פנו לנציבות כמה קצינים בשירות קבע, אשר טענו כי חרף פעילותם כלוחמי צוות אוויר פעילים או מכונאים מוטסים פעילים במסגרת הצבות חירום (כלומר מגיעים לביצוע תפקידים זה באופן תכוף וקבוע, ובפרט במהלך המלחמה), הם אינם מקבלים זכאויות והטבות כשל לוחמים. זאת, בשונה ממשרתי קבע הנושאים בתפקידים אלה (קבילות מס' 0-2-529308, 0-2-533802, 0-2-537038, 0-9-539251, וקבילה מס' 0-1-539679 בעניין דומה).

במהלך בירור הקבילות מצאתי כי הצבת חירום איננה מינוי (לא מינוי מלא ולא מינוי משנה), ומאחר שתוספות שכר ניתנות בגין תפקיד, בהתאם למינוי ולעיסוק המוזן ברישומי הצבא, הצבת החירום אינה משפיעה על הטבות או על זכאויות שכר.

עוד מצאתי, כי סוגיית הצבת החירום, על המשמעויות הנגזרות ממנה לזכאויות שונות (שכר והטבות פרט), ואופן ביטוייה ברישומי

הצבא, נמצאים בעבודת מטה מול גורמי המטה הכללי, ובהתאם לתוצאותיו יופקו משמעויות על כלל הקצינים המבצעים הצבות חירום, ובהם גם הקובלים. משכך, הורתי לגורמי החיל ולגורמי אגף כוח האדם, לפעול בשיתוף פעולה לשם השלמת בחינת הנושא, ולעדכן אותי ואת הקצינים הרלוונטיים בתוצאות עבודת המטה.

בהמשך, במהלך בירורן של קבילות דומות נוספות, אשר הוגשו בידי משרתי קבע המשרתים כמכונאים מוטסים, עודכנתי כי במסגרת עבודת המטה האמורה, הוסדר מעמדם של המכונאים המוטסים לעניין תוספות שכר, ובהתאם לכך עודכנו ברישומי הצבא בעניינם של הקובלים מינוי משנה "מכונאי מוטס", אשר מזכה בתוספת שכר כלוחמים, וזאת באופן רטרואקטיבי. בכך בא עניינם של הקובלים על תיקונו (קבילות מס' 0-8-539002, 0-3-538817, 0-7-538193, 0-3-539302, 0-9-534901, 0-7-538813, 0-7-539673, 0-3-538517 ועוד). לצד האמור, אני שבה ועוקבת אחר מימוש הוראתי ביחס לאוכלוסיות הנוספות.

טיפול ב'משאב האנושי' – הכרת פקודות ומסמכי מדיניות הסגל ומימושן בידי גורמי משאבי האנוש

העיסוק במשאב האנושי מחייב מקצועיות ויעילות, תוך הבנת כובד האחריות והשפעתן המהותית על משרת הקבע. לנוכח מורכבותם של הליכים סגליים שונים בצבא, והשפעתם המכרעת על הפרט, מפרטים פקודות הצבא ומסמכי מדיניות הסגל מטעם חטיבת הסגל שבאגף כוח אדם, הוראות והנחיות הנוגעות להליכים השונים.

גם בשנה החולפת בוררו קבילות רבות שמהן למדתי כי אי-עמידה של מפקדים

ושל גורמי משאבי אנוש בפקודות ובהנחיות בתחום, הובילו לפגיעה משמעותית בזכויות הפרט. להלן אתייחס לקבילות המרכזיות בנושא.

פגמים בטיפול גורמי משאבי אנוש בפקוד הביאו לפגיעה בזכויותיהם של משרתי קבע

בשנה החולפת הגיעו לפתחה של נציבות קבילות החיילים כמה קבילות בעניינם של משרתי קבע באחד הפיקודים, אשר הלינו על פגמים בטיפול בהם בידי גורמי משאבי האנוש, באופן שהביא לפגיעה בזכויותיהם.

באחת הקבילות, הלין נגד על הליך גיוסו לקבע, ובפרט על כך שלא עודכן ברישומי הצבא בענייניו כי הוא מצוי בשירות קבע, ולכן שכרו נפגע (קבילה מס' 0-535230-0). במהלך בירור הקבילה עודכן סוג השירות של הקובל ברישומי הצבא באופן רטרואקטיבי, ובכך בא עניינו על תיקונו.

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי פגם באופן הטיפול בעניינו של הקובל בידי השלישה, אשר הוביל לפגיעה בשכרו. כמו כן מצאתי לנכון לקבל את ממצאי תחקירו של סגן קצינת משאבי האנוש הפיקודית, אשר התרשם כי מדובר באירוע חמור, המשלב חוסר מקצועיות, חוסר תשומת לב וחוסר הבנה של השלכות ההתנהלות על הפרט ושל הפגיעה בו.

נוכח האמור, סגן קצינת משאבי האנוש הפיקודית העיר באופן חריף לשלישה על הדברים, והנחה על הפצת לקחי הקבילה לסגלי משאבי האנוש בפקוד, למניעת

העיסוק במשאב האנושי מחייב מקצועיות ויעילות, תוך הבנת כובד האחריות והשפעתן המהותית על משרת הקבע. לנוכח מורכבותם של הליכים סגליים שונים בצבא, והשפעתם המכרעת על הפרט, מפרטים פקודות הצבא ומסמכי מדיניות הסגל מטעם חטיבת הסגל שבאגף כוח אדם, הוראות והנחיות הנוגעות להליכים השונים.

הישנותם של מקרים דומים. לצד זאת, הנושא תוחקר גם בחטיבת הסגל שבאגף כוח האדם.

בקבילה נוספת שהגיש קצין המשרת באותו הפיקוד, הליון הקצין על כך שזכאותו לדרגת סגן לא עודכנה ברישומי הצבא במועד כניסתו לקבע (כשלושה חודשים טרם הגשת קבילתו), ולכן נפגע בשכרו (קבילה מס' 0-6-535654). במהלך בירור הקבילה עניינו של הקצין בא על תיקונו, והרישומת תוקנה באופן רטרואקטיבי. בתום הליון בירור הקבילה מצאתי כי טיפול לקוי מצד גורמי משאבי האנוש הוביל לעיכוב בעדכון זכאותו לדרגת סגן ברישומי הצבא, ולפגיעה בשכרו.

משתי קבילות נוספות של משרתי קבע מאותו הפיקוד עלה, כי דרגותיהם של הקובלים לא הוזנו במועד זכאותם (מעל לחצי שנה), ולכן זכויותיהם נפגעו (קבילה מס' 0-5-535225 וקבילה מס' 0-535226-4). עניינם של הקובלים בא על תיקונו במהלך בירור הקבילה, ואני מצאתי מקום להסב את תשומת ליבה של קצינת משאבי האנוש הפיקודית לדברים.

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי נגדת המשרתת באותו הפיקוד לא קיבלה שכר במשך תקופה של 3 חודשים. זאת משום שלא עודכן בעניינה סוג שירות מתאים ('חובה בתנאי קבע') עקב פער מקצועי של קצינת משאבי האנוש ביחידתה של הקובלת, ובכך מצאתי פגם חמור (קבילה מס' 0-3-535297). במהלך בירור הקבילה עניינה של הקובלת הגיע לכדי פתרון, והרישומת תוקנה באופן רטרואקטיבי. עוד מצאתי, כי סגן קצינת משאבי האנוש הפיקודית העיר לקצינת משאבי האנוש ביחידה באופן חריף על התנהלותה.

נוכח מסקנותיי מבירור הקבילות האמורות, וכיוון שבכל הקבילות המפורטות מעלה נפגעו משרתי קבע המשרתים בפיקוד בזכויותיהם ובשכרם לנוכח טיפול לקוי של גורמי משאבי האנוש, מצאתי מקום להורות לקצינת משאבי האנוש הפיקודית להיכנס לעובי הקורה בנושא, תוך נקיטת הצעדים הנדרשים לשיפור מקצועיות סגלי משאבי האנוש בפיקוד, וליצירת הליכי בקרה ואכיפה. בהמשך עודכנתי כי הורתי מומשה.

קצינות ששובצו מטעם צה"ל במג"ב טענו: משולם לנו שכר נמוך מזה של קצינות המשרתות בתפקידים זהים בצה"ל

קצינה ששובצה לתפקיד קצינת חינוך במשמר הגבול (מג"ב) הלינה על כך ששובצה למג"ב ללא הסכמתה, ומבלי שהובהרו לה משמעויות השיבוץ במג"ב (קבילה מס' 0-6-533604). בהקשר זה הבהירה הקצינה כי היא מצויה במעמד של 'שוטר מוסף זמני', שאינו מקביל לשירות קבע, ולכן שכרה נמוך מהשכר שהיה משולם לה לו שירתה כקצינת חינוך בצה"ל. עוד ציינה הקצינה, כי היא לא זוכתה במלוא ההטבות שלהן זכאים קצינים בשירות קבע, מלבד הזכאות לקבלת טיפול רפואי בצה"ל.

בהמשך הוגשו קבילות דומות של קצינה נוספת ששובצה כקצינת חינוך במג"ב (קבילה מס' 0-9-535331) ושל קצינה ששובצה כקצינת תנאי שירות (ת"ש) במג"ב (קבילה מס' 0-3-536077).

בתום בירור הקבילות מצאתי כי צה"ל משבץ קצינים לתפקידים במג"ב על בסיס אמנה בין

בשנה האחרונה, כמו גם בשנים עברו, עסקתי לא מעט בקבילותיהם של אנשי קבע אשר הלינו על כך שבעקבות טעויות של גורמי משאבי

האנוש, לא התאפשר להם לקבל את השכר הסקטוריאלי שלו הם זכאים. אציין כי תנאי הזכאות לשכר סקטוריאלי נקבעו בהסכמים של צה"ל ושל משרד האוצר, ולא ניתן לחרוג מהם. תנאים אלה כוללים, בין היתר, יחידה ועיסוק מזכה, אשר מוזנים ברישומת האישית של הפרט, יתרת שירות של שנה במועד קבלת השכר הסקטוריאלי, וחתימה על כתב התחייבות במועד.

שני הגופים, שבה נקבע, בין היתר, כי צה"ל ישובץ במג"ב קצינים בשירות חובה. עם זאת, בפועל, משובצים במג"ב קצינים בשירות חובה, שבמהלך שירותם במג"ב נכנסים לשירות קבע. מצאתי כי הקצינים האמורים אינם זכאים לשכר ולזכויות של קצין בצה"ל, אלא של קצין במג"ב.

עוד מצאתי, כי בתהליך השיבוץ במג"ב, לא מובהרות לקצינים משמעויות השיבוץ על שכרם ועל זכויותיהם השונות.

בהקשר זה מצאתי כי האמנה בין צה"ל למג"ב מצויה בהליכי הסדרה, שבמסגרתם יידונו הסוגיות שעלו בקבילה. עם זאת, ומאחר שתהליכי הסדרה מטבעם עלולים להימשך תקופה ארוכה, שבמהלכה ממשיכים לשרת במג"ב קציני צה"ל, מצאתי מקום להורות לבעלי התפקידים הרלוונטיים באגף התכנון, באגף כוח האדם ובחטיבת הסגל, לבחון את המדיניות הקיימת ביחס לשיבוץ קצינים במג"ב והתאמתה לקבוע באמנה, ולוודא שהמידע הנוגע למשמעויות השיבוץ במג"ב יימסר לקצינים המיועדים לפני ואחרי שיבוצם. עוד הורתי לגורמים אלה לבחון מענה לפער בשכר ובזכויות לגבי קצינים המשרתים במג"ב בעת הזו, בעבר ובעתיד, ולהשלים את תהליך ההסדרה של האמנה.

במסגרת מעקב ובקרה שאני עורכת על מימוש הוראותיי עודכנתי כי הנושא הובא בפני ראש מטה אגף כוח האדם, ובוצעה הסדרה בנושא.

זכאותם של קצינים לשכר סקטוריאלי נפגעה עקב טעויות של גורמי משאבי האנוש

בשנה האחרונה, כמו גם בשנים עברו, עסקתי לא מעט בקבילותיהם של אנשי קבע אשר הלינו על כך שבעקבות טעויות של גורמי משאבי האנוש, לא התאפשר

להם לקבל את השכר הסקטוריאלי שלו הם זכאים. אציין כי תנאי הזכאות לשכר סקטוריאלי נקבעו בהסכמים של צה"ל ושל משרד האוצר, ולא ניתן לחרוג מהם. תנאים אלה כוללים, בין היתר, יחידה ועיסוק מזכה, אשר מוזנים ברישומת האישי של הפרט, יתרת שירות של שנה במועד קבלת השכר הסקטוריאלי, וחתימה על כתב התחייבות במועד (לא ניתן לחתום על כתב התחייבות באופן רטרואקטיבי).

כך, באחד המקרים שהובאו בפניי השנה מצאתי כי נשללה זכאותו של קצין למענק סקטוריאלי משום שלא עודכן בעניינו מינוי התואם את עיסוקו בפועל. בסיכום הקבילה הדגשתי כי מצופה מגורמי הפיקוד ומשאבי האנוש לעשות כל שלא ידם על מנת לשמור על זכויות הפרט, ולהקפיד כי הרישומת תשקף נאמנה את המציאות בפועל, משום שמעבר לכך שהדבר נדרש לפי פקודות הצבא, לדבר השלכות רבות על שכרו וזכאויותיו השונות של הפרט (קבילה מס' 538032-8-0).

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי עודכן בעניינו של קצין מינוי בעיסוק שאינו תואם את עיסוקו בפועל ואינו מזכה במענק סקטוריאלי, ורק כאשר הקצין פנה לגורמי משאבי האנוש תוקנה הרישומת (אך לא באופן רטרואקטיבי) ובכך מצאתי פגם. הדגשתי כי על הרישומת הצבאית לשקף נאמנה את המציאות, והסבתי את תשומת הלב של מפקד היחידה לטיפול הלקוי בעניינו של הקצין, שהוביל לפגיעה בשכרו, ולכך שעל מפקדים וגורמי משאבי אנוש לעשות כל שלא ידם על מנת שהרישומת הצבאית תשקף מהימנה את המציאות (קבילה מס' 540375-5-0).

פגמים דומים הנוגעים לפערים ברישומת

מצופה מגורמי הפיקוד ומשאבי האנוש לעשות כל שלא ידם על מנת לשמור על זכויות הפרט, ולהקפיד כי הרישומת תשקף נאמנה את המציאות בפועל, משום שמעבר לכך שהדבר נדרש לפי פקודות הצבא, לדבר השלכות רבות על שכרו וזכאויותיו השונות של הפרט.

הדגשתי כי על הרישומת הצבאית לשקף נאמנה את המציאות, והסבתי את תשומת הלב של מפקד היחידה לטיפול הלקוי בעניינו של הקצין, שהוביל לפגיעה בשכרו, ולכך שעל מפקדים וגורמי משאבי אנוש לעשות כל שלא ידם על מנת שהרישומת הצבאית תשקף מהימנה את המציאות.

סקטוריאלי (קבילה מס' 534752-8-0). מקבילה דומה עלה כי בשל פגם בהתנהלות גורמי הסגל, לא הוזנה פעימת המענק במועד, באופן שהקצין נדרש בהארכת שירות נוספת לשם קבלת הפעימה הבאה, וכי הדבר טופל רק לאחר הגשת הקבילה (קבילה מס' 541212-8-0). במקרה נוסף עלה כי שיהיו בטיפול בעניינו של הקובל ביחידתו הוביל לדחייה בקבלת המענק הסקטוריאלי ובכך מצאתי פגם (קבילה מס' 535255-5-0). במקרה אחר, מצאתי פגם חמור בכך שברישומי הצבא עודכן מקצוע צבאי שאינו תואם את עיסוקו של הקובל, לאחר ששב מסיפוח ליחידת ר"מ 2, ואף התחייבותו לשירות הקבע מומשה במקצוע שגוי (קבילה מס' 538986-4-0).

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי 116 ימים שבהם הופעלה הקובלת ביחידתה במהלך המלחמה לא נכללו במניין תקופת זכאותה לשכר סקטוריאלי, משום שבאותה העת הייתה אמורה לשהות בלימודים מלאים ולא ביחידתה. בהתערבות מברר מטעמי אושרה הצבתה של הקצינה באופן רטרואקטיבי ביחידה שבה הופעלה, זאת נוכח ייחודיות המקרה ומשך התקופה בה הופעלה. בהתאם לכך, ומאחר שהקובלת עמדה ביתר התנאים הנדרשים, עודכן מועד זכאותה של הקצינה לשכר סקטוריאלי, בהתאם לבקשתה (קבילה מס' 538472-8-0).

במקרה אחר עלה כי נשללה זכאותה של משרתת קבע למענק סקטוריאלי לנוכח קיצור שירותה ב־12 ימים ביוזמת המערכת וללא ידיעתה. במהלך הברור הוארך שירותה ב־12 ימים, ובהתערבות מברר מטעמי נבחן עניינה של הקצינה בידי הגורמים המוסמכים, אשר החליטו לאשר את זכאותה של הקצינה לשכר סקטוריאלי

האישי, לעיתים נוסף על היעדר חתימה במועד על כתבי התחייבות, מצאתי בשורה של קבילות נוספות (לדוגמה בקבילות מס' 538605-5-0, 538581-9-0, 538549-1-0, 538027-3-0, 536584-6-0, 538521-9-0, 536448-2-0, 540160-0-0, 540072-8-0, 542450-0-0, 539463-7-0, 539756-4-0, 541604-6-0). אדגיש כי במקרים רבים מצאתי כי לא ניתן לסייע לקובלים בעדכון מועד זכאותם לשכר הסקטוריאלי באופן רטרואקטיבי, משום שתנאי הזכאות עוגנו בהסכמים של צה"ל עם משרד האוצר, ולא ניתן לחרוג מהם. לפיכך, במקרים המתאימים ציינתי בפני הקובלים כי אם לטעמם נגרם להם נזק כלכלי בגין התנהלות גורמי הצבא, באפשרותם לבחון את מיצוי זכותם לפי חוק ולתבוע פיצוי, או לפנות לחטיבת התביעות במשרד הביטחון, על מנת שייבחנו את עניינם. לצד זאת, כאשר התרשמתי כי לא הופקו הלקחים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד, אף הורתי כי יינקטו צעדים ארגוניים מתאימים (קבילה מס' 532200-0-0). במסגרת בקרה ומעקב שאני מבצעת אחר הוראותי וידיאתי כי הוראתי זו מומשה כנדרש.

קבילות אלה מצטרפות לקבילות נוספות שמהן עלה כי בשל טעויות של גורמי משאבי האנוש נפגעה זכאותם של משרתים לשכר סקטוריאלי. כך, באחד המקרים עלה כי משרת קבע בדרגת רס"ל לא עמד בתנאים לקבלת המענק משום שעל אף שהגיש בקשה להארכת שירות לשם עמידה בתנאים האמורים – בקשתו לא טופלה (קבילה מס' 538551-9-0). במקרה אחר עלה כי זכאותו של קצין לשכר סקטוריאלי לא עודכנה במועד זכאותו ברישומי הצבא, בשל פער מקצועי של גורמי משאבי האנוש בדבר תנאי הזכאות של נגדים לשכר

באופן רטרואקטיבי (קבילה מס' 536500-0-0).

בעניינה של קצינה נוספת עלה כי סגל משאבי האנוש ביחידתה לא זיהה כי היא זכאית לשכר סקטוריאלי אם תחתום על כתב התחייבות ותאריך את שירותה בכשבוועיים בלבד, ובכך מצאתי פגם. עם זאת, ומאחר שתנאי הזכאות שבהם לא עמדה הקובלת נקבעו בהסכמים מול משרד האוצר ולא ניתן לחרוג מהם, לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי בעניין, מלבד הסבת תשומת ליבה של ראש המטה ביחידה, מתוקף תפקידה, לכך שמדובר במקרה שלא טופל מיטבית והוביל לפגיעה בזכאות לשכר סקטוריאלי. זאת, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 539622-8-0-0). מבירורה של קבילה דומה עלה כי גורמי משאבי אנוש לא זיהו כי הקצין יהיה זכאי למענק סקטוריאלי אם יאריך שירות ב־15 ימים בלבד, ובכך מצאתי פגם. הדגשתי, כי מצופה מכלל הגורמים המעורבים לפעול באופן אקטיבי ויזום כדי לוודא כי יבוצעו הפעולות הנדרשות לשם שמירה על זכויות הפרט. לפיכך, הסבתי את תשומת הלב של ראש ענף משאבי האנוש ביחידה לדברים. עוד מסרתי לקצין, כי ככל שהוא סבור שנגרם לו נזק כלכלי בגין ההתנהלות האמורה, באפשרותו למצות את זכויותיו על פי חוק, ולתבוע פיצוי (539920-0-0).

זאת ועוד, במהלך חודש נובמבר 2025 התקבלו בנציבות קבילות מטעם משרתי קבע שטענו כי למרות שעמדו בכלל התנאים לקבלת המענק הסקטוריאלי, נמסר להם כי המענק לא ישולם להם (לדוגמה, קבילה מס' 542239-1-0). במסגרת בירור הקבילה הועבר לעיונה של מבררת בכירה מטעמי

מצופה מכלל הגורמים המעורבים לפעול באופן אקטיבי ויזום כדי לוודא כי יבוצעו הפעולות הנדרשות לשם שמירה על זכויות הפרט.

זאת ועוד, במהלך חודש נובמבר 2025 התקבלו בנציבות קבילות מטעם משרתי קבע שטענו כי למרות שעמדו בכלל התנאים לקבלת המענק הסקטוריאלי, נמסר להם כי המענק לא ישולם להם.

בענייניו של הקצין ברישומת הצבאית, ועודכנה זכאותו לגמול השתלמות בהתאם לכך.

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי קורס שהיה מעודכן ברישומי הצבא בעניינה של הקובלת כמזכה בגמול השתלמות, נמחק מרישומי הצבא (קבילה מס' 540334-6-0-0). בהתערבות מברר מטעמי, עודכן הקורס ברישומי הצבא.

מקבילה נוספת של משרת קבע עלה כי בשל הזנה שגויה של נתוני קורס צבאי, שנבעה מטעות אנוש, נשללה זכאותם של כלל משתתפי הקורס להכרה בקורס לצורך קבלת 'גמול השתלמות' (קבילה מס' 538880-0-0-0). במהלך בירור הקבילה תוקנה הרישומת האישית, ועודכן בעניינם של הקובלים ושל יתר משתתפי הקורס 'גמול השתלמות'. במקרה אחר מצאתי כי לא עודכן בעניינה של הקובלת קורס צבאי שבו השתתפה, ובמהלך בירור הקבילה הנושא טופל והקורס עודכן ברישומת האישית של כלל חניכי הקורס (קבילה מס' 538000-0-0-0; 537147-3-0-0).

במהלך השנה אף ביררתי את עניינם של קצינים רבים אשר טענו כי בשל ליקויים שונים, קורס שביצעו לא הוכר לגמול השתלמות. ממצאי הבירור העלו כי החל משנת 2022 הקורס האמור קוצר, אך תיק היסוד של הקורס במתכונתו המקוצרת לא נשלח למרכז 'מופת' לצורך בחינת הכרתו במתכונתו המקוצרת לגמול השתלמות, והדבר התגלה רק לאחר פניות רבות של קצינים בנושא. בהקשר זה נמסר, כי לשם בחינת תיקו קורס לגמול השתלמות באופן רטרואקטיבי, והכרה בזכאות המשתתפים באופן רטרואקטיבי, נדרשים בין היתר "דפי החתימות" של ההכשרה

מסמך מטעם אגף כוח האדם, שממנו עולה כי המענק הסקטוריאלי משולם על מנת לשמר אוכלוסיות ייחודיות, וכחלק מתנאי ההסכם המענק מוגבל במכסות (מול כל אוכלוסיית זכאות) ובעלות תקציבית. כמו כן עלה כי במהלך שנת 2025 נוצלו כלל המכסות לאוכלוסיית הסייבר, ולכן נעצרו תשלומי המענקים לאוכלוסייה זו. עם זאת, התקבל אישור חריג המאפשר את המשך חלוקת המענקים לזכאים אף מעבר למכסות, כך שכלל הזכאים יקבלו את המענק שלו הם זכאים.

זה המקום לציין, כי במסגרת הליכי בקרה ומעקב על הוראותיי, עודכנתי במהלך השנה החולפת כי נוספה לרישומת האישית אינדיקציה מתאימה, אשר תתריע על זכאות משרת לשכר סקטוריאלי, על מנת להקל על גורמי משאבי האנוש ולמנוע תקלות וטעויות בנושא. זאת, בהמשך להוראתי משנת 2022 בנושא (קבילה מס' 520631-9-0-0).

טיפול לוקה הוביל לאי־הכרה בקורסים לצורכי גמול השתלמות

מבירורה של קבילה עלה כי קצין נדרש להשתתף בקורס פיקוד המיועד לקצינים בדרגת סגן, ונרשם אליו כשהיה בדרגת סגן, אך נקלט לקורס ימים ספורים לאחר שקודם לדרגת סרן בקיצור פז"ם לרגל יום העצמאות (קבילה מס' 539405-5-0-0). לפיכך, סגל הקורס מסר לו כי יוכל להשתתף בקורס, אך הוא לא יוכר כמזכה בשעות לגמול השתלמות בעבורו, לנוכח דרגתו עת נקלט לקורס. במהלך בירור הקבילה מסרו גורמי 'מופת' כי הקורס מוכר לגמול השתלמות למי שביצע הכשרה של 5 ימים וסיים את הקורס בהצלחה, ללא קשר לדרגתו. לפיכך, ובהתערבות מברר מטעמי, עודכן הקורס

(דפים המאמתים את השתתפותם של הקצינים בקורס בפועל). עם זאת, דפי החתימות לא נשמרו למשך חמש שנים, כנדרש בהנחיות המקצועיות, ובכך מצאתי פגם חמור, בין היתר מאחר שמדובר במסמך מהותי לצורך בחינת הזכאות לגמול השתלמות במקרים אלה. לפיכך, הסבתי את תשומת לב מפקד היחידה הרלוונטי לכך שאי-עמידה בהנחיות גרמה לפגיעה בזכאותם של משרתים רבים לגמול השתלמות, והדגשתי כי מצופה מהגורמים הרלוונטיים לעשות כל שלא ידם כדי לעמוד בהנחיות ולמנוע פגיעה במשרתים. (קבילות מס' 538937-3-0, 538979-1-0, 538978-2-0, 538862-8-0, 538980-0-0, 538753-7-0, 539069-1-0, 538976-4-0, 538651-9-0, 538752-8-0, 538746-4-0, 538751-9-0, 538747-3-0, 538778-2-0, 540665-5-0, 541039-1-0, 540895-5-0).

בקבילה דומה מצאתי פגם בכך שקורס שביצע משרת קבע לא עודכן ברישומי הצבא, וכגם נוסף בכך ש"דפי חתימות" של ההכשרה לא נשמרו כנדרש למשך 5 שנים. במסגרת הבירור נבחן עניינו של משרת הקבע באופן חריג, ובהתערבות מברר מטעמי הוזן הקורס ברישומי הצבא כמזכה בגמול השתלמות (קבילה מס' 537280-0-0).

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי בעקבות תקלה עודכן סימול קורס שגוי ברישומי הצבא, אשר הוביל לאי-הכרה בקורס שבוצע לצורכי גמול השתלמות (קבילה מס' 537429-1-0). במהלך בירור הקבילה נמסר כי הרישומת האישיית תוקנה כך שהיא משקפת את הקורס שביצע הקובל, ובהתאם לכך עודכן בעניינו גמול השתלמות באופן רטרואקטיבי.

בשל תקלה בהפקת דו"ח, משרת קבע לא זוכה במענק על שירות של 25 שנים ברמת פעילות א+

נגד בדרגת רבינגד הלין על כך שלמרות שהוא משרת כ-29 שנים, מתוכן מעל 25 שנים ברמת פעילות א+, לא שולם לו מענק הניתן למשרתי קבע ששירתו מעל 25 שנים ברמת פעילות א+ (קבילה מס' 534973-7-0).

במהלך בירור הקבילה, ובהתערבות של מברר בכיר מטעמי, נמצא כי בדו"ח המאתר את הזכאים למענק לא נכללו כל התקופות שבהן היה הנגד זכאי לרמת פעילות א+, ולכן לא זוכה במענק.

לנוכח האמור, הורתי לגורמים הרלוונטיים לעדכן את זכאותו של הקובל ברישומי הצבא. לצד זאת, הורתי למפקד 'מופת', לראש מדור תכנון השכר במחלקת השכר והפרט ולראש מדור נגדים בחטיבת הסגל להשלים את הבדיקה הרוחבית אודות נגדים נוספים שעשויים להיות זכאים למענק אך לא נכללו בדו"ח המאתר את הזכאים, לוודא את תקינות הדו"חות המאתרים את הזכאים למענק, ולהפיק את הלקחים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד. במסגרת הליכי מעקב ובקרה אחר הוראותיי עודכנתי כי הוראתי מומשה.

חוות דעת תקופתית

כחלק מהליך הערכתו, מקבל משרת הקבע חוות דעת תקופתית (שנתית) בדבר תפקודו ממפקדיו. חוות הדעת מעודכנת ברישומי הצבא, ונוכח השפעתה על הפרט, קובעות

חוות דעת תקופתית עודכנה ברישומי הצבא בעניינה של קצינה, מבלי שהכירה את תוכנה ומבלי שהועבר לה משוב כנדרש.

פקודות ומדיניות הצבא הוראות מפורטות על התהליך הנדרש. גם בשנה החולפת התקבלו בנציבות קבילותיהם של משרתי קבע בנושא.

כך, למשל, מבירורה של קבילתה של משרתת קבע עלה, כי חוות דעת תקופתית בעניינה עודכנה ברישומי הצבא ללא ידיעתה ומבלי שהועבר לה משוב, בניגוד לפקודות ולמדיניות הצבא. מעיון בטופס חוות הדעת עלה, כי בחלקים הנוגעים לתגובתה של משרתת הקבע נרשם "אאאאאאאאאא". במהלך הבירור העיר מפקד החטיבה למפקד הפלוגה על האופן בו קיים את ההליך בעניינה של הקובלת, והוחלט למחוק את חוות הדעת מרישומי הצבא (קבילה מס' 536434-6-0).

מקבילה נוספת עלה כי חוות דעת עודכנה ברישומי הצבא בעניינה של קצין, ואף עודכנה תגובתו לחוות הדעת, על אף שלא הועבר לו משוב והוא כלל לא עודכן בתוכנה. במהלך בירור הקבילה נמחקה חוות הדעת מרישומי הצבא. כמו כן נקט מפקד החטיבה בצעדים משמעותיים נגד מפקד הפלוגה וקצין משאבי האנוש, והציג את לקחי הקבילה בפני המפקדים בחטיבה (קבילה מס' 537941-9-0).

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי חוות דעת תקופתית עודכנה ברישומי הצבא בעניינה של קצינה, מבלי שהכירה את תוכנה ומבלי שהועבר לה משוב כנדרש. התרשמתי כי ברקע הדברים עמדו נסיבות ייחודיות – הימצאות הגדוד בלחימה ותחלופת בעלי תפקידים. במהלך בירור הקבילה הועבר לקצינה משוב, והשינויים שביקשה הקצינה לבצע בחוות הדעת בוצעו ברישומי הצבא. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערב בעניינה של הקצינה,

מלבד הסבת תשומת ליבו של מפקד הגדוד לחשיבות ניהול וביצוע תקין של תהליכים הנוגעים לפרט, ולכך שבמקרים שבהם קיים קושי אובייקטיבי לקיום ההנחיות כלשונו, מצופה לפנות לגורמים המוסמכים לשם מציאת פתרון הולם (קבילה מס' 536947-3-0). מקבילה דומה עלה כי חוות דעת עודכנה ברישומי הצבא בעניינו של קצין, על אף שלא הועבר משוב כנדרש בפקודות הצבא, ובכך מצאתי פגם (קבילה מס' 536531-9-0). עם זאת, ציינתי כי לא נסתר מעיני כי הגדוד היה בלחימה באותה העת, ומפקד הגדוד החליט לעדכנה משום שלא הצליח ליצור קשר עם הקצין, אך הוא היה מעוניין בהזנת חוות דעת מיטיבה בעניינו. בהמשך ולאחר הזנת חוות הדעת – הועבר לקצין משוב. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי בקבילה.

בתום הליך בירורה של קבילה אחרת מצאתי פגם בכך שחוות הדעת בעניינה של קצינה, ובחירתה כ'בולטת לחיוב', לא עודכנה ברישומי הצבא בשל תקלה של גורמי משאבי האנוש. במהלך בירור הקבילה נמסר כי חוות הדעת בעניינם של הקובלת ומשרתי קבע נוספים לא הוזנו כאמור, על אף שכלל שלבי התהליך בוצעו כנדרש. לפיכך, הורתי לקצינת משאבי האנוש של הפיקוד לפעול ביתר שאת לאיתור הנתונים הרלוונטיים בהקדם, ולהביאם בפני ראש חטיבת הסגל לשם בחינת האפשרות לתיקון רישומי הצבא באופן רטרואקטיבי (קבילה מס' 534508-2-0).

בקבילה נוספת הליון מפקד על כך שקצינת הסגל הזינה לפקודו חוות דעת ללא אישורו וידיעתו כמפקד, וציין כי הוא מעריך את תפקודו של פקודו טוב מכפי שהוזן ברישומי הצבא. מבירור הקבילה עלה כי קצינת הסגל

ביחידה עדכנה בעניינו של פקודו של הקובל חוות דעת שגויה (חוות דעת של קצין אחר), שלא על דעת המפקד, ומפקד המערך העיר לה על הדברים והדגיש את חשיבות הדיוק בטיפול במשרתי הקבע. לפיכך, הורתי לתקן את חוות הדעת בעניינו של הקצין ברישומי הצבא (קבילה מס' 536226-4-0). בהמשך עודכנתי כי רישומי הצבא תוקנו בהתאם להוראתי.

קצין בדרגת רב־סרן סוכם ל'רב־סרן בכיר' בהליך שאינו תקין (סיכום המונע השתתפות במרכז הערכה לסא"ל), ולא עודכן בהחלטה בעניינו כנדרש

קצין בדרגת רב־סרן הליון על כך שעל אף שבחודש נובמבר 2023 אמור היה להשתתף במרכז הערכה לקראת דרגת סגן־אלוף, מועד שנדחה בשל פרוץ המלחמה, נמסר לו בסמוך לפני הגשת קבילתו כי לא יוכל להשתתף במרכז הערכה כאמור (קבילה מס' 533726-4-0).

במסגרת בירור הקבילה מסר ראש ענף סגל בחיל הרלוונטי, כי בראשית חודש ספטמבר 2022 התכנסה ועדה בראשות קצין בדרגת תת־אלוף, וקבעה כי הקצין יסוכם למסלול 'רב־סרן בכיר'. עם זאת, לא נמצא כל תיעוד לכך שהקצין עודכן בדברים. ראש ענף הסגל זכר כי בחודש אוגוסט 2023 הוא עדכן את הקצין בשיחת טלפון על כך שסוכם ל'רב־סרן בכיר' (השיחה לא תועדה), ונמצא תיעוד על עדכון הקצין בנושא בחודש אפריל 2024.

ראש ענף סגל אף הוסיף כי בעת הרלוונטית הוא היה בראשית תפקידו כראש ענף סגל, ולא ידע שבהתאם למדיניות הסגל בצה"ל, יציאה של 'רב־סרן בכיר' למרכז הערכה דורשת אישור חריג של חטיבת

קצינת הסגל ביחידה עדכנה בעניינו של פקודו של הקובל חוות דעת שגויה (חוות דעת של קצין אחר), שלא על דעת המפקד, ומפקד המערך העיר לה על הדברים והדגיש את חשיבות הדיוק בטיפול במשרתי הקבע. לפיכך, הורתי לתקן את חוות הדעת בעניינו של הקצין ברישומי הצבא.

בתום הליך בירורה של קבילה אחרת מצאתי פגם בכך שחוות הדעת בעניינה של קצינה, ובחירתה כ'בולטת לחיוב', לא עודכנה ברישומי הצבא בשל תקלה של גורמי משאבי האנוש. במהלך בירור הקבילה נמסר כי חוות הדעת בעניינם של הקובלת ומשרתי קבע נוספים לא הוזנו כאמור, על אף שכלל שלבי התהליך בוצעו כנדרש. לפיכך, הורתי לקצינת משאבי האנוש של הפיקוד לפעול ביתר שאת לאיתור הנתונים הרלוונטיים בהקדם.

הסגל שבאגף כוח האדם, ולכן אישר את השתתפות הקצין במרכז ההערכה שנקבע לחודש נובמבר 2023. מועד זה נדחה בשל פרוץ המלחמה.

עוד מסר, כי בחודש אפריל 2024, בעקבות ריאיון שערך לקובל ובו עודכן בסיכומו כ'רב' סרן בכיר, הוא פנה לגורמי חטיבת הסגל שבאגף כוח האדם בבקשה לאשר את יציאתו למרכז הערכה, אך הבקשה נשללה.

בקשתו זו נבחנה בידי ראש חטיבת הסגל במהלך בירור הקבילה, והיא נשללה משום שהחלטה לאשר את השתתפותו של הקצין במרכז הערכה מלכתחילה התקבלה בחוסר סמכות. זאת, לצד העובדה כי לנוכח גילו של הקצין באותה העת, סיכויו להתקדם לדרגת סגן־אלוף היו נמוכים.

נוכח האמור, מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות גורמי הסגל בחיל ביישום ובהטמעה של פקודות ושל מדיניות הצבא, בשעה שהוועדה שבה סוכם ל'רב־סרן בכיר' התכנסה בראשות תת־אלוף, ולא בראשות אלוף, והקצין לא עודכן בהחלטה בענייניו במסגרת ריאיון פרונטאלי ומתועד.

בקבילה דומה שהגיש משרת קבע בדרגת רב־סרן מאותו החיל בשנת 2024 (קבילה מס' 1-0-532149), מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו של קצין בכיר בדרגת תת־אלוף לאופן התנהלות גורמי הסגל בחיל בנושא, ולהורות לו לבצע בדיקה מקיפה שבה יוודא כי כלל משרתי הקבע שמונו או שימונו כ'רב־סרן בכיר' עודכנו על כך, בהתאם למדיניות הצבא. לפיכך, לא מצאתי מקום לחזור על הוראתי.

עם זאת, הדגשתי כי העיסוק במשאב האנושי מחייב מקצועיות, יעילות ומוטיבציה לטיפול בכוח אדם, באופן שהעוסקים במלאכה יבינו את כובד האחריות בתהליך,

אשר יש לו השפעה מהותית על משרת הקבע. על הגורמים השונים בתהליך, ובראש וראשונה על גורמי הסגל בחיל, לוודא כי כלל שלבי התהליך הסגלי מבוצעים כנדרש.

**גורמי משאבי האנוש
הזינו אישור לימודים
באיחור של כשנה וחצי,
ולמשרת החוב נוצר
חוב**

בתום הליך בירור של קבילה אחרת מצאתי כי נפל פגם בכך שאישור על לימודים אקדמאיים תוך כדי שירות של הפרט עודכן באיחור של כשנה וחצי, דבר שהוביל לתיקון רטרואקטיבי של מספר ימי החופשה שעמדו לזכות הפרט, וגררה חוב שהחל להיגבות משכרו של משרת הקבע (קבילה מס' 0-0-538660). במהלך הבירור בא ענייניו של הפרט על תיקונו.

**קצין טען: הובטח לי מענק למימון קורס אישי,
אך הקורס לא מומן כמובטח, וכאשר ביקשתי
לקצר את שירותי התעלמו מבקשותיי**

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי קצין עודכן על קבלת מענק של 10,000 ₪ למימון קורס אישי, והעביר את פרטי הקורס שבחר כנדרש ובמועד. עם זאת, קצין משאבי האנוש ביחידתו לא העביר את הפרטים במועד, ולכן לא ניתן היה לממן את הקורס כפי שהובטח לקצין.

כמו כן מצאתי כי בקשותיו של הקובל לקיצור שירות לא טופלו כנדרש (בקשתו הראשונה לא טופלה בטווח הזמנים הנדרש ולא קיבלה מענה מלא; בקשתו השנייה לא טופלה כלל בידי גורמי יחידתו; ובקשתו השלישית לא הועברה לטיפול גורם סגל

**גורמי הסגל
ביחידתו של
הקצין לא טיפלו
כנדרש בשחרורו
של הקובל
משירות לאחזר
החלטה רפואית
על שחרורו, חרף
שיח שקיימו
עימם גורמי
חטיבת הסגל
שבאגף כוח
האדם. כפועל
יוצא, נדחה מועד
שחרורו של הקצין
בכחודש ימים,
והוא שוחרר רק
לאחר הגשת
קבילה בנושא.**

חילי ולכן נסגרה).

נוכח האמור, הורתי לגורם הסגל הבכיר בחיל להפיק את הלקחים ולחדד את הנהלים לגבי אופן הטיפול בהליכים סגליים, למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 0-0-536652).

בקבילה נוספת מצאתי פגם דומה הנוגע לטיפול לקוי בבחינת בקשה לקיצור שירות, והערתי לגורם הסגל הרלוונטי על הדברים (קבילה מס' 0-0-540872), ובקבילה אחרת מצאתי פגמים בטיפול גורמי הסגל בבקשה לקיצור שירות והסבתי את תשומת ליבו של קצין משאבי האנוש הפיקודי לליקויים שעלו, ואף הורתי לו לפעול לשיפור מקצועיותם של גורמי הסגל בפיקוד (קבילה מס' 0-0-540442).

**טיפול לקוי של גורמי סגל בהליך שחרור של
עתודאי משירות מטעמים רפואיים הוביל
לדחיית מועד שחרורו**

מקבילתו של משרת קבע ששרת כעתודאי עלה כי גורמי הסגל ביחידתו של הקצין לא טיפלו כנדרש בשחרורו של הקובל משירות לאחר החלטה רפואית על שחרורו, חרף שיח שקיימו עימם גורמי חטיבת הסגל שבאגף כוח האדם. כפועל יוצא, נדחה מועד שחרורו של הקצין בכחודש ימים, והוא שוחרר רק לאחר הגשת קבילה בנושא. לפיכך, הורתי לראש מחלקת משאבי האנוש באגף הרלוונטי לתחקר את ההליך שהתקיים בענייניו של הקצין ממועד קבלת ההחלטה על היעדר כשירות רפואית לשירות, תוך עדכוני בממצאים ובצעדים שננקטו (קבילה מס' 0-4-541096).

משרת קבע שהוא יתום צה"ל לא קיבל החזרים כספיים שלהם הוא זכאי

משרת קבע הלין על כך שלא קיבל החזרים למימון לימודיו האקדמאיים ולטיפולים פסיכולוגיים, על אף שפנה לקצינת הנפגעים כשמונה חודשים קודם להגשת קבילתו (קבילה מס' 0-4-538966).

רק במהלך בירור הקבילה טופלו פניותיו של הקצין לקבלת החזרים שלהם הוא זכאי והוא זוכה בשכרו בסכומים הנדרשים.

נוכח האמור, מצאתי כי נפל פגם חמור בטיפול בבקשותיו של הקצין, שהוביל לשיהוי של מספר חודשים בזיכויו בהחזרים הכספיים הנדרשים. לפיכך, הערתי לקצינה הרלוונטית במחלקת הנפגעים שבאגף כוח האדם על טיפול לא מיטבי בענייניו של הקצין, תוך תיוק הערתי בתיקה האישי.

קצין טען: משך שירות החובה ושירות הקבע שהוזנו לי ארוכים מהנדרש

קצין בדרגת סגן המשרת כרופא, שעלה ארצה בגיל 18, הלין על כך שמשכי שירות החובה ושירות הקבע בענייניו לא תואמים את משכי השירות הנדרשים מעולים חדשים אשר מצטרפים למסלול העתודה האקדמית (קבילה מס' 0-7-537533).

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי בהתאם למדיניות הצבא ולנתוניו של הקצין, הוא נדרש לבצע שירות חובה שמשכו 30 חודשים, אולם הוזן בענייניו בשגגה שירות חובה שמשכו 32 חודשים. עם זאת, במהלך בירור הקבילה תוקנו רישומי הצבא ומשך שירות החובה קוצר כנדרש.

עוד מצאתי, כי הקצין התחייב ל-24 חודשי שירות קבע במסגרת מסלול העתודה, אולם במסגרת עדכון שנערך במערכות

הטכנולוגיות הוזנו בענייניו 36 חודשי שירות קבע, בהתאם למדיניות חדשה שנכנסה לתוקפה לאחר כניסתו לתוכנית, ואשר לא הייתה אמורה לחול בענייניו. במהלך בירור הקבילה תוקנו רישומי הצבא גם בהקשר זה.

נוסף על כך מצאתי כי ייתכן שקיימים עתודאים נוספים המשתייכים למסלולו של הקצין, שמשך התחייבותם לשירות הקבע עודכן ל-36 חודשים ולא 24 חודשים בהתאם להתחייבותם ולמדיניות הצבא בעת הרלוונטית. לפיכך, מצאתי מקום להורות לראש מדור העתודה האקדמית לערוך בדיקה בנושא, ולוודא כי משכי ההתחייבות המוזנים הרישומי הצבא ישקפו את התחייבותם של הקצינים.

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי עתודאי לא עודכן מראש בכך שעליו להאריך את משך התחייבותו לשירות הקבע לנוכח עיתוי יציאתו לקורס הקצינים, ועודכן בדבר פרק זמן קצר לפני סיום קורס הקצינים, באופן שהקשה עליו לקבל החלטה מושכלת לגבי התחייבותו לקבע. בהקשר זה מצאתי כי הופקו הלקחים הנדרשים. עוד מצאתי, כי יחידת הקובל תמכה בבקשתו לקצר את שירותו מטעם זה (קבילה מס' 0-2-536908).

קובלים טענו: עיכובים בהליכי הגיוס לקבע הובילו להארכת שירותנו בשירות חובה

מספר חיילים הלינו בקבילתם על כך שעל אף שהובטח להם כי בתום שירות החובה שמשכו 24 חודשים ימשיכו בשירות קבע, נמסר להם כי מטעמים שלישותיים יוארך שירות החובה שלהם במספר חודשים, ורק לאחריהם ישרתו בשירות קבע (קבילות מס' 0-4-540746, 0-7-540613).

במסגרת הבירור עלה כי הקובלים משרתים במחזור הראשון של מסלול ייחודי לבוגרי

החינוך החרדי, שבמסגרתו הוחלט באופן חריג כי שירות החובה יעמוד על 24 חודשים, ולאחריו יכנסו החיילים לשירות קבע. עוד נמסר, כי הארכת שירות החובה אינה תקינה ונובעת מ"חבלי לידה" של תהליך חדש לשלישות היחידה, אך הנושא טופל והקובלים נכנסו לקבע בחלוף כחודשיים, ואף הופקו הלקחים הנדרשים כדי לוודא שתקלה דומה לא תשנה בעתיד. לצד זאת, ועל מנת להקטין את הפגיעה בקובלים וביתר חבריהם למסלול, עודכנו בעבורם תשלומי משפחה, ונערכת בחינה לגבי הזנת מענקים נוספים. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה אחרת מצאתי כי נפל פגם בכך שחיילת הוחתמה על טופסי בקשה לגיוס לקבע בטרם התקבלו האישורים הנדרשים לגיוסה (אישורים תכנוניים וסגליים), ולמעשה בטרם אושר תקן רלוונטי. לכן, עם תום שירות החובה החלה הקובלת לשרת בשירות חובה בתנאי קבע, ולא בשירות קבע (קבילה מס' 0-9-539751).

לימודים במהלך שירות

לימודים במהלך תקופת לידה והורות

בשנה החולפת הלינה משרתת קבע על כך שלא מאפשרים לה להמשיך את לימודי היסוד בבית הספר לקציני בריאות הנפש במהלך תקופת לידה והורות ("חופשת לידה"). הקצינה ציינה כי הדבר פוגע בהתפתחותה המקצועית.

בירור הקבילה העלה כי בהתאם למדיניות אגף כוח האדם בנושא 'הריון והורות', אין להעסיק חיילת המצויה בתקופה לידה והורות, גם אם הסכימה לכך. לכן, לא אושרה השתתפותה של הקצינה בלימודים, גם לא באופן מקוון. עם זאת, במסגרת הבירור

**בשנה החולפת
הלינה משרתת
קבע על כך שלא
מאפשרים לה
להמשיך את
לימודי היסוד
בבית הספר
לקציני בריאות
הנפש במהלך
תקופת לידה
והורות ("חופשת
לידה"). הקצינה
ציינה כי הדבר
פוגע בהתפתחותה
המקצועית.**

נמסר על ידי ראש אגף כוח האדם כי ימצא פתרון שיאפשר לימודים במסגרת צבאית בתקופת לידה והורות, ובכוונתי לעקוב אחר מימוש החלטתו האמורה של ראש אכ"א (קבילה מס' 0-2-538528).

הקלות למשרתי קבע הלומדים לימודים אקדמאיים במהלך המלחמה

במהלך השנה פנו לנציבות כמה משרתי קבע, אשר הלינו על כך שחרף שירות תובעני ועמוס בתקופת המלחמה, הוחלט לא לזכותם בהקלות במסגרת לימודיהם האקדמאיים.

במסגרת בירור הקבילה למדתי כי מאחר שבמהלך המלחמה קבעה המועצה להשכלה גבוהה הקלות לסטודנטים המשרתים במילואים, פעלה ראש חטיבת הסגל מול ראשי המוסדות האקדמאיים לגיבוש מתווה הקלות גם לסטודנטים משרתי קבע. במסגרת השיח האמור, קבעו ראשי המוסדות האקדמאיים כי יינתנו הקלות לכשליש ממשרתי הקבע הסטודנטים בלבד. לפיכך, הוחלט בצה"ל כי הקלות יינתנו למשרתי קבע המשרתים ביחידות בייעוד קדמי, לצד קביעת מנגנון לבחינת בקשות חריגות, במסגרתו ייבחן עיסוקם של משרתי קבע שאינם משרתים ביחידות בייעוד קדמי. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי בקבילה (קבילות מס' 0-4-539506, 0-3-539507).

מסירת מידע שגוי לפרט

בשנה החולפת, בדומה לשנים קודמות, עסקתי לא מעט בקבילות שמהם עלה כי משרתים בצה"ל קיבלו החלטות שונות בהתבסס על מידע שנמסר להם מטעם הגורמים האמונים על הנושא – אולם מאוחר יותר נודע להם כי המידע שנמסר להם היה

שגוי. כפי שציינתי במקרים שהובאו בפניי, על המפקדים ועל גורמי משאבי האנוש לוודא את מהימנות המידע שהם מוסרים לפרט ולהבין את גודל האחריות המוטלת עליהם ואת השפעת המידע שהם מוסרים על החלטות המשרתים:

מבירורה של אחת הקבילות עלה כי גורמי משאבי האנוש מסרו לפרט מידע שגוי לגבי זכאותו למענק התמדה, ואף מסרו לו כי באפשרותו להחזיר חלק יחסי ממענק שכר סקטוריאלי במקרה של קיצור שירות, על אף שלא כך הדבר (קבילה מס' 538551-09). בסיכום הקבילה הדגשתי כי למידע שנמסר מטעם הגורמים המקצועיים יש חשיבות רבה, שכן הפרט מסתמך עליו ובהתאם מכלכל את צעדיו, ולכן יש להקפיד ביתר שאת על מסירת מידע מדויק ומלא, שכן לדבר השלכות רבות, בין היתר בנושא השכר.

במקרה אחר מצאתי פגם בכך שגורמי משאבי האנוש מסרו למשרת קבע כי קורס שאותו ביצע מזכה אותו בהכרה של 123 שעות לגמול השתלמות, על אף שלא כך היה (קבילה מס' 0-9-539501).

סקיפות בשיח מול משרתי הקבע

במהלך החציון האחרון של השנה התקבלה פסיקת בג"ץ הנוגעת לרכיב 'הגדלות תקופת השירות' לפורשים מצה"ל. פסק הדין קבע, כי בהיעדר חקיקה אשר תסדיר את הנושא, לא ניתן להמשיך ולכלול רכיב זה בגמלה של משרתי הקבע אשר עתידים לפרוש החל מתאריך 1 בינואר 2026. אמנם בתאריך 31 בדצמבר 2025 עבר חוק בנושא, אך קודם לכן התקבלו קבילות אשר נבעו ממשמעות ההחלטה האמורה.

בתום הליך בירורה של אחת הקבילות,

אשר נגעה לשלילת בקשתו של משרת קבע לפדות את חופשת שחרורו, ולהקדים את שחרורו בחודש כך שיפרוש בסוף שנת 2025, מצאתי מקום להציג בפניי ראש מטה אגף כוח האדם ובפניי ראש חטיבת הסגל את תחושותיו הקשות של הקובל ותסכולו על הליך פרישתו, ובכלל זה על היעדר השקיפות והשיח מצד גורמי הצבא לפורשים בעת הנוכחית, ביחס להשלכות (ובין היתר השלכות כלכליות) של פסיקת בג"ץ האמורה. במסגרת הבירור נמסר, כי בהיעדר מדיניות ברורה, לא ניתן לבצע לפרט סימולציות שכר עדכניות, ממנה יוכל הפרט להבין מה גובה גמלתו הצפויה בהיעדר רכיב הגדלת תקופת השירות. בהקשר זה הדגשתי את החשיבות בקיום שיח עם הפרט, ובשיקוף ההליכים הנוגעים אליו ומשפיעים עליו ישירות, וזאת אף אם אין מדיניות ברורה בעניין.

במקרה נוסף, שני נגדים הלינו על כך שזמן קצר טרם הגשת קבילתם גילו כי המערך המעודכן ברישומי הצבא בעניינם שונה מהמערך הטכנולוגי למערך תומכי לחימה, ללא שעודכנו בדבר ומבלי שהוצגו להם המשמעויות (קבילה מס' 0-1-537759 וקבילה מס' 0-7-538863). בתום הליך הבירור מצאתי כי מערך התמריצים בעניינם של הקובלים שונה מ'טכנולוג' לתומך לחימה, בהתאם לעבודת מטה שנערכה בעבר לקביעת המקצועות המשויכים למערך הטכנולוגי. עוד מצאתי כי גורמי הסגל ביחידות עודכנו בשינוי האמור, על מנת שיעדכנו את משרתי הקבע הרלוונטיים בשינוי בעניינם, אך אלה לא שוקפו לקובלים בהקשר זה הדגשתי כי שינויים הנוגעים לזכויות הפרט נדרשים בליווי הכולל עדכון של הפרט והסבר שיאפשר לפרט להבין היטב את משמעות השינוי, ובמידת הצורך

לפעול לשנות או לערער על החלטות המשפיעות על עניינו. עוד הבהרתי כי פעולות שקופות מול הפרט בהיבטים הללו תסייע גם להגברת אמון המשרתים ברשויות הצבא. לפיכך, מצאתי מקום להסב את תשומת הלב של ראש ענף סגל בחיל לחשיבות בשיקוף לפרט של שינויים הנוגעים לזכויותיו.

חופשות

כפי שציינתי בפרק זכויות הפרט, שכר ותנאי השירות בצה"ל, היבט משמעותי הקשור לתנאי שירותם של המשרתים בצה"ל הוא הזכאות לחופשה שנתית. פקודות הצבא קובעות באופן בהיר את הכללים בדבר מימוש חופשה שנתית של חיילים ואת האפשרות לצבור חופשה שלא מומשה לשנת העבודה הבאה. במעלה השנה עסקתי בקבילות שמהן עלה כי נפלו ליקויים שונים בהיבטים הקשורים למימוש חופשות – מטענות כנגד מדיניות הצבא בעניין מימוש ימי החופשה וצבירתם, ועד לטעויות ולתקלות בהזנת חופשות – באופן שכגע בזכאותם, כפי שאפרט להלן:

משרתי קבע טענו: מדיניות חופשות משרתי הקבע השתנתה בחודש דצמבר 2025, באופן שרעה את מצבנו וקעת לא מתאפשר מימושם של כלל ימי החופשה שעמדו לרשותנו

פקודת מטכ"ל שמספרה 36.0401 שעניינה "חופשות חיילים בשירות קבע" קובעת, בין היתר, כי מפקד בדרגת אלוף-משנה רשאי לאשר צבירה של עד 8 ימי חופשה למשרת ברמת פעילות ב' ומטה, במקרים חריגים שבהם נבצר מהמשרת לממש את חופשתו השנתית עקב נסיבות השירות או נסיבות אישיות. הפקודה קובעת כי ניתן לנצל את הימים הללו

בשנתיים העוקבות בלבד.

מדיניות הצבא שעניינה 'סגירת שנה בנושא חופשות למשרתי הקבע לשנת 2024', אשר פורסמה בחודש דצמבר 2024, קבעה, בין היתר, כי לאור הימשכות המלחמה וחוסר יכולתם של חלק ממשרתי הקבע לנצל את ימי החופשה, לרבות חופשות שתוכננו מראש, הוחלט כי כלל ימי החופשה שנתרו למשרתי הקבע משנת 2024 יצברו למימוש עם תאריך תום שירותם.

עם זאת, בחודש דצמבר 2025 פורסמה מדיניות 'סגירת שנה בנושא חופשות למשרתי הקבע לשנת 2025', אשר שינתה באופן רטרואקטיבי את המדיניות שהופצה בשנת 2024, וקבעה כי משרתים ברמת פעילות ב' ומטה יוכלו לצבור עד 12 ימים בלבד בסך הכול מהשנים 2024-2025, ויש לממשם במהלך שנת 2026 בלבד.

שינוי מדיניות זה הוביל לאובדן חלק מימי החופשה של משרתי קבע (בין אם מאחר שחלק ממשרתי הקבע צברו מעל 12 ימים משנת 2024, בהתאם למדיניות דאז, ובין אם משום שהמדיניות השתנתה ופורסמה רק בסוף שנת 2025, כשמשרתי הקבע כבר לא יכלו לכלכל את צעדיהם בהתאם).

עם פרסום המדיניות החדשה פנו לנציבות משרתי קבע רבים, והלינו נגד השינוי האמור, אשר הוביל לאובדן של ימי חופשה רבים שעמדו לרשותם (לדוגמה, קבילות מס' 542516-4-0, 542411-9-0, 542495-5-0, 542539-1-0, 542573-7-0, 542462-8-0, 542611-9-0, 542612-8-0, 542633-7-0, 542644-6-0, 542658-2-0, 542733-7-0, 542831-9-0 ועוד).

במהלך הבירור מסרה ראש מחלקת הפרט והשכר באגף כוח האדם, כי לאחר ביצוע

בחודש דצמבר 2025 פורסמה מדיניות 'סגירת שנה בנושא חופשות למשרתי הקבע לשנת 2025', אשר שינתה באופן רטרואקטיבי את המדיניות שהופצה בשנת 2024, וקבעה כי משרתים ברמת פעילות ב' ומטה יוכלו לצבור עד 12 ימים בלבד בסך הכול מהשנים 2025-2024, ויש לממשם במהלך שנת 2026 בלבד.

שינוי מדיניות זה הוביל לאובדן חלק מימי החופשה של משרתי קבע.

עם פרסום המדיניות החדשה פנו לנציבות משרתי קבע רבים, והלינו נגד השינוי האמור, אשר הוביל לאובדן של ימי חופשה רבים שעמדו לרשותם

הערכת מצב של יתרת ימי החופשה של משרתי הקבע בצה"ל, עלה כי גם בשנת 2025 עמד אחוז המימוש הממוצע של ימי החופשה על 50% בלבד. לפיכך, ולנוכח צבירה משמעותית של ימי חופשה מהשנתיים הקודמות, עלה כי צפוי קושי משמעותי במימוש ימי חופשה רבים אלה. לפיכך, ובסיכום עם האוצר, הוחלט על אפשרות לפדות עד 8 ימי חופשה משנת 2024 למשרתים ברמת פעילות ב' ומטה, לצד הגבלת צבירת ימי חופשה לשנת 2026. עוד נמסר, כי אין חריגים למדיניות זו.

הגם שלא נסתרו מעיני כנות תחושות משרתי הקבע, ועל אף שדעתי לא הייתה נוחה משינוי המדיניות בדיעבד ובעיתוי שבוצע, לא מצאתי מקום להתערב בהחלטה האמורה, משום שהיא עוגנה בהסכם מחייב עם האוצר, שאיני מוסמכת להורות על חריגה ממנו.

עם זאת, הבהרתי בפני הקובלים, כי ככל שהם סבורים שנגרם להם נזק כלכלי כלשהו בגין התנהלות גורמי הצבא בעניינם, באפשרותם לבחון את מיצוי זכויותיהם על פי חוק, ולתבוע פיצוי.

לצד זאת, הדגשתי בפני גורמי הצבא המוסמכים, כי הגם ששיקולי הצבא בנושא ברורים, וגם עמדתו היא ככלל שיש לנצל את ימי החופשה ולא להגיע למצב של צבירת ימי חופשה מרובים, הרי שעיתוי עדכון המדיניות בשלהי סוף השנה, לצד החלטה באופן רטרואקטיבי תוך שינוי המדיניות שפורסמה בשנת 2024, ומבלי שהוסכם על מנגנון לבחינת מקרים חריגים, כמו גם העובדה שהמדיניות עומדת בסתירה לפקודת מטכ"ל – כל אלה יחד ולחוד מעוררים קושי של ממש, ואף מעלים שאלה בנוגע להיתכנות וליישום המדיניות בפועל,

תוך פגיעה ברורה בהסתמכות המשרתים וזכויותיהם.

חלק מהקובלות הן נשים בהריון או נשים המצויות בחופשת לידה, אשר טענו כי הסתמכו על הוראות הפקודה ועל המדיניות שפורסמה בשנת 2024, ותכננו לממש את ימי החופשה על מנת כהארכת חופשת הלידה (לדוגמה, קבילות מס' 542573-7-0, 542573-5-0, 542925-5-0). אשר לקבילות אלה מסרו גורמי מחלקת הפרט והשכר באגף כוח האדם, כי הנושא מצוי בבחינה חריגה מול משרד האוצר. בנסיבות אלה מצאתי מקום להורות לגורמי מחלקת השכר והפרט להשלים את הבחינה בנושא בהקדם, ולעדכן את הקובלות בתוצאותיה.

לשם השלמת התמונה אציין, כי בראשית חודש ינואר 2026 עודכנו משרתי הקבע אשר שינוי המדיניות המפורט מעלה הוביל לאובדן ימי חופשה להם היו זכאים, כי הם יוכלו לממש את ימי החופשה האמורים עד לסוף חודש יוני 2026.

משרתי קבע טענו: התייצבנו ביחידה לביצוע תפקידנו במהלך לימודים שאושרו לנו, אך ימי החופשה השנתית לא עודכנו בהתאם

בראשית השנה בררתי כמה קבילות של משרתי קבע אשר במהלך תקופת לימודיהם בכיתה צבאית, שבו לבצע את תפקידם ביחידותיהם לנוכח פרוץ המלחמה. עם זאת, מכסת ימי החופשה שלהם לא התעדכנה בהתאם (קבילות מס' 536436-4-0, 536907-3-0, 536928-2-0, 536906-4-0, 536903-7-0). במהלך בירור הקבילות התעדכנה מכסת ימי החופשה השנתית שלהם זכאים הקובלים, ועם תום הבירור הורתי לגורמים המוסמכים לוודא כי כלל המשרתים שסופחו לשירות פעיל במהלך

חלק מהקובלות הן נשים בהריון או נשים המצויות בחופשת לידה, אשר טענו כי הסתמכו על הוראות הפקודה ועל המדיניות שפורסמה בשנת 2024, ותכננו לממש את ימי החופשה על מנת כהארכת חופשת הלידה. אשר לקבילות אלה מסרו גורמי מחלקת הפרט והשכר באגף כוח האדם, כי הנושא מצוי בבחינה חריגה מול משרד האוצר.

בראשית השנה בררתי כמה קבילות של משרתי קבע אשר במהלך תקופת לימודיהם בכיתה צבאית, שבו לבצע את תפקידם ביחידותיהם לנוכח פרוץ המלחמה. עם זאת, מכסת ימי החופשה שלהם לא התעדכנה בהתאם

מבירורה של קבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בכך שכפתרון לחוסר התאמתה של קצינה לתפקיד, הוחלט כי היא תשהה שנתית. זאת, גם כאשר ביקשה לשוב מהחופשה עת נודעו לה משמעויות שהייתה בחופשה כאשר תמו ימי החופשה שלהם היא זכאית. כפועל יוצא, נוצר לקצינה חוב על סך כ-45,000 ₪ על ניצול עודף של ימי חופשה. מצאתי כי נכון היה לאשר לקצינה חופשה ללא תשלום עד שיוסדר המשך שירותה, וכי מצופה מגורמי משאבי האנוש שיפעלו באופן אקטיבי למציאת פתרון בעניינה של הקצינה, בהתאם לפקודות ולמדיניות הצבא. לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקדה של הקצינה ולגורם משאבי האנוש ביחידה, תוך תיוק הערתי בתיקם האישי. כן מצאתי מקום להורות למפקד הבכיר בתחום כוח האדם בחיל כי הקבילה ולקחיה יוצגו למפקדים ולגורמי משאבי האנוש בחיל, ולהורות לגורם המנחה במפקדת קצין משאבי האנוש הראשי להציג את הקבילה ואת לקחיה במפגשים מקצועיים לגורמי משאבי האנוש. זאת לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 536917-3-0).

המלחמה מהכיתה הצבאית הרלוונטית, מזוכים בימי חופשה שנתית בהתאם לזכאותם.

מפקד הורה לקצינה לא להתייצב ביחידה, ובעקבות ההחלטה נוצר לה חוב של כ-45,000 ₪ על ניצול עודף של ימי חופשה שנתית

מבירורה של קבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בכך שכפתרון לחוסר התאמתה של קצינה לתפקיד, הוחלט כי היא תשהה בחופשה שנתית. זאת, גם כאשר ביקשה לשוב מהחופשה עת נודעו לה משמעויות שהייתה בחופשה כאשר תמו ימי החופשה שלהם היא זכאית. כפועל יוצא, נוצר לקצינה חוב על סך כ-45,000 ₪ על ניצול עודף של ימי חופשה.

מצאתי כי נכון היה לאשר לקצינה חופשה ללא תשלום עד שיוסדר המשך שירותה, וכי מצופה מגורמי משאבי האנוש שיפעלו באופן אקטיבי למציאת פתרון בעניינה של הקצינה, בהתאם לפקודות ולמדיניות הצבא. לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקדה של הקצינה ולגורם משאבי האנוש ביחידה, תוך תיוק הערתי בתיקם האישי. כן מצאתי מקום להורות למפקד הבכיר בתחום כוח האדם בחיל כי הקבילה ולקחיה יוצגו למפקדים ולגורמי משאבי האנוש בחיל, ולהורות לגורם המנחה במפקדת קצין משאבי האנוש הראשי להציג את הקבילה ואת לקחיה במפגשים מקצועיים לגורמי משאבי האנוש. זאת לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 536917-3-0).

קצין טען: נוצר לי חוב על ניצול יתר של יום חופש משירות הקבע, ולכן איני מזוכה בשכר בגין שירות המילואים קצין שהשתחרר משירות קבע בחודש יוני

קצין טען: קיים שוני בין יתרת ימי החופשה בתלוש השכר לבין ניצול ימי החופשה בפועל

קצין הליון על כך שקיים שוני בין הדיווח של יתרת ימי החופשה בתלוש שהשכר לבין ניצול ימי החופשה בפועל. במסגרת הביור מציאתי כי נתוני החופשות בתלוש השכר מבוססים על מערכת 'רישום אישי' בשעה שהמערכת הקובעת הינה מערכת ה-SAP וכי לא מבוצעת בקרה על תאימות הנתונים בין המערכות. עוד מצאתי כי פער זה מתוכנן להיות מטופל בידי גורמי הצבא. בהודעתי לגורמי הצבא הורתי לגורמים הרלוונטיים למצוא פתרון בטווח הזמן המייד לשישם מניעת הטעיית המשרתים המתבססים על תלוש השכר לטובת קבלת מידע בעניין ימי החופשה העומדים לרשותם (קבילה מס' 536004-9-0 וקבילה מס' 535811-9-0).

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי מאחר שימי מחלה בעניינו של הקובל הוזנו ברישומי הצבא באופן שאינו תקין, הם הומרו באופן אוטומטי לימי חופשה. כתוצאה מכך, נצבר לקובל חוב בגין ניצול יתר של ימי חופשה. במהלך בירור הקבילה ובהתערבות מברר מטעמי, תוקנה הרישומת האישית לשביעות רצונו של הקובל, והוא זוכה בהפרשי השכר (0-8-534762).

משרת קבע נוסף הליון על כך שימי מחלה שאושרו לו הוזנו כימי חופשה. מבירור הקבילה עלה, כי הקובל נפצע בחודש פברואר 2023, בחלוף כחצי שנה עבר ניתוח שלאחריו שהה בימי מחלה ממושכים, ומשתמו ימי המחלה שבזכאותו, הוזנו לו ימי היעדרותו כימי חופשה ולא ימי מחלה. בהקשר זה מצאתי כי 'החזר ימי מחלה' ניתן למשרתים שנפצעו בגין פגיעה בעבודה במשך 90 הימים הראשונים שלאחר הפגיעה, ולכן הנחיות אלה לא היו רלוונטיות בעניינו של הקובל. עוד מצאתי כי בימים אלה מתקיימת עבודת מטה לעדכון פקודות הצבא בנושא ימי מחלה, ועד לסיום עבודת המטה לא ניתן לאשר מענה ייחודי בדבר 'קרן ימי מחלה'.

בהתערבות מברר מטעמי נבחן עניינו של הקובל באופן חריג, והוחלט לא לאשר לו מתן מענה ייחודי משום ששיעור נכותו לא עלה על 70%. בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי, מלבד הוראתי לגורמים המוסמכים באגף כוח האדם לפעול בשיתוף פעולה לשם השלמת עבודת המטה בנושא ימי מחלה, כך שיוגדר בין היתר, מנגנון הנותן מענה למשרתים שעניינם דומה לזה של הקובל (קבילה מס' 536707-3-0).

”

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי מאחר שימי מחלה בעניינו של הקובל הוזנו ברישומי הצבא באופן שאינו תקין, הם הומרו באופן אוטומטי לימי חופשה. כתוצאה מכך, נצבר לקובל חוב בגין ניצול יתר של ימי חופשה.

”

קיים שוני בין הדיווח של יתרת ימי החופשה בתלוש שהשכר לבין ניצול ימי החופשה בפועל. במסגרת הביור מציאתי כי נתוני החופשות בתלוש השכר מבוססים על מערכת 'רישום אישי' בשעה שהמערכת הקובעת הינה מערכת ה-SAP וכי לא מבוצעת בקרה על תאימות הנתונים בין המערכות.

2024 הליון על כך שהוא אינו מזוכה בשכר על שירות מילואים שהוא מבצע החל מחודש ינואר 2025, וחשבון הבנק שלו נחסם. זאת, בשל חוב על ניצול יתר של יום חופשה שנתית משירות הקבע, שלא ידע על קיומו ושאינו מוצדק.

מעיון ברישומי הצבא בעניינו של הקצין עלה כי קיים בעניינו ניצול יתר של יום חופשה שנתית בשנת 2024, ויתרה של יום חופשה צבורה שאותה לא ניצל בשירות הקבע (קבילה מס' 0-0-538890).

בהתערבות מברר מטעמי תוקן אופן ניצול ימי החופשה בעניינו של הקצין, כך שניצול יום החופשה השנתית העודף ינוכה מיתרת ימי החופשה הצבורה. כתוצאה מכך, בוטל החוב, נפתח חשבון הבנק של הקצין, והוא זוכה בהפרשי השכר בגין מילואים אשר הוקפאו לנוכח החוב.

בזמן ששהה בחופשת מחלה, נוכח למשרת קבע ימי חופשה באופן שיצר חוב בשכרו

משרת קבע בדרגת סגן הליון על כך שבמועדים שבהם שהה בחופשת מחלה, עודכן ברישומי הצבא בעניינו כי הוא שוהה בחופשה. בעקבות כך, נוצר בעניינו חוב של 1,317 ₪ בגין ניצול יתר של ימי חופשה (קבילה מס' 0-8-539392). במהלך בירור הקבילה, ובהתערבות מברר מטעמי, תוקנה הרישומת ובוטל החוב.

טעויות דומות, שבהן הוזנו ימי חופשה למשרתי קבע אשר שהו בימי מחלה, עלו גם בקבילות נוספות ובאו על תיקון (קבילות מס' 0-6-540154, 0-1-539429, 0-7-540113, 0-8-538972).

קבילות הנוגעות להקפאת זימון לשירות מילואים, או לשחרור מידי משירות מילואים

קבילות הנוגעות להקפאה משירות מילואים

במהלך השנה החולפת הלינו משרתי מילואים על כך שאינם מזומנים לשירות מילואים מאחר שברישומי הצבא מופיעה מניעה לזימונם (להלן: 'הקפאה'). חלק מהמקרים היו על רקע התנהלות לא תקינה של משרת המילואים, חלקם על רקע קיומם של הליכים פלייליים ועוד. בחלק מהקבילות, טענו הקובלים כי לא ניתן להם כל הסבר או מידע מה הרקע להקפאה, ובחלק מהמקרים אף טענו כי המפקדים עצמם לא ידעו להסביר מהו המקור למניעת הזימון. בקבילות אלה ביקשו הקובלים את סיועי בהסרת ההקפאה או בהבהרת הרקע לאי־הזימון (קבילות מס' 537762-8-0, 539017-3-0, 535574-6-0 ו-537027-3-0 ו-536509-1-0, 535567-3-0).

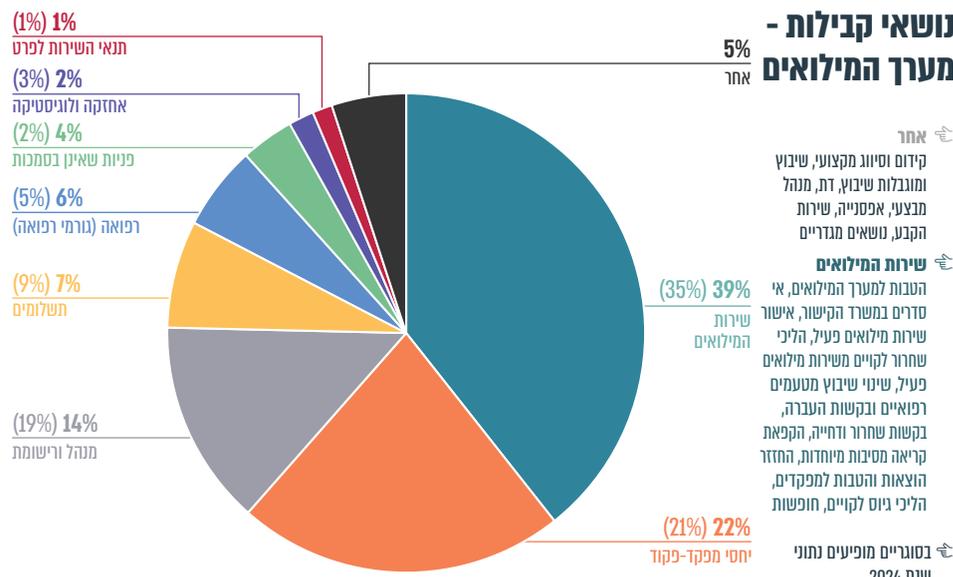
כפי שפרטתי בהרחבה בדוח השנה הקודמת, מדיניות הסגל במערך המילואים קובעת שמשרת מילואים שרשומה בעניינו אינדיקציה חריגה, ישובץ באופן זמני במאגר 'חריגי מילואים', ויוקפא משירות מילואים. במהלך התקופה שבה משובץ איש המילואים במאגר 'חריגי מילואים' תתבצע בחינה על המשך שירותו בעקבות האירוע שבגיניו נרשמה האינדיקציה החריגה. ככל שסבר הגורם שהוסמך לכך כי על בסיס המידע שקיים יש מקום לבחון מתן פטור משירות מילואים, יודיע למשרת המילואים על כוונתו לפוטרו משירות וייתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו בעל פה או בכתב טרם קבלת החלטה בעניין. בפועל, מימוש זכות הטיעון האמורה נעשית

במהלך השנה החולפת הלינו משרתי מילואים על כך שאינם מזומנים לשירות מילואים מאחר שברישומי הצבא מופיעה מניעה לזימונם (להלן: 'הקפאה'). חלק מהמקרים היו על רקע התנהלות לא תקינה של משרת המילואים, חלקם על רקע קיומם של הליכים פלייליים ועוד. בחלק מהקבילות, טענו הקובלים כי לא ניתן להם כל הסבר או מידע מה הרקע להקפאה, ובחלק מהמקרים אף טענו כי המפקדים עצמם לא ידעו להסביר מהו המקור למניעת הזימון. בקבילות אלה ביקשו הקובלים את סיועי בהסרת ההקפאה או בהבהרת הרקע לאי־הזימון. הרקע לאי־הזימון.

מערך המילואים

נושאי קבילות - מערך המילואים

חריגה של מפקדים, במנהל וברישומת (כדוגמת אי־הזנתם של ימי מילואים או הזנת רישומת שגויה אשר הובילה לפגיעה בהטבות שונות), בהקפאת זימונם של משרתי מילואים ועוד. להלן אציג את רשמיי מבירורן של קבילות מרכזיות בנושא. אבקש גם בעת הזו לשוב ולהביע את הערכתי הרבה למאות אלפי משרתי המילואים אשר המשיכו והתייצבו גם השנה, למשך תקופות ארוכות וממושכות, אל חזיתות המלחמה השונות, וזאת לאחר שעשו זאת גם בשנים קודמות, תוך שהם מפגינים מוטיבציה, רוח לחימה ולכידות.

במהלך שנות המלחמה, היינו עדים לעליה של ממש בהיקף הקבילות המוגשות מצידם של משרתי המילואים במגוון רחב של נושאים, כמו גם בחומרתן. בשנה החולפת, חלה אומנם ירידה בכמות הקבילות שהוגשו בידי משרתי מילואים, וזאת ביחס לשנת 2024. ואולם, ביחס לשנים שקדמו למלחמה – מדובר בהיקף נרחב של קבילות מצידם של משרתי מילואים. בדומה לשנות המלחמה הראשונות, עסקתי השנה בבירורן של קבילות משרתי ומשרתות מילואים בתחומים שונים, וביניהם קבילות העוסקות בהתנהלות

באמצעות ועדת התאמה לשירות שבכוחה להמליץ לגורם המוסמך בעניינו של משרת המילואים האם לפוטרו משירות.

אשר למקרים הפרטניים שעלו בקבילות – בחלק מהמקרים, לאחר התערבות מברר מטעמי, הוחלט על ביטול ההקפאה וזאת לאור ממצאים שעלו במסגרת בירור הקבילה ומידע שמסר הקובל. בחלק האחר של המקרים, נמצא כי יש מקום להקפאה ולא מצאתי מקום להתערבות מטעמי. יחד עם האמור ובשים לב לכמות הקבילות שהתקבלו בנושא הן בשנה הנוכחית והן בשנה החולפת, מצאתי לנכון לחזור ולהורות לראש ענף תכנון כוח אדם מילואים באגף כוח האדם, לגבש מדיניות סדורה ומפורטת בנושא אשר תעסוק בעילות השונות ובאופן מימוש הליך הקפאה באופן מפורט וכן להשלים את הסדרת הליך ההקפאה במסגרת הוראת קבע, כפי שנמסר בעבר שלכך פועלים הגורמים המקצועיים.

קבילות נגד ההחלטה לשחרר משירות מילואים באופן מיידי, על רקע טענות הנוגעות להתנהגות משרתי המילואים במהלך תקופת המילואים

במספר רב של קבילות שבוררו השנה הלינו משרתי מילואים על כך ששוחררו תוך כדי שירות מילואים שביצעו, ללא הצדקה, וזאת על רקע מחלוקות עם מפקדיהם או על רקע טענות שנטענו כלפיהם מצד מפקדיהם (קבילות מס' 531985-5-0, 534166-4-0, 536813-7-0, 535348-2-0, 535946-4-0, 538894-6-0; 535348-2-0; 537618-2-0; 538022-8-0; 539775-5-0; 539902-8-0 ו-540188-2-0).

במסגרת בירור הקבילות עלה כי הוראת

שעה מטעם ענף תכנון כוח אדם מילואים מתאריך 19 באוקטובר 2023, קובעת כי שחרור בכפייה של חייל מילואים ב'צו 8' יועבר לבחינת ראש ענף תכנון כוח אדם מילואים. חידוד שהופץ בנושא בתאריך 16 ביולי 2024 קובע, כי שחרור מ'צו 8' שלא ביזמת הפרט, ייעשה באישור הגורמים הבאים: כאשר המשימה בעבור כלל המסגרת הסתיימה מוקדם מהצפוי – באישור ר' אגף המבצעים; כאשר החייל לא נדרש למשימה בתפקידו או כאשר הושעה או הודח מתפקידו – באישור ראש חטיבת תכנון כוח אדם (להלן: רח"ט תומכ"א).

בירור הקבילות העלה כי שירות המילואים בעניינם של קובלים אלה הופסק על רקע התנהלותם של משרתי המילואים ומשכך לא מצאתי מקום להתערב בשיקול דעתם של גורמי הפיקוד, שעה שלא מצאתי כי שקלו שיקולים זרים או בלתי סבירים. יחד עם האמור ציינתי כי אופן שחרורם של הקובלים ממילואים נעשה בניגוד להוראת הצבא ללא קבלת האישורים המתאימים על ידי מי שהוסמכו לכך בפקודות הצבא, והורתי על חידוד ההוראות בפני הגורמים הרלוונטיים ביחידות השונות.

משרתי מילואים זמנו לקורס, אולם הוחלט לקצרו בהתראה קצרה ומשכך שוחררו מבלי לזכותם בגין ימים אלה

בשתי קבילות שהגישו משרתי מילואים הלינו על כך שקורס הקצינים שאותו ביצעו במסגרת שירות מילואים פעיל קוצר ביום, בהתראה של יומיים בלבד לפני סיומו. בהתאם עודכן בעניינם שירות מילואים פעיל לתאריך המוקדם ביום (קבילות מס' 536214-6-0 ו-536275-5-0).

בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים

במספר רב של קבילות שבוררו השנה הלינו משרתי מילואים על כך ששוחררו תוך כדי שירות מילואים שבוצעו ללא הצדקה, וזאת על רקע מחלוקות עם מפקדיהם או על רקע טענות שנטענו כלפיהם מצד מפקדיהם

בשים לב לכמות הקבילות שהתקבלו בנושא הן בשנה הנוכחית והן בשנה החולפת, מצאתי לנכון לחזור ולהורות לראש ענף תכנון כוח אדם מילואים באגף כוח האדם, לגבש מדיניות סדורה ומפורטת בנושא אשר תעסוק בעילות השונות ובאופן מימוש הליך הקפאה באופן מפורט וכן להשלים את הסדרת הליך ההקפאה במסגרת הוראת קבע, כפי שנמסר בעבר שלכך פועלים הגורמים המקצועיים.

הלין על כך שקורס שאליו זומן במסגרת שירות מילואים הסתיים 4 ימים מוקדם יותר מהתאריך המתוכנן שאליו זומן, וכי עודכן בכך יום לפני סיום הקורס.

בירור הקבילות העלה כי בהתאם להוראות הצבא, ביטול או שינוי מועד שירות מילואים פעיל שמשכו ארבעה ימים ומעלה, ביוזמת היחידה, בהתראה הקצרה מ-14 ימים, מחייב אישור בכתב של קצין בדרגת אל"ם ומעלה, אלא אם החייל נתן לכך את הסמכתו בכתב. עוד קובעת ההוראה, כי אין לשחרר חייל מילואים לאחר שהתייצב, ללא הסכמתו לכך בכתב. אם סירב החייל, ורק במקרים חריגים, כאשר הוכח שנעשה הכול על מנת למצוא פתרון העסקה חלופי בעבורו, שחרורו יותנה באישור ראש חטיבת תכנון ומנהל כוח האדם.

נוכח העובדה כי בעניינם של הקובלים לא נתקבלו האישורים הנדרשים ולאור הפגם שנפל, הורתי על עדכון ימי המילואים לקובלים וכן על ריענון הוראות הצבא בנושא לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד. במסגרת הליכי מעקב ובקרה אחר מימוש הוראותיי עודכנתי כי הוראתי מומשה.

הכרה ביחידות כחלק מהמערך הלוחם – הכרה הגוררת אחריה הטבות שונות

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות של משרתי מילואים בודדים או קבוצות מיחידות שונות, המלינים על כך שאינם זכאים להטבות שלהם זכאים משרתי מילואים אשר הוכרו כחלק ממערך הייעוד הקדמי הלוחם במסגרת המלחמה, זאת על אף שלטענתם הם מבצעים פעילות בייעוד קדמי.

”

בירור הקבילות העלה כי בהתאם להוראות הצבא, ביטול או שינוי מועד שירות מילואים פעיל שמשכו ארבעה ימים ומעלה, ביוזמת היחידה, בהתראה הקצרה מ-14 ימים, מחייב אישור בכתב של קצין בדרגת אל"ם ומעלה, אלא אם החייל נתן לכך את הסמכתו בכתב. עוד קובעת ההוראה, כי אין לשחרר חייל מילואים לאחר שהתייצב, ללא הסכמתו לכך בכתב. אם סירב החייל, ורק במקרים חריגים, כאשר הוכח שנעשה הכול על מנת למצוא פתרון העסקה חלופי בעבורו, שחרורו יותנה באישור ראש חטיבת תכנון ומנהל כוח האדם.

בהתאם, המפקדים בה אינם זכאים לרמת פעילות א+. זאת בשעה שיחידות אחרות בעלות מאפיינים דומים זכאיות לייעוד זה (קבילה מס' 0-3-534287).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי בכוננת זרוע היבשה, שאליה שייכת יחידת הקובל, לפעול לשינוי הייעוד של היחידה, ומשכך הועברה בקשה לאגף התכנון. נוכח האמור הורתי על עדכוני בהשלמת הליך העדכון.

שירות המילואים לא עודכן ברישומי הצבא וגרם לפגיעה בשכר ובתגמול של המשרתים

מקבילות שונות שהוגשו במהלך השנה החולפת עלה כי הרישומת האישית בעניינם של קובלים שונים לא שיקפה כראוי את משך שירות המילואים שאותו ביצעו בפועל, באופן שהיה בו כדי לכפוע בתגמול המגיע להם בגין שירותם.

עקב היעדר תקשורת בין גורמי משאבי האנוש, חילופי בעלי תפקיד, חוסר בקיאות בפקודות וטעות אנוש – לא עודכנו ימי מילואים למשרתי המילואים

במספר קבילות שברירתי במהלך השנה החולפת הלינו משרתי מילואים, כי ימי המילואים לא הוזנו להם ברישומי הצבא עקב תקלות שונות (קבילות מס' 0-535910-0; 0-537149-1-0; 0-535495-5-0; 0-537326-47-0; 0-536605-5-0; 0-539797-3-0; 0-533963-7-0; 0-536598-2-0; 0-537292-8-0; 0-539034-6-0; 0-537928-2-0; 0-538204-6-0; 0-539544-6-0; 0-541310-0-0; 0-541928-2-0; 0-541526-4-0).

בירור הקבילות העלה כי אי-הזנת ימי המילואים נבע מחוסר תיאום בין הגורם המזמן לבין גורמי כוח האדם, מחוסר

בעניין זה, החלטת ממשלה מתאריך 07/01/2024 בנושא "חרבות ברזל – מדיניות הפרט במילואים", מגדירה, בין היתר, כי משרתי מילואים ביחידות בייעוד המוגדר 0-2 וכן יחידות נוספות חריגות אשר הוכרו כחלק מהמערך הלוחם, יהיו זכאים להוקרה, לסיוע ולתגמולים שונים.

כך, 8 חיילים המשרתים במערך 'כליאת אויב' בחיל המשטרה הצבאית הלינו על כך שלצורכי שכר והטבות הם מוגדרים במעמד עורפי, למרות אופי התפקיד שאותו הם מבצעים ושייכותם ליחידה קדמית (קבילות מס' 0-537393-7-0; 0-537406-4-0; 0-537407-3-0; 0-537409-1-0; 0-537408-2-0; 0-537410-0-0; 0-537414-6-0; 0-538409-1-0). רמ"ח כליאת האויב מסר כי עם קבלת הפנייה נשלחה בקשה לשינוי מעמד היחידה אל הגורמים המוסמכים באגף כוח האדם. בהמשך הדברים ובמסגרת המעקב והבקרה שאני עורכת אחר מימוש הוראותיי עודכנתי כי מעמד היחידה שונה ליחידה קדמית.

במספר קבילות שהגישו משרתי מילואים שהינם מפקדים בהכשרת חטיבת 'החשמונים', הלינו על כך שאינם מקבלים מענקים הניתנים ללוחמים בשירות מילואים מאחר והיחידה אינה מוגדרת כיחידה בסיווג 'קדמי' (קבילות מס' 0-539104-6-0; 0-539691-9-0; 0-539759-1-0) על אף שהם השתתפו בלחימה. בעקבות הקבילה הוחלט להכיר ביחידה באופן חריג נוכח תפקוד היחידה בשדה הקרב בלחימה והקובלים נמצאו זכאים להטבות ולשכר בהתאם למערך הלוחם.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים הוא הלין על כך שחרף מתאר פעילות יחידתו, היא אינה מוכרת כיחידה בייעוד '0',

כמה משרתות
מילואים טענו שעם
פרוץ המלחמה החלו
לטפל בחללות הגם
שטרם חוילו. שירות
מילואים זה עודכן
ברישומי הצבא,
אולם לאחר כמה
חודשים ולאחר
שהושלם חיולן של
הקובלות, נמחקו
מרישומי הצבא ימי
שירות המילואים
שביצעו טרם תאריך
החיול. לאור כך חויבו
הקובלות בהחזרים בסך אלפי שקלים
בסך אלפי שקלים
ממופ"ת ומביטוח
לאומי.

בקיאות או מקצועיות של גורמי כוח האדם
בפרטים שנדרש לבחון טרם אישור הזימון,
מטעויות אנוש או מחילופי בעלי תפקידים.

בכלל המקרים נערכו תחקירים בנושא,
חודדו הנהלים והנושא בא על תיקונו
בשעה שהוזנו לקובלים ימי המילואים
שאותם ביצעו.

משרתות מילואים הלינו על כך שעל אף שביצעו שירות מילואים, השירות בוטל בדיעבד ולא הוזן ברישומי הצבא

כמה משרתות מילואים טענו שעם פרוץ
המלחמה החלו לטפל בחללות הגם שטרם
חוילו. שירות מילואים זה עודכן ברישומי
הצבא, אולם לאחר כמה חודשים ולאחר
שהושלם חיולן של הקובלות, נמחקו
מרישומי הצבא ימי שירות המילואים
שביצעו טרם תאריך החיול. לאור כך חויבו
הקובלות בהחזרים בסך אלפי שקלים
ממופ"ת ומביטוח לאומי (קבילות מס'
536726-4-0 ו-541686-4-0).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי בשל חוסר
היכרות של גורמי כוח האדם עם נושא
הזנות סוג שירות מילואים, נמחקו ימי
המילואים שקדמו לחיול. במסגרת בירור
הקבילה פעלו הגורמים הרלוונטיים לעדכון
ימי שירות המילואים הפעיל לקובלות. היות
ומדובר במקרה חריג, שנבע מהנסיבות
יוצאות הדופן של המלחמה, ובשל העובדה
כי עניין של הקובלות בא על תיקונו,
הסתפקתי בהסבת תשומת הלב על מנת
שיופקו הלקחים ולשם מניעת הישנותם
של מקרים דומים בעתיד.

ימי שירות המילואים לא עודכנו בעקבות ימי מחלה

בקבילה שהגיש משרת מילואים הוא הליון

בירור הקבילה
העלה כי הקובל
נפצע פציעה
אורטופדית
במסגרת שירות
המילואים ואולם
גורמי הרפואה
החליטו לסגור את
בקשת הסיפוח של
הקובל לר"מ 2 ולסיים
את תקופת שירות
המילואים, בהסתמך
על החלטת ראש תחום
אורטופדיה. זאת,
הגם שראש תחום
אורטופדיה אינו הגורם
המוסמך לבחון סוגיה
זו בהתאם להוראות
הצבא, כי אם ראש
מדור רפואה שלישונית
בענף שירותי רפואה.

בעקבות הקבילה,
ולאחר שהגורם
המוסמך בחן את
עניינו של הקובל,
הוחלט לספחו לר"מ 2
ואף תוקנו רישומי
הצבא בעניינו, כך
שהוארכה תקופת
שירות המילואים עד
למועד שבו הוכר
הקובל באגף השיקום.
במספר קבילות
נספחות, הלינו משרתי
מילואים על כך שבמהלך
שירות מילואים חלו
ואושרה להם חופשת
מחלה מרופא אזרחי,
אולם ימים אלו לא הוזנו
להם כימי שירות
מילואים פעיל (קבילות מס'
537934-6-0; 538220-0-0;
538399-1-0 ו-540731-9-0).
אציין, כי ככל שמשרת
המילואים מבקש כי ימי
מחלה אלה יוכרו כימים
של שירות מילואים פעיל,
עליהם להיות מאושרים על
ידי גורמי הרפואה הצבאיים.
במסגרת בירור הקבילות
נבחנו ימי המחלה על ידי
גורמי הרפואה הצבאיים
המוסמכים, בעקבות
הקבילות עודכנו ימי
השירות ברישומי הצבא,
ובמקרים המתאימים
הופקו לקחים וחודדו
הנהלים.

בקבילה נוספת שהגיש
משרת מילואים הליון על
כך שבעת נסיעתו מהבסיס
שבו ביצע שירות מילואים
פעיל לביתו, עבר

על כך שלא אושרו לו ימי
מחלה וסיפוח לר"מ 2,
וזאת חרף פציעה אורטופדית
שעבר במהלך שירות
המילואים (קבילה מס'
537439-1-0).

בירור הקבילה העלה כי
הקובל נפצע פציעה אורטופדית
במסגרת שירות המילואים
ואולם גורמי הרפואה החליטו
לסגור את בקשת הסיפוח של
הקובל לר"מ 2 ולסיים את
תקופת שירות המילואים,
בהסתמך על החלטת ראש
תחום אורטופדיה. זאת,
הגם שראש תחום אורטופדיה
אינו הגורם המוסמך לבחון
סוגיה זו בהתאם להוראות
הצבא, כי אם ראש מדור רפואה
שלישונית בענף שירותי רפואה.

בעקבות הקבילה, ולאחר
שהגורם המוסמך בחן את
עניינו של הקובל, הוחלט
לספחו לר"מ 2 ואף תוקנו
רישומי הצבא בעניינו, כך
שהוארכה תקופת שירות
המילואים עד למועד שבו
הוכר הקובל באגף השיקום.

במספר קבילות נספחות,
הלינו משרתי מילואים על
כך שבמהלך שירות מילואים
חלו ואושרה להם חופשת
מחלה מרופא אזרחי,
אולם ימים אלו לא הוזנו
להם כימי שירות מילואים
פעיל (קבילות מס' 538399-1-0;
538220-0-0; 537934-6-0
ו-540731-9-0). אציין, כי
ככל שמשרת המילואים מבקש
כי ימי מחלה אלה יוכרו
כימים של שירות מילואים
פעיל, עליהם להיות מאושרים
על ידי גורמי הרפואה הצבאיים.
במסגרת בירור הקבילות
נבחנו ימי המחלה על ידי
גורמי הרפואה הצבאיים
המוסמכים, בעקבות
הקבילות עודכנו ימי
השירות ברישומי הצבא,
ובמקרים המתאימים
הופקו לקחים וחודדו הנהלים.

בקבילה נוספת שהגיש
משרת מילואים הליון על
כך שבעת נסיעתו מהבסיס
שבו ביצע שירות מילואים
פעיל לביתו, עבר

תאונת דרכים שבעקבותיה ניתנו לו מספר ימי מחלה. לדבריו, על אף שנפצע במסגרת שירות מילואים פעיל הופסק דיווח שירות המילואים בעניינו מבלי שעודכן בכך (קבילה מס' 0-4-536546). ממצאי בירור הקבילה העלו כי מפקדיו סברו תחילה כי התאונה אירעה מספר שעות לאחר צאתו מהיחידה ועל כן הניחו כי אינו עומד בתנאים להכרה בפגיעה עקב השירות. בהמשך, ומשהתבררו הפרטים, עודכנו ימי שירות המילואים הפעיל של הקובל.

משרת מילואים נקרא לשירות מילואים בכיתת כוננות תוך שקיבל לידיו נשק – מבלי שהיה מוסמך לשאת נשק צבאי, מבלי שהושלמו הליכי גיוסו, ומבלי שימים אלו עודכנו ברישומי הצבא

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שלא קיבל תשלום בעבור שירות המילואים במשך חודש וחצי, וזאת על אף שירותו בכיתת הכוננות של היישוב וגיוסו בידי רכז הביטחון השוטף הצבאי (קבילה מס' 0-7-534483).

בעקבות הקבילה ערכתי תחקיר שהעלה כי על אף שהובהר לרכז הביטחון השוטף כי אין לגייס את הקובל לפני הטיפול באישורו לנשיאת נשק והוספתו למצבת כוח אדם של כיתת הכוננות, קרא רכז הביטחון לקובל לשירות מילואים והקובל אף ביצע משימות וקיבל לידיו נשק צבאי. במסגרת בירור הקבילה הוזנו לקובל ימי המילואים שביצע. בעקבות הדברים מצאתי לנכון להעיר לרכז הביטחון על הדברים ולתייק את הערתי בתיקו האישי.

”

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שלא קיבל תשלום בעבור שירות המילואים במשך חודש וחצי, וזאת על אף שירותו בכיתת הכוננות של היישוב וגיוסו בידי רכז הביטחון השוטף הצבאי.

”

בכמה קבילות שביררתי במהלך השנה החולפת, הלינו חיילי מילואים על כך שעל אף שביצעו שירות מילואים ממושך, ביחידה 'סגור', לא זוכו ב'ימי התארגנות' שמשמעותם היא ימי חופשה המוזנים כימי שירות מילואים פעיל.

חיילי מילואים זומנו לחקירה מבצעית, אך לא הוזן להם שירות מילואים פעיל, על אף שהדבר הובטח להם

במספר קבילות שהגישו חיילי מילואים הלינו על כך שזומנו לחקירת מצ"ח בעניין מבצעי, ועל אף שנמסר להם כי יוזן להם שירות מילואים פעיל, הדבר לא הוזן ברישומי הצבא (קבילות מס' 0-9-537291; 0-4-538366; 0-0-538350; 0-1-538349; 0-5-538365).

בירור הקבילות העלה כי הופעל הסדר זמני, כ'פיילוט', שלפיו יוזן לנחקרים בחקירות מבצעיות ימי שירות מילואים פעיל בעבור הימים שזומנו לחקירה, ובהמשך הוחלט על הפסקת ה'פיילוט'. בעקבות הקבילה, ומכיוון שהקובלים זומנו במהלך תקופת ה'פיילוט', תוך שנמסר להם כי יוזן להם שירות מילואים פעיל – הוזנו לקובלים הימים שבהם זומנו לחקירה כימי שירות מילואים פעיל.

קבילות הנוגעות לאי-קבלת זכויות ומענקים בעקבות שירות מילואים

משרתי מילואים טוענים: על אף שירות מילואים ממושך לא ניתנו לנו 'ימי התארגנות'

בכמה קבילות שביררתי במהלך השנה החולפת, הלינו חיילי מילואים על כך שעל אף שביצעו שירות מילואים ממושך, ביחידה בעלת אופי שירות 'סגור', לא זוכו ב'ימי התארגנות' שמשמעותם היא ימי חופשה המוזנים כימי שירות מילואים פעיל.

מדיניות ענף תכנון כוח אדם במילואים שבאגף כוח האדם, בנושא 'שחרור הסד"כ', מתאריך 30 במאי 2024 קובעת, בין היתר, כי משרת מילואים אשר ביצע שירות מילואים פעיל ביחידה בעלת אופי שירות

'סגור', במשך 14 ימים רצופים לכל הפחות, יהיה זכאי לסגירת שירות מילואים פעיל מספר ימים לאחר מכן (כתלות במשך תקופת השירות), לטובת זמן התארגנות אישי טרם חזרה לשגרת המרחב האזרחי.

בירור הקבילות העלה כי בחלק מהמקרים הדברים נבעו מטעות או מחוסר הכרות של גורמי משאבי האנוש עם הכללים הקבועים במדיניות (קבילה מס' 0-5-533915; 0-4-538006; 0-1-536279; 0-0-536920; 0-2-539248; 0-0-540340; 0-8-540082; 0-2-539248 ו-0-1-541609). בחלק אחר של המקרים לא ניתן היה להתחקות אחר המקור לפער, ובמסגרת בירור הקבילה עודכנו לקובלים ימי ההתארגנות שלהם היו זכאים (קבילה מס' 0-5-536895).

בקבילה קבוצתית שהגישו כ-150 חיילי מילואים המשרתים ביחידת שיטור פיקודית ומבצעים משימות כליאה ושמירה על עצורים (לוחמים בלתי חוקיים ואחרים), הלינו על כך שהם אינם מזוכים כלל בימי התארגנות על אף שירות ממושך שהם מבצעים. ממצאי הקבילה העלו כי עקב מורכבות המשימה, מבצעים אותה חיילי המילואים במתכונת של עבודה במשמרות (מתכונת שככלל איננה מאושרת בשירות מילואים פעיל), וכי נוכח מתכונת ההעסקה הם אינם זכאים לקבלת ימי התארגנות בהתאם למדיניות המוזכרת לעיל. עוד עלה במסגרת בירור הקבילה כי מתכונת העסקה של חיילי מילואים במשמרות חורגת מהפקודות ואינה מקובלת כלל. בנסיבות אלה הורתי להפיץ את הלקחים ממקרה זה בקרב כלל המפקדים וגורמי משאבי האנוש, בדגש על מתכונת השירות המותרת לאנשי מילואים ומתן ימי התארגנות, לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה

מס' 0-4-531826).

קבילות הנוגעות לאי־תשלום החזרי הוצאות נסיעה ושימוש ברכב אישי

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שגויס לשירות מילואים פעיל ביחד עם רכבו האישי ועשה בו שימוש לטובת משימות צבאיות במשך תקופה של 43 ימים. בהמשך הדברים התברר לו כי לא קיבל תשלום על גיוס רכבו ונמסר לו כי השימוש ברכבו היה בהתנדבות (קבילה מס' 0-3-535277).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי נפל פגם בהתנהלות גורמי היחידה שהפעילו את הקובל עם רכבו הפרטי, מבלי שהשלימו את הליכי גיוס הרכב. בעניין זה הבהרתי כי הסכמתו של הקובל לעשות שימוש ברכבו הפרטי לטובת משימות צבאיות גם ללא חיול אינה מעלה או מורידה לעניין זה. עקב הנסיבות החריגות שבה הופעלה יחידתו של הקובל ולאור דברי מפקדיו בדבר ההסדרה שבוצעה בנושא, מצאתי לנכון להסתפק בהשלמת הבחינה לגיוסו של רכב הקובל בדיעבד.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים הוא הליון על כך שעשה שימוש ברכבו הפרטי במסגרת שירות המילואים הפעיל, ואולם כרטיסי הדלק שקיבל נמסרו לו באיחור, ואף לא ניתן היה להשתמש בהם מכיוון שבוטלו. נוסף על כך, על אף שפנה לגורמי הצבא בניסיון לקבל כרטיסים חלופיים, נתקל בחוסר מענה (קבילה מס' 0-9-540241). בירור הקבילה העלה כי הודעות על חסימתם הצפויה של כרטיסי הדלק הועברה בקבוצות הלוגיסטיקה אולם ככל הנראה לא הגיעו לקובל בזמן אמת, ועל כן לא ידע להשתמש בהם עד

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שגויס לשירות מילואים פעיל ביחד עם רכבו האישי ועשה בו שימוש לטובת משימות צבאיות במשך תקופה של 43 ימים. בהמשך הדברים התברר לו כי לא קיבל תשלום על גיוס רכבו ונמסר לו כי השימוש ברכבו היה בהתנדבות.

נפל פגם בהתנהלות גורמי היחידה שהפעילו את הקובל עם רכבו הפרטי, מבלי שהשלימו את הליכי גיוס הרכב.

המועד שנקבע כמועד החסימה. בעקבות קבילתו, הזדכה הקובל על כרטיסי הדלק שהיו ברשותו וקיבל כרטיסים חדשים.

בקבילה שהגיש קצינה במילואים הליונה על אופן חישוב תשלום להחזרי הוצאות נסיעה עבור חיילי מילואים אשר מחושב לפי אזורי חלוקה ולא לפי מרחק נסיעה בפועל, דבר היוצר הפרש כלכלי משמעותי אל משרתי מילואים מסוימים (קבילה מס' 0-9-542071). במסגרת בירור הקבילה נמסר כי ברבעון הראשון לשנת 2026 עתידה להתקיים עבודת מטה לשינוי תשתית החישוב להשתתפות בהוצאות נסיעה כך שהחישוב יתבסס על מרחק ולא על מחוזות, ליצירת דיוק מירבי. כן הובהר כי השינוי יתבצע מכאן ואילך ולא בדיעבד. נוכח האמור הורתי לעדכני עם סיום עבודת המטה. אמשיך ואעקוב אחר הנושא כחלק מביצוע הליכי מעקב ובקרה אחר מימוש הוראותיי.

לחיילי מילואים הוזנו ימי שירות מילואים פעיל ביחידה עורפית על אף שביצעו שירות מילואים פעיל ביחידה מבצעית – ועל כן לא זוכו במענקים שונים

במספר קבילות שהגישו משרתי מילואים במהלך השנה החולפת עלה כי הגם ששירתו ביחידה ביעוד קדמי, הוזן ברישומי הצבא כי ביצעו שירות מילואים פעיל ביחידה עורפית, ובהתאם לכך לא זכו במענקים שונים (קבילות מס' 5-5393375; 0-4-538556; 0-0-538020; 0-0-539917; 0-3-541084; 0-0-540380). ממצאי הבירור העלו כי טענות חלק מהקובלים מוצדקות ונבעו מטעות ברישום, ובמקרים אחרים לא ניתן להתחקות אחר הנתונים המלאים, ומשכך בחלק מהקבילות תוקן הרישום בעניינם של הקובלים עוד במסגרת בירור הקבילה, ובחלק האחר הורתי לוודא

כי רישומי הצבא יתוקנו בהתאם.

הוזנו לחיילי מילואים ימי המילואים כ'צו שגרה' ולא כ'צו 8' – כתוצאה מכך נפגעו מבחינה כלכלית

משרתי מילואים הליון על כך שבמהלך קורס קציני רפואה שבו השתתפו בשירות מילואים פעיל, ביצעו משימות במסגרת חירום, ועל אף זאת, ימים אלו עודכנו ברישומי הצבא כימי מילואים ב'צו שגרה'. כתוצאה מכך נפגעו מבחינה כלכלית בגין אי־קבלת הטבות שונות הניתנות למשרתי מילואים ב'צו 8' (קבילות מס' 5-539775; 0-5-539795; 0-1-539799). ממצאי בירור הקבילה העלו כי האירוע נגרם בשל חוסר מקצועיות, חוסר "חתימה למגע" בזמן הרלוונטי, והעדר בקיאות בסוגיות ייחודיות של סגלי משאבי האנוש ביחידה וברמה הממונה. בעקבות הדברים עודכן זימונם של הקובלים כ'צו 8' במועדים הרלוונטיים.

משרת מילואים טען: שרתתי כטיס וכמפקד מטוס, אך לא קיבלתי מענקים כ'לוחם'

משרת מילואים הליון על כך שלמרות שביצע שירות מילואים פעיל כטיס וכמפקד מטוס כמשך כשנה וחודשיים, הוא לא קיבל מענקים כ'לוחם', בטענה שהוא אינו בוגר קורס טיס צבאי. עוד הוסיף, כי יתר משרתי המילואים ששרתו איתו במטוס קיבלו מענקים כ'לוחמים' (קבילה מס' 0-3-536607).

בתום הליך בירור הקבילה, מצאתי כי הקובל ביצע בשירות מילואים פעיל משימה, אך לא קיבל את ההטבות שניתנו בגינה ליתר משרתי המילואים שביצעו עימו את אותה המשימה. לפיכך, הורתי לגורמי הצבא לפעול לכך שיקבל הטבות כיתר משרתי המילואים האמורים. עוד הורתי לגורם משאבי האנוש בזרוע

הרלוונטית, להסדיר את נושא הפעלתו בשירות מילואים מול גורמי המדיניות בצבא בהקדם, וטרם המשך זימונו של הקובל לשירות מילואים פעיל לטובת אותה המשימה.

משרת מילואים טען כי לא קיבל מענק 'מוחרגי גיל' הגם שביצע שירות מילואים בהיותו בן 49.5

בקבילתו הליון משרת המילואים על כך שעל אף שביצע שירות מילואים פעיל בגיל 49.5 בתפקיד נהג משא כבד, לא קיבל מענק 'מוחרגי גיל' (קבילה מס' 538538-0-2). בירור הקבילה העלה כי בשל תקלה לא נכלל הקובל ברשימות המקוריות של חיילים המועמדים להארכת גיל הפטור, ומשכך לא הוענק לו התגמול המיוחד. בעקבות הקבילה בא העניין על תיקונו, ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת.

משרתת מילואים הלינה על כך שהוזן לה שירות מילואים במתכונת בסיס פתוח ועל כן לא הייתה זכאית להחזרי הוצאות בגין פנסיון כלבים

בקבילה אחרת שהגישה משרתת מילואים הלינה על כך שנדרשה לשכן את כלביה בפנסיון כלבים בסכום של 24,800 ₪, ומשהגישה בקשה לקבלת החזרים מ'קרן הסיוע', בקשתה נדחתה שכן על פי רישומי הצבא, אופי שירותה היה 'פתוח' על אף אופי השירות ה'סגור' שבו שירתה (קבילה מס' 535790-0-0).

בירור הקבילה העלה כי מפקדיה של הקובלת עדכנו ברישומי הצבא כי היא משרתת במתכונת שירות של בסיס 'פתוח' כדי שתקבל החזרי נסיעות גבוהים יותר נוכח העובדה כי נאלצה לנסוע מיחידה

משרתי מילואים התלוננו: חל עיכוב של ממש במענה שניתן לנו מטעם קרן הסיוע

בשתי קבילות שונות שהגישו משרתי מילואים הם הלינו, בין היתר, על כך שהטיפול בבקשתם לקבל פיצוי כספי נמשכה זמן רב.

כך, בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שהטיפול בבקשתו לקרן הסיוע לאנשי מילואים לקבל פיצוי בעבור נזק שנגרם לו במהלך שירות המילואים נמשך זמן רב (מספר חודשים), ולבסוף נדחתה בקשתו ללא נימוק (קבילה מס' 537249-1-0). בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים הליון על כך שבקשתו לקרן הסיוע לקבלת החזר כספי אושרה באופן חלקי בלבד וכן על כך שמשך זמן הטיפול בבקשתו ארך זמן רב (קבילה מס' 537100-0-0).

ממצאי בירור הקבילות העלו כי אכן נעשו מאמצים לתת מענה לפניות מטעם קרן הסיוע בזמן הקצר ביותר אל מול העומס הקיים. יחד עם זאת נמצא כי לא קיימת מדיניות המסדירה את טווח הזמנים לטיפול בפניות. נוכח האמור מצאתי לנכון להורות על בחינת הנושא וקביעת סד זמנים הולם לפניות. במסגרת המעקב והבקרה שאני עורכת אחר הוראותי עודכנתי כי הדברים הוסדרו.

אתר המילואים אינו מאפשר לצפות בסטטוס בקשות שמוגשות מטעם הפרט

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שבקשות המוגשות באתר המילואים אינן מופיעות ב'אזור האישי' ולכן לא ניתן לעקוב אחר סטטוס הבקשה (קבילה מס' 540575-5-0). ממצאי בירור הקבילה העלו, כי קיים כשל טכני במערכות המחשוב וכי על מנת להתגבר על הכשל מתבצעת הזנה

ליחידה, והגם ששירתה במתכונת של 'בסיס סגור'. בעקבות הדברים העיר המח"ט למפקד היחידה וכן הנחה את גורמי המשא"ן ביחידה לפעול על מנת לעדכן את אופי שירותה של הקובלת ברישומי הצבא ל'סגור'. נוכח הצעדים הפיקודיים שנקט המח"ט, הורתי לוודא את תיקון הרישומות וכן לבחון את זכאות הקובלת להחזרי דלק, ככל שהקובלת תגיש בקשה מתאימה.

קבילות הנוגעות לקרן הסיוע לחיילי המילואים ולמוקד המילואים

משרת מילואים שהוכר כזכאי לסיוע כספי טען כי הסיוע הופסק ללא כל התראה או הודעה מוקדמת וללא הצדקה

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שעל אף שעד סוף שנת 2024 הוכר כזכאי לסיוע כספי מקרן הסיוע לחיילי המילואים לאחר שהוכר כמי שמרכז חייו בחו"ל, סיוע זה הופסק ללא כל התראה או הודעה מוקדמת. זאת, הגם שנמסר לו בעבר כי אין צורך בחידוש האישורים כל עוד הוא שומר על רצף שירות מילואים (קבילה מס' 538513-7-0).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי אכן בתחילה נמצא הקובל זכאי לסיוע, אולם בהמשך ועקב העמקה שבוצעה בנושא נמצא כי הקובל אינו זכאי לפיצוי השלמת שכר כמי שמרכז חייו בחו"ל. משכך, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי מלבד הסבת תשומת הלב לעיכוב שחל בבקשות, ועל כך שהיה מקום לעדכן את הקובל כי עניינו מצוי בבחינה מחודשת וייתכן כי תשונה זכאותו (בפרט לאור התקופה הארוכה שבה שולמו לו כספי הפיצוי).

”

בקבילתו הליון משרת המילואים על כך שעל אף שביצע שירות מילואים פעיל בגיל 49.5 בתפקיד נהג משא כבד, לא קיבל מענק 'מוחרגי גיל'.

”

בעקבות הדברים העיר המח"ט למפקד היחידה וכן הנחה את גורמי המשא"ן ביחידה לפעול על מנת לעדכן את אופי שירותה של הקובלת ברישומי הצבא ל'סגור'.

ידינית. נוכח האמור, ומשעה שפנייתו של הקובל קיבלו מענה בעקבות הקבילה, הורתי לטפל בכשל הטכני.

קבילות הנוגעות למיניים ולדרגות של משרתי מילואים באופן המשפיע על זכויותיהם

משרת מילואים הליון על כך שהוא מבצע בפועל תפקיד מפקד תא בחמ"ל באוגדה ולמרות זאת מינויו לתפקיד אינו מעודכן ברישומי הצבא ולא הוענקה לו דרגת אל"ם, המתאימה לתפקידו בשירות המילואים (קבילה מס' 1-1-527639).

ממצאי הברור העלו כי הקובל מונה לתפקיד ממלא מקום מפקד התא, אולם הדבר בוצע שלא בהתאם לפקודות הצבא שכן נדרש היה לקבל לכך את אישורו של הרמטכ"ל, וניתן היה לעשות כן לתקופה של עד 24 חודשים בלבד, ואילו הקובל מילא את מקום מפקד התא לתקופה ארוכה מ-24 חודשים. נוכח חלוף הזמן ותחלופת בעלי התפקידים מצאתי מקום להעיר למפקד האוגדה על הדברים מתוקף תפקידו והורתי לוודא כי כלל בעלי התפקידים באוגדה מונו לתפקידם בהתאם לפקודות הצבא. כן הורתי לראש חטיבת הסגל להדגיש בפני כלל המפקדים הבכירים את חשיבותם של הליכי סגל תקינים. במסגרת המעקב שאני עורכת אחר הוראותיי עודכנתי כי הדברים בוצעו.

בקבילה אחרת שהגיש קצין רפואה הוא הליון על כך שלא קיבל מינוי לתפקיד מפקד פלוגת רפואה בגדוד שבו הוא מבצע שירות מילואים, חרף עיסוקו בתפקיד מזה מספר שנים (קבילה מס' 0-6-535264).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי הקובל

בהתנהלות גורמי משאבי האנוש. נוכח האמור הורתי על השלמת עדכון המינוי בדיעבד.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים הליון כי שביצע שירות מילואים ביחידתו הקודמת, הגם שהיה בדרגת כתף רס"ן, התברר כי הוצב במינוי סרן ועל כן נמסר לו כי לא יוכל להיות מועמד לדרגת סא"ל שכן לא השלים את מספר ימי המילואים הדרושים לקידום לדרגה (קבילה מס' 0-8-539962). ממצאי בירור הקבילה העלו כי אומנם על פי המדיניות של ענף תכנון כוח אדם במילואים, קצין המועמד לדרגת סא"ל נדרש להיות בעל ותק בדרגת רס"ן של 6 שנים ולבצע לפחות 80 ימי מילואים בדרגה זו, אולם העדר מינוי קודם בדרגת רס"ן אינו מונע כשלעצמו קידום לדרגת סא"ל. בנסיבות אלה הסבתי את תשומת ליבם של מפקדיו וגורמי המטה למדיניות האמורה.

קבילות הנוגעות לנושאים רפואיים של משרתי מילואים

בכמה קבילות שהגישו משרתי מילואים הליון על כך שעל אף פניותיהם הרבות לקביעת ועדה רפואית בעניינם, על מנת לבחון את כשירותם לשירות מילואים, הם לא מקבלים מענה (לדוגמה, קבילות מס' 0-8-539252, 0-9-540021 ו-1-539272). בעקבות התערבות מברר מטעמי נקבעה ועדה בעניינם ושונה מדרג הפרופיל הרפואי שלהם לשביעות רצונם. באחד המקרים אף מצאתי פגם במשך זמן הטיפול בבקשת משרתי המילואים, והורתי לגורם הרלוונטי בחיל הרפואה לנקוט בצעדים הנדרשים לשם צמצום משך הטיפול בבקשות מסוג זה.

שירת בפועל כמפקד פלוגת רפואה אולם הדבר לא בא לידי ביטוי ברישומי הצבא. כן עלה כי לא ניתן להזין בענייניו של הקובל מינוי מפקד פלוגה מאחר ואינו קצין. נוכח חלוף הזמן וחילופי בעלי התפקידים, והעובדה כי הקובל עדכן כי הוא משתתף בקורס קציני רפואה, מצאתי לנכון להסתפק בהסבת תשומת הלב לדברים על מנת שיופקו הלקחים.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים, הליון על כך שמזה כשלוש שנים הוא מתפקד כסגן מפקד הגדוד, וכי תחילה הוצב בתקן השונה מתפקידו, תקן אשר זיכה אותו בהטבות הניתנות לממלאי תפקיד סמג"ד, אולם בהמשך זכאותו להטבות אלה נפסקה (קבילה מס' 0-3-537627).

בירור הקבילה העלה כי לפני כשלוש שנים הוצב הקובל על תקן שאינו עולה בקנה אחד עם התפקיד שביצע בפועל בשירות מילואים פעיל, עקב פערים בגדוד, וזאת על מנת שיוכל לזכות בהטבות המדרג הפיקודי. בעקבות הקבילה עניינו של הקובל בא על תיקונו והוא נמצא זכאי לקבלת ההטבות גם בדיעבד. יחד עם האמור מצאתי מקום להבהיר כי על רישומי הצבא לשקף את עשייתו של הפרט בפועל הלכה למעשה.

בקבילה שהגיש משרת מילואים בדרגת סא"ל, הליון על כך שנמסר לו כי יוצב בשורת מינוי בדרגת סא"ל, אך בפועל הוצב בשורת מינוי זו רק לאחר תקופה של עשרה חודשים, מאחר שהמינוי בדרגת סא"ל ניתן לקצין אחר. בהתאם לא היה זכאי להטבות מפקדים במילואים בעבור שנת 2024 (קבילה מס' 0-9-538951). ממצאי בירור הקבילה העלו כי נפל פגם

”

ממצאי הברור העלו כי הקובל מונה לתפקיד ממלא מקום מפקד התא, אולם הדבר בוצע שלא בהתאם לפקודות הצבא שכן נדרש היה לקבל לכך את אישורו של הרמטכ"ל, וניתן היה לעשות כן לתקופה של עד 24 חודשים בלבד.

”

בקבילה אחרת שהגיש קצין רפואה הוא הליון על כך שלא קיבל מינוי לתפקיד מפקד פלוגת רפואה בגדוד שבו הוא מבצע שירות מילואים, חרף עיסוקו בתפקיד מזה מספר שנים.

בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים אשר היה תחת צו "עיכוב שחרור" (שמשמעותו ימי מילואים בהמשך לשירות החובה), הלן על אופן התנהלות מפקדו ובין היתר הלן על כך שקיבל ימי מחלה ממרפאה אזרחית, אולם נמסר לו כי עליו לשוב לבסיס ולהיבדק, שכן ימי המחלה ממרפאה אזרחית אינם בתוקף (קבילה מס' 535040-0-0).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי קיימת איבהירות בכל הנוגע לקבלת ימי מחלה ממרפאה אזרחית במהלך צו "עיכוב שחרור". בעוד שעל פי הוראת קרפ"ר שעניינה 'כללי מתן ימי מחלה והגבלות בכושר עבודה' ועמדת גורמי הרפואה – חייל בשירות מילואים פעיל בצו "עיכוב שחרור" יכול לגשת להיבדק במרפאה אזרחית, הרי שעל פי מדיניות 'עיכוב שחרור' של עתכ"א מילואים – חייל בשירות מילואים פעיל חירום יקבל מענה רפואי ממרפאת היחידה בלבד.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים הוא הלן על החלטת גורמי הרפואה שלא לאשר לו להתנדב לשירות מילואים כפרמדיק ביעוד קדמי, עקב ליקוי שמיעה. לטענתו קביעה זו היא בניגוד להמלצת מומחים בעניינו – היעדר החמרה בליקוי השמיעה במשך שנים וועדה רפואית שהתקיימה בעניינו שקבעה כי אין מקום לשנות את מדרג הפרופיל שלו (קבילה מס' 538945-5-0). ממצאי בירור הקבילה העלו כי נפל פגם בהחלטת הרופא שערך את הוועדה הרפואית בעניינו של הקובל שכן נדרש היה להתאים לקובל פרופיל רפואי נמוך יותר. כן עלה כי אכן לא ניתן לאשר לקובל באופן גורף לשרת כפרמדיק ביחידות ביעוד קדמי, אולם כן ניתן לבחון

החרגה ליחידתו בכפוף להעברת מסמכים. בקבילה שהגיש משרת מילואים הלן על עיכוב במענה מטעם גורמי המיון הרפואי לאחר שהעביר מסמכים רפואיים אודות מצבו הנפשי באמצעות פורטל המילואים וקיבל תשובה כי המסמך שהעביר בכתב יד לא ברור (קבילה מס' 540901-9-0). בירור הקבילה העלה כי נפל פגם בהתנהלות רופא הוועדה הרפואית אשר דרש מהקובל לשלוח מסמכים רפואי בדפוס בלבד ולא אישר לקובל להעביר מסמך בכתב יד באיכות טובה יותר מזו שנשלחה. כן מצאתי כי מסמכיו של הקובל נבחנו והותאם לו פרופיל המשקף את מצבו הרפואי.

בקשות לשינוי שיבוץ במילואים

במהלך השנה החולפת התקבלו מספר רב של קבילות מצידם של משרתי מילואים אשר הלינו על כך שבקשתם לשינוי שיבוץ במילואים לא קיבלה מענה, נענתה לאחר זמן רב, נבחנה שלא בידי הגורמים המוסמכים, או נשללה שלא בצדק (קבילות מס' 540121-9-0; 536918-2-0; 536477-3-0; 537041-9-0; 536866-4-0; 536854-6-0; 536850-0-0).

פקודת מטכ"ל 31.0308 שעניינה "בקשות לשינוי שיבוץ – חוגרים בשירות חובה ומילואים", קובעת, כי אם אין באפשרות מפקד היחידה לשנות את שיבוצו של החייל על פי בקשתו, תועבר הבקשה להמשך טיפול בסמכות התגבורת. אם השיבוץ שמבקש החייל אינו בסמכותה של סמכות התגבורת, עליה להעביר את חוות דעתה לענף המתאים (כיום ענף תכנון כוח אדם מילואים). כן נקבע כי משך הטיפול הכולל בבקשתו של חייל הוא 35 ימים

מיום הגשת הבקשה למפקד היחידה.

במסגרת בירור הקבילות התייחסה ראש ענף תכנון כוח אדם מילואים דאז שבאגף כוח האדם להליך הנדרש וציינה כי התקיים קפ"ק בנושא מטעם ענף תכנון כ"א מילואים במהלך חודש מאי 2025 שבמסגרתו רוענו הכללים בנושא מדיניות שינוי השיבוץ ואופן הטיפול בבקשות בידי כלל הגורמים. כמו כן עלה כי שינוי השיבוץ למשרתי מילואים אינו מנוהל במערכות הממוחשבות, מתבצע באופן ידני ויש צפי שהתהליך יאופיין דיגיטלית במהלך שנת 2026.

בכלל הקבילות שבהן נשללו הבקשות לא מצאתי מקום להתערבות בהחלטות המפקדים. יחד עם האמור ולנוכח הפערים הרבים ביחידות, חרף הפעולות שננקטו מצד גורמי ענף תכנון כוח אדם מילואים בנושא טיפול בטופס 55, מצאתי לנכון להורות על הטמעת התהליך לטיפול בקרב כלל הגורמים המוסמכים, והסדרת ההליך במערכות הצבא הממוחשבות.

קבילות בעניין התנהלות והתבטאויות לא ראיות

בדומה למשרתים בשירות הסדיר (שירות חובה ושירות קבע), גם משרתי המילואים הלינו על היבטים הנוגעים לפיקוד ומנהיגות, ובפרט על התנהלות מפקדיהם וגורמי משאבי האנוש ביחידותיהם והתבטאויותיהם. אתייחס להלן לדוגמאות מקבילות בנושא שטופלו במהלך השנה בנציבות קבילות החיילים.

לטענת מפקדת בשירות מילואים, מפקד האגד הלוגיסטי התבטא כלפיה וכלפי חייליה באופן לא מכבד

ממצאי בירור הקבילה העלו כי קיימת איבהירות בכל הנוגע לקבלת ימי מחלה ממרפאה אזרחית במהלך צו "עיכוב שחרור". בעוד שעל פי הוראת קרפ"ר שעניינה 'כללי מתן ימי מחלה והגבלות בכושר עבודה' ועמדת גורמי הרפואה – חייל בשירות מילואים פעיל בצו "עיכוב שחרור" יכול לגשת להיבדק במרפאה אזרחית, הרי שעל פי מדיניות 'עיכוב שחרור' של עתכ"א מילואים – חייל בשירות מילואים פעיל חירום יקבל מענה רפואי ממרפאת היחידה בלבד.

משרתת מילואים הלינה על התנהלות מפקד האגד הלוגיסטי כלפיה וכלפי חייליה, ובין היתר טענה, כי התבטא כלפיה באופן לא הולם בשעה שאמר לה "עופי לי מהעיניים, חצופה, שאני לא אראה אותך", תוך שימוש בידיו באופן אגרסיבי ומאיים. נוסף על כך, התנכל למחלקה שלה לאחר שלא הקצתה חיילים למשימות האגד, עקב פערי כוח אדם, סירב לספק ציוד וכן איים כי לא יורשו להיכנס לחדר האוכל ועוד (קבילה מס' 536334-6-0).

בעקבות הקבילה העיר סגן מפקד האוגדה למפקד האגד הלוגיסטי על התנהלותו ועל האופן שבו התקיים השיח והוא זומן לשיחה אצל ראש מטה האוגדה, אשר מצא לנכון להעיר אף הוא על התנהלותו.

משרת מילואים טען כי סגן מפקד הגדוד שוחח עימו במספר הזדמנויות בצורה מבזה ומשפילה

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הלין על כך שבמסגרת שירותו כקצין מבצעים התייחס אליו סגן מפקד הגדוד בצורה מבזה ומשפילה, ובין היתר הרים עליו את קולו, דפק על קירות ואיים בריתוקו ליחידה ובהדחתו מתפקידו בגדוד (קבילה מס' 538162-8-0).

בעקבות הקבילה ערכו מפקד החטיבה ומפקד הגדוד בירור שממנו עלה כי התנהלותו של סגן מפקד הגדוד כלפי הקובל הייתה תקיפה, ועל כן מצאו לנכון להעיר לו על הדברים. נוכח התנצלותו של סגן מפקד הגדוד על ההתנהלות ונוכח הערותיהם של מפקד החטיבה ומפקד הגדוד, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

”

ובין היתר טענה, כי התבטא כלפיה באופן לא הולם בשעה שאמר לה "עופי לי מהעיניים, חצופה, שאני לא אראה אותך", תוך שימוש בידיו באופן אגרסיבי ומאיים. בנוסף, התנכל למחלקה שלה לאחר שלא הקצתה חיילים למשימות האגד, עקב פערי כוח אדם, סירב לספק ציוד וכן איים כי לא יורשו להיכנס לחדר האוכל ועוד.

”

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הלין על כך שבמסגרת שירותו כקצין מבצעים התייחס אליו סגן מפקד הגדוד בצורה מבזה ומשפילה, הרים עליו את קולו, דפק על קירות ואיים בריתוקו ליחידה ובהדחתו מתפקידו בגדוד.

משרת מילואים טען: קצין משאבי האנוש ביחידה התבטא כלפי הטבחים באופן מבזה ומשפיל

בקבילה שהגיש חייל מילואים טען כי קצין משאבי האנוש ביחידה שבה שירת במילואים אמר לו "אתם הטבחים אנשים מושחתים ולא מגיע לכם ימי התארגנות ואני אדאג אישית שלא תקבלו אותם ... אני מתכנן להוציא את שמותיכם לתקשורת על מנת לבזות אתכם" (קבילה מס' 536218-2-0). בירור הקבילה העלה כי נפל פגם בהתבטאותו של קצין משאבי האנוש. נוכח העובדה כי מפקד הגדוד העיר לקצין לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

קצין השלישות התבטא: "הבן ז**ה הזה עוד יתחנן שאעזור לו, ילד אפס, זבלים כולם"

חייל מילואים הלין על כך שמפקד היחידה שבה שירת במילואים, התנכל לו ואיים כי ישוחח עם גורמי משאבי האנוש במקום עבודתו באזרחות. עוד הלין על כך שבקשותיו החוזרות להעברה מהיחידה נענו בשלילה וכי בתום שיחה שקיים עם קצין השלישות ביחידה, אמר האחרון לצד שלישי "הבן ז**ה הזה עוד יתחנן שאעזור לו, ילד אפס, זבלים כולם" (קבילה מס' 536529-1-0).

בעקבות הקבילה, נערך תחקיר בידי מפקד היחידה הממונה ונמצא פגם בהתנהלות המפקד ובהתנהלות קצין השלישות. לפיכך, העיר מפקד היחידה הממונה למפקדו של הקובל ולקצין השלישות. נוכח הצעדים שנקטו לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

”

אתם הטבחים אנשים מושחתים ולא מגיע לכם ימי התארגנות ואני אדאג אישית שלא תקבלו אותם ... אני מתכנן להוציא את שמותיכם לתקשורת על מנת לבזות אתכם.

”

מפקד היחידה שבה שירת במילואים, התנכל לו ואיים כי ישוחח עם גורמי משאבי האנוש במקום עבודתו באזרחות. עוד הלין על כך שבקשותיו החוזרות להעברה מהיחידה נענו בשלילה וכי בתום שיחה שקיים עם קצין השלישות ביחידה, אמר האחרון לצד שלישי "הבן ז**ה הזה עוד יתחנן שאעזור לו, ילד אפס, זבלים כולם.

משרת מילואים התבטא באופן גזעני - "קשה לי לעבוד עם שני הרוסים האוטיסטים האלה"

משרת מילואים הליון, בין היתר, כי בשיחה טלפונית עם מספר משתתפים בה לקח חלק התבטא אחד הנגדים במילואים באמירה גזענית כלפי שני חייליו של הקובל ואמר: "קשה לי לעבוד עם שני הרוסים האוטיסטים האלה" (קבילה מס' 541675-0-5). בירור הקבילה העלה כי בשיחה שהתקיימה אכן נאמרה האמירה הגזענית וכי המדובר באירוע חריג וחמור. מפקדי היחידה הדגישו כי האירוע אינו משקף את רוח היחידה והעשייה של המרחב. כן עלה כי הנגד ננזף והועמד לדין משמעתי.

במסגרת ויכוח בין שני משרתי מילואים, הטיח אחד מהם כלי הנדסה שהפעיל, במטרה לאיים על הקובל ואף שלף את נשקו האישי

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על אירוע שהתרחש במהלך שירות המילואים בגזרה הצפונית. במסגרת האירוע התפתח ויכוח בינו לבין משרת מילואים נוסף, נגד ותיק המפעיל כלי הנדסה. לאחר שהנגד סירב לכך שהקובל והכוח שעמיו יעברו באזור שבו היה עם הכלי ההנדסי, הטיח הנגד את כף כלי ההנדסה שהפעיל במטרה לאיים על הקובל, ובהמשך אף שלף את נשקו האישי (קבילה מס' 535061-9-0).

בעקבות הקבילה ערך סגן מפקד האוגדה תחקיר, שממנו עלה כי בין שני משרתי המילואים התנהל ויכוח שבמהלכו צעקו השניים אחד על השני והתבטאו באופן שאינו ראוי. במסגרת התחקיר לא עלה בידו של סגן מפקד האוגדה לקבוע באופן חד-משמעי האם הנשק של הנגד אכן כוון אל הקובל. בסיכום התחקיר, סגן מפקד האוגדה מצא לנכון להעיר לנגד על

התנהלותו, ולהעמידו לדין משמעתי, שכן הוא נדרש להוות דוגמה, קל וחומר תוך כדי לחימה. במסגרת המעקב והבקרה שאני עורכת אחר מימוש הוראותי עודכנתי כי התקיים הליך משמעתי בעניינו של הנגד.

משרתי מילואים טענו: מפקד הפלוגה מתנהג באופן לא ראוי ולא מכבד, ופועל להדחתם משירות שלא על פי הוראות הצבא

בשש קבילות שונות שהגישו משרתי מילואים שונים, הם הליון על התנהלותו של מפקד הפלוגה במסגרת שירותם בכיתת הכוננות. בקבילות הליון הקובלים על כך שמפקד הפלוגה הדיח אותם משירות מילואים פעיל ללא הליך מסודר ומבלי שנערך להם שימוע, או איים להדיחם; וכי מפקד הפלוגה נוהג כלפיהם ביחס לא נאות ומתבטא כלפיהם בהתבטאויות לא ראויות. באחת הקבילות אף נטען, כי מפקד הפלוגה דרש מהקובל להיות זמין טלפונית במהלך השבת הגם שהקובל עדכן מראש כי הוא לא יהיה נוכח ביישוב ומבלי שהיה בכך צורך (קבילות מס' 534279-1-0; 535593-7-0; 535696-4-0; 534648-2-0; 535681-9-0 ו-535877-3-0).

מתחקיר שערך מפקד החטיבה עלה כי מפקד הפלוגה היה חדש בתפקידו והתנהלותו התאפיינה בתקשורת לקויה עם פקודיו שכללה שיח לא מכבד ומאיים, נוקשות יתרה, ויצירת אווירה עכורה. זאת, נוסף על הפגם שנמצא בשחרורם של חלק מהקובלים משירות המילואים, שלא בהתאם להוראות הצבא המחייבות אישורים של גורמי מטה באגף כוח האדם. בנסיבות אלה, החליט מפקד החטיבה להעיר למפקד הפלוגה על הדברים, ואני הוספתי והערתי לקצין על התנהלותו, תוך תיוק ההערה בתיקו האישי, על מנת שיפיק

בעקבות שמועות שהופצו בבסיס שלפיהן הקובלים קיימו יחסי מין בבסיס הוחלט לזמנם לשיחה. על אף שהשניים הכחישו את השמועות בעניינם, הוחלט לסיים את סיפוחם ליחידה, ומפקדיהם אף פעלו ביחד עם גורמי כוח האדם כדי לפוטרם באופן קבוע משירות מילואים. כל זאת נעשה מבלי שנערך בירור מעמיק בנושא ומבלי שמפקד המרחב שוחח עם הקובלים באופן אישי. בסיכום הקבילה מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות המפקדים בכל הנוגע להליך הבירור שערכו ולהפסקת הסיפוח. כן מצאתי פגם בכך שהמפקדים וגורמי משאבי האנוש ביקשו לפטור את הקובלים באופן קבוע משירות מילואים וזאת שלא בהתאם לפקודות הצבא. בנסיבות אלה, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבם של המפקדים ושל גורמי כוח האדם לדברים.

את הלקחים הנדרשים.

בעקבות שמועות וולא בירור מעמיק, הוחלט להעביר שני משרתי מילואים מיחידתם ולא לזמנם עוד לשירות מילואים

בקבילות שהגישו משרת ומשרתת מילואים, הליון על התנהלותו של מפקד המרחב ביחידה שאליה סופחו, בגין כך שמנע מהם להמשיך ולשרת במילואים עקב שמועה שנפוצה במרחב שלפיה הפרו את כללי "השירות המשותף" (קבילה מס' 530459-0-1 ו-530460-0-0). לטענת הקובלים הדברים התבססו על שמועות בלבד, ועל אף שהכחישו את הדברים התקבלו החלטות מבלי שנערך בירור מעמיק בעניינם.

מבירור הקבילה עלה כי בעקבות שמועות שהופצו בבסיס שלפיהן הקובלים קיימו יחסי מין בבסיס הוחלט לזמנם לשיחה. על אף שהשניים הכחישו את השמועות בעניינם, הוחלט לסיים את סיפוחם ליחידה, ומפקדיהם אף פעלו ביחד עם גורמי כוח האדם כדי לפוטרם באופן קבוע משירות מילואים. כל זאת נעשה מבלי שנערך בירור מעמיק בנושא ומבלי שמפקד המרחב שוחח עם הקובלים באופן אישי.

בסיכום הקבילה מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות המפקדים בכל הנוגע להליך הבירור שערכו ולהפסקת הסיפוח. כן מצאתי פגם בכך שהמפקדים וגורמי משאבי האנוש ביקשו לפטור את הקובלים באופן קבוע משירות מילואים וזאת שלא בהתאם לפקודות הצבא. בנסיבות אלה, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבם של המפקדים ושל גורמי כוח האדם לדברים.

משרת מילואים טען: נדרשתי לצאת למשימת נהיגה מבלי שניתנו לי מספיק שעות שינה

חייל מילואים הלין על כך שמפקדיו דרשו ממנו לבצע משימת נהיגה מבלי שניתנו לו שעות שינה כנדרש בפקודות הצבא. נוסף על כך, גם לאחר שהסב את תשומת ליבו של מפקד המחלקה לדברים, המפקד לא עצר את המשימה ולא דיווח למפקד המשלח למשימה (קבילה מס' 0-6-537014).

בעקבות הקבילה ערך מפקד היחידה בירור, שבעקבותיו נזף במפקדי התרגיל, הנחה על ביצוע תחקיר, הוספת כוננות של נהג נוסף, והפצת המסקנות מהאירוע בקרב כלל המפקדים ביחידה העוסקים במשימות שילוח נהיגה. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

משרת מילואים הלין על התנהלות מפקד היחידה שפעל באופן לא תקין ומנע ממנו קבלת דרגות ייצוג

בקבילה שהגיש חייל מילואים הלין על כך שעל אף שמפקדיו בעבר פעלו להעניק לו דרגת ייצוג, החליט המפקד הנוכחי שלא להעניק לו דרגה זו, אלא לשני חיילים אחרים ביחידה, שאחד מהם הוא נהגו האישי, על אף שהם כלל לא שירתו במילואים בתקן שעליו הוצבו (קבילה מס' 0-1-530909). בירור הקבילה העלה כי אומנם לא נמצאו פגמים בעניינו של הקובל, אולם נוכח שיחות בירור שנערכו במסגרת בירור הקבילה, עלתה תמונה מורכבת באשר להתנהלות המפקד. בהתאם ולאור קבילות נוספות שבוררו בעניין המפקד – הוחלט לזמנו לשיחה פיקודית בראשות מפקד בכיר ביחידתו.

בהמשך הדברים, פנה הקובל בשנית ושב על טענותיו, תוך העלאת טענות נוספות

הנוגעות לאי־זימונו לסדנת 'חוסן' – טענה שנמצאה כמוצדקת. בעקבות הדברים מצאתי מקום להעיר למפקד היחידה על אי־זימונו של הקובל לסדנה, הגם שהתרשמתי כי הדברים נעשו בתום לב (קבילה מס' 1-1-530909).

עיצוב במתן מענה לפציעתו של משרת מילואים שנפצע במסגרת המלחמה עקב עיצוב במילוי דוח פציעה

בקבילה שהגיש חייל מילואים אשר נפצע במסגרת המלחמה ושבר מספר שיניים, הוא הלין על כך שלאחר שנפצע, עוזרת ראש מדור הנפגעים בחטיבה לא מילאה דוח פציעה בעניינו כראוי ובמועד, ולא נתנה לו מענה בנושא (קבילה מס' 0-6-536574).

במסגרת בירור הקבילה נמצא כי לאחר שהקובל נפצע, הנחו אותו מפקדיו להגיש דוח פציעה באתר המילואים, אולם דוח זה לא התקבל באתר, על אף שלטענת הקובל עשה כן. עוד עלה כי מדור הנפגעים החל את הטיפול בקובל רק כחודש לאחר הפציעה, בטענה שלא קיבלו כל פנייה בנושא. עוד מצאתי, כי מהרגע שהנושא הובא לטיפולם של מדור הנפגעים הם פעלו לשם קידום הבקשה מול משרד הביטחון ומול עמותות סיוע נוספות. בעקבות הקבילה הופקו מספר לקחים בקרב היחידה בכל הנוגע לחובת הדיווח על אירועי פצועים והמשך הטיפול והליווי שלהם, ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה שהגיש חייל מילואים אשר נפצע במסגרת המלחמה ושבר מספר שיניים, הוא הלין על כך שלאחר שנפצע, עוזרת ראש מדור הנפגעים בחטיבה לא מילאה דוח פציעה בעניינו כראוי ובמועד, ולא נתנה לו מענה בנושא.

מקבילות שונות שטופלו השנה – בהיבטי זכויות הפרט, שכר ותנאי שירות, מתוך תקווה וציפייה שישמשו בסיס ללמידה, לתיקון ולהתמקצעות במקומות הנדרשים.

היבטים הנוגעים לזכויות שעניין שכרם של משרתי המילואים, פורטו בפרק הייעודי למערך המילואים בדו"ח זה (עמודים 100-123 בדו"ח), וסוגיות ייחודיות למשרתי הקבע פורטו בפרק ייעודי למשרתי הקבע בדו"ח זה (עמודים 70-99 בדו"ח).

הרישומת הצבאית

לרישומת הצבאית השלכות רבות ומשמעותיות, בין היתר על שכרם ועל זכויותיהם של המשרתים בצה"ל, בין במהלך שירותם ובין לאחר שחרורם מצה"ל. זאת מאחר שהרישומת הצבאית אמורה להוות כלי מהימן, שממנו ניתן ללמוד על המשרתים בצה"ל ועל עשייתם בפועל. עם זאת, גם השנה נתקלתי במקרים רבים שבהם לנוכח תקלות של גורמי הפיקוד או של גורמי משאבי האנוש, הרישומת הצבאית לא שיקפה מהימנה את המציאות, באופן שפגע בזכויות המשרת או בשכרו.

בחלק זה אבקש להציג דוגמאות למקרים שבהם עסקתי השנה, שמהם עלה כי לנוכח ליקויים ברישומת האישית, נכגעו זכויות המשרתים.

עקב תקלת רישומת, לוחם בשירות חובה חויב בסך של כ-15,000 ש"ח

חייל לוחם בשירות חובה הלן על כך שבוטלה זכאותו למעמד לוחם באופן

בשנה החולפת טופלו בנציבות מאות רבות של קבילות העוסקות בזכויותיהם של המשרתים בצה"ל. **בדומה לשנים עברו, היקפן של הקבילות הנוגעות לפגיעה בזכויות הפרט נותר גבוה, כמו גם אחוז הקבילות המוצדקות מתוכן (שהגיע השנה ל-74% מסך כלל הקבילות העוסקות במנהל ורישומת, ו-53% מסך נושאי הקבילות העוסקות בתשלומים ובתנאי השירות לפרט).**

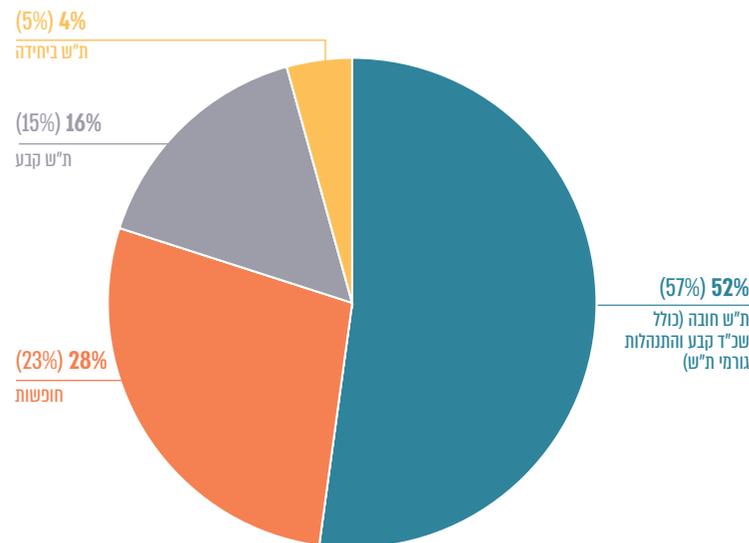
ניתוחם של ממצאי הקבילות מעלה תמונת מצב בעייתית ומטרידה – **רבות מהקבילות המוצדקות אינן נוגעות לפערים במדיניות הצבא הנוגעת לזכויות שונות של הפרט, כי אם לפערים ביישום המדיניות האמורה בחילות ובאגפים, בפיקודים וביחידות עצמן.** כפי שהדגשתי פעמים רבות, העיסוק במשאב האנושי בצה"ל מחייב מקצועיות ויעילות, תוך הבנת כובד האחריות והשפעתו המהותית על המשרתים. בנסיבות אלה, פגיעה בזכויותיו של המשרת בשל פערים מקצועיים, פוגעת באמונם של המשרתים בגורמי המקצוע האמונים על טיפול בהם ובזכויותיהם, ובאמונם בגורמי הפיקוד, שאינם מצליחים לסייע לפקודיהם באופן שייתר את הצורך בהגשת קבילה. פגיעה זו באמון חמורה שבעתים לאחר ובעת תקופת לחימה עצימה, כשהמשרתים מצפים לכל הפחות לקבל את מלוא זכויותיהם.

משקבילה נמצאה מוצדקת, פעלתי לתיקון העוול שנגרם לפרט, בין במהלך הקבילה, ובין באמצעות המלצה מחייבת למתן סעד לקובל בתום הליך הברור, תוך שקיימתי בקרה אחר מימוש המלצותיי אלה.

בפרק זה אציג פערים בהיבטים שונים של זכויות המשרתים בצה"ל כפי שהם עולים

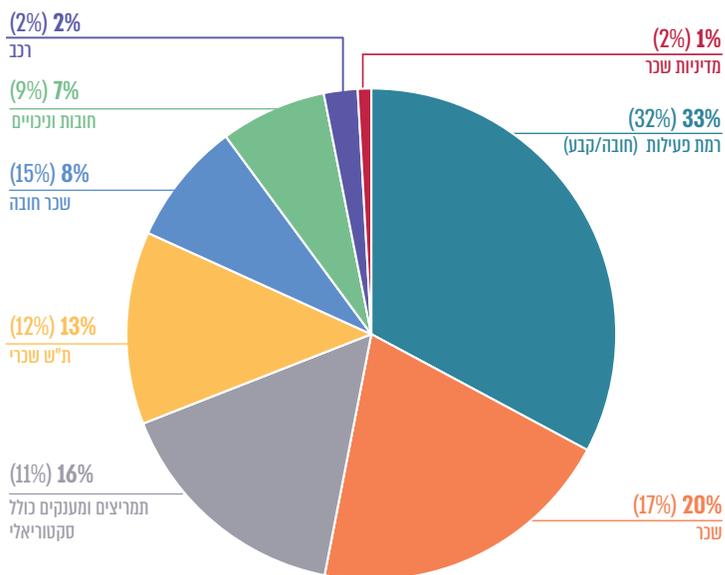
זכויות הפרט, שכר ותנאי השירות בצה"ל

תנאי השירות בצה"ל

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2024

תשלומים

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2024

רטוראקטיבי. כתוצאה מביטול זכאותו באופן שגוי, נוצר בעניינו חוב בסך של כ-15,000 ש"ח, ולצורך קיזוזו לא קיבל שכר כלל במשך חודש שלם, ובהמשך קוזז החוב לשיעורין משכרו. במהלך הבירור תוקנה הרישומת בעניינו והוא זוכה בהפרשי השכר (קבילה מס' 0-4-53826).

מבירורן של קבילות נוספות מצאתי כי תקלות רישומת הובילו להיווצרות של חובות שלא לצורך, ופעלתי כדי לוודא שהרישומת תתוקן ושהחוב יבוטל (כך, למשל, בקבילה מס' 0-5-538485). באחד המקרים, בשל תקלת מערכת, בוטלה זכאותה של חיילת בשירות חובה לרמת פעילות +, וכתוצאה מכך נוצר בעניינה חוב שנוכה משכרה והיא אף לא זכתה במענק לחימה. במהלך הבירור תוקנה הרישומת ונמסר כי פועלים לשם תיקון התקלה במערכת הממוחשבת (קבילה מס' 0-8-538062).

**לוחם טען: איני מוכר
כ'לוחם' ברישומי הצבא
ולכן איני מקבל את
זכויותי כלוחם**

חייל בשירות חובה הלין על כך שהגם שביצע תפקיד 'לוחם' תקשוב מבצעי, הדבר לא עודכן ברישומי הצבא בעניינו ומשכך לא זוכה במעמד לוחם על כל היבטיו (לרבות היבט השכר). בעקבות התערבות מברר מטעמי, עודכנו רישומי הצבא בהתאם למקצועו של החייל ושולמו לו הפרשי השכר המתאימים (קבילה מס' 0-3-536137).

**חיילות ששירתו
כ'מפעילות
האמר' וסיימו את
שירות החובה,
זוכו במענק
שחרור בשיעור
נמוך בכ-6,000
ש"ח מזכאותן
בפועל, בשל
תקלת מערכת
ממוחשבת,
שהובילה לביטול
זכאותן לרמת
פעילות א' במהלך
שירותן.**

**חייל משוחרר זוכה
במענק שחרור בשיעור
נמוך של כ-10,000
ש"ח מזכאותו בפועל**

חייל משוחרר הלין על כך שזוכה במענק שחרור בסך של כ-9,000 ש"ח בעוד הוא זכאי למענק בשיעור גבוה הרבה יותר. מבירור הקבילה עלה כי שיעור המענק ששולם היה קטן מזכאותו של הקובל בשל ניכוי תוספת לחימה בדיעבד, ללא הצדקה. במהלך הבירור עודכנה הרישומת בעניינו של הקובל, הוא זוכה בהפרשי השכר בגין תוספת הלחימה ועודכנה זכאותו למענק שחרור בשיעור של כ-20,000 ש"ח (קבילה מס' 0-0-537030).

מבירורה של קבילה דומה עלה כי סכום מענק השחרור והפיקדון שעמד לזכות חייל היה נמוך משמעותית מזכאותו, לנוכח טעות בעדכון רמת הפעילות שלה היה זכאי בשירותו (קבילה מס' 0-0-540230).

במקרה אחר, חיילות ששירתו כ'מפעילות האמר' וסיימו את שירות החובה, זוכו במענק שחרור בשיעור נמוך בכ-6,000 ש"ח מזכאותן בפועל, בשל תקלת מערכת ממוחשבת, שהובילה לביטול זכאותן לרמת פעילות א' במהלך שירותן. במהלך הבירור תוקנה הרישומת בעניינין, והורתי על נקיטת צעדי בקרה על מנת לוודא שמקרה מסוג זה לא יישנה (קבילות מס' 0-5-537655, 0-2-537658, 0-4-537656, 0-3-537657, 0-0-537659, 0-0-537660, 0-9-537661, 0-5-537875, 0-9-537771).

חיילת לא הוצבה ביחידתה, ונפגעה בשכרה

חיילת הלינה על כך שלא זוכתה ברמת הפעילות שלה היא זכאית. מבירור הקבילה עלה כי גורמי משאבי האנוש לא וידאו שבשישומת של החיילת עודכנה הצבתה ביחידתה, ומשכך היא נפגעה בשכרה. במהלך הבירור הנושא טופל והרישומת תוקנה, ואף הורתי לגורם הרלוונטי לוודא כי לא יישנו מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 537586-4-0).

חיילת לא קיבלה שכר עקב עדכון 'עריקות' ברישיומי הצבא בעניינה ללא הצדקה

חיילת בשירות חובה הלינה על כך שעקב טעות בעדכון דוח הנוכחות (דוח 1) בעניינה, דווח במשך כמה חודשים כי היא 'עריקה' הגם שנכחה ביחידתה. בשל כך לא זוכתה החיילת בשכר בגין חודשים אלה. במהלך הבירור, בוצע תיקון לרישומת בעניינה של החיילת ושל מספר משרתים נוספים שהתגלתה בעניינם תקלה זהה. בהתאם לכך החיילת זוכתה בשכר כנדרש (קבילה מס' 541670-0-0). תקלה דומה טופלה גם במסגרת קבילות נוספות שבהן טיפולתי במהלך השנה.

השפעת הרישומת הצבאית על זכאות הפרט לחופשה

לעדכון המקצוע הצבאי השפעות נוספות על תנאי שירותם של חיילים, כגון היבטי הזכאות לחופשה.

רמת פעילות

רמת פעילות היא תוספת שכר המשולמת בשכרם של המשרתים בצה"ל על פי 'טבלת שקילה' שבמסגרתה נלקחים בחשבון מרכיבים דוגמת רמת הסיכון שבתפקיד, מקום השירות, לינה ביחידה ועוד, והיא מחולקת למדרגות (א+, א, ב, ג, ד). טעות בעדכון הזכאות לרמת פעילות או באחד ממרכיביה (מקום השירות, מקצוע ועוד), היא בעלת השפעה מכרעת על שיעור השכר שבו יזכה המשרת בצה"ל ואף במקרים מסוימים משפיעה על הזכאות למעמד 'לוחם'.

במהלך השנה בוררו בנציבות קבילות רבות בנושא, שבמסגרתן זוהו תקלות שונות, אשר תיקון ברישומי הצבא הובילו לעדכון רמת הפעילות שאליה זכאי הפרט (כדוגמת קבילות מס' 539353-7-0, 537621-9-0, 539686-4-0, 539700-0-0, 539952-8-0, 540658-2-0, 542460-0-0, 542461-9-0, 542463-7-0, 542462-8-0 ועוד).

כך למשל, הלין נגד בשירות קבע, בשמו ובשם כלל המשרתים עימו, על כך שהגם שעקב המלחמה אופי ועצימות התפקיד השתנו, רמת הפעילות בעניינם עודכנה לרמה א' בחודש אוקטובר 2023 ואילו החל מחודש לאחר מכן חזרה להיות רמה ב'. במהלך בירור הקבילה עודכנה זכאות הקובל לרמה א' בתקופה הרלוונטית והורתי כי כך ייעשה לגבי כלל המשרתים עימו בהתאם לזכאותם (קבילה מס' 532930-0-0).

במקרה אחר הוגשו כמה קבילות על כך שחרף שירות הקובלים ופעילותם בעזה, הם לא זוכו ברמת פעילות א+. הבירור העלה כי קיים פער ברמה החטיבתית והדבר תוקן במהלך בירור הקבילות

(קבילות מס' 536960-0-0, 536962-8-0, 537099-1-0, 537021-9-0, 536963-7-0).

**הגם ששירותו כלוחמים
במשך 15 חודשים
במסגרת מסלול 'מרכז
הרב', לא זוכו בתעודת
שחרור בכבוד בצבע
'זהב'**

'מדיניות תחום שחרורים' קובעת, בין היתר, כי כל משרת המשתחרר משירות חובה זכאי לתעודת שחרור בכבוד אם שירת לפחות 85% ממשך השירות שאליו התגייס. עוד נקבע כי משרת אשר אופי שירותו הפעיל היה 'לוחם' 75% ממשך השירות הפעיל שאליו התגייס, זכאי לתעודת שחרור בכבוד בצבע 'זהב'.

בירור הקבילה העלה כי משך השירות במסלול 'מרכז הרב' הוא 17 חודשים סך הכול (שירות פעיל + דחיית שירות נמנית). במסגרת תגובת גורם המדיניות לקבילה נמסר כי משך השירות שלפיו יש לחשב את הזכאויות הוא לפי זה שאליו נקראו החיילים ולא משך השירות הפעיל.

”

**משך השירות
שלפיו יש לחשב
את הזכאויות הוא
לפי זה שאליו
נקראו החיילים
ולא משך השירות
הפעיל... משכך,
הקובלים זוכו
בתעודה כאמור**

מאחר שחיילי מסלול 'מרכז הרב' נקראים לשירות של 17 חודשים, הרי שמשרת במסלול זה אשר אופי שירותו כלוחם היה מעל 14.5 חודשים של שירות פעיל, זכאי לתעודת שחרור בכבוד בצבע 'זהב'. משכך, הקובלים זוכו בתעודה כאמור (קבילות מס' 536932-8-0, 536996-4-0, 537812-8-0).

אציין כי במהלך המלחמה, לנוכח שינוי בעצמות הפעילות של היחידות השונות בצה"ל, הוחלט, בין היתר, על 'תגמולי' מלחמה' ו/או העלאת רמת הפעילות, על-פי קריטריונים שנקבעו.

במהלך השנה שחלפה הוגשו מספר לא מבוטל של קבילות שעניין **עדכון רמות פעילות** בעקבות הלחימה. בחלק מהמקרים ובעקבות התערבות מבררים מטעמי, נבחנה זכאות הקובלים לרמת פעילות גבוהה יותר בתקופת לחימה, והוחלט להעלות את רמת הפעילות שלהם לנוכח משימותיהם באותה העת (כך לדוגמה, בקבילות מס' 535602-8-0, 535604-6-0, 536514-6-0).

בנוסף, ניתנו השנה **מענקי לחימה**, אותם זכאים לקבל חיילים ששרתו בשירות חובה בתאריך 1 באוקטובר 2024, בין היתר, בעבור שירות ביחידות או בתפקידים אשר זיכו טרם המלחמה ברמת פעילות א+. כמו כן זכאים למענק משרתיים אשר זוכו בשכר תקין וברמת פעילות א+ (בגין יחידה או אישור פעילות בגין תפקידים ספציפיים) בתקופה שבין 1 בינואר 2024–30 ביוני 2024. גם בהקשר זה הוגשו כמה קבילות במהלך השנה, שבמסגרתן נטען כי מאחר שלא עודכנה בעניינם של הקובלים רמת פעילות א+ לפני המלחמה, חרף זכאותם, נפגעה זכאותם גם למענק המלחמה. גם

בקבילות אלה תוקנה הרישומת הצבאית במהלך בירור הקבילות, והקובלים זוכו במענקים שלהם היו זכאים (כדוגמת קבילות מס' 538274-6-0, 537018-2-0, 537932-8-0, 53862-8-0, 538730-0-0).

זכויות זכאויות בתחום תנאי השירות

בצה"ל קיימים מנגנונים שונים שנועדו לספק מעטפת רווחה משמעותית לחיילים, ולאפשר לחיילים הזקוקים לסיוע להשלים שירות תקין. כך, חיילים העונים על התבחינים (קריטריונים) המתאימים זכאים לסוגים שונים של הטבות, של הקלות או של מענקים – ביניהם אישורי עבודה, תשלומי משפחה, מענקי שכר דירה, החזרי הוצאות נסיעה ודמי כלכלה.

חייל שהוכר במעמד 'חייל בודד' מאחר שהוריו שליחים בארצות הברית, הלן על כך שלא זוכה בהשתתפות בשכר דירה מטעם צה"ל משום שלהוריו יש נכס שהשכירו בארץ. זאת, הגם שהמוסד המשלח של הוריו אינו מעניק הטבות שכר דירה לחייל או להוריו. במהלך בירור הקבילה נבחנה המדיניות בנושא והוחלט לשנותה כך שחייל בודד 'בן שליחים' יהיה זכאי להטבות דיור צה"ליות, לרבות שכ"ד, בתנאי שהמוסד המשלח אינו משלם כאמור על פתרון דיור בעבור החייל. בהמשך לכך, זוכה החייל בשכר דירה (קבילה מס' 535919-1-0).

בעקבות התנהלות לקויה מצד סגל הת"ש, הקובל לא זוכה בתשלומי משפחה (תשמ"ט)

חייל בשירות חובה הלן על כך שהגם שעם קליטתו ליחידה הציג בפני מפקדיו מצוקה כלכלית עקב מצבה הרפואי של אימו, הוא

הגם שעניינו של הקובל בא על תיקונו, מצופה מגורמי תנאי השירות לפעול באופן אקטיבי ויזום ולתת מענה מיטבי לחיילים ביחידה ולוודא שזכויותיהם ממוצות באופן התואם את זכאותם.

לא זוכה ב'תשמ"ש הורה', לא ניתן לו הסבר על זכויותיו או סיוע כלשהו מסגל הת"ש אשר התחלף באופן תדיר וכי רק בשלב מאוחר נבחנה בקשתו ל'תשמ"ש הורה' והוסבר לו שעל אימו למצות זכויות בביטוח לאומי.

ממצאי הבירור העלו כי נפל פגם חמור בהתנהלות סגל תנאי השירות ביחידתו של הקובל בנוגע לאישור 'תשמ"ש הורה' בעניינו, בשעה שגם לאחר שהציג אישור על קבלת קצבת הבטחת הכנסה מביטוח לאומי, בקשתו נשללה. במהלך בירור הקבילה עניינו נבחן בשנית והוא זוכה בהפרשי השכר הנדרשים.

בהודעתי ציינתי כי הגם שעניינו של הקובל בא על תיקונו, מצופה מגורמי תנאי השירות לפעול באופן אקטיבי ויזום ולתת מענה מיטבי לחיילים ביחידה ולוודא שזכויותיהם ממוצות באופן התואם את זכאותם. בתוך כך הורתי למפקד היחידה כי יגדיר מנגנוני בקרה וינקוט בצעדים הארגוניים הנדרשים על מנת לוודא כי גורמי הת"ש ביחידה בקיאים בנוהלי זכאויות תנאי השירות, לשם מניעת הישנות מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 536324-6-0, וקבילות 539835-5-0, 539624-6-0, מספר 540729-1-0).

גורמי תנאי השירות סירבו להגיש עם החייל בקשת הקלות בתנאי שירות

חייל בתחילת שירותו, שהוכר כ'חייל בודד' מאחר שהוריו גרים בחו"ל, הלן על כך שחרף פניותיו אל גורמי תנאי השירות ביחידתו, הם סירבו לפתוח בקשת הקלות בתנאי שירות (הקלת"ש) בעניינו. ממצאי הבירור העלו כי החייל אכן פנה כמה פעמים לגורמי תנאי השירות, ואלה

המליצו לו על טיפול מפקדים ממוקד ועל בקשות לחופשה 'מיוחדת', וכן השלמה כלכלית נוספת, אך לא הגישו עימו בקשות להקלת"ש. במהלך הבירור הוגשה בקשתו להקלת"ש.

בהודעתי הסבתי את תשומת ליבו של קצין תנאי השירות ביחידה, מתוקף תפקידו, כי מחובתו של משרד תנאי השירות לטפל בבקשות הפרט בצורה מיטבית ובפרק הזמן הנדרש (0-9-537891).

בשל פערי ידע, קובל שרעייתו מזוכה בקצבת 'נפגעי איבה' לא זוכה בתשמ"ש

חייל בשירות חובה, אשר רעייתו מוכרת כנפגעת פעולות איבה במוסד לביטוח לאומי ולכן הותאמו לה אחוזי נכות, הלן על כך שאינו מזוכה בתשלום משפחה מכיוון שהתגמול שרעייתו מקבלת מחושב כהכנסה, חרף כך שתשלום זה מהווה 'תגמול' ואינו מוגדר כקצבה.

ממצאי הבירור העלו כי קצבת 'נפגעי איבה' מחושבת למבחן הכנסות כפי שמתקיים בבחינת קצבת 'הבטחת הכנסה' בביטוח לאומי. בהתערבות מברר מטעמי הנושא נבחן והובהר כי יש לנכות מהחישוב את הרכיבים 'צרכים מיוחדים' ו'אחזקה וניידות'. כמו כן עלה כי רכבו של הקובל, המוכר בביטוח לאומי לניידותה של אשתו, אינו אמור להילקח בחשבון לצורך חישוב זכאותו לתשמ"ש וכי העובדה שנלקח בחשבון בבקשותיו הקודמות הינה שגיאה.

נוכח האמור, במהלך הבירור, בקשתו של הקובל נבחנה שוב ועלה כי הוא זכאי לתשמ"ש בשיעור של 50% מהתקרה. בהתאמה, עודכן בעניינו תשמ"ש.

בתוך כך הורתי לגורמים הרלוונטיים כי יודאו שאופן בחינת קצבאות ביטוח לאומי

למבחן הכנסות לתשמ"ש, כמו גם נוהלי חישוב רכב אשר מוכר בביטוח לאומי מובהרים לכלל סגלי הת"ש (קבילה מס' 0-1-537479).

במקרה אחר, סגל תנאי השירות החתים חייל על טופס ויתור על תשמ"ש, מבלי שהסביר לו מה השלכות חתימתו על הטופס, שאם לא כן לא היה חותם על ויתור כאמור. בנסיבות אלה הורתי לעדכן בעניינו של החייל תשמ"ש לתקופה הרלוונטית (0-2-537578).

דמי כלכלה

בהתאם לפקודות הצבא, חיילים אשר אין להם הסדרי הזנה מלאים במקום שירותם, או שאינם יכולים להתכלל במטבח צבאי, זכאים לקבלת דמי כלכלה. גם השנה סייעתי לחיילים לקבל את זכותם זו:

במשך שנתיים, חייל ששירת כנהג משא כבד לא זוכה בהטבת 'גודי' לצורכי כלכלתו

חייל בשירות חובה הלן על כך שהגם שמתוקף תפקידו כנהג משא כבד, אין באפשרותו להתכלל באמצעות ארוחות בבסיסי צה"ל, הוא לא זוכה בהטבת 'גודי' המעניקה אפשרות להתכלל באמצעות רכישת מזון באופן עצמאי באמצעות החוגר, חרף זכאותו.

בהודעתי לגורמי הצבא ציינתי כי מצאתי פגם בכך שאף גורם מיחידתו של הקובל לא פנה לגורמים המקצועיים האמונים על הנושא, לצורך טיפול בעניינו של החייל. במהלך הבירור עודכנה זכאותו להטבת 'גודי' אולם מאחר שלא ניתן לקבלה באופן רטרואקטיבי, הנחיתי את קצינת השלישות ביחידתו להגיש בקשה לבחינת זיכויו בדמי כלכלה באופן רטרואקטיבי (קבילה מס' 0-4-537806).

בהתאם לפקודות הצבא, חיילים אשר אין להם הסדרי הזנה מלאים במקום שירותם, או שאינם יכולים להתכלל במטבח צבאי, זכאים לקבלת דמי כלכלה. גם השנה סייעתי לחיילים לקבל את זכותם זו.

חיילת אשר ביצעה משימת סיוע למפונים בסביבה אזרחית לא זוכתה בדמי כלכלה

חיילת אשר ביצעה משימת סיוע למפונים בסביבה אזרחית, הלינה על כך שלא זוכתה בדמי כלכלה בשיעור המרבי, בטענה שהגורמים האזרחיים במשימה אמורים לדאוג לכלכלתה. במהלך הבירור ולאחר תחקור מעמיק עלה כי אכן לא סופק לה מענה תזונתי בעבור ארוחות צוהריים במסגרת שבה שהתה, ולכן במהלך בירור הקבילה עודכנה זכאותה לדמי כלכלה מלאים (קבילה מס' 0-0-538390). במקרה אחר, חיילות אשר שירתו במתקן אזרחי, לא זוכו בדמי כלכלה עד הגשת קבילתם, חרף זכאותן, ובכך מצאתי פגם (קבילות מס' 0-0-538380, 0-5-538355).

במקרה אחר, חיילות אשר שירתו בבית חולים הלינו על כך שלא זוכו בדמי כלכלה בהתאם לזכאותן. הבירור העלה כי חלקן אף הוצבו ברישומת בבית חולים אחר, דבר שאף הוא גרם לפערים בתשלום דמי הכלכלה. במהלך בירור הקבילות, בוצעה הסדרה מקיפה לטובת עדכון תעריף דמי הכלכלה המשולם בבית החולים שבו הוצבו החיילות. לצד זאת, הורתי לגורמים הרלוונטיים לפעול בשיתוף פעולה לטובת עדכון דמי הכלכלה ותיקון ההצבות ברישומת הצבאית בכלל היחידות הממוקמות בבתי החולים (קבילות מס' 0-6-539454, 0-0-539460, 0-2-540708).

דמי כלכלה מסיבות בריאותיות

עדכון הזכאות לדמי כלכלה, עלתה גם מקבילות שבהן נטען כי קובלים אשר זכאים לתוספת זו בשל סיבה בריאותית (כגון חולי צליאק וקרוהן), לא זוכו בה כנדרש. בקבילות אלה, מלבד הזנת דמי הכלכלה כנדרש, הסבתי את תשומת ליבם של גורמי

משאבי האנוש לכך שעניינם של הקובלים לא טופל כראוי, על מנת שיפיקו את הלקחים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (לדוגמה, קבילות מס' 536465-5-0, 540435-5-0, 539522-8-0).

החזרי הוצאות

קצינה בשירות חובה הלינה על כך שהגם שטסה לגרמניה במסגרת משלחת צבאית, לא זוכתה בהחזרים על הוצאות, לרבות הוצאות אש"ל (אוכל, שתיה ולינה), הוצאות על מוניות לשדה התעופה וחזרה והשכרת רכב בחו"ל.

ממצאי הברור העלו כי הקצינה הונחתה לשכור רכב מבלי שהתקבל על כך אישור מהגורמים המוסמכים, ולכן היא לא זוכתה בהחזרים מתאימים. לפיכך, הורתי לגורם המוסמך לפעול אל מול הגורם הרלבנטי לצורך זיכוי בהחזרים, כמו גם לסייע לה בקבלת החזרים בגין אש"ל ומוניות (539214-6-0).

בקבילה אחרת, מצאתי פגם בהתנהלות גורמי משאבי האנוש ביחידתה של קצינה, אשר עד לברור הקבילה לא עדכנו בעניינה החזרי הוצאות נסיעה באופן תקין בשל פער מקצועי (קבילה מס' 537607-3-0).

חופשות

היבט משמעותי הקשור לתנאי שירותם של המשרתים בצה"ל הוא הזכאות לחופשה שנתית. פקודות הצבא קובעות באופן בהיר את הכללים בדבר מימוש חופשה שנתית של חיילים ובדבר האפשרות לצבור חופשה שלא מומשה לשנת העבודה הבאה. במעלה השנה עסקתי בקבילות שמהן עלה כי נפלו ליקויים שונים בהיבטים הקשורים למימוש חופשות – מאיכיבוד

זכותם של משרתים לחופשה ועד לטעויות ולתקלות בהזנת חופשות – באופן שכגע בזכאותם.

במהלך השנה נדרשתי לטענתה של קצינה בשירות חובה בתנאי קבע, אשר הלינה על כך שגורמי הצבא לא הזינו בעניינה את דבר

היותה בחופשת לידה, ולכן מימשו בעניינה ימי חופשה שנתית וימי מחלה מיום לידתה. ברור הקבילה העלה כי מערכות הצבא אינן מאפשרות עדכון חופשת לידה למשרתות בחובה בתנאי קבע. במהלך ברור הקבילה בוצע תיקון מערכתי במערכות הרלוונטיות, והוזנה לקצינה חופשת לידה החל ממועד לידתה, בהתאם לבקשתה (קבילה מס' 535547-3-0).

התייחסות מפורטת לקבילות בנושא זה אשר לחיילי חובה מצויה בפרק 'פיקוד ומנהיגות' (עמ' 59), ואשר למשרתי הקבע מצויה בפרק 'משרתי הקבע' (עמ' 94) בדו"ח זה.

מנהל שאינו תקין

שיהיה בטיפול בבקשות לשינוי שיבוץ

אחת מהזכויות העומדות לחייל בשירות חובה היא לבקש לשנות את שיבוצו ליחידה אחרת ("טופס 55").

פקודות הצבא (פ"מ 31.0308) מסדירות את הכללים הנוגעים לתהליך וללוחות הזמנים לטיפול בבקשות אלה וקובעות כי משך טיפול יחידת החייל בבקשה לשינוי שיבוץ יהיה תוך 7 ימים לכל היותר ומשך הטיפול הכולל בבקשה הינו 35 ימים לכל היותר.

במספר לא מבוטל של קבילות שהתקבלו השנה, הלינו הקובלים על שיהיו שחל

כוח אדם קובעת כי חיילת שיצאה לקורס קצינים מתוך תפקיד ובמקצוע המחייב שירות כמשך שירות גברים, הוסמכה וחוזרת לתפקיד שאינו בעל קשר ישיר לתפקידה כחוגרת, יקוצר שירותה ל-27 חודשים או ליום סיום הכשרתה כקצינה – המאוחר מבין השניים.

בהקשר זה, קצינה הלינה על כך שאמנם התגיסה למקצוע 'מדריכת סימולטור' אשר מוכר כמקצוע המחייב שירות כמשך שירות של גברים, אולם לאחר שהוסמכה כקצינה חזרה לתפקיד קצינת הדרכה שאינו בזיקה למקצוע 'מדריכת סימולטור' ומשך לטענתה, היא זכאית לקיצור שירות מ-32 חודשים ל-27 חודשים.

במהלך ברור הקבילה, לאחר שהועברו לגורמים הרלוונטיים המסמכים המעידים כי התפקיד שאותו מבצעת הקצינה הוא קצינת הדרכה, וכי קצינות המבצעות אותו אינן בהכרח מדריכות סימולטור בהכשרתן, אושר לקצר את שירות החובה שלה ל-27 חודשים (קבילה מס' 534476-4-0).

משך שירות בשל אי-שיבוץ במקצוע

חיילים בשירות חובה הלינו על כך שעודכנה בעניינם תקופת שירות סדיר נוסף (שס"ן), על אף ששובצו בתפקיד שאינו במקצוע אותו למדו. הברור העלה כי ללומדים במסלול הרלוונטי מעודכן שס"ן עוד לפני ההחלטה על שיבוץ, וכי לא מבוצעת בקרה כדי לוודא שבמקרים שבהם חייל אינו משובץ במקצוע, מבוטלת תקופת השס"ן בעניינו. במהלך הברור עניינם של הקובלים תוקן ותקופת השס"ן בוטלה. עוד הורתי לגורם הרלוונטי לוודא כי לא קיימים מקרים דומים נוספים וכי יינקטו צעדים כדי למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד (קבילות מס' 541573-7-0, 541239-

בטיפול בבקשתם לשינוי שיבוץ. כך, למשל, חייל הלין על כך שבקשתו לשינוי שיבוץ, אשר הוגשה כחודשיים לפני הגשת קבילתו, טרם טופלה. כשבועיים לאחר הגשת הקבילה אושרה בקשתו של החייל ושיבוצו שונה. עם זאת, הטיפול בבקשה חרג בכחודש וחצי מלוחות הזמנים הקבועים בפקודות הצבא (קבילה מס' 538914-6-0).

לנוכח האמור, הסבתי את תשומת ליבו של הגורם המוסמך ב'מיטב' לכגם שנפל בכך שחל עיכוב בטיפול בבקשה האמורה, שהוביל לכך שהמענה לבקשה חרג מלוחות הזמנים הקבועים בפקודות הצבא, על מנת שיופקו הלקחים לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

מקבילה אחרת שטופלה בשנה זו עלתה תמונה דומה, וגם שם עמדתי על כך שיש להקפיד לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו בפקודות הצבא לטיפול בבקשות לשינוי שיבוץ (קבילה מס' 538202-8-0).

דין אישה כדין גבר – שירות מכוח סעיף 16 לחוק שירות ביטחון

סעיף 16 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986 קובע כי חיילת המשרתת על-פי התנדבותה, באחד המקצועות שקבע שר הביטחון בתקנות – דינה כדין גבר, בין היתר באשר למשך השירות. בהנחיותיהם הפנימיות קבעו רשויות הצבא כי ככל שהופסקה השתתפותה של חיילת בהכשרה באחד המקצועות המנויים בתקנות, מסיבה שאינה רפואית, עד יום מפתחת ההכשרה, יקוצר משך שירותה ל-24 חודשי ואם לא כן – יקוצר שירותה ל-27 חודשים.

מדיניות ענף תכנון כוח אדם סדיר באגף

1-0, 541998-2-0, 541993-7-0).

עיכוב בהליכים לקביעת סיווג ביטחוני והשפעתם על המשרתים בצה"ל

כפי שצינתי בכרך הנוגע למיועדים לשירות ביטחון בדו"ח זה, גם השנה עסקתי בעיכובים משמעותיים בהשלמת הליכי קביעת הסיווג הביטחוני. עיכובים אלה משפיעים לא רק על שיבוצם של מיועדים לשירות ביטחון לתפקידים שונים, כי אם גם על חיילים המצויים בשירות.

כך, באחד המקרים שבו עסקתי השנה, הלין חייל על כך שהליך הסיווג הביטחוני בעניינו החל רק שבועיים אחרי שהחל קורס מקצועי שבו נדרש להשתתף, וכי עקב העיכוב האמור בהליכי קביעת הסיווג הביטחוני הוא לא הוסמך לתפקיד ושיבוצו שונה, על אף שעבר בהצלחה את ההכשרה (קבילה מס' 537241-9-0, וקבילה דומה מס' 539832-8-0).

בתום הליך הבירור ציינתי כי מצופה שחייל שמתחיל הכשרה ראשונית והמיועד למקצוע מסווג, יתחיל את הליך הסיווג הביטחוני זמן סביר לפני תחילת ההכשרה המקצועית, על מנת שיתאפשר לו להשלים את ההליך בכרך זמן סביר. לנוכח האמור, הורתי לגורמים הרלוונטיים להעמיק בנושא על מנת למנוע הישנות מקרים דומים.

במקרים רבים אחרים הלינו חיילים על כך שעיכובים בהליכי ההתאמה הביטחונית מובילים לכך שחרף הצבתם בתפקיד, הם אינם יכולים למלא את תפקידם במלואו (כך, לדוגמה, קבילה מס' 537169-1-0, 540500-0-0, 538060-0-0, 538892-8-0 ועוד).

בקבילה אחרת עלה כי הליכי סיווג התעכבו במשך שנה וחצי, דבר שלא אפשר את יציאתו של הקובל להכשרה מסווגת

(קבילה מס' 536417-3-0, וקבילה דומה מס' 540156-4-0).

מבירורן של קבילות נוספות עלה כי עיכוב בקביעת סיווגם הביטחוני של הנדסאים הוביל להפסקת השתתפותם בהכשרות מסווגות (קבילות מס' 540535-5-0, 540495-5-0, 540611-9-0, 540707-3-0, 540710-0-0, 540714-6-0, 540733-7-0, 540760-0-0, 540762-8-0, 540942-8-0, 541129-1-0, 540733-7-0, 541226-4-0). מצאתי כי גורמי החיל הרלוונטי לא החלו את הליך מיונם ושיבוצם של הנדסאים לקורס טרם גיוסם (בתקופת הכשרתם כהנדסאים), באופן שיאפשר להם להתחיל את הליך הסיווג הביטחוני ולהשלימו טרם הקורס או במהלכו. עוד התרשמתי, כי לא קיימת מדיניות סדורה בנושא הליך הסיווג הביטחוני להנדסאים טרם גיוסם, למרות שדבר גיוסם ידוע מראש. אדגיש כי כבר בסוף חודש דצמבר 2024 ציינתי כי אני רואה בריבוי הקבילות בנושא מגמה המלמדת שיש לפעול להסדרת המדיניות בסוגיה זו. בהמשך לכך הורתי לגורמים המוסמכים בחיל ובמחלקת ביטחון המידע לבחון גיבוש מדיניות סדורה בנושא, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בשל צבר קבילות בנושא, קיימתי דיון ייעודי בנושא בראשותי ובהשתתפות ראש מחלקת ביטחון מידע בצה"ל, שבמהלכו הוצגה העלייה החדה בדרישות לביצוע הליכים לקביעת התאמה ביטחונית, לצד מחסור במתחקרים ביטחוניים ובחדרי תחקור. בהמשך לאמור, ונוכח המורכבות שהוצגה בפניי בדיון, פניתי בנושא זה לראש אגף המודיעין ולסגן הרמטכ"ל, על מנת שתתבצע בחינה מעמיקה בנושא.

זכויות דתיות

שמירה על חופש הדת בצה"ל הינו נדבך מרכזי בשמירה על זכויות הפרט של החיילים, והוא המאפשר בין היתר גם שילוב של כלל האוכלוסיות בשירות צבאי. לפיכך קובעות פקודות הצבא והוראותיו כללים שתכליתם לוודא שכל חייל יוכל לקיים את אורחות חייו ולשמור על ערכיו ועל אמונתו הדתית בצורה מכבדת ומאפשרת, לצד הצרכים המבצעיים.

במהלך השנה החולפת, כמו גם בשנים קודמות, עסקתי בקבילותיהם של חיילים, שטענו כי לא ניתנה להם האפשרות לממש את זכויותיהם הדתיות.

מחסור במזוזות בצה"ל

במסגרת בירורן של כמה קבילות עלה כי קיים בצה"ל מחסור משמעותי במזוזות, וכי השלמת הפערים תתקיים בהתאם לסדר קדימויות – ראשית יותקנו מזוזות במבני מגורים, ורק לאחר מכן במבני משרדים.

במסגרת בירור הקבילות אף הבהיר ראש ענף ההלכה ברבנות הצבאית, כי המחסור המשמעותי במזוזות קיים מזה שנים, והגורמים האמונים על הנושא עושים כל שביכולתם על מנת להגדיל את כמות המזוזות המתקבלות ברכש ובתרומה. עוד הוסיף, כי החובה לקבוע מזוזה מוטלת על גורמי הצבא ולא על הפרט, ועל כן הפרט אינו עובר על איסור הלכתי.

בנסיבות אלה, הורתי לראש מטה הרבנות לעדכני בדבר התקדמות תהליך השלמת המזוזות החסרות והמענה הזמני שניתן עד השלמתן. עוד הדגשתי, כי מצופה מגורמי הרבנות הצבאית לשקף לכלל המשרתים את הפער האמור, את תהליך השלמת הפער ואת המענה הניתן עד השלמתו,

עיכוב בקביעת סיווגם הביטחוני של הנדסאים הוביל להפסקת השתתפותם בהכשרות מסווגות מצאתי כי גורמי החיל הרלוונטי לא החלו את הליך מיונם ושיבוצם של הנדסאים לקורס טרם גיוסם (בתקופת הכשרתם כהנדסאים), באופן שיאפשר להם להתחיל את הליך הסיווג הביטחוני ולהשלימו טרם הקורס או במהלכו.

על מנת שהמשרתים יכירו כי הנושא מצוי במיקוד ובעיסוק רציף ומתמשך עד אשר יטופל (לדוגמה, קבילה מס' 0-0-536940).

חייל טען: מפקד הפלוגה מבצע תדריך יציאה ל'נוהל שבת' כשעה לפני כניסת השבת

חייל הליון על כך שמפקד הפלוגה מבצע תדריך יציאה ל'נוהל שבת' כשעה לפני כניסת השבת באופן קבוע. זאת, בניגוד לפקודות הצבא שקובעות כי חייל ישוחרר מפעילות לפחות שעתיים לפני כניסת השבת, כך שיוכל להשלים את כל הכנותיו טרם כניסת השבת (קבילה מס' 0-6-540614).

בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות מפקד הפלוגה, אשר חרג מפקודות הצבא ושחרר את החיילים מפעילות רק כשעה לפני כניסת השבת. עם זאת, נחה דעתי מהצעדים הפיקודיים שנקט מפקד היחידה, אשר העיר למפקד הפלוגה על התנהלותו, חידד את הוראות הפקודה בהקשר זה, והדגיש את חשיבות ההקפדה על יישום פקודות הצבא והשמירה על זכויות החיילים.

חייל בהכשרה טען: מפקד הפלוגה לא מאפשר זמן לתפילה, ודורש מחיילים להתפלל בשעת טרום שינה (שעת ט"ש)

מבירורה של קבילה עלה כי בהנחיית מפקד פלוגה ביחידת הכשרה, חיילים מתפללים תפילת 'ערבית' במהלך שעת טרום שינה, ולא במועד ייעודי שהוגדר לכך, בניגוד לפקודות הצבא. לפיכך הוריתי למפקד בסיס ההכשרה לחדד את פקודות הצבא בהקשר זה בקרב כלל גורמי הפיקוד ביחידה, למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד. עוד הדגשתי, כי על גורמי הפיקוד לאפשר לפקודיהם לממש את זכויותיהם בכלל, ואת הזכויות הנוגעות

לאורח חייהם הדתי בפרט, ולהקפיד על מימוש זכויות אלה גם במהלך הכשרתם, חרף הפעילויות והתכנים הרבים שעל החיילים לעבור (קבילה מס' 0-6-540874).

יישום הוראות 'השירות המשותף'

אופן הפרדת מגורי חיילים וחיילות

פקודת המטה הכללי מספר 33.0207 שעניינה 'השירות המשותף' קובעת, בין היתר, כי יוקמו מגורים נפרדים לחיילים ולחיילות, שמהם אי אפשר להשקיף האחד על השני. עוד קובעת הפקודה, כי במקרים חריגים, כשאין אפשרות להלין חיילים וחיילות במבנים נפרדים **בשל סכנת חיים ברורה**, ניתן להגיש בקשה חריגה ללינה משותפת באותו מבנה. את הבקשה יבחן מפקד הזרוע הרלוונטית, ואישורה יוגבל לשבעה ימים, בסיומם ניתן להגיש בקשה נוספת בהתאם לצרכים המבצעיים. עוד קובעת פקודה, כי אם ניתן אישור כאמור, בתוך המגורים המשותפים תהא הפרדה מגדרית בחיץ אטום שגובהו 2 מטרים עם שילוט ברור, והחיילים והחיילות יונחו ללון בבגדים אזרחיים מלאים או במדים מלאים.

עם זאת, במהלך השנה, ובין היתר לנוכח הצבת לוחמות למוצבים קדמיים בשל צרכים מבצעיים, עסקתי בקבילות הנוגעות להפרדה ובעיקר באשר לאופן ההפרדה בין מגורי חיילים לבין מגורי חיילות.

כך, למשל, מבירורן של כמה קבילות שבהן נטען שלא קיימת הפרדה מספקת בין מגורי החיילים למגורי החיילות, מצאתי כי במהלך שהות חיילים במוצב הגיעו לוחמות לשהות בו בשל צורך מבצע, ומייד עם הגעתן דאגו גורמי הפיקוד ליצירת הפרדה בין מגורי החיילים למגורי החיילות, ואף למצוא פתרונות נוספים, בהתחשב

יישום הוראות 'השירות המשותף' בפעילויות הווי ונופש

פקודת המטה הכללי מספר 05.104 שעניינה 'פעילות גיבוש והפגה, סיורים, ימי כיף, טיולים ונופשים' קובעת, בין היתר, כי תכנון פעילויות יעשה תוך התחשבות בתמהיל משרתי היחידה, מתוך שאיפה שכלל המשרתים יוכלו להשתתף בה. עוד קובעת הפקודה, כי הפעילות תתקיים באופן מכובד וצנוע, כיאה לפעילות צבאית.

פקודת מטכ"ל 33.0207 שעניינה 'השירות המשותף' קובעת, בין היתר, כי חיילים זכאים לבקש להשתחרר מפעילות נופש או הווי, אם קיים חשש שהשתתפותם תפגע באמונתם, בערכיהם, או באורח חייהם הדתי, וכי על המפקד לשחררם ולתאם בעבורם פעילות חלופית.

באחת הקבילות שבוררה השנה מצאתי כי גדוד קיים ריענון דו־יומי במלון אזרחי, שבמסגרתו התקיימו הפנינג ופעילות יחידתית, שאליה הגדוד נערך, ותדרך את כלל המשרתים באשר לאופן הלבוש הראוי ולכללי ההתנהגות בפעילויות השונות, ובין היתר בברכת המלון. עם זאת, לא ניתן היה לערוך הפרדה מגדרית בשעות הרחצה בברכה משום שהמלון הוא מלון אזרחי, ומצאתי פגם בכך שגורמי הפיקוד לא תכננו ולא אפשרו פעילות חלופית מתאימה. עוד הדגשתי בפני מפקד הגדוד כי מוטב היה לשקול את קיום האירוע הגדודי במלון אזרחי, וככל שבחר לעשות כן – לפעול שהפעילויות המוצעות יאפשרו את השתתפותם של כלל המשרתים בגדוד, מבלי לפגוע ברגשותיהם ובאמונתם, ולהציע פעילות חלופית אם הדבר נדרש (קבילות מס' 0-6-540664, 0-2-540678, 0-8-540662).

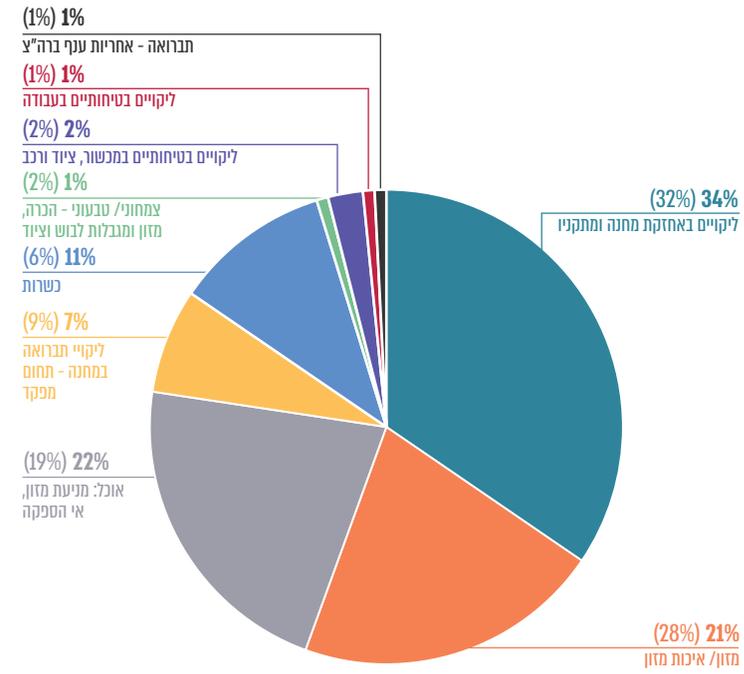
בכך שמדובר במוצב בשטח דרום לבנון. התרשמתי כי המפקדים עסקו בנושא וניסו לשפר את המענה שניתן, בהתחשב בצורך המבצעי ובמיקום המוצב, ולהתקין גדר הפרדה קבועה בין המגורים, במקום בד 'יוטה' שהוצב במקום. לפיכך, הורתי לסגן מפקד החטיבה לעדכני בדבר הקמת הגדר הקבועה. עוד ציינתי, כי על גורמי הפיקוד לפעול בהתאם לפקודות הצבא, ובפרט הוראות השירות המשותף, לצורך שמירה על זכויותיהם של חיילים ושל חיילות, וכי לעניין זה אין זה משנה אם במקום משרתים חיילים וחיילות דתיות או לאו (קבילות מס' 0-0-540520, 0-6-540524, 0-1-540499, 0-0-540480).

במקרה אחר מצאתי כי נפל פגם בכך שפראמדיקית שהתה במשך יומיים במגורי החיילים, והשתמשה בחדרי השירותים ובמקלחות החיילים. עם זאת, התרשמתי כי הדבר קרה באופן חד פעמי ובשל אילוצי מבצעי – קבלת משימה מבצעית בטווח זמנים קצר, שבהם נדרשו להגיע למוצב ללא תנאים מספקים, כאשר אופי המשימה לא אפשר פיצול של הפראמדיקית מהכוח הלוחם. עוד התרשמתי, כי הופקו הלקחים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 0-4-537496).

מבירורה של קבילה אחרת מצאתי כי באחת הכניסות לרצועת עזה, חיילים נדרשו ללון באוהל עם חיילות, למרות שלא התקבל אישור להחרגת לינה משותפת כנדרש בפקודות. עם זאת, המגורים אכן כללו מחיצה והחיילים והחיילות הונחו כי עליהם להיות לבושים כנדרש. אשר על כן, הסבתי את תשומת ליבם של מפקד הגדוד ושל גורמי כוח האדם בגדוד להוראות הפקודה (קבילה מס' 0-4-541046).

תנאי המחייבה והתשתיות בצה"ל

נושאי קבילות בנושא תשתיות ותנאי המחייבה בצה"ל

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2024

בביקוריי ביחידות השונות ובקבילות שעסקו בתנאי מחייבה נתקלתי בתלונות לא מעטות הנוגעות לליקויים משמעותיים בתשתיות מחנות צה"ל, ופרט תלונות על תשתיות מוזנחות ורעועות, על חוסר במזגנים, על עובש, על שירותים תקולים ועוד. חלק מהפערים נובעים מתשתיות ישנות ורעועות, חלקם נובעים משגרת מחנה חסרה במסדרים ובהקפדה על ניקיון, וחלקם נובעים מתשתיות שאינן מתאימות למספר המשרתים העושים בהן שימוש (בין אם בגלל גידול כוח אדם ביחידות המאכלסות את המחנות בשגרה ובין אם בגלל גיוס רחב היקף של משרתי מילואים).

קבילות הנוגעות לליקויים בתשתיות ובתנאי המחיה בבית הספר להגנת הגבולות במהלך השנה החולפת התקבלו בניצבות מספר קבילות הנוגעות לתנאי המחייבה בבית הספר להגנת הגבולות (להלן: בלה"ג). כך, בשתי קבילות הלינו הקובלים על ליקויים שונים במגורים ובכלל זה תקלות מיזוג, שירותים תקולים, הצפות ביוב ומערכות ניקוז תקולות (קבילות מס' 536729-1-0 ו-539083-7-0). ממצאי הבריור העלו כי לחלק מהפערים נמצאו פתרונות ביניים, וכי לעניין פערי התשתית, קיימת תוכנית רחבה לשיפוץ, שטרם מומשה. נוכח האמור הורתי לפעול לקידום תוכנית השיפוץ ולעדכני בדבר.

מהקבילות שהתקבלו והן ממצאי ביקוריי, ובכלל זה פערים בתחומי התשתיות, המזון והמיגון. אציין כי בחלק מהקבילות מדובר היה בתלונות חוזרות על פערים שהתגלו גם בשנים קודמות במסגרת קבילות וביקורים, שאליהם התייחסתי בדוחות קודמים.

עוד אציין כי נוכח ממצאים שעלו בקבילות וביקוריי השונים, כבר במהלך השנה החולפת ועוד טרם כתיבתו של דוח זה, מצאתי לנכון, במקרים המתאימים, לעדכן את מפקדי צה"ל הרלוונטיים בפערים משמעותיים שמצאתי בתחום התשתיות,

כמדי שנה ונוכח החשיבות הרבה שאני מייחסת לתנאי מחייבה הולמים למשרתים בצה"ל, אני מקפידה לייחד פרק בדוח השנתי העוסק בנושאים אלה. במהלך השנה החולפת ונוכח קבילות שונות שהתקבלו בתחום התשתיות ותנאי המחייבה, קיימתי מספר רב של ביקורים ביחידות צה"ל. זאת, בין היתר, על מנת לבחון את מצב התשתיות באופן בלתי אמצעי ולשוחח עם החיילים המשרתים בבסיסי צה"ל.

גם השנה מתייחס הפרק להיבטים שונים של תנאי המחייבה בצה"ל שאותם למדתי הן

הדורשים בחינה מעמיקה והמשך טיפול מערכתי.

להלן אציג את רשמיי מבירורן של קבילות מובילות בנושא ומביקוריי ביחידות השונות.

תשתיות

בביקוריי ביחידות השונות ובקבילות שעסקו בתנאי מחייבה נתקלתי בתלונות לא מעטות הנוגעות לליקויים משמעותיים בתשתיות מחנות צה"ל, ופרט תלונות על תשתיות מוזנחות ורעועות, על חוסר במזגנים, על עובש, על שירותים תקולים ועוד. חלק מהפערים נובעים מתשתיות ישנות ורעועות, חלקם נובעים משגרת מחנה חסרה במסדרים ובהקפדה על ניקיון, וחלקם נובעים מתשתיות שאינן מתאימות למספר המשרתים העושים בהן שימוש (בין אם בגלל גידול כוח אדם ביחידות המאכלסות את המחנות בשגרה ובין אם בגלל גיוס רחב היקף של משרתי מילואים).

קבילות הנוגעות לליקויים בתשתיות ובתנאי המחיה בבית הספר להגנת הגבולות

במהלך השנה החולפת התקבלו בניצבות מספר קבילות הנוגעות לתנאי המחייבה בבית הספר להגנת הגבולות (להלן: בלה"ג). כך, בשתי קבילות הלינו הקובלים על ליקויים שונים במגורים ובכלל זה תקלות מיזוג, שירותים תקולים, הצפות ביוב ומערכות ניקוז תקולות (קבילות מס' 536729-1-0 ו-539083-7-0). ממצאי הבריור העלו כי לחלק מהפערים נמצאו פתרונות ביניים, וכי לעניין פערי התשתית, קיימת תוכנית רחבה לשיפוץ, שטרם מומשה. נוכח האמור הורתי לפעול לקידום תוכנית השיפוץ ולעדכני בדבר.

בשתי קבילות נוספות, הלינו הקובלים על הפסקת חשמל שאירעה בשבוע שהחל ב־10 באוגוסט 2025, במהלכו היה גל חם קיצוני, אשר פגעה בתפקוד המשרתים במחנה שכן המזגנים לא עבדו ולא ניתן היה ללון במגורים; במקלחות ובברזי השתיה זרמו מים רותחים ולא ניתן היה לשתות או להתקלח; לא היה אור במקלחות; וחיילים התעלפו מהחום וקיבלו מענה מרופא אחד בלבד אשר לא היה באפשרותו לטפל בכלל החיילים (קבילות מס' 540599-1-0 ו־540637-3-0). ממצאי בירורי הקבילות העלו כי בחודש אוגוסט היה עומס חריג על לוחות החשמל ואף הפסקת חשמל ארוכה. בעקבות כך הוחלפו ארונות החשמל והשנאים במחנה.

נוסף על הקבילות המפורטות לעיל, בוררו בנציבות קבילות הנוגעות לתנאי היגיינה לקויים במטבח המחנה, ובפרט בעניין חדרי השטיפה בחדר האוכל ובעניין איכות המזון המוגש לחיילים במחנה – בדגש על כמות מזון לא מספקת ואיכות ירודה (קבילות מס' 532130-0-0 ו־539563-7-0). ממצאי הבירורים העלו כי בעיית התשתית בעניין חדרי השטיפה במחנה מוכרת וכי פועלים על מנת לערוך שיפוץ במטבח. כן עלה כי בחודשים שקדמו לקבילה חוו חיילי היחידה אי־יציבות בנושא איכות המזון, וכי בוצעו מספר הליכים במטרה לשפר את איכות המזון ואת כמותו, בין היתר, באמצעות אספקת מזון לשטח, החלפת מנהל העבודה במטבח, ביקורות מזון, והוספת כוח אדם במטבח.

בעקבות הקבילות ערכתי ביקור במחנה, שבמסגרתו הוצגה לי ההתקדמות בטיפול בפערים שעלו בקבילות השונות. לאחר ביקורי זה וביקורי במחנות הערבה

השונים, פניתי במכתב שנשלח למפקדי צה"ל הרלוונטיים, על מנת שיפעלו לטיפול בבעיות התשתיות והמזון שעלו וצפו בקבילות ובביקור.

במסגרת המעקב והבקרה אשר אני עורכת אחר מימוש הוראותי מצאתי כי בצה"ל פועלים ביתר שאת על מנת לצמצם את הפערים שהועלו בקבילות ובמסגרת זאת כבר בוצע שיפוץ במטבח והוקצו תקציבים לשיפור תשתיות המחנה. עוד מצאתי, כי ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה אישר תוכנית כוללת לטיפול בתשתיות ותנאי המחיה שמחנות צה"ל בערבה (ובפרט תשתיות המחנות, מעטפת השירותים לפרט, מזון, מגורי משרתי הקבע, שירות הרפואה ועוד).

תלונות חוזרות ונשנות על פערים תברואתיים במחנה 'לוטם'

חייל הליון על פערים תברואתיים חמורים וממושכים במחנה 'לוטם' ובכלל זה הליון על כך שבמבנה המדור שבו הוא משרת מסתובבים עכברים וחולדות באופן תדיר מאחר ומסביב למבנה פזורים צינורות מטפטפים היוצרים רטיבות ועובש ומושכים דבורים, צרעות וריחות רעים (קבילה מס' 535579-1-0).

במסגרת בירור הקבילה ערכה מפקדת 'לוטם' דאז תחקיר ובו פורטו הפעולות שננקטו בעקבות הפערים התברואתיים שהעלה הקובל וכן הנחתה על צעדים נוספים לשיפור המענה עד לפינוי היחידה שכן המדובר במחנה ותיק המיועד לפינוי.

נוכח האמור ובפרט לאור העובדה שאין המדובר בקבילה ראשונה בנושא הפערים התברואתיים במחנה 'לוטם', ועל אף שהתרשמתי ממעורבות מפקדת 'לוטם'

”

לאור העובדה שאין המדובר בקבילה ראשונה בנושא הפערים התברואתיים במחנה 'לוטם', ועל אף שהתרשמתי כי ננקטים צעדים למציאת פתרונות בעבור משרתי המחנה, מצאתי לנכון להעביר את הנושא לטיפול של ראש אגף התקשוב וראש אט"ל במטרה למצוא פתרונות מתאימים שיקלו על משרתי המחנה עד לפינוי המחנה.

”

בשתי קבילות נוספות, הלינו הקובלים על הפסקת חשמל שאירעה בשבוע שהחל ב־10 באוגוסט 2025, במהלכו היה גל חם קיצוני, אשר פגעה בתפקוד המשרתים במחנה שכן המזגנים לא עבדו ולא ניתן היה ללון במגורים; במקלחות ובברזי השתיה זרמו מים רותחים ולא ניתן היה לשתות או להתקלח; לא היה אור במקלחות; וחיילים התעלפו מהחום וקיבלו מענה מרופא אחד בלבד אשר לא היה באפשרותו לטפל בכלל החיילים (קבילות מס' 540599-1-0 ו־540637-3-0). ממצאי בירורי הקבילות העלו כי בחודש אוגוסט היה עומס חריג על לוחות החשמל ואף הפסקת חשמל ארוכה. בעקבות כך הוחלפו ארונות החשמל והשנאים במחנה.

במהלך השנה החולפת, התקבלו בנציבות קבילות שונות העוסקות בתלונות מצד חיילים במחנות צה"ל השונים הנוגעות לתנאי היגינה לקויים ובכלל זה עובש ורטיבות, הצפות ביוב, שירותים ומקלחות תקולים, קירות מתקלפים, ריחות רעים, חוסר בתאורה, מזגנים בתקופות הקיץ החמות, ותלונות על עכברים ושל חולדות

דאז וכי ננקטים צעדים למציאת פתרונות בעבור משרתי המחנה, מצאתי לנכון להעביר את הנושא לטיפולם של ראש אגף התקשוב וראש אט"ל במטרה למצוא פתרונות מתאימים שיקלו על משרתי המחנה עד לפינוי המחנה. במסגרת המעקב והבקרה שאני עורכת אחר מימוש הוראותי עודכנתי כי ראש אגף התקשוב הנחה על פתרונות זמניים וארוכי טווח לטיפול בדברים.

חיילים ביחידות צה"ל השונות התלוננו על תשתיות ביוב לא תקינות, על רטיבות ועל עובש, על ריח לא נעים, על חוסר בתאורה ועל קיומם של עכברים ושל חולדות

במהלך השנה החולפת, התקבלו בנציבות קבילות שונות העוסקות בתלונות מצד חיילים במחנות צה"ל השונים הנוגעות לתנאי היגינה לקויים ובכלל זה עובש ורטיבות, הצפות ביוב, שירותים ומקלחות תקולים, קירות מתקלפים, ריחות רעים, חוסר בתאורה, מזגנים תקולים (בפרט בתקופות הקיץ החמות), ותלונות על הימצאותם של עכברים ושל חולדות (קבילות מס' 537115-5-0 מחנה 'באזל'; 536331-9-0 מתקן 'אדם'; 535579-1-0 מחנה 'לוטם'; 536206-4-0 מחנה של אגף המודיעין; 537275-5-0 בסיס י"פ חמ"ץ; 538261-9-0 מפקדת חטיבת 'הגולן'; 538673-7-0 מחנה 'עמיעד' ומחנה 'עין זיתים'; 538994-6-0 מחנה 'עמיעד' ומחנה 'עין זיתים'; 540488-2-0 אלמ"ר; 535952-8-0 מצפה כוכבים' ו-01-537959 מחנה 'אמירים').

במרבית הקבילות עלה כי המפקדים הכירו את הפערים ופעלו למציאת פתרונות בנושא, תוך קידום תוכניות לשיפור ולשדרוג. בהתאם, בסיכומי הקבילות הורתו

בשתי קבילות שבוררו ללא זיהוי פרטי הפונים, נטענו טענות על ליקויים רבים בתשתיות במחנות 'עמיעד' ו'עין זיתים' ובכלל זה טענות בדבר מחסור בתאי שירותים, בברז מים בסביבת העבודה, בהיעדר מים חמים במקלחות, בתאורה לקויה, בהיעדר פחים ובקיומם של מזיקים שונים במגורי הבנים. בעקבות הקבילות האמורות ערכתי ביקור בשני המחנות, וזאת במסגרת ביקור מקיף שערכתי בגזרה (קבילות מס' 538673-7-0 ו-01-538994).

במסגרת בירור הקבילה והביקור שערכתי במקום עלה כי מחנה 'עמיעד' היה מתחם זמני לתקופה שבה המגורים הקבועים במחנה 'עין זיתים' נמצאו בשיפוץ, וכי מתחם זה אינו בשימוש עוד. כן מצאתי כי ננקטו צעדים והופקו לקחים על מנת לשפר את התשתיות במחנה 'עין זיתים'. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

תלונות חוזרות על תשתיות במחנה 'נחל שורק' – שירותים סתומים וריח רע

בשתי קבילות שבוררו באופן אנונימי, עלו טענות בדבר ליקויים בתשתיות השירותים במחנה נחל שורק. כך נטען כי חלק מתשתיות השירותים סתומות וקיים ריח רע כתוצאה מכך. עוד נמסר כי הדבר דווח למפקדים, אולם אלו לא מצאו מקום לטיפול בנושא (קבילות מס' 535285-5-0, 536047-3-0).

במסגרת בירור הקבילות נערך תחקיר בידי סגן מפקד החטיבה, אשר ציין ברקע

להמשיך ולפעול מול הגורמים המוסמכים לצורך קידום השיפור והשיפוץ על מנת לוודא הסדרת הנושא תוך עדכוני בדבר.

תשתיות לקויות במחנות 'עמיעד' ו'עין זיתים'

בשתי קבילות שבוררו ללא זיהוי פרטי הפונים, נטענו טענות על ליקויים רבים בתשתיות במחנות 'עמיעד' ו'עין זיתים' ובכלל זה טענות בדבר מחסור בתאי שירותים, בברז מים בסביבת העבודה, בהיעדר מים חמים במקלחות, בתאורה לקויה, בהיעדר פחים ובקיומם של מזיקים שונים במגורי הבנים. בעקבות הקבילות האמורות ערכתי ביקור בשני המחנות, וזאת במסגרת ביקור מקיף שערכתי בגזרה (קבילות מס' 538673-7-0 ו-01-538994).

במסגרת בירור הקבילה והביקור שערכתי במקום עלה כי מחנה 'עמיעד' היה מתחם זמני לתקופה שבה המגורים הקבועים במחנה 'עין זיתים' נמצאו בשיפוץ, וכי מתחם זה אינו בשימוש עוד. כן מצאתי כי ננקטו צעדים והופקו לקחים על מנת לשפר את התשתיות במחנה 'עין זיתים'. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

הדברים כי החטיבה מצויה בלחמה ממושכת וכי המחנה מאכלס מספר רב של אנשי מילואים וסדיר ביחס למצב של שגרה. יחד עם האמור נמסר כי המחנה נמצא במיקוד והוחלט על הקצאה משמעותית של משאבים המתוכננת לשנה הקרובה.

קבילה זו מצטרפת לקבילות שבוררו במהלך השנה החולפת וזו שלפניה בעניין תשתיות במחנה זה. נוכח כל זאת, ועל אף שנמסר לי בעבר כי גובשה תוכנית עבודה לתיקון וטיפול כלל הליקויים באופן מדורג, מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבם של רמ"ט פיקוד דרום וראש מחלקת איכות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לדברים על מנת שימשיכו ויפעלו לשיפור המצב.

קבילות הנוגעות למחסור בתאי שירותים ומקלחות

במספר קבילות אשר ביררתי במהלך השנה עלה כי קיים מחסור חמור בתאי שירותים או מקלחות כך שכמויות גדולות של חיילים חולקים מספר מצומצם של תאי שירותים או מקלחות, בניגוד לקבוע בתקן אשר נקבע בצה"ל (קבילות מס' 535195-5-0; 538306-4-0; 539231-9-0; 538245-5-0; 539254-6-0; 538413-7-0; 538923-7-0; 539254-6-0; 539254-6-0; 540079-1-0). מרבית הקבילות העלו כי הטענות מוצדקות, ובמסגרת בירורן פעלו המפקדים לתת מענה לפערים שהתגלו.

חיילים ביחידות צה"ל השונות מתלוננים על מחסור במים חמים

במספר קבילות עלו טענות על תקלות חוזרות ונשנות באספקת מים חמים במקלחות המחנה. בירור הקבילות העלה

”

קבילה זו על תשתיות מחנה 'נחל שורק' מצטרפת לקבילות שבוררו במהלך השנה החולפת וזו שלפניה בעניין תשתיות במחנה זה. נוכח כל זאת, ועל אף שנמסר לי בעבר כי גובשה תוכנית עבודה לתיקון וטיפול כלל הליקויים באופן מדורג, מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבם של רמ"ט פיקוד דרום וראש מחלקת איכות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לדברים על מנת שימשיכו ויפעלו לשיפור המצב.

”

במספר קבילות אשר ביררתי במהלך השנה עלה כי קיים מחסור חמור בתאי שירותים או מקלחות כך שכמויות גדולות של חיילים חולקים מספר מצומצם של תאי שירותים או מקלחות, בניגוד לקבוע בתקן אשר נקבע בצה"ל.

כי בחלק מהמקרים מדובר בתקלות חוזרות ונשנות ובחלק מהמקרים מדובר בתקלות נקודתיות. בכלל המקרים טופלו תקלות המים עוד בשלבי בירור הקבילה (קבילות מס' 537086-4-0; 535970-0-0; 535498-2-0).

חיילים טענו: אופן ההפרדה בין מגורי הנשים למגורי הגברים אינו מספק ואינו עומד בנדרש על פי כללי הוראות השירות המשותף

בקבילות שביררתי טענו חיילים כי המגורים אינם עומדים בנוהלי השירות המשותף בצה"ל. כך, בקבילה אחת טען חייל כי אין הפרדה מספקת בין מגורי הנשים והגברים, וניתן להשקיף על המבנים, לראות את פתחי החדרים, את המקלחות ואת השירותים של בני המין השני (קבילה מס' 537435-5-0). במסגרת בירור הקבילה אף ערכתי סיור באזור המבנים ומצאתי כי קיימים פערים בחלק מהמבנים. במסגרת המעקב והבקרה אשר אני עורכת אחר מימוש הוראותי נמצא כי כלל הפערים תוקנו.

בקבילה אחרת שבוררה עלה כי במגורי חיילי מילואים אין גידור המונע כניסת נשים למגורי גברים (קבילה מס' 538529-1-0). במסגרת בירור הקבילה נערך גידור של המגורים ונמצא כי אלו מבודדים בהתאם לפקודות.

בקבילה נוספת עלו טענות על כך שכחלק מבנייני המגורים בבסיס ישנו בניין מגורים משותף לבנים ולבנות וכי הדלת המפרידה בין שני המתחמים נשאר תמיד פתוחה כך שלא קיימת הפרדה (קבילה מס' 539128-2-0). ממצאי בירור הקבילה העלו כי לנוכח כמות החיילים לא ניתן לאפשר בניינים נפרדים ועליכן הבניין נשוא הקבילה

אוסר כניין מפוצל מגדרית כך שישנה הפרדה באמצעות דלת נעולה. בעקבות עבודות שיפוץ, נותרה הדלת המפרידה פתוחה, דבר אשר אפשר מעבר בין צדדי הבניין. בעקבות הקבילה ולאחר שהדבר דווח למפקדים העניין טופל והדלת ננעלה מחדש. נוכח האמור הורתי לוודא ביתר שאת הקפדה על כללי השירות המשותף.

בשתי קבילות שהגישו משרתי מילואים הלינו על כך שבמוצב שבו שרתו לא מתאפשרת הפרדה מספקת בין חיילים וחיילות וכי המגורים, השירותים והמקלחות של הגברים ושל הנשים קרובים והופרדו בדי יוטה בלבד (קבילות מס' 540499-1-0; 540480-0-0). ממצאי בירור הקבילות העלו כי לנוכח צורך מבצעי דחוף צורפו לוחמות למוצב שאוייש על ידי לוחמים ובהתחשב במיקום המוצב פעלו המפקדים ככל הניתן על מנת לשפר את המענה, לשמור על זכויות החיילים והחיילות תוך עמידה בהוראות הצבא בנושא השירות המשותף. עוד עלה כי הופקו הלקחים בעקבות הקבילה וכי גורמי הפיקוד פעלו להתקנת הפרדה קבועה שאינה באמצעות בדי יוטה בלבד.

פינוי מבנים מסוכנים עם אסבסט

חייל טען כי הוא וחבריו למחלקה נדרשו לפנות מבנה מסוכן עם אסבסט בעודם עוטים 'מסכת קורונה' בלבד

בקבילה שהגיש חייל המשרת בבסיס שנפגע במהלך המלחמה טען כי הוא נדרש יחד עם חבריו למחלקה להיכנס למבנה

על מנת להפיג את חששם.

פערים במענה תזונתי

חיילי בית הספר להנדסה צבאית הלינו על איכות המזון ובכלל זה מזון שרוף, תבשילים חסרי ערך תזונתי ולעיתים הגשת מזון מקולקל

בקבילה שבוררה באופן אנונימי הלינו חיילים המשרתים בבית הספר להנדסה צבאית על איכות המזון ובין היתר טענו כי מוגש מזון שרוף, תבשילים חסרי ערך תזונתי ולעיתים אף מוגש מזון מקולקל – דבר שנטען כי הוביל לריבוי תחלואה בקרב החיילים (קבילה מס' 0-0-540970).

בעקבות הקבילה קיימתי ביקור במחנה שבמסגרתו הועלו אף טענות נוספות ולפיהן לעיתים בתום הארוחות בחדרי האוכל החיילים נותרים רעבים, בשהייה בשטח כמעט ולא מגיעות מנות חמות, לעיתים לא ניתן להם מספיק זמן לאכול ועוד. כן נחשפתי במהלך הביקור אף לפערים שונים בתשתיות המחנה.

בעקבות הדברים הורתי לראש חטיבת ההפעלה ולראש מחלקת איכות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לבחון לעומק את הטענות האמורות, לערוך ביקורות ולפעול על מנת לתקן את הליקויים ולשפר את המענה התזונתי בעבור משרתי היחידה.

מענה תזונתי לקוי ואיכות מזון ירודה בבא"ח נח"ל

בשתי קבילות אשר הוגשו ובוררו באופן אנונימי עלו טענות בדבר תזונה לוקה בחסר בבא"ח נח"ל ועל היעדר מענה בנושא, חרף תלונות חוזרות ונשנות של חיילים (קבילות מס' 0-0-537321 ו-0-1-537329).

טענות בדבר העדר מיגוניות במחנות צה"ל השונים

במהלך השנה החולפת ובפרט במהלך מבצע 'עם כלביא', התקבלו פניות רבות מצד חיילים והוריהם שבהן נטען כי קיים מחסור במיגוניות ברחבי המחנה שבו הם משרתים או כי מבנים מסוימים שבהם נדרשים החיילים לשהות במהלך אזעקות – אינם ממוגנים. טענות אלו אף עלו במסגרת ביקורי בבסיסי צה"ל השונים (קבילות מס' 0-0-534955; 0-0-533033; 0-0-533607; 0-0-539653; 0-0-539634; 0-0-539657; 0-0-539625; 0-0-539648).

בירור הקבילות העלה כי נושא המיגון ברחבי מחנות צה"ל נדון בקרב גורמים בכירים בצה"ל אשר פועלים במסגרת תוכנית סדורה, כל אחד בתחומו, לטובת ביטחון המשרתים. עוד עלה כי סדר העדיפויות המבצעי לחלוקת אמצעי מיגון מתבסס על הערכת מצב משתנה, וכי באחריות המפקדות לקיים תוכנית שלמה של רציפות ביחידותיהן, הכולל סקרי מיגון, הגדרת "הכי מוגן שיש" במחנה, תוכנית לרידוד סד"כ ללא משימה בחירום, פיזור והשרדה של אמצעים ועוד. בבחינת היחידות לגביהן נעשו פניות בנושא עלה כי בכולן פעלו היחידות, בהיעדר מיגוניות, בקביעת נהלים באשר להגדרת "הכי מוגן שיש", בהתאם לתנאים שבכל יחידה.

משכך ומכיוון שאינני שמה את שיקול דעתי תחת שיקול דעתם של גורמי הצבא המוסמכים, אלא אם שקלו שיקולים זרים או בלתי סבירים – לא מצאתי מקום להתערבות בקבילות אלה. בהקשר זה אציין, כי כאשר הדברים הוסברו לקובלים במהלך בירור הקבילה נחה דעתם, ומכאן קיבלתי את הרושם כי הדברים לא תווכחו לחיילים כהלכה

”

בקבילה שהגיש חייל טען כי הוא וחבריו נדרשו להיכנס למבנה מסוכן המכיל אסבסט, אשר נפגע במהלך הלחימה, ולפנותו מציוד מבצעי, כאשר אמצעי הבטיחות היחיד שקיבלו הוא 'מסיכת קורונה'. זאת חרף הנחיות בטיחות המחייבות נעילת נעלי עבודה, סרבול ומסכה המיועדים לעבודה באסבסט (קבילה מס' 8-0-534812).

מסוכן המכיל אסבסט, אשר כאמור נפגע במהלך הלחימה, ולפנותו מציוד מבצעי, כאשר אמצעי הבטיחות היחיד שקיבלו הוא 'מסיכת קורונה'. זאת חרף הנחיות בטיחות המחייבות נעילת נעלי עבודה, סרבול ומסכה המיועדים לעבודה באסבסט (קבילה מס' 8-0-534812).

ממצאי הקבילה העלו כי נפל פגם חמור בהתנהלות המפקד אשר פעל בניגוד להנחיות מפקדיו וקצין הבטיחות היחידתי שהנחו על אמצעי מיגון הנדרשים (הגם שברור היה כי פעל כאמור מתוך רצון להחזיר את היחידה לכשירות מבצעית מהירה). בנסיבות אלה מצאתי מקום להעיר למפקד על התנהלותו באירוע תוך תיקון הערתי בתיקו האישי.

חייל הלין על כך שבמבנים ישנים במחנה תל השומר אשר בהם נמצא אסבסט, שוהים חיילים

בקבילה שבוררה באופן אנונימי הלין הקובל על מבנים ישנים במחנה תל השומר אשר יש בהם אסבסט מסוכן ובהם שוהים חיילים, כך שהדבר מסכן את בריאותם (קבילה מס' 0-0-539181).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי מהמבנים שבהם נמצאה בעיית אסבסט פונו החיילים באופן מיידי ונאסרה הכניסה למבנים עד שיטופלו כנדרש. עוד עלה כי במבנים הסמוכים למבנים אלו לא נמצאה סכנה. נוכח האמור הורתי לעדכני עם סיום הטיפול במבנים וכן ביקשתי לוודא כי נאכפת ההנחיה שלא להיכנס למבנים.

”

במהלך השנה החולפת ובפרט במהלך מבצע 'עם כלביא', התקבלו פניות רבות מצד חיילים והוריהם שבהן נטען כי קיים מחסור במיגוניות ברחבי המחנה שבו הם משרתים או כי מבנים מסוימים שבהם נדרשים החיילים לשהות במהלך אזעקות – אינם ממוגנים.

במסגרת בירור שערך מפקד בסיס האימון החטיבתי עלה כי אכן נמצאו ליקויים במענה התזונתי בבא"ח ובין היתר באיכות המזון, בכמות המזון ובמענה לאוכלוסיית החולים בצליאק. בהתאם גיבש מפקד הבסיס לקחים למען שיפור המענה התזונתי ובכלל זה ביקורות, הקמת פורום תזונה, מעורבות נוספת של נציגי המטבח ועוד. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי מלבד הוראתי לראש מנהל ההזנה במפקדת קצין הלוגיסטיקה הראשי לערוך ביקורת במטבח הבא"ח. במסגרת הליכי בקרה ומעקב אחר הוראותי עודכנתי כי בוצעה ביקורת שממצאיה חיוביים.

בעניין זה אציין כי בביקור שערכתי בבסיס עם סיומה של השנה החולפת עלה כי בכל הנוגע למענה התזונתי חל שיפור משמעותי והחיילים שבעי רצון מהמזון המוגש בחדר האוכל ומהמזון המגיע לשטח, ובכך נמצא שיפור של ממש מתלונות שעלו בקבילות ובביקורים קודמים. יחד עם זאת נמצא כי תשתיות הבסיס ישנות מאוד, ובחלקן אינן עומדות בסטנדרט המצופה ועל-כן הבאתי את הדברים לידיעתו של ראש מחלקת איכות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה על מנת שייתן דעתו לנושא.

חיילים הלינו על מחסור במזון בבסיס 'שיזפון' ועל תורים ארוכים בכניסה לחדרי האוכל

בקבילה שבוררה באופן אנונימי הלינו הקובלים על מחסור במזון בחדרי האוכל ועל כך שלא תמיד נפתחים מספיק חדרי אוכל, דבר היוצר עומס ותור ארוך שבעקבותיו לא כל החיילים מספיקים לאכול (קבילה מס' 0-7-538033).

בירור הקבילה העלה כי בעת שהפלוגות

נמצאות בשטח כמויות הבשר אינן מספקות. בהתאם הנחה מפקד החטיבה על הגדלת כמות מנות הבשר. לעניין התורים בחדרי האוכל נמסר כי יתבצע תיאום בין המסגרות השונות, אשר ימנע תורים אלו. נוכח האמור ולאור קבילות חוזרות ונשנות בנושא האוכל בבסיס הורתי לראש מנהל ההזנה לערוך ביקורות בחדרי האוכל.

בעקבות הקבילות ערכתי ביקור בבסיס 'שיזפון' ובמסגרתו חזרו הטענות האמורות, ואף נמצאו ליקויים בתשתיות המחנה, ובכלל זה בצינורות המים, בתשתיות החשמל ובמגורים. כפי שפרטתי לעיל, בעקבות ביקורי במחנה זה ובמחנות הערבה בכלל, עדכנתי את מפקדי צה"ל הרלוונטיים בפערים שמצאתי לשם המשך טיפולם.

במסגרת תעסוקה מבצעית סופק אוכל קפוא שאינו ראוי למאכל

בקבילה שהגיש חייל מילואים, הלין על כך שבמוצב 'כיסופים', שבו ביצע תעסוקה מבצעית, מסופק מזון קפוא שאינו ראוי למאכל (קבילה מס' 0-8-538552).

בעקבות בירור הקבילה ערך המג"ד תחקיר בנושא וממנו עלה כי הגדוד התחיל תעסוקה מבצעית בערב חג הפסח, ובהיעדר כוח אדם מספק במחלקת המטבח, נאלצו להסתפק בספק חיצוני. עוד עלה כי בשל היעדר חימום מספק של המזון האוכל הגיע אל החיילים קר. יחד עם האמור מאז אותו מקרה בודד החל גיוס של בעלי תפקידים על

בירור הקבילה העלה כי בעת שהפלוגות נמצאות בשטח כמויות הבשר אינן מספקות. בהתאם הנחה מפקד החטיבה על הגדלת כמות מנות הבשר. לעניין התורים בחדרי האוכל נמסר כי יתבצע תיאום בין המסגרות השונות, אשר ימנע תורים אלו. נוכח האמור ולאור קבילות חוזרות ונשנות בנושא האוכל בבסיס הורתי לראש מנהל ההזנה לערוך ביקורות בחדרי האוכל.

במסגרת בירור שערך מפקד בא"ח נח"ל עלה כי אכן נמצאו ליקויים במענה התזונתי בבא"ח ובין היתר באיכות המזון, בכמות המזון ובמענה לאוכלוסיית החולים בצליאק. בהתאם גיבש מפקד הבסיס לקחים למען שיפור המענה התזונתי.

מנת להגיש אוכל מבושל ולא להסתפק בספק חיצוני. נוכח האמור ומשהתרשמתי כי המדובר באירוע נקודתי וכי חל שיפור בנושא, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

חיילי מילואים טענו: לא סופק לנו מזון ונאלצנו לרכוש מזון מכספנו

בקבילה שהגישו חיילי מילואים המשרתים בפיקוד העורף, הלינו על כך שלא סופק להם מזון מגורמי הצבא וכי הם נאלצו לרכוש מזון מכספם (קבילה מס' 539639-01). בירור הקבילה העלה כי סופקו לקובל ולחבריו כרטיסים נטענים לרכישת מזון ('גודי') אולם אלו לא עבדו. במסגרת בירור הקבילה העבירה נציגה מטעמי את הקבילה למחלקת איכות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה ועניינו של הקובל וחבריו בא על תיקונו.

חיילים טענו כי המזון שסופק להם במסגרת תורנות שמירה היה נגוע בתולעים

בקבילה שבוררה באופן אנונימי עלו טענות שונות, ובין היתר נטען שקיימים פערים במענה תזונתי בזמן שהות בתורנות שמירה במחנה אחר, כאשר המזון שסופק היה נגוע בתולעים (קבילה מס' 540352-08). ממצאי בירור הקבילה העלו כי המדובר בפער נקודתי. עוד עלה כי ניתן מענה מיידי מנגד האבטחה, וכי בוצע חידוד נהלים בנושא למפקדים.

איכות המזון בחדר האוכל בקריית ההדרכה לוקה בחסר

בקבילה שבוררה ללא זיהוי פרטי הפונה, עלו טענות נגד איכות המזון המוגש בחדר האוכל בקריית ההדרכה. נטען כי פעמים רבות האוכל לא מבושל או מקולקל,

חיילת המשרתת במחנה 'בית ליד' הלינה על תפקוד לקוי של חדר האוכל ובכלל זה, על שעות לא סדורות של פתיחת חדר האוכל, על העדר כמות מספקת של מזון ושל כלי הגשה, על העדר מזון מתאים לאוכלוסיות ייחודיות (צמחוני, טבעוני ומזון ללא גלוטן) ועל היעדר שמירה על מרווח מתאים בין ארוחות הצוהריים לערב בהיבטי כשרות

הירקות רקובים ולעיתים נמצאו במזון בדלי סיגריות (קבילה מס' 5372202-00).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי מערך ההסעדה בקריית ההדרכה מופעל בידי ספק חיצוני וכי קיימת תוכנית בקרה יומית, שבועית ותקופתית וכי במסגרת שיחות הבקרה לא עלו חריגות ותלונות כפי שתוארו בקבילה. יחד עם האמור, ולאור התייחסות מפקד קריית ההדרכה שלפיה צפויה להיערך ביקורת פתע, הורתי על השלמת הביקורת תוך עדכוני במסקנותיה.

טענות בדבר מחסור במזון במחנה 'לוטם'

בקבילה שבוררה ללא זיהוי פרטי הפונה, נטען כי כמות המזון הניתנת לחיילים המשרתים במחנה 'לוטם' אינה מספקת – משקל מנת הבשר המסופקת נמוך ולא קיימת אפשרות לבקש מנות מזון נוספות (קבילה מס' 536559-01). קבילה זו מצטרפת לקבילות דומות שהוגשו בעבר ושאותן ציינתי בדוח השנה הקודמת, שבה הלינו חיילים על מחסור דומה במנות המזון.

במסגרת בירור הקבילה עלה כי ננקטו צעדים ביחידה וכי נכון למועד בירור הקבילה מתאפשרת חלוקת מזון נוספת לכל חייל המבקש. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

קבילות בעניין חדרי האוכל במחנה 'בית ליד'

בקבילה שהגישה חיילת המשרתת במחנה בית ליד, הלינה על תפקוד לקוי של חדר האוכל ובכלל זה, על שעות לא סדורות של פתיחת חדר האוכל, על העדר כמות מספקת של מזון ושל כלי הגשה, על העדר מזון מתאים לאוכלוסיות ייחודיות (צמחוני, טבעוני ומזון ללא גלוטן) ועל היעדר שמירה על מרווח מתאים בין ארוחות הצוהריים לערב בהיבטי כשרות (קבילה מס' 537876-

(4-0).

בקבילה אחרת שבוררה ללא פרטי הפונה, נטענו טענות לפיהן חתולים מסתובבים בחדר האוכל ואף אוכלים מהמזון המוגש לחיילים; המזון רקוב או לא מבושל כראוי ולעיתים אינו מקורר כנדרש (קבילה מס' 539532-8-0).

בעקבות הקבילות נערך תחקיר וכן הועברה התייחסותו של ראש המחלקה הרלוונטית. נוסף על כך נערכו ביקורות שונות וננקטו אמצעים לשיפור המענה. נוכח האמור, והגם שהתרשמתי כי הנושא מטופל לעומק בידי ראש המחלקה, בהנחיית גורמי הצבא המוסמכים, הורתי על קיומה של ביקורת חוזרת לבחינת תיקון הליקויים.

חיילים במתקן במרכז הארץ שבו וקבלו על אופן שינוע האוכל למתקן שבו הם משרתים

בשתי קבילות שהגישו חיילים המשרתים במתקן במרכז הארץ, הלינו על פערים הנוגעים לאופן שינוע המזון וחלוקתו במתקן שבו הם משרתים וטענו כי המזון מועבר למתקן עטוף בנייר כסף, ובמהלך הנסיעה העטיפה נקרעת והתכולה נשפכת. כן הלינו כי הם נדרשים להגיע למקום עצירתו של רכב השינוע ולסחוב את תבניות המזון למתקן (קבילות מס' 536019-1-0 ו-536091-9-0).

קבילות אלו מצטרפות לקבילה שביררתי שנה קודם לכן שבה נטענו טענות דומות והובהר במסגרת בירורה כי צפוי שינוי ביחס לשינוע המזון כך שהוא צפוי לעבור לתפעול מלא של ספק אזורי אשר יישא באחריות לשינוע המזון עד לבניין.

במסגרת קבילה זו, נמסר כי קיים תקציב ייעודי להעסקת עובד קבלן קבוע במתקן

אשר ידאג לשינוע המזון אולם משרה זו טרם אוישה. נוכח האמור הורתי לפעול להשלמת המענה לשינוע המזון, תוך עדכוני בדבר.

טענות חיילים במחנות צה"ל השונים על תנאי תברואה לקויים בחדרי האוכל

במספר קבילות שביררתי הלינו חיילי צה"ל על תנאי תברואה לקויים בחדרי האוכל ובמטבחים.

כך, בקבילה שהגיש חייל המשרת במפקדת אוגדת 'עוצבת האש' נטען כי חיילי המטבח לא מקפידים על ניקיון הכלים והמטבח, הטבחים ותורני המטבח אוכלים ישירות מהסירים, ותורני המטבח לא מבצעים בדיקות למחלות מדבקות טרם התורנות (קבילה מס' 536391-9-0).

בעקבות הקבילה ערך מפקד המחנה בירור, אולם לא ניתן היה להגיע למסקנות חד-משמעיות בעניינו. יחד עם זאת חידד מפקד המחנה את הנהלים הנדרשים ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות מטעמי, למעט הוראתי לערוך ביקורת בעניין בדיקות למחלות מדבקות טרם תחילת תורנות מטבח. במסגרת הליכי מעקב ובקרה אחרי הוראותי עודכנתי כי הוראתי מומשה.

בקבילה אחרת שבוררה באופן אנונימי, נטענו טענות על תנאי התברואה במטבח בט"ר 'ניצנים' ולפיהם המזון מאוחסן באופן לקוי ומונח על הרצפה, ישנן מרצפות שבורות ומזון שמטפח עליו מים (קבילה מס' 538069-1-0). במסגרת תחקיר שערכה מפקדת המחנה עלה כי המטבח נמצא בבקרה יום-יומית וכי המזון מאוחסן כראוי. כן נמסר כי המטבח עובר שיפוץ רחב על מנת לתת מענה לכמה תקלות בינוי. נוכח האמור ולמען הסר ספק

”

בקבילה שהגיש חייל המשרת במפקדת 'עוצבת האש' נטען כי חיילי המטבח לא מקפידים על ניקיון הכלים והמטבח, הטבחים ותורני המטבח אוכלים ישירות מהסירים, ותורני המטבח לא מבצעים בדיקות למחלות מדבקות טרם התורנות.

”

חיילים הלינו כנגד תנאי התברואה במטבח בט"ר 'ניצנים' ולפיהם המזון מאוחסן באופן לקוי ומונח על הרצפה, ישנן מרצפות שבורות ומזון שמטפח עליו מים.

הורתי לראש מנהל ההזנה במפקדת קצין הלוגיסטיקה הראשית לערוך ביקורת תוך עדכוני בתוצאותיה. במסגרת המעקב שאני עורכת אחרי הוראותיי עודכנתי כי ביקורת פתע כאמור בוצע וממצאיה היו חיוביים.

בקבילה נוספת הלין חייל על התנהלות רס"ר המטבח בחטיבה 828 ובין היתר טען כי לא מתבצעת בדיקת מחלות מדבקות וחיילים חולים נכנסים למטבח לבשל (קבילה מס' 0-1-537549). ממצאי הקבילה העלו כי אכן קיים פער וכי לא מתבצעת הבדיקה כנדרש בפקודות הצבא. יחד עם האמור ולאור חידוד הנהלים שביצע מפקד הגדוד ולאור התרשמותי כי הופקו הלקחים, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה נוספת שהגישה חיילת, היא הלינה בין היתר על כך שבמטבח מחנה 'צנובר' מסתובבות חיות בר, דבר הפוגע בניקיון המטבח והאוכל. כמו כן נטען כי האוכל המאוחסן במטבח פג תוקף ומלא בעובש (קבילה 0-6-539614). ממצאי הקבילה העלו כי קיימים ליקויים רבים במטבח היחידה, וכי רס"ר המטבח פועל רבות בכלים שברשותו על מנת לטפל בנושאים אלו. כן עלה כי המטבח עתיד להיות משופץ במהלך שנת 2026. נוכח האמור הורתי על עדכוני עם סיום שיפוץ המטבח.

חיילים ביחידות שונות קבלו בגין מחסור במנות מזון ייחודיות – ובכלל זה מנות צמחוניות, טבעוניות ומנות ללא גלזון

בקבילה שהגישה חיילת היא הלינה על היעדר מענה תזונתי הולם בעבור חיילים צמחוניים בבסיס 'נבטים' (קבילה מס' 0-0-537260). ממצאי התחקיר שנערך בעקבות הקבילה העלה כי קיים מענה רחב

ומספק לחיילים הצמחוניים, אולם השיקוף לחיילים לוקה בחסר. בהתאם ובעקבות הקבילה ננקטו צעדים לשיפור הנגשת האפשרויות העומדות בפני חיילים בעלי תזונה ייחודית.

בקבילה שהגיש חייל הלין על מענה לקוי לצרכיו כרגיש לגלוטן. כן טען כי באחת הפעמים מפקדו הגיש לו לחם שטען כי לא מכיל גלוטן, ורק לאחר שהקובל אכל שלוש פרוסות, מפקדו חזר בו וטען כי הלחם מכיל גלוטן (קבילה מס' 0-2-537248). ממצאי הבירור העלו כי מפקדיו וגורמי המטבח פעלו על מנת לספק לקובל מענה תזונתי הולם בעבורו. יחד עם זאת מצאתי כי בנסיבות שירותו ופניותיו הרבות למפקדיו, מצופה היה ממפקדיו לוודא באופן אישי ושוטף כי ניתן לו מענה תזונתי שיספק את צרכיו. כן הורתי על עריכת ביקורת מזון בבא"ח נדגש על אוכלוסיית הצליאקים תוך עדכוני במסקנותיה. במסגרת המעקב והבקרה שאני עורכת אחר מימוש הוראותיי עודכנתי כי ביקורת כאמור התקיימה וכי הביקורת עברה בהצלחה.

שירות הקנטינות והמזנונים במחנה 'מפרשית' סגור לימים שלמים ולחיילי המחנה אין גישה למוצרים בסיסיים

בקבילה שהגיש חייל ובוררה באופן אנונימי הוא הלין על כך ששירות הקנטינות והמזנונים (שק"ם) במחנה 'מפרשית' סגור למשך ימים שלמים באופן קבוע כך שלחיילי המחנה אין גישה למוצרים בסיסיים (קבילה מס' 0-1-536989).

ממצאי בירור הקבילה העלו כי סגירת השק"ם נבעה ממחסור בכוח אדם וכי נפל פגם בכך שהשק"ם לא פעל במשך מעל ל-7 ימים מבלי לקבל את האישורים הנדרשים כמתחייב בנהלי הצבא. יחד עם

הרלוונטיים על מנת למצוא פתרונות לבעיה שהיא נשוא הקבילה, תוך צמצום התופעה ושמירה על בריאותם ועל שלומם של המשרתים במחנה והעוברים בו.

בקבילה אחרת הלין הקובל על ציפורים הנכנסות לחדר האוכל בבסיס 'פלמחים' ומלכלכות בצואתן את הכיסאות ואת השולחנות בחדר האוכל (קבילה מס' 0-3-537667). במסגרת בירור הקבילות וביקורי ביחידה, מצאתי כי המפקדים מודעים לטענות העולות בקבילה וכי ננקטים צעדים על מנת לצמצם את המפגעים עד לסיום שיפוץ חדר האוכל. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

האמור מצאתי כי גורמי היחידה פעלו על מנת לספק פתרונות זמניים לחיילים, כגון רכישות מרוכזות ביחידות הסמוכות, חידוש מלאים במכונות השתייה ועוד. במהלך בירור הקבילה אישר החייל כי חל שיפור בנושא. נוכח האמור ומשנמצא כי המצב השתפר וכי השק"ם חזר לפעילות מלאה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מלבד הסבת תשומת הלב לגורמים הרלוונטיים לנושא פער האיש.

כלבים משוטטים, ציפורים ומזיקים שונים

במספר קבילות שבהן טיפלתי השנה עלו טענות בדבר הימצאותם של בעלי חיים בתוך מחנות צה"ל באופן המסכן חיילים או פוגע בבריאותם.

כך, בקבילה שבוררה באופן אנונימי נטען על הימצאותם של כלבים בבא"פ לכיש וכי אף אירעו מקרים של תקיפות ופציעות מתקיפות הכלבים (קבילה מס' 0-537651-9).

ממצאי הקבילה העלו כי בעיית שוטטות הכלבים המתוארת בקבילה, לרבות תקיפתם של המשרתים בבסיס, היא בעיה רחבה וכי הדרך לצמצומה הינה באמצעות שיתוף פעולה רחב בין המפקדים ביחידה לגורמים המקצועיים האמונים על הנושא בצה"ל. עוד מצאתי כי למפקדים יכולת ביצועית ואחריות בשטח היחידה, אולם אין בידם את כל הכלים להצליח לממש את אחריותם לנושא בשל בעיות מערכתיות, כדוגמת תכיפות פינוי הזבל מהמחנה, תקציב לשיפוץ ובינוי גדרות ועוד.

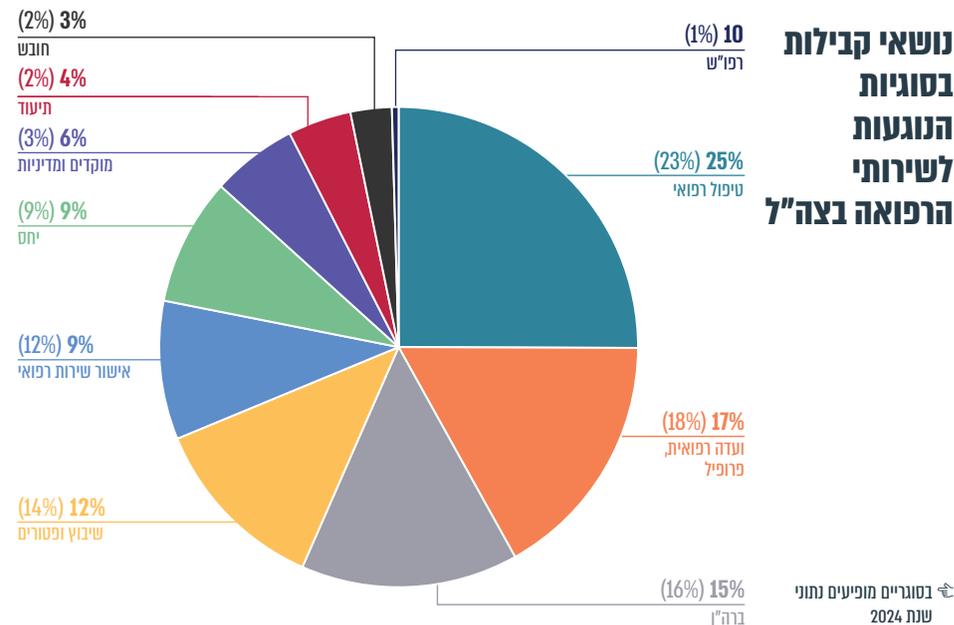
נוכח האמור מצאתי לנכון להורות לראש מטה הפיקוד המרחבי לערוך מפגש מתכלל אשר יכלול את כלל בעלי התפקידים

בעיית שוטטות הכלבים המתוארת בקבילה, לרבות תקיפתם של המשרתים בבסיס, היא בעיה רחבה והדרך לצמצומה הינה באמצעות שיתוף פעולה רחב בין המפקדים ביחידה לגורמים המקצועיים האמונים על הנושא בצה"ל.

שירותי הרפואה בצה"ל

נושאי קבילות בסוגיות הנוגעות לשירותי הרפואה בצה"ל

”

בשנים האחרונות קידם חיל הרפואה פרויקטים שונים שמטרתם הנגשת שירותי הרפואה ושיפור המענה הרפואי הניתן למשרתים. במהלך השנה הוקם מרכז דיגיטלי חדש, אשר מעניק מענה מותאם המשלב כלים של בינה מלאכותית ורפואה מרחוק, תוך מיקוד בצורכי השטח על רקע המלחמה הממושכת. בתוך כך, נחנך מרכז רפואי "און ליין", שבמסגרתו הורחב תחום הרפואה מרחוק בתחומים שונים. לצד זאת, שודרג יישומון 'מדיטיק', שבאמצעותו ניתן לקבוע תורים, לחדש מרשמים, לצפות בהיסטוריה הרפואית ולקבל יעוץ רפואי מרחוק. זאת ועוד, בתחום הפיזיותרפיה

מרגע גיוסם נגרעים חיילי צה"ל ומשרתי הקבע ממערכת הבריאות הציבורית, והאחריות על שלומם ועל בריאותם עוברת לידי צה"ל.

בשנים האחרונות קידם חיל הרפואה פרויקטים שונים שמטרתם הנגשת שירותי הרפואה ושיפור המענה הרפואי הניתן למשרתים. במהלך השנה הוקם מרכז דיגיטלי חדש, אשר מעניק מענה מותאם המשלב כלים של בינה מלאכותית ורפואה מרחוק, תוך מיקוד בצורכי השטח על רקע המלחמה הממושכת. בתוך כך, נחנך מרכז רפואי "און ליין", שבמסגרתו הורחב תחום הרפואה מרחוק בתחומים שונים. לצד זאת, שודרג יישומון 'מדיטיק', שבאמצעותו ניתן לקבוע תורים, לחדש מרשמים, לצפות בהיסטוריה הרפואית ולקבל יעוץ רפואי מרחוק. זאת ועוד, בתחום הפיזיותרפיה

התנהלות החורגת מאמות המידה הערכיות המצופות מגורמי הרפואה:

חיילת טענה: מפקדת פלוגה הנחתה חובשת "לפתוח לי וריד" על מנת לבחון את התאמתי לקורס חובשים

בתום הליך בירור של קבילה חמורה זו מצאתי, כי לאחר שהוחלט לבחון את האפשרות להוציא את החיילת הקובלת לקורס חובשים, החליטה מפקדת הפלוגה להורות לחובשת לבצע הליך של 'פתיחת וריד', על מנת לבחון את התאמת החיילת לקורס. זאת, על רקע חשש שהביעה החיילת ממחטים. במהלך הבירור נמסר, כי החובשת התקשרה לחיילת וביקשה ממנה להגיע למרפאת היחידה, אז הסבירה לה שמבחן כניסה לקורס חובשים כולל 'פתיחת וריד' לחניכים, והוסיפה כי מטעם זה היא תתרגל עליה 'פתיחת וריד', כדי לסייע לה להתמודד עם כחדיה. מששאלה החיילת מי הנחה על ביצוע התרגיל, השיבה החובשת "רמה ממונה". עוד מצאתי, כי החיילת לא נשאלה האם היא מסכימה לבצע את ההליך. בהתנהלות זו של גורמי הפיקוד הרפואה מצאתי פגם. במהלך הבירור נטען כי מפקדת הפלוגה הייתה מוסמכת להחליט על קיומו של תרגיל לגורמי הרפואה שבמהלכו יבוצע 'פתיחת וריד'. בהקשר זה הדגשתי, כי לא ניתן להגדיר את ההליך שבוצע בחיילת כתרגול, משום שמטרתו לא הייתה תרגול של החובשת לשם כשירותה, וההליך לא בוצע בפיקוח בעל סמכות נוסף כקבוע בפקודות הצבא.

נרשם חידוש בדמות יישומנים ייעודיים שיאפשרו למשרתים לבצע תרגול עצמאי ולקבל עליו פידבק מיידי. נוסף על כך, ועל מנת להנגיש את שירותי הרפואה לכלל המשרתים, יכולים המשרתים לקבל שירותי מעבדה במעל 400 סניפי מרפאות 'מכבי', במקום ב-20 מוקדי שירות בעבר.

לצד ההתקדמות והרצון לשיפור מתמיד, הגיעו לנציבות במהלך השנה האחרונה טענות שונות מצד משרתים בדבר המענה הרפואי שניתן להם. אציין כי לאורך הטיפול בטענות אלה – זכתה הנציבות לשיתוף פעולה מלא עם גורמי חיל הרפואה השונים. גורמי החיל ראו בקבילות הזדמנות ללמידה ולשיפור ופעלו במהירות לצורך תיקון הליקויים, לטובת מתן מענה שלם למשרתים. כך, למשל, לקראת סוף השנה הופצה איגרת למטפלים, מטעם הענף הקליני במרכז לשירותי בריאות הנפש, אשר סקרה לקחי קבילות לשם למידה והפקת לקחים.

כפי שניתן יהיה להתרשם, בפרק זה ציינתי מקרים שבהם נפלו ליקויים בפעילות גורמי הרפואה – מדובר אמנם במקרים היוצאים מן הכלל ולא מעידים עליו, אולם בחרתי לצייןם נוכח ההבנה כי חיילי צה"ל לא יכולים לבחור את המענה הרפואי והם תלויים במענה הניתן להם בתוך הצבא, וכן על-מנת לוודא כי הנדרש תיקון יתוקן, למען שלומם של כלל המשרתים.

התנהלות גורמי הרפואה

בשנה החולפת בוררו בנציבות קבילות בדבר התנהלות לקויה של גורמי הרפואה. אמנם מדובר במקרים בודדים, אשר אינם מעידים על הכלל, אך נוכח חומרתם חלקם מובאים בדוח זה.

בנסיבות אלה, הסבתי את תשומת הלב של מפקד הגדוד ושל גורמי הרפואה לדברים, על מנת שיחדדו את הנושא בפני בעלי התפקידים הרלוונטיים (קבילה מס' 535070-0-0).

חיילת טענה: בוצעה בי פעולה רפואית כחלק מתרגול רפואי ללא הסכמתי וחרף התנגדותי הברורה

מבירורה של קבילה עלה כי החיילת הקובלת, חובשת בהכשרתה, התבקשה להשתתף בתרגיל כנפגעת מדומה, והסכימה לפתיחת וריד כחלק מהתרגול. לאחר פתיחת הווריד וקיבועו, הורה הפרמדיק לחובשת המתרגלת להניח חסם עורקים מאולתר על גבי זרועה של החיילת, מעל למקום פתיחת הווריד. החיילת הביעה את התנגדותה לפעולה באופן מילולי וניסתה להתרומם. בתגובה אחז הפרמדיק בזרועותיה, ריתק אותה לרצפה, והורה לחובשת להניח חסם עורקים חרף התנגדות החיילת (קבילה מס' 538996-4-0). למדתי מהתייחסות גורמי הרפואה הבכירים כי הפרמדיק שגה שגיאה חמורה בכך שהחזיק את ידיה של החיילת לצורך הנחת חסם עורקים מאולתר, שכלל לא היה מוסמך להנחות את החובשת להניח. עוד למדתי, כי יחודדו הנהלים הנוגעים לקבלת הסכמת נפגעים מדומים, וכי יופץ נוהל תרגול בנושא איסור על ביצוע תרגולים עם חסמי עורקים מאולתרים בתחרויות ואימוני מסגרת. לצד זאת, הפרמדיק ננף על הדברים, ואני הורתי לקצין הרפואה הראשי לזמנו לשיחה ולעמוד עימו על הכשלים שעלו

מהתנהלותו. במסגרת בקרה ומעקב אחר מימוש הוראותי עודכנתי כי הנקבל זומן לשיחה כאמור.

מבירורן של קבילות אלה עלה הרושם כי יש פער בתפיסת החובשים והפרמדיקים את הסכמת החיילים המתורגלים לביצוע פעולות רפואיות. הדגשתי, כי הסכמה כאמור נדרשת טרם תחילת התרגול, וככל שיש שינוי באופיו יש לפעול ברגישות כלפי המתורגלים, ולהקפיד לוודא שהם מודעים לפעולות הצפויות, תוך קבלת הסכמתם באופן יזום וברור.

הגם שבכל הקבילות ניכר שגורמי הרפואה הפיקודיים נדרשו לדברים ויפעלו לחידוד הנהלים, מצאתי מקום להמליץ לראש ענף תורה והדרכה בחיל הרפואה להידרש לסוגיה, להסדירה מפורשות בהוראות הצבא, להטמיע ולפרסמן לכלל הגורמים הרלוונטיים בחיל (קבילה מס' 538996-4-0).

למעלה מן הצורך נזכיר כי בהתאם לפקודות הצבא, המלצות נציב קבילות החיילים מחייבות ויש לבצען כלשונן.

שגיאות מקצועיות או שגיאות בשיקול הדעת של גורמי הרפואה

חיילת טענה: התעלמות מפניותי בטענה שמדובר בהתקף חרדה הובילה לאשפוזי בטיפול נמרץ בשל תסחיף ריאתי

מבירורה של קבילה התרשמתי כי נסיונותיה הרבים של חיילת לפנות לגורמי הרפואה ביחידתה, ולעורר את תשומת ליבם של הגורמים המטפלים לתלונותיה

מבירורן של קבילות אלה עלה הרושם כי יש פער בתפיסת החובשים והפרמדיקים את הסכמת החיילים המתורגלים לביצוע פעולות רפואיות. הדגשתי, כי הסכמה כאמור נדרשת טרם תחילת התרגול, וככל שיש שינוי באופיו יש לפעול ברגישות כלפי המתורגלים, ולהקפיד לוודא שהם מודעים לפעולות הצפויות, תוך קבלת הסכמתם באופן יזום וברור.

החיילת הקובלת, חובשת בהכשרתה, התבקשה להשתתף בתרגיל כנפגעת מדומה, והסכימה לפתיחת וריד כחלק מהתרגול. לאחר פתיחת הווריד וקיבועו, הורה הפרמדיק לחובשת המתרגלת להניח חסם עורקים מאולתר על גבי זרועה של החיילת, מעל למקום פתיחת הווריד. החיילת הביעה את התנגדותה לפעולה באופן מילולי וניסתה להתרומם. בתגובה אחז הפרמדיק בזרועותיה, ריתק אותה לרצפה, והורה לחובשת להניח חסם עורקים חרף התנגדות החיילת.

ולמצוקותיה על קוצר נשימה, לרבות ניסיונות ליצור קשר טלפוני עם מרפאת היחידה, ופניות חוזרות ונשנות לגורמי הרפואה עלו בתוהו. תחילה סבר רופא היחידה כי תלונותיה של החיילת נובעות מחרדה, ורק בחלוף 4 ימים מפנייתה הראשונה לגורמי הרפואה, הופנתה החיילת לחדר המיון על ידי קרדילולוג, והתגלה כי היא סובלת מתסחיף ריאתי. היא אושפזה במחלקה לטיפול נמרץ וקיבלה טיפול תרופתי מציל חיים (קבילה מס' 536885-05).

לאחר בירור שערכו גורמי הרפואה מצאתי כי חלו פגמים משמעותיים בטיפול הרפואי שניתן לחיילת. כך, למשל, נפל פגם חמור בהתנהלות רופא היחידה, אשר בחר להפנות את החיילת לרופא מומחה בקהילה, למרות תסמינים המחשידים למקרה דורש בדיקה בחדר המיון באמצעות בדיקות הדמיה מתקדמות. עוד מצאתי כי הסתמכותו של רופא היחידה על אבחנה של תגובת חרדה, ללא אפשרות מספקת לשלול אבחנות גופניות סבירות, היא שגיאה מקצועית חמורה. כמו כן, מצאתי פגמים הנוגעים לתיעוד המכשירים הרפואיים, המדדים שנלקחו, או הטיפולים שניתנו לחיילת בידי רופא היחידה.

במהלך בירור הקבילה למדתי כי נוכח ממצאי הבירור קצין הרפואה הראשי החליט כי רופא היחידה יועבר מתפקידו ולא ישמש כרופא מטפל בצבא.

עוד מצאתי כי נפל פגם בהתנהלותו של מפקד מרפאת היחידה, שאליו פנתה החיילת עת ליוותה את חברתה למרפאה, וביקשה ממנו סיוע והפנייה לחדר המיון נוכח קשיי נשימה שחשה. מפקד המרפאה לא התרשם מקוצר נשימה חמור,

ומאחר שתואם לה תור קרוב לבדיקת קרדילולוג, התרשם כי אין צורך בפינוי או בהתערבות בשלב זה, בין היתר בשל השעה המאוחרת. במהלך המפגש מפקד המרפאה לא יזם בדיקת מדדים חיונית ולא תיעד את המפגש ברשומה הממוחשבת.

בהקשר זה למדתי כי קצין הרפואה הראשי העיר למפקד המרפאה על התנהלותו ועל הכשלים שהתגלו בטיפול במקרה, שוחח עימו על הסטנדרטים הרפואיים הנדרשים, כמו גם על חשיבות התקשורת עם המטופלים.

נוסף על כך מצאתי כשלים נוספים הנוגעים להתנהלות מרפאת היחידה בעניינה של הקובלת ולאופן פינויה למיון לאחר שנבדקה בידי קרדילולוג.

בסיכומה של הקבילה הדגשתי כי מענה רפואי איכותי כולל בתוכו התייחסות מעמיקה של הרופא לכלל התסמינים שהמטופלת מציגה ולהיסטוריה הרפואית שלה, קיום דיון רפואי מעמיק תוך חשיבה על אבחנות עבודה סבירות, וכן תיעוד רפואי שלם ומלא של הממצאים ושל תוכנית הבירור והטיפול. חסרונם של אלה מעיד על כשל בהבנת הרופא את סמכותו ואת חובתו כמטפל.

מבירורה של קבילה אחרת עלה כי נפל פגם במענה הרפואי שניתן לחייל במרפאת היחידה, כאשר הליון על כאבים בחזה שהחמירו מספר פעמים. כך, במפגש הראשון נאמר לו כי יפגוש ברופא בשבוע שלאחר מכן, ואילו במפגש נוסף לא עלה חשד לאבחנה משמעותית, לא בוצעה בדיקת אק"ג והחייל אף קיבל טיפול שלא תואם את מצבו. רק כאשר פנה החייל לחדר המיון באופן עצמאי, לאחר שחש החמרה בכאביו, אובחן החייל כסובל

”

קצין הרפואה
הראשי העיר
למפקד המרפאה
על התנהלותו ועל
הכשלים שהתגלו
בטיפול במקרה,
שוחח עימו על
הסטנדרטים
הרפואיים הנדרשים,
כמו גם על חשיבות
התקשורת עם
המטופלים.

”

נפל פגם במענה
הרפואי שניתן
לחייל במרפאת
היחידה, כאשר הליון
על כאבים בחזה
שהחמירו מספר
פעמים... רק כאשר
פנה החייל לחדר
המיון באופן עצמאי,
לאחר שחש החמרה
בכאביו, אובחן החייל
כסובל מדלקת בקרום
הלב

”

נסיונותיה הרבים
של חיילת לפנות
לגורמי הרפואה
ביחידתה, ולעורר
את תשומת ליבם
לתלונותיה על קוצר
נשימה, עלו בתוהו.
תחילה סבר רופא
היחידה כי תלונותיה
נובעות מחרדה,
ורק בחלוף 4 ימים
מפנייתה הראשונה
לגורמי הרפואה,
הופנתה החיילת
לחדר המיון על ידי
קרדילולוג, התגלה כי
היא סובלת מתסחיף
ריאתי, והיא אושפזה
במחלקה לטיפול
נמרץ.

”

במהלך בירור
הקבילה למדתי כי
נוכח ממצאי הבירור
קצין הרפואה
הראשי החליט כי
רופא היחידה יועבר
מתפקידו ולא ישמש
כרופא מטפל בצבא.

מדלקת בקרום הלב (קבילה מס' 538882-8-0).

במהלך בירור הקבילה למדתי כי בעקבות המקרה ביקר ראש מדור הרפואה במרפאת היחידה, וחידד לכל הסגל הרפואי את נוהלי הטיפול המקובלים.

נוכח הפוטנציאל החמור של המקרה, הסבתי את תשומת ליבם של רופאת היחידה ושל קצין הרפואה החטיבתי לדברים, לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בקבילה נוספת הלינה חיילת על עיכוב באבחנת דלקת ריאות חמורה, אשר הובילה לאשפוז במחלקת טיפול נמרץ (קבילה מס' 540263-7-0). בסיכומה של הקבילה מצאתי כי נפל פגם בכך שלא תואמה לחיילת ביקורת במרפאה יום לאחר בדיקתה הראשונה במרפאה; בכך שהמפגשים הרפואיים לא תועדו כנדרש בידי החובשת; ובכך שחל עיכוב בהפניית החיילת לבדיקת רופא נוספת, כשהחמיר מצבה ונמצאו 'דגלים אדומים' שהצריכו הערכה מקיפה ומהירה.

עוד למדתי, כי קצין הרפואה הפיקודי חידד את הנהלים בקרב גורמי הרפואה, וכי גורמי הרפואה הבכירים יערכו תחקיר מקיף על מנת להתחקות אחר הפערים בתהליך קבלת החלטות בעניינה של החיילת, ולהפיק לקחים שימנעו מקרים דומים בעתיד. בנסיבות אלה, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבה של רופאת היחידה לדברים, על מנת שתפיק את הלקחים הנדרשים.

בקבילה נוספת הלינה חיילת על עיכוב באבחנת דלקת ריאות חמורה, אשר הובילה לאשפוז במחלקת טיפול נמרץ. בסיכומה של הקבילה מצאתי כי נפל פגם בכך שלא תואמה לחיילת ביקורת במרפאה יום לאחר בדיקתה הראשונה במרפאה; בכך שהמפגשים הרפואיים לא תועדו כנדרש בידי החובשת; ובכך שחל עיכוב בהפניית החיילת לבדיקת רופא נוספת, כשהחמיר מצבה ונמצאו 'דגלים אדומים' שהצריכו הערכה ומהירה.

חייל טען: רופא היחידה לא הפנה אותי לבירור סכרת, ובשל העיכוב באבחנה פונית לחדר המיון

לטענת החייל, הוא הלן בפני רופא היחידה על שתייה מרובה, על השתנה מרובה, על נשירת שיער ועל ירידה חדה במשקל, אך לא הופנה לבירור סכרת. עוד ציין, כי בשל העיכוב באבחנה הגיע לחדר המיון ואובחן עם חמצת על רקע סכרת (קבילה מס' 538796-4-0).

עניינו של הקובל תוחקר לעומק בידי ראש ענף רפואה במרכז לשירותי רפואה ובידי קצין הרפואה הפעילה של המרכז, אשר מצאו כי נפלו מספר פגמים בניהול עניינו, ובפרט – רופא היחידה לא השלים את הבדיקות הנדרשות נוכח תלונותיו של החייל, כנדרש בהנחיית ענף רפואה בנושא; מרפאת היחידה לא זימנה את החייל באופן יזום לאחר שפנה פעמיים דרך יישומון 'מדיקליק' עם בקשות חריגות; במהלך אחד המפגשים רופא היחידה לא עיין בהיסטוריה הרפואית המתועדת של החייל, ולכן לא התייחס לתלונותיו במפגשים הרפואיים הקודמים או להפניות שקיבל לבדיקות דם.

נוכח האמור, ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד, ננקטו צעדים בנושא, לרבות מתן דגשים לאבחון ראשוני של סכרת בקרב הרופאים המטפלים וקורסי ההכשרה בחיל הרפואה, חידוד נוהלי השימוש ביישומון 'מדיקליק', ואף הוחלט לבצע מעקב ובקרה אחר עבודת רופא היחידה.

חיילת שהופנתה למיון באיחור ונדרשה להתכנות בתחבורה ציבורית, אובחנה עם דלקת תוספתן ונותחה

מבירורה של קבילה עלה, כי רופא בדק חיילת אשר הלינה על כאבי בטן המלווים בבחילות ובהקאות, ומסר לה כי יפנה אותה לבדיקה בחדר המיון, אך משמצא שחום גופה ירד החליט להשאירה להשגחה במרפאה. ברשומה הרפואית הממוחשבת לא תועדה התייחסות נוספת למצבה הרפואי באותו היום, אך הרופא מסר כי משלא מצא שינוי במצב הרפואי הנחה את החיילת לשוב לבדיקה במרפאה למחרת (קבילה מס' 536358-2-0).

למחרת היום נבדקה החיילת בידי רופא אחר ביחידה, והופנתה לביצוע הערכה דחופה בחדר המיון הקרוב למקום מגוריה (ומרוחק מהיחידה) באמצעות התחבורה הציבורית. עם הגיעה לבית החולים נותחה החיילת בחשד לדלקת בתוספתן.

בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בהתנהלותו של הרופא אשר לא הפנה את החיילת למיון תחילה, וחרף החמרה במצבה, לא תיעד את ממצאי בדיקתה החוזרת וההחלטות בעניינה, ואף לא תיעד את ההנחיות שנתן לחיילת. נוכח האמור, ראש מדור הרפואה בחיל העירה לרופא על התנהלותו וחידדה בפניו את ההתנהלות הרצויה וחשיבות התיעוד הרפואי.

עוד מצאתי, כי הרופא שהחליט על פינויה של החיילת לחדר המיון שגה בהחליטו לפנות את החיילת לחדר מיון המרוחק מהיחידה באמצעות תחבורה ציבורית,

מצאתי כי
הלקחים שעלו
מהקבילה הועברו
לכלל המטפלים
בחיל, בדגש
על חשיבות
ההקפדה על
בדיקה חוזרת ועל
תיעוד הממצאים,
ההחלטות
הרפואיות
והשיקולים
שעמדו בבסיסן,
וכל הוראות
בדבר פינוי חייל
לבדיקה בחדר
המיון.

ולא הנחה על פינויה ברכב יחידה לבדיקה
בחדר המיון הקרוב ביותר, בהתאם
לפקודות הצבא בנושא. גם בעניין זה
הטבה ראש מדור רפואה בחיל את תשומת
ליבו של הרופא לדברים.

עוד מצאתי כי הלקחים שעלו מהקבילה
הועברו לכלל המטפלים בחיל, בדגש על
חשיבות ההקפדה על בדיקה חוזרת ועל
תיעוד הממצאים, ההחלטות הרפואיות
והשיקולים שעמדו בבסיסן, וכל הוראות
בדבר פינוי חייל לבדיקה בחדר המיון.

זימון חיילים לבדיקת רופא בעת חופשת מחלה שלא לצורך וביטול ימי מחלה

במהלך השנה החולפת עסקתי לא אחת
בקבילות חיילים אשר הלינו על החלטת
גורמי הרפואה להורות להם להגיע לבדיקת
רופא במהלך ימי מחלה אשר הותאמו להם
בידי רופאי 'ביקורופא' או חדר מיון, לעיתים
לבקשת מפקדיהם של אותם החיילים.

הוראת קצין הרפואה הראשי 300.019
שעניינה "כללי מתן ימי מחלה והגבלות
בכושר עבודה" קובעת כי **רופא מטפל**
רשאי להורות לחייל להתייצב לבדיקה
רפואית או לטיפול רפואי אחר בכל עת,
לרבות במהלך ימי המחלה, על-פי הצורך
הרפואי. ההוראה מציינת במפורש כי
החלטה כאמור תתקבל מתוך התחשבות
במצבו הרפואי של החייל, ניידותו ומקום
מגוריו, וכי אם נדחתה או שונתה הוראה
למתן ימי מחלה, על הגורם המטפל לתעד
את החלטתו והשיקולים לה ברשומה
הרפואית, ולהסבירה לחייל.

בחלק מהמקרים מצאתי מקום להדגיש
כי החלטה על זימון חייל לבדיקה רפואית
במהלך ימי מחלה תתקבל על בסיס
שיקולים רפואיים בלבד, תוך הפעלת שיקול

מצאתי כי נפל
פגם בהתנהלות
ראש תחום
אורתופדיה,
אשר ביטל את
ימי המחלה
האמורים בעניינינו
של החייל מבלי
לזמנו לבדיקה
פרונטאלית על
מנת להעריך את
מצבו. במהלך
הבירור נבדק
החייל בידי ראש
התחום, הותאם
לו סעיף ליקוי
ותפקידו שונה
בהתאם. לצד זאת,
מפקד המרכז
לשירותי הרפואה
חידד לכלל
ראשי התחומים
בחיל הרפואה
את אופן הייעוץ
הרפואי מרחוק
בין מטפלים, למען
מניעת הישנותם
של מקרים דומים
בעתיד.

דעת מיוחד, ומתוך הבנה כי ההמלצה לימי
מחלה אינה טכנית, אלא הכרה במצבו
הרפואי של חייל, בצורך שלו במנוחה,
ולעיתים גם בשיקומו. מסיבות אלה, הוראת
קצין הרפואה הראשי מחייבת את רופא
היחידה, בבואו לזמן חייל לבדיקה על אף
ימי מחלה שהומלצו לו בידי רופא אחר,
להתייחס למכלול ההיבטים הרפואיים
והמעשיים, תוך בחינת מצבו של החייל,
ניידותו ומקום מגוריו, ולתעד את שיקוליו
ברשומה הרפואית הממוחשבת.

כך, באחת הקבילות הליון חייל על החלטה
לבטל ימי מחלה שהומלצו לו בחדר מיון
ובבדיקת אורתופד (קבילה מס' 4-539106-0).
בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם
בהתנהלות ראש תחום אורתופדיה, אשר
ביטל את ימי המחלה האמורים בעניינינו של
החייל מבלי לזמנו לבדיקה פרונטאלית על
מנת להעריך את מצבו. במהלך הבירור
נבדק החייל בידי ראש התחום, הותאם לו
סעיף ליקוי ותפקידו שונה בהתאם. לצד
זאת, מפקד המרכז לשירותי הרפואה חידד
לכלל ראשי התחומים בחיל הרפואה את
אופן הייעוץ הרפואי מרחוק בין מטפלים,
למען מניעת הישנותם של מקרים דומים
בעתיד.

במקרה אחר מצאתי כי אח מרפאה החליט
לבטל ימי מחלה שהותאמו לחייל במרפאת
'ביקורופא', למרות שהדבר אינו בסמכותו
(קבילה מס' 0-4-538026). בהקשר זה
למדתי, כי קצינת הרפואה הפיקודית עמדה
עם האח על הדברים, הבהירה לו כיצד
היה עליו לפעול, ואף הפיצה חידוד בנושא
לכל המטפלים בחיל למניעת הישנותם של
מקרים דומים בעתיד.

כיבוד המלצות רופא מומחה

במהלך השנה עסקתי בקבילות של חיילים

אשר הלינו על החלטות של רופאים צבאיים לביטול המלצות של רופאים מומחים צבאיים או רופאים מומחים אליהם הופנה החייל מטעם הצבא.

בהקשר זה קובעת הוראת קצין הרפואה הראשי מס' 305.017, שעניינה "מדיניות חיל הרפואה בנושא כיבוד המלצות רופא מומחה", כי רופא יחידה יכבד המלצת רופא מומחה ככל שהיא נוגעת לאבחנה הרפואית, להליכים הנדרשים להשגחה ולטיפול הרפואי הנדרש (לרבות ימי מחלה), כל עוד היא תואמת את מדיניות חיל הרפואה. עוד קובעת ההוראה, כי אם רופא יחידה סבר שאין לקבל את המלצת הרופא המומחה, הוא רשאי להתייעץ עם רופא מומחה אחר בתחום הרלוונטי ולפעול על פי המלצותיו.

באחד המקרים שהובאו בפניי מצאתי כי נפל פגם בכך שמפקד מרפאה הורה לבטל ימי מחלה שהותאמו לחייל בידי ראומטולוג, לאחר שהתייעץ עם ראש תחום אורתופדיה ולא עם ראש תחום ראומטולוגיה (קבילה מס' 535572-8-0). במהלך הברור אף עלה, כי למרות שראומטולוג צבאי המליץ לחייל להשתמש בקביים, מפקד המרפאה עדכן את מפקדיו של החייל כי אם ישוב ליחידה עם קביים הוא יישפט בגין התחלות. הדגשתי, כי אופן התבטאות זו אינה הולמת ומצופה כי גם אם ביקש להביע את מורת רוחו, היה על מפקד המרפאה לעשות כן באיפוק וברגישות.

מאחר שממצאי הברור העלו כי ראש מדור רפואה התייחס לדברים באופן חמור, שוחח עם מפקד המרפאה, אשר הצר על הדברים, והורה כי ימי המחלה שניתנו לחייל יכובדו במלואם, לא מצאתי מקום

באחד המקרים שהובאו בפניי מצאתי כי נפל פגם בכך שמפקד מרפאה הורה לבטל ימי מחלה שהותאמו לחייל בידי ראומטולוג, לאחר שהתייעץ עם ראש תחום אורתופדיה ולא עם ראש תחום ראומטולוגיה. במהלך הברור אף עלה, כי למרות שראומטולוג צבאי המליץ לחייל להשתמש בקביים, מפקד המרפאה עדכן את מפקדיו של החייל כי אם ישוב ליחידה עם קביים הוא יישפט בגין התחלות. הדגשתי, כי אופן התבטאות זו אינה הולמת ומצופה כי גם אם ביקש להביע את מורת רוחו, היה על מפקד המרפאה לעשות כן באיפוק וברגישות.

להתערבות נוספת מטעמי.

במקרה אחר מצאתי כי נפל פגם בכך שחובש החליט על ביטול ימי מחלה שהומלצו לחייל בידי רופא שיניים, מבלי להתייעץ עם רופא, ובלי לתעדם. במהלך ברור הקבילה למדתי, כי הנהלים בנושא חודדו בפני החובש והרופא, ששירתו במילואים ביחידת החייל, ובפני כלל רופאים המילואים בפיקוד (קבילה מס' 535978-2-0).

במקרה נוסף מצאתי כי קצין הרפואה הגדודי חרג מסמכותו עת ביטל ימי מנוחה שנקבעו לחייל מבלי שהתייעץ עם הרופא המומחה שהמליץ על ימי המנוחה. לפיכך, העיר לו קצין הרפואה הפיקודי על הדברים (קבילה מס' 535584-6-0).

לאחר ברור של קבילות רבות בנושא, התרשמתי כי קיימים פערים הנוגעים להתייחסות גורמי הרפואה הראשוניים (רופאי היחידה) להמלצות רופאים מומחים, בדגש על ימי מחלה. כך, למשל, באחד המקרים מצאתי כי חרף העובדה כי אורתופד צבאי נתן ימי מחלה לחייל, במסגרת סמכותו, החליט רופא היחידה להתייעץ עם ראש תחום אורתופדיה לשם ביטולם, למרות שהשיקול הרפואי להתייעצות עם ראש התחום אינו ברור ומעורר סימני שאלה (קבילה מס' 539208-2-0).

זאת ועוד, ממספר רב של קבילות שעסקתי בהם עלה כי הרופאים הראשוניים, הנתונים תחת לחצים ומתחים מתוקף תפקידם הכפול כמטפלים וכחלק משדרת הפיקוד ביחידה, ממהרים לפנות לראשי התחומים ולפעול כדי לבטל ימי מחלה, לעיתים רבות ללא בדיקה של המשרת או שיח ישיר עימו (כך, למשל, קבילה מס' 536643-7-0).

הדגשתי כי התנהלות זו עלולה לפגוע באמון המשרתים בטוהר השיקולים של הגורמים המטפלים, והדבר אף מנוגד לנוהל המחייב זימון החייל ובדיקתו טרם ביטול ימי המחלה.

נוכח האמור, המלצתי למפקד המרכז לשירותי הרפואה לבחון את הדברים, בדגש על שיפור המענה שלגורמי הרפואה הראשוניים בנושא, על מנת למנוע פגיעה במשרתים ולשמר את תחושת האמון שלהם במערכת הצבאית בכלל ובמערך הרפואה בפרט (קבילה מס' 539208-2-0).

אופן תיווך החלטות רפואיות למטופל

מברורה של קבילה עלה כי שעות ספורות לאחר שחייל שוחרר מחדר מיון עם סד ברגלו לצורך תמיכה ושיכוך כאב, שוחח רופא היחידה עם ראש תחום האורתופדיה בצה"ל, אשר המליץ על הורדת הסד וחבישת המקום בתחבושת אלסטית במקומו. את ההנחיה הזו של רופא היחידה, תיווך לחייל מפקד פלוגתו (קבילה מס' 535893-7-0).

בהקשר זה מצאתי כי אופן העברת ההנחיה הרפואית האמורה לחייל באמצעות המפקד מעוררת קושי, שכן עלול להיווצר הרושם כי ניתנה משיקולים פיקודיים ושאנים מקצועיים, ואף להוביל לחוסר שיתוף פעולה מצד המטופל. הדגשתי, כי במקרים מעין אלו, על הרופא לאזן בין סמכותו לשנות או להתאים המלצות רפואיות לבין החובה להבטיח שההליך יתבצע באופן שקוף, מקצועי ורגיש. לפיכך, הורתי לראש ענף רפואה לחדד לכלל הרופאים להקפיד שהחלטות מקצועיות יתקבלו ויתווכו לחיילים המטופלים תוך תקשורת ישירה ומכבדת עם גורמי הרפואה, בין אם בעצמם או דרך

זכויות החולה, ובפרט זכות החולה לסודיות רפואית

פרטיות וסודיות רפואית

חייל הלין בקבילתו על כך שהליך הקליטה הרפואית בבית הספר לקצינים (בה"ד 1) מבוצע ללא פרטיות וללא הקפדה על סודיות רפואית (קבילה מס' 0-6-537534).

בירור הקבילה העלה, כי גורמי הרפואה במרפאת בית הספר לקצינים עורכים מאות קליטות (250-300) במצטבר בו זמנית, ופרטיות הנקלטים נשמרת ככל הניתן מול הרצון להבטיח קליטה יעילה ומהירה, המחייבת מעבר מהיר בין תיקים ומטופלים, ולכן לא ניתן לבצע את הקליטה בפרטיות מוחלטת (כדוגמת חדר נפרד).

במסגרת הבירור, נבחן תהליך הקליטה הרפואית, והוחלט לשנותו כך שבחדר הקליטה יהיו 3 עמדות רפואיות שיופרדו באמצעות פרגוד לחציצה, ויתר הממתנים ימצאו במרחק גדול מעמדות הקליטה, לשם שמירה על פרטיות הצוערים.

חייל טען: חובשים נכנסו לרשומה הרפואית שלי ללא אישורי, שינו את שיוכי למרפאת היחידה, והטרידו אותי טלפונית

חייל הלין על התנהלות חובשים במרפאה, אשר נכנסו לרשומה הרפואית שלו ללא אישורו או ידיעתו, באופן שפגע בזכותו לסודיות רפואית, ושינו את שיוכו למרפאת היחידה. עוד הלין על כך שהחובשים מטרידים אותו טלפונית, לרבות מטלפון המרפאה (קבילה מס' 0-8-539132).

מבירור הקבילה עלה כי החייל הקובל פגש באופן מקרי את חובשי המרפאה ביחידה

בעלי תפקיד רפואי מטעמם.

מבירורה של קבילה דומה מצאתי כי רופא הנחה את קצינת משאבי האנוש של האוגדה לזמן חייל לבדיקה במרפאת היחידה, בזמן ששהה בימי מחלה. גם במקרה זה הדגשתי כי זימון שעניינו רפואי, הנמסר בידי גורם פיקודי, עלול ליצור רושם כי ניתן משיקולים פיקודיים ושאינם מקצועיים, ואף להוביל לחוסר שיתוף פעולה מצד המטופל. לפיכך, הסבתי את תשומת ליבו של מפקד המרכז לשירותי רפואה לכך שמן הראוי שהחלטות מקצועיות בתחום הרפואה, והמסרים שיש לתווך בעקבותיהם, יועברו בידי איש סגל רפואי, או לכל הפחות בידי גורם פיקודי שידע להבהיר את השיקולים המקצועיים (קבילה מס' 0-0-535250).

בתום הליך בירורה של קבילה נוספת מצאתי כי רופא יחידה שגה כאשר עדכן חייל באמצעות יישומון 'וואטסאפ' מרפאתי על החלטתו לאשר חלק מימי מחלה שהומלצו לו בידי רופא מנתח. זאת, שכן יישומון זה אינו אמור לשמש כערוץ תקשורת מקובל בין רופא ומטופל, למעט מידע אדמיניסטרטיבי. למדתי, כי בעקבות המקרה מפקדת המרכז הרפואי וקצינת הרפואה הפיקודית חידדו לכלל הגורמים הרלוונטיים את דרכי התקשורת המקובלות בין מטפלים ומטופלים (קבילה מס' 0-4-539466).

קבילות נוספות הנוגעות לפגיעה בזכויותיהם הרפואיות של חיילים בידי גורמי פיקוד מפורטות בפרק 'פיקוד ומנהיגות' בדוח זה.

חייל הלין בקבילתו על כך שהליך הקליטה הרפואית בבית הספר לקצינים (בה"ד 1) מבוצע ללא פרטיות וללא הקפדה על סודיות רפואית

רופא הנחה את קצינת משאבי האנוש של האוגדה לזמן חייל לבדיקה במרפאת היחידה, בזמן ששהה בימי מחלה. גם במקרה זה הדגשתי כי זימון שעניינו רפואי, הנמסר בידי גורם פיקודי, עלול ליצור רושם כי ניתן משיקולים פיקודיים ושאינם מקצועיים, ואף להוביל לחוסר שיתוף פעולה מצד המטופל.

אחרת, וביניהם חובשת שעימה הייתה לו היכרות מוקדמת. לאחר המפגש החלו חובשי המרפאה להציק לחובשת. במסגרת סדרת ההצקות, החובשים נכנסו לרשומה הרפואית הממוחשבת, מצאו את פרטי ההתקשרות עם הקובל, והתקשרו אליו מספר פעמים "על מנת להציק לחובשת". כעבור כחודש, אחד החובשים נכנס לרשומה הממוחשבת של הקובל ושייך אותו למרפאה אחרת (המרפאה שבה שירתו החובשים). נטען כי עשה כן כמעשה קונדס, ללא צורך רפואי ומבלי שהקובל ידע על כך.

נוכח האמור, מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלות החובשים, אשר השתמשו בכוחם לרעה והטרידו את הקובל, תוך עבירה על זכותו לסודיות רפואית, ותוך סיכון הרציפות הטיפולית בענייניו עת שונה שיוכו למרפאה אחרת. למדתי, כי בעקבות מעשיהם עמדו חובשי המרפאה לדין משמעתי ונשאו באחריות על הפגיעה בקובל.

בתום הליך הבירור הדגשתי כי שמירה על הזכות לסודיות רפואית היא יסוד בסיסי במקצוע הרפואה. כל שימוש במידע אישי, ובפרט מידע רפואי רגיש שלא למטרות, מהווה פגיעה ישירה בחייל ובאמון שהוא נותן במערכת הרפואה הצבאית. חובש שעושה שימוש לרעה במידע רפואי של חייל, על אחת כמה וכמה חייל שאינו מכיר ואינו מטופל במרפאתו, כוגע במקצועיות ובערכיות הנדרשת ממטפל.

לפיכך, המלצתי לקצין הרפואה הראשי לשקול את המשך שירותם של החובשים בתפקיד חובשים צבאיים, ולאחרונה עודכנתי כי הודחו מתפקידם כחובשים. לצד זאת, המלצתי לקצין הרפואה הראשי לתת את הדעת לקלות שבה כל מטפל

החייל סירב ליצירת הקשר. קצין בריאות הנפש נדרש לתעד את הנימוקים לצורך בקבלת המידע ואת פרטי השיחה עם הורי החייל, כמו גם את עובדת הסכמתו או סירובו, ברשומה הרפואית הממוחשבת.

במהלך הבירור הדגיש ראש הענף הקליני בחיל הרפואה, כי מטרת שיחה זו של קצין בריאות הנפש עם הורי חייל היא קבלת מידע מההורים, ובמהלך השיחה קצין בריאות הנפש אינו מוסמך למסור מידע על המטופל.

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלותה של קצינת בריאות הנפש, אשר לא תיעדה את סירובו של החייל לשיחה עם אימו, ואת השיקולים לביצועה, ואף שיקפה בפני אימו מידע בענייניו, ללא הסכמתו. לפיכך, הערתי לקצינה על הדברים, תוך תיוק הערתי בתיקה האישי.

זאת ועוד, ציינתי כי גם כאשר פנייה לקרובי משפחה נועדה לקבלת מידע בלבד, עצם יצירת הקשר עם הורה של חייל, ובפרט ללא ידיעתו וללא הסכמתו, מספיקה על מנת לרמוז על מצבו הנפשי של החייל, או על קיומו של תהליך לבחינת כשירותו לשירות על רקע נפשי. לפיכך, ראוי שגם פניות מסוג זה, שמטבע הדברים יש בהן סיכון לפגיעה בזכותו של החייל המטופל לסודיות רפואית או בזכותו לפרטיות, יעשו בכפוף לאמות מידה ברורות ומצומצמות.

לפיכך, הורתי למפקד המרכז לשירותי בריאות הנפש לבחון את הפקודות בנושא, ולפעול לשם תיקון במידת הצורך.

העברת מידע רפואי לחייל המשתחרר

מבירורן של קבילות מצאתי, כי במעבר בין הטיפול במסגרת הרפואה הצבאית לטיפול בקופות החולים עם השחרור, יש

בחיל הרפואה, ללא קשר לתפקידו ולדרגתו, יכול להיכנס לרשומה הרפואית של כל חייל, גם חייל שאינו מטופל שלו, ואף לבצע פעולות כמו שינוי השיוך המרפאתי. עוד ציינתי, כי ראוי ששינוי שיוך מרפאתי יוצג למטופל בדרך של הסכמה מראש או לכל הפחות הודעה על הפעולה שבוצעה.

חייל הלין: קצינת בריאות הנפש שיתפה את אימי בפרטים רפואיים אודותי חרף סירובי

חייל הלין על כך שקצינת בריאות הנפש שוחחה עם אימו ומסרה לה פרטים רפואיים אודותיו, חרף סירובו (קבילה מס' 540251-9-0).

הוראת קצין הרפואה הראשי מס' 401.011 שעניינה "העברת מידע מגורמי בריאות הנפש למפקדים ולגורמים חיצוניים אחרים" קובעת, כי אם התרשם גורם בריאות הנפש מצורך להעביר מידע רפואי לגורם חיצוני, לרבות משפחת המטופל, במקרים בהם מסירת המידע נדרשת לצורך מניעת פשע או מניעת פגיעה במטופל או באדם אחר, עליו להיוועץ בגורם סמכות מקצועי בענף הקליני, אשר ייוועץ ביועץ המשפטי לחיל הרפואה או מי מטעמו.

הוראת מרכז בריאות הנפש מספר 02-055 שעניינה "פנייה להורי חייל לצורך קבלת מידע בתהליך הערכת כשירות נפשית לחיילים בשירות חובה", קובעת כי קצין בריאות הנפש רשאי ליצור קשר עם הורי החייל, אם הוא סבור שהדבר נדרש לצורך טיפולו, לרבות אבחון והערכתו, גם אם

תכנים הקשורים לפעילות המרכז הרפואי ולמטופלי ברשתות החברתיות. עוד למדת כי מנהלת השירות זומנה לשיחת בירור אצל מפקד המרכז לשירות הרפואה, במהלכה הובהרה התנהגותה הלקויה וחודדו בפניה נורמות השירות המצופות, והיא הביעה חרטה על הדברים.

חיילת הלינה: קצינת בריאות הנפש התבטאה כלפי באופן לא הולם

מבירור קבילתה של חיילת עלה כי קצינת בריאות הנפש של הגדוד התבטאה כלפיה בזלזול בפני פקידת המרפאה, באופן שאינו עולה בקנה אחד עם המצופה מגורמים מטפלים ("...אחרי שעשתה קטעים... כמעט הרגתי אותה"). לפיכך העירה לה קצינת בריאות הנפש הפיקודית, והיא הצרה על התנהלותה (קבילה מס' 5-0-537425).

מענה רפואי הניתן לחיילים בחברות אזרחיות

מכמה קבילות שבהן עסקתי בשנה החולפת ובזו שלפניה עלו לא אחת טענות על טיב ואיכות המענה הניתן לחיילים באמצעות חברות אזרחיות (ובפרט רופאי יחידה המועסקים בחיל הרפואה דרך חברה אזרחית).

כך, למשל, באחת הקבילות שנידונו השנה, מצאתי כי נפל פגם בכך ששני רופאים שונים המועסקים דרך חברה אזרחית לא התייחסו להתראה שהופיעה להם בעת רישום תרופה, לפיה אין בסמכותם לנפק את התרופה ללא אישור של סמכות מקצועית וכי היא דורשת התחייבות תקציבית. עוד מצאתי פגם נוסף בהתנהלותם של הרופאים, שמיהרו לרשום לחייל תרופה מבלי לתשאל אותו כנדרש, או

והסבתי את תשומת ליבה של הרופאה לדברים. בהקשר זה ציינתי, כי השיח בין מטפל ומטופל הוא מאבני היסוד של מפגש רפואי איכותי. הפגנת כבוד, הגינות ואמפתיה מצד המטפל, תוך שמירה על שקיפות ושיתוף המטופל בשיקולים העומדים בבסיס קבלת ההחלטות לגביו, הם היוצרים את הבסיס למרקם היחסים העדין שבין מטפל למטופל, המבוסס על אמון המטופל ואחריותו הקלינית של המטפל.

משרתת קבע הלינה: מנהלת השירות במרפאת המומחים זלזלה בי והעלתה סרטון לרשת ה'טיקטוק' שבו סיפרה על המקרה ולעגה לי

מבירור של קבילה עלה כי המשרתת הגיעה לתור שנקבע לה באיחור, הייתה נסערת מכך שהרופא המומחה עזב את המרפאה בטרם פגש בה, ודרשה כי יפגוש אותה רופא מומחה באופן מידי. למוחרת היום, פרסמה מנהלת השירות במרפאה סרטון ברשת ה'טיקטוק' שבו תואר האירוע, מבלי לציין את פרטיהם המזהים של המעורבים (קבילה מס' 4-0-536636).

במהלך הבירור מסרה מפקדת המרכז הרפואי האזורי כי נפל פגם חמור בהתנהלותה של מנהלת השירות אשר העלתה סרטון המפרט את האירוע, גם אם לא כלל פרטים מזהים של המעורבים, והדבר אינו עומד בנורמות הערכיות והמקצועיות שהגדיר חיל הרפואה למשרתיו.

התרשמתי כי בעקבות המקרה העירה מפקדת המרכז הרפואי האזורי למנהלת השירות, ודרשה כי הסרטון יימחק לאלתר, ואף ערכה שיח עם כלל משרתי היחידה, שבמסגרתו הודגש האיסור להעלות

חייל הלין על יחסה של רופאה בבדיקה במרפאת יחידתו, אשר לא אישרה את בקשתו לפטור מתספורת צבאית ולעגה לו. מהקלטה שמסר החייל עלה כי הרופאה אמרה לחייל: "אחרי זה אני צריכה לעשות את זה... למה? כי החייל התבכיין", "לראות בחור צעיר... בוכה כמו ילדה קטנה בגלל שטויות, זה ממש שטויות" שטויות

קושי בשמירת הרצף הטיפולי, מאחר שאין ממשק המאפשר העברת מידע רפואי בין הצבא לקופות החולים. לפיכך, סברתי כי מן הראוי לצייד את החייל המשתחרר במידע אשר לטיפול הרפואי בו במהלך שנות שירותו, וודאי ביחס לחיילים שתיקם הרפואי עשיר במידע או כולל ממצאים ונתונים משמעותיים הנדרשים להמשך טיפול.

לפיכך, מצאתי מקום להמליץ למפקד המרכז לשירותים רפואיים לבחון דרכים לייעול תהליך קבלת התיק הרפואי, או לכל הפחות סיכום, אף באמצעות נוהל יזום לזימון חיילים לקראת שחרורם, ולצמצם את התלות בהליכי בקשה לאחר שחרור, המחייבים תשלום והמתנה שעלולה לפגוע בשמירה על הרצף הטיפולי (קבילה מס' 538963-7-0).

יחס גורמים רפואיים

רופאה אמרה לחייל "אחרי זה אני צריכה לעשות את זה... למה? כי החייל התבכיין", "לראות בחור צעיר... בוכה כמו ילדה קטנה בגלל שטויות, זה ממש שטויות"

חייל הלין על יחסה של רופאה בבדיקה במרפאת יחידתו, אשר לא אישרה את בקשתו לפטור מתספורת צבאית ולעגה לו. מהקלטה שמסר החייל עלה כי הרופאה אמרה לחייל: "אחרי זה אני צריכה לעשות את זה... למה? כי החייל התבכיין", "לראות בחור צעיר... בוכה כמו ילדה קטנה בגלל שטויות, זה ממש שטויות" (קבילה מס' 537288-2-0).

בסיכום הקבילה מצאתי פגם באופן ההתבטאות הבוטה, שאינו הולם שיח רפואי מקובל, הגם שלא הייתה כוונה לפגוע בחייל,

לבחון את ההיסטוריה הרפואית בהתאם.

מאחר ששני הרופאים אינם רופאים צבאיים והם מועסקים בצבא באמצעות התקשרות חיצונית, ייתכן שקיים פער בהכרת הנהלים הפנימיים, ופעולות, כגון התראות שקופצות באופן אוטומטי במערכת הממוחשבת אמורות לגשר על פערים אלו. התרשמתי כי התעלמות מהתראות מצד שני רופאים, יש בה כדי להעיד על חוסר מקצועיות שאין לקבל.

חמור מכך הוא האופן שבו נהגו שני הרופאים במפגשים הרפואיים – לא תשאלו את החייל מספיק על עברו הרפואי או בחנו את תיקו הרפואי טרם החליטו על טיפול מתאים, ללא קשר להיותם רופאים אזרחיים בצבא. הדגשתי, כי התנהלות זו פוגעת לא רק ברציפות הטיפול, אלא משקפת גישה שאינה עולה בקנה אחד עם האחריות והמקצועיות המצופה מרופאים המטפלים בחיילי צה"ל. מחובתו של כל רופא, צבאי או אזרחי, לוודא מתן טיפול תוך בחינה יסודית של מצבו של המטופל, הקשבה לצרכיו ונקיטת כל האמצעים האפשריים למניעת עיכוב בטיפול בו.

מאחר שנושא המענה הרפואי שניתן לחיילים באמצעות רופאי החברה האזרחית עלה במספר קבילות, העברתי את הדברים לידיעת מפקד המרכז לשירותי הרפואה להמשך טיפולו, תוך עדכוני בדבר (קבילה מס' 0-3-535972).

בריאות הנפש בצה"ל

בשנה שעברה הצבעתי על המשך עיסוק משמעותי בקבילות הנוגעות לעיכובים משמעותיים בתיאום מפגשים עם קציני בריאות הנפש. גם השנה עסקתי רבות בקבילות שמהן עלה כי חלו עיכובים

במסגרת בירורה של אחת הקבילות בנושא מסרו קצינת בריאות הנפש הפיקודית וראש מדור בקרה ופניות בענף קציני בריאות הנפש החטיבתית היה למדתי, כי שנוצרו במענה למטופלים. נוכח האמור הוחלט על סיום תפקידה של קצינת בריאות הנפש החטיבתית, והעברתה לתפקיד שאינו מצריך קשר ישיר עם מטופלים (קבילה מס' 0-8-532802).

לצד קבילות אלה, עסקתי השנה רבות גם בטענות של מיועדים לשירות ביטחון על עיכובים משמעותיים ועל זמני המתנה ארוכים לבדיקת גורמי בריאות הנפש. מבירורן של קבילות אלה למדתי, כי העיכובים האמורים במענה לפניות שונות בתחום בריאות הנפש נובעים ממחסור בקציני בריאות הנפש, ומתיעדוף של פניות המלש"בים שמועד גיוסם קרוב. במרבית המקרים נבחן עניינם של הקובלים במהלך בירור קבילותם. כלל הקבילות הובאו לתשומת ליבם של מפקדת 'מיטב' ושל מפקד המרכז לשירותי בריאות הנפש במפקדת קצין הרפואה הראשי, תוך שהורתי להם לפעול לפתרון על מנת להבטיח כי מלש"בים הזקוקים למענה מגורמי בריאות הנפש, יזכו לקבלו בתדירות הנפש.

כמו כן עסקתי השנה רבות גם בטענות של מיועדים לשירות ביטחון על עיכובים משמעותיים ועל זמני המתנה ארוכים לבדיקת גורמי בריאות הנפש.

ובטווחי זמנים הולמים – להרחבה בנושא ראו התייחסותי בפרק 'מיועדים לשירות ביטחון' בדוח זה בעמוד 185.

כמו כן, נדונו בפניי במעלה השנה גם קבילות כנגד החלטות שונות שקיבלו קציני בריאות הנפש ביחס לבקשות שונות של מטופליהם (כדוגמת טענות כנגד החלטה שלא להתאים לחייל הגנות בתחום בריאות הנפש – קבילה מס' 0-0-537910).

בנוסף עסקתי השנה בקבילות של חיילת אשר הלינה על החלטת קצינת בריאות הנפש שלא לאשר את גיוסה לשירות קבע (קבילה מס' 0-4-534626). בהקשר זה מצאתי כי נפל כגם בהחלטתה האמורה של קצינת בריאות הנפש, משום שהחלטה על גיוס לשירות קבע היא החלטה פיקודית, ואיננה החלטה שגורמי בריאות הנפש מוסמכים לקבל, ובהקשר זה גורמי בריאות הנפש הם גורמי ממליצים בלבד. לפיכך, הסבתי את תשומת ליבי של קצינת בריאות הנפש לדברים, והורתי לראש ענף קציני בריאות הנפש לחדד את הנהלים הנוגעים לכניסה לשירות קבע עם סימון ציון קשיי הסתגלות בקרב קציני בריאות הנפש הפיקודיים, לשם מניעת מקרים דומים בעתיד.

זכויותיהם של חיילים המאושפזים בבית מאזן

במהלך השנה טופלה קבילותו של אשת משרת קבע, אשר הלינה על כך שבעלה אשר מאושפז בבית מאזן על רקע אבחנה

של פוסט טראומה שהחמירה במהלך המלחמה, לא מקבל את מלוא הזכויות המגיעות לחייל המאושפז בכל מוסד אשפוז אחר (קבילה מס' 0-9-536661).

מבירורה של הקבילה למדתי, כי עד לחודשים הראשונים של שנת 2025 לא ניתן היה לספק למאושפזים ב'בית מאזן' מעטפת דומה למאושפזים בבתי חולים, בשל היעדר דיווח סדור בעניינם. עם זאת, במהלך שנת 2025 נוצר נוהל שנתן מענה לפער האמור, והמאושפזים ב'בית מאזן' מקבלים את מלוא הזכויות כיתר המאושפזים. במהלך הקבילה קיבל משרת הקבע את כלל ההחזרים שלהם היה זכאי באופן רטרואקטיבי, החל ממועד אשפוזו ב'בית מאזן'.

ליקויים במערכת זימון התורים

בשנים האחרונות, חלו תמורות ושיפורים רבים במעטפת המנהלתית-מחשובית של חיל הרפואה – אשר מסייעים ביעול ובהנגשת שירותי הרפואה למטופלים רבים. כך, בשנים האחרונות ניתן לזמן תורים באמצעות אפליקציית "מדיקליק", ניתן לקבל שירותי רפואה מרחוק, לצפות בתיק הרפואי ב"כף היד" ועוד. לצד שיפורים חשובים אלה, הועלו מספר טענות באשר לאופן תיפעול המעטפת האמורה.

כך, מקבילה שהוגשה בשנה החולפת למדתי כי כאשר נקבע תור דרך מערכת 'זימון תורים', לוקח כשעה עד ארבע שעות עד שהרישום מתעדכן במסופון השירות של הרופא. לכן, עדכון הרופאים על תורים טלפוניים (תור שאיננו פרונטלי) שנקבעו במערכת במהלך היום נעשה באופן ידני בידי צוות המרפאה. בענייניו של הקובל מצאתי, כי הפער האמור בין המערכות

הממוחשבות גרם לכך שהרופאה לא ידעה על התור הטלפוני שנקבע ולכן לא יצרה קשר עם הקובל. עוד מצאתי פגם בכך שצוות המרפאה לא עדכן את הרופאה בפרטי התור באופן ידני (אישי) (קבילה מס' 0-8-538622).

מבירורה של קבילה נוספת למדתי, כי תור טלפוני שקבע חייל נרשם כתור פרונטאלי בשל בעיית סנכרון בין מערכות שונות. במהלך בירור הקבילה חודדו הנהלים והודגש לחובשי המרפאה הרלוונטית כי עליהם לעדכן תורים טלפוניים באופן ידני, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 0-4-537436). נושא הפערים במערכות זימון וניהול תורים עלה מקבילות נוספות, וניכר כי הוא יוצר קושי בעבור המטופלים והמטפלים (כך, למשל, קבילה מס' 0-3-536447). בעקבות בירור קבילות בנושא נקטו מפקדי המרפאות הרלוונטיים בצעדים נקודתיים על מנת למנוע מקרים דומים, אך התרשמתי כי יש מקום לפעול לצמצום הפערים בכלל המרפאות בצה"ל. לפיכך, הורתי למפקד המרכז לשירות הרפואה לשקול פתרונות לצמצום הפערים ברמה המערכתית, תוך עדכוני בנושא (קבילה מס' 0-2-539038).

פערים בתיעוד רפואי

כמדי שנה, גם השנה עלה לא אחת כי גורמי רפואה לא תיעדו ברישומת הרפואית האישית של מטופלים את ממצאי הביקור במרפאה, באופן הנוגד את פקודות הצבא ושיש בו פוטנציאל פגיעה במענה הרפואי למטופלים.

באחד המקרים מצאתי כי חובש בדק חייל באופן לא פורמלי מחוץ לכותלי המרפאה, ולא תיעד את המפגש הרפואי האמור, בניגוד לפקודות הצבא. בתום הליך הבירור

כאשר נקבע תור דרך מערכת 'זימון תורים', לוקח כשעה עד ארבע שעות עד שהרישום מתעדכן במסופון השירות של הרופא. לכן, עדכון הרופאים על תורים טלפוניים (תור שאיננו פרונטלי) שנקבעו במערכת במהלך היום נעשה באופן ידני בידי צוות המרפאה. בענייניו של הקובל מצאתי, כי הפער האמור בין המערכות גרם לכך שהרופאה לא ידעה על התור הטלפוני שנקבע ולכן לא יצרה קשר עם הקובל.

מבירורה של הקבילה למדתי, כי עד לחודשים הראשונים של שנת 2025 לא ניתן היה לספק למאושפזים ב'בית מאזן' מעטפת דומה למאושפזים בבתי חולים, בשל היעדר דיווח סדור בעניינם. עם זאת, במהלך שנת 2025 נוצר נוהל שנתן מענה לפער האמור, והמאושפזים ב'בית מאזן' מקבלים את מלוא הזכויות כיתר המאושפזים. במהלך הקבילה קיבל משרת הקבע את כלל ההחזרים שלהם היה זכאי באופן רטרואקטיבי, החל ממועד אשפוזו ב'בית מאזן'.

הדגשתי כי ישנה חשיבות עליונה למפגש סדור עם גורמי הרפואה, במקום המתאים לכך, וישנה חשיבות עליונה לתיעוד רפואי מסודר ומקיף, שבאמצעותו יכולים גורמי הרפואה להעניק טיפול רפואי רציף ומתאים. משכך, הורתי לקצינת הרפואה החטיבתית לחדד בפני גורמי הרפואה בחטיבה את חשיבות התיעוד הרפואי (קבילה מס' 533651-9-0-0).

במקרה אחר מצאתי כי נפל פגם בכך שהחובשת לא תיעדה בדיקה רפואית של חיילת, ואף לא ייעוץ שהשלימה עם הרופא בעניינה. למדתי, כי קצין הרפואה הפעילה של הפיקוד העיר לרופא היחידה, כמפקד המקצועי של החובשת. גם בהקשר זה הדגשתי את חשיבות התיעוד הרפואי – לא רק לצורך שמירה על רציפות הטיפול וקיום מעקב שוטף, ראוי ואחראי אחר התפתחות הדברים לשם קבלת החלטות נאותות, אלא גם על מנת שישמש ככלי בקרה, למידה והפקת לקחים. הבהרתי כי חסרונו של תיעוד הולם מעיד על כשל בהבנת גורמי הרפואה את סמכותם ואת חובתם כמטפלים (קבילה מס' 538305-5-0-0). פגם דומה הנוגע להיעדר תיעוד של שיחת ייעוץ של חובש עם רופא עלה גם בקבילות נוספות (כדוגמת קבילות מס' 538158-2-0-0, מס' 538576-4-0-0, מס' 537852-8-0-0, מס' 540864-6-0-0 ומס' 538068-2-0-0), ופגמים בתיעוד התייעצויות של רופאי יחידה עם גורמי רפואה נוספים, ובפרט ראשי תחומים ורופאים מומחים עלו בקבילות נוספות (כדוגמת קבילות מס' 537978-2-0-0, 539309-1-0-0).

במקרה נוסף מצאתי פגם בהתנהלות חובשים, אשר לא תיעדו את המדדים החוזרים שנלקחו מהחייל המטופל, את ההתייעצות עם רופאת היחידה ואת החלטת הרופאה בתום ההתייעצות

האמורה (קבילה מס' 538588-2-0-0).

במקרים אחרים, מצאתי כי תיעוד המפגש הרפואי לא היה מלא, ולא הכיל את כל הפרטים הנדרשים. כך, בתום הליך בירורה של קבילה נוספת בנושא מצאתי פגם בכך שרופא יחידה לא תיעד את השיקולים שעמדו בבסיס החלטתו לזמן חייל לבדיקה במהלך ימי מחלה, הגם שבבחינת ההחלטה בדיעבד עלה כי היא הייתה סבירה (קבילה מס' 537308-2-0-0, וקבילות דומות מס' 535893-7-0-0, 539208-2-0-0). בקבילות דומות אף הדגשתי, כי זימון חייל לבדיקה רפואית במהלך ימי מחלה מחייב הפעלת שיקול דעת מיוחד, מתוך הבנה כי המלצה לימי מחלה אינה טכנית בלבד, אלא הכרה במצבו הרפואי של החייל, בצורך שלו במנוחה, ולעיתים גם בשיקום. מסיבות אלה הוראות קצין הרפואה הראשי בנושא מחייבות את הרופא להתייחס למכלול ההיבטים הרפואיים והמעשיים, תוך בחינת מצבו של החייל, ניידותו ומקום מגוריו, ולתעד את שיקוליו ברשומה הרפואית (קבילות מס' 536461-9-0-0, 535250-0-0-0). במקרים המתאימים אף הורתי לגורמי הרפואה הבכירים לחדד לגורמי הרפואה הרלוונטיים את החובה לתעד ברשומה רפואית את השיקולים העומדים בבסיס החלטתם לזמן חייל לבדיקה בזמן ימי מנוחה, בהתאם להנחיות חיל הרפואה (לדוגמה, קבילה מס' 536431-9-0-0).

בקבילה דומה מצאתי פגם בכך שרופא לא תיעד את השיקולים ששקל עת החליט על ביטול תור לרופא מומחה, הגם שבבחינת החלטתו היא נמצאה סבירה (קבילה מס' 539234-6-0-0). במקרה אחר היעדר תיעוד של המענה הרפואי שניתן עת הושאר חייל בהשגחה הוביל לחוסר יכולת להכריע האם מצבו הרפואי של החייל חייב הפנייה

זימון חייל לבדיקה רפואית במהלך ימי מחלה מחייב הפעלת שיקול דעת מיוחד, מתוך הבנה כי המלצה לימי מחלה אינה טכנית בלבד, אלא הכרה במצבו הרפואי של החייל, בצורך שלו במנוחה, ולעיתים גם בשיקום. מסיבות אלה הוראות קצין הרפואה הראשי בנושא מחייבות את הרופא להתייחס למכלול ההיבטים הרפואיים והמעשיים, תוך בחינת מצבו של החייל, ניידותו ומקום מגוריו, ולתעד את השיקולים ששקל עת החליט על ביטול תור לרופא מומחה, הגם שבבחינת החלטתו היא נמצאה סבירה (קבילה מס' 539234-6-0-0). במקרה אחר היעדר תיעוד של המענה הרפואי שניתן עת הושאר חייל בהשגחה הוביל לחוסר יכולת להכריע האם מצבו הרפואי של החייל חייב הפנייה

הדגשתי את חשיבות התיעוד הרפואי – לא רק לצורך שמירה על רציפות הטיפול וקיום מעקב שוטף, ראוי ואחראי אחר התפתחות הדברים לשם קבלת החלטות נאותות, אלא גם על מנת שישמש ככלי בקרה, למידה והפקת לקחים. הבהרתי כי חסרונו של תיעוד הולם מעיד על כשל בהבנת גורמי הרפואה את סמכותם ואת חובתם כמטפלים.

באחת הקבילות
מצאתי כי ראש
תחום בחיל
הרפואה תיעד
ברשומה הרפואית
אמירות שאינן
מכבדות ("אם
יוציא ימי מחלה
נוספים להחזירו
ליחידה ולבטל את
ימי המחלה. אם
לא יבוא להוציא
נפקדות"), ולא
הסתפק באמירות
מקצועיות
הנוגעות
לתחום עיסוקו
ולהמלצותיו
הרפואיות, ובכך
מצאתי פגם.

דחופה לחדר המיון (קבילה מס' 535003-7-0). פגמים דומים הנוגעים להיעדר תיעוד כנדרש נמצאו במקרים רבים נוספים (כדוגמת קבילות מספר 538729-1-0, 539116-4-0, 539169-1-0 ועוד).

באחת הקבילות מצאתי כי ראש תחום בחיל הרפואה תיעד ברשומה הרפואית אמירות שאינן מכבדות ("אם יוציא ימי מחלה נוספים להחזירו ליחידה ולבטל את ימי המחלה. אם לא יבוא להוציא נפקדות"), ולא הסתפק באמירות מקצועיות הנוגעות לתחום עיסוקו ולהמלצותיו הרפואיות, ובכך מצאתי פגם. לפיכך, העירה ראש ענף הרפואה לראש התחום על הדברים, וחידדה בפניו את המצופה ממנו. בהקשר זה ביקשתי להדגיש, כי רשומה רפואית נועדה לכלול מידע רפואי, המתייחס באופן ישיר למצב בריאותו הגופנית או הנפשית של החייל המטופל, או לטיפול הרפואי בו. לכן, התרשמות או דעה על מצבו המשמעותי של חייל והמלצות לטיפול בו בהיבטים פיקודיים, אינם חלק מהמידע שיש לכלול בתיקו הרפואי של חייל (קבילה מס' 537306-4-0).

מבירורה של קבילה דומה עלה כי נפל פגם בכך שרופא וחובשת תיעדו מידע לא רפואי, שתיאר בצורה שיפוטית את התנהגותו של הקובל ושל אימו, ואין בו כדי לקדם את עניינו הרפואי של החייל המטופל ("במשך חודשים החייל ואימו מתקשרים אליי ושולחים לי הודעות ללא הפסקה ומדברים בצורה לא מכבדת וצעקנית... החיל צעק והתלהם... איים ש"יעשה בלאגן" אם לא יופנה למיון"). זאת בניגוד להנחיית ענף רפואה מספר 01-02-01 בנושא (שעניינה "השימוש והתיעוד ברשומה הרפואית הפתוחה"), במסגרתה מודגש כי יש להימנע משפה שעלולה להיראות שיפוטית ומהתרשמות אישית אודות החייל,

רשומה רפואית
נועדה לכלול
מידע רפואי,
המתייחס באופן
ישיר למצב
בריאותו הגופנית
או הנפשית של
החייל המטופל,
או לטיפול הרפואי
בו. לכן, התרשמות
או דעה על מצבו
המשמעותי של
חייל והמלצות
לטיפול בו
בהיבטים
פיקודיים, אינם
חלק מהמידע
שיש לכלול בתיקו
הרפואי של חייל.

שאינן קשורות למצבו הרפואי. עוד מצוין, כי הערות על התנהגות לא הולמת של החייל יש לתעד תחת סעיף "הערות רופא" בלבד. לפיכך, קצינת הרפואה הפעילה הפיקודית עמדה עם הגורמים המטפלים על הדברים, כדי למנוע מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 539852-8-0). במקרים המתאימים אף הורתי לפעול לתיקון הרשומה הרפואית הממוחשבת, כך שהערות דוגמת אלה יתועדו בשדה "הערות הרופא" בלבד (קבילה מס' 539265-5-0).

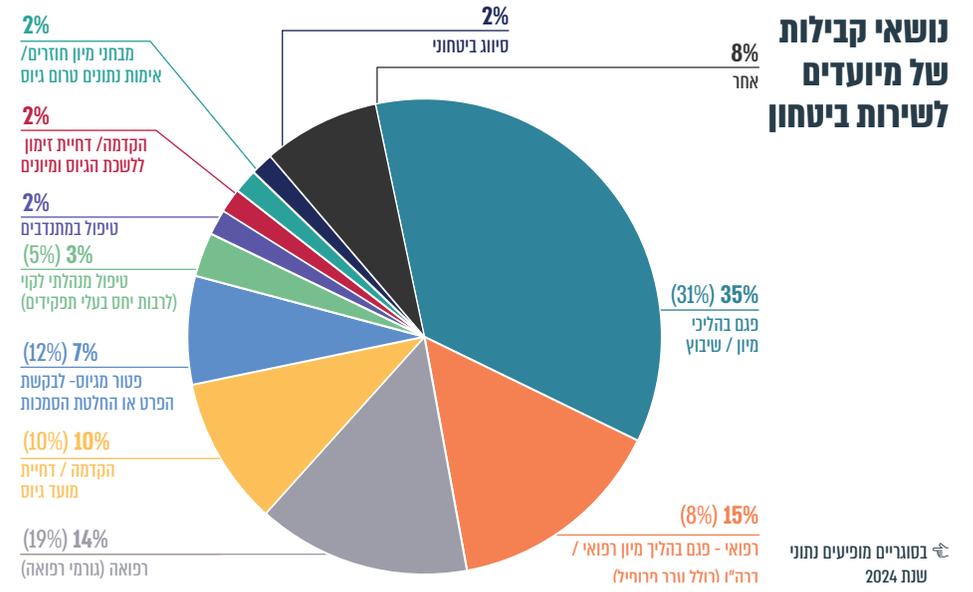
בקבילה נוספת הערתי לרופא על האופן שבו התנסח בתיעודי המפגשים וההפניות הרפואיות, בכותבו כי התנהגותו של החייל אגרסיבית ולא מכבדת, וכי הוא מבקש שיאשפז את החייל בכפייה – התנסחות שאינה הולמת את הניסוחים המקובלים בתיעוד רפואי (קבילה מס' 537899-1-0).

סוגיות הנוגעות לפגיעה בזכויות רפואיות מצד מפקדים מפורטות בפרק 'פיקוד ומנהיגות בדוח זה, בעמוד מספר 41.

סוגיות הנוגעות למענה הניתן למשרתי המילואים, מפורטות בפרק 'מערך המילואים' בדוח זה, בעמוד מספר 115.

מיועדים לשירות ביטחון

נושאי קבילות של מיועדים לשירות ביטחון

יחידת 'מיטב' היא היחידה הצבאית המרכזית ועל פי רוב הראשונה שעימה עומד בקשר ישיר כל מיועד לשירות ביטחון (להלן: מלש"ב). משכך, להתנהלות רשויות הגיוס יש השפעה מכרעת על תפיסתם של המלש"בים ושל בני משפחותיהם את השירות הצבאי, וכפועל יוצא – על המוטיבציה שלהם לשירות בכלל, ולשירות משמעותי בפרט. לצד זאת, להליכי המיון והשיבוץ של מלש"בים בצה"ל יש השפעה ישירה הן על יכולתו של צה"ל לבצע את משימתו על הצד הטוב ביותר, באמצעות הצבת האדם המתאים בתפקיד המתאים, והן על עתידם הצבאי של המלש"בים. על כן קיימת חשיבות רבה לקיום הליכי מיון הוגנים, סדורים ובהירים, כמו גם מתן מענה איכותי ובהיר למלש"בים הפונים למיטב.

אזכיר כי בשנת 2007 הוסמך נציב קבילות

החיילים לטפל גם בקבילות של מיועדים לשירות ביטחון (להלן: מלש"בים), נוסף על קבילות חיילים ואנשי מילואים. מאותה העת מוגשות מדי שנה בממוצע כ-1,000 קבילות מצד מלש"בים, בנושאים שונים ומגוונים.

נוכח החשיבות בקיומם של הליכי מיון ושיבוץ סדורים, אשר מתחשבים ברצונותיו של הפרט, מבלי לפגוע בצורכי המערכת, מטופלות הקבילות בגישה מאפשרת, אשר באה לידי ביטוי באופן שבו משיבים ב'מיטב' לקבילות הדורשות את התייחסותם. כך, גם השנה, כ-38% מכלל קבילות המלש"בים באו על תיקונן לשיבועות רצון המלש"בים, גם כאשר עמדת 'מיטב' ניתנה, לא אחת, לפני משורת הדין.

בפרק זה יוצגו מדגם מהסוגיות הנוגעות

נוכח החשיבות בקיומם של הליכי מיון ושיבוץ סדורים, אשר מתחשבים ברצונותיו של הפרט, מבלי לפגוע בצורכי המערכת, מטופלות הקבילות בגישה מאפשרת, אשר באה לידי ביטוי באופן שבו משיבים ב'מיטב' לקבילות הדורשות את התייחסותם.

למלש"בים שבהן עסקה נציבות קבילות החיילים השנה.

זמני המתנה ארוכים לבדיקת גורמי בריאות הנפש (ברה"ן)

בשנים האחרונות הצבעתי על מחסור משמעותי בגורמי ברה"ן, אשר נדרשים, לא אחת, לבחון את התאמתם של מלש"בים לשירות ביטחון.

אזכיר כי במהלך שנת 2021, נוכח עיסוק משמעותי בקבילות שעיקרן בזמני המתנה ארוכים לבדיקות גורמי ברה"ן בלשכות הגיוס והשפעתם על הליכי המיון של הפרט, קיימתי שיח עם מפקד 'מיטב' דאז ועם קצין הרפואה הראשי דאז, והמלצתי להם לבחון אפשרות לאפשר למלש"בים המצויים בהליכי אבחון ברה"ניים, להתחיל להתמין עוד בטרם יסתיים ההליך. זאת, על מנת שיעיכוב בבחינת גורמי ברה"ן לא יפגע ביכולתו של הפרט להתמין לתפקידים שונים. מתווה זה יושם כבר בראשית שנת 2022, כך שבמקרים רבים מלש"בים שטרם הושלם הליך הבירור הברה"ני בעניינם, החלו להתמין במקביל להשלמת הבירור, ובכך לא ניזוקו מהעיכוב שחל בעניינם.

בהמשך, וכפי שצינתי בדו"ח השנתי לשנת 2023, במהלך שנת 2023 פעל חיל הרפואה על מנת לצמצם ככל הניתן את המחסור בגורמי ברה"ן בלשכות הגיוס. כך, בין היתר הוקם מרכז למיון ולהתאמה למלש"ב, אשר אפשר לבחון מרחוק את הצורך בהתאמת הגנות בעבור מלש"בים, או לבחון התאמות ולקבוע פרופיל רפואי על סמך חוות דעת כתובות של גורמי מקצוע אזרחיים המלווים את המלש"ב, וזאת על מנת להקל על הליך המיון, לקצרו ולהבטיח כי יתקיים הליך מיון ברה"ני רק

למי שאכן נדרש לכך.

חרף האמור, במהלך שנת 2025 שבת ועסקתי בטענות חוזרות ונשנות על עיכובים משמעותיים ועל זמני המתנה ארוכים לבדיקת גורמי ברה"ן (לדוגמה, קבילות מס' 534863-7-0, 534222-8-0, 536183-7-0, 536412-8-0, 535854-6-0, 535180-0-0, 536041-9-0, 536449-1-0, 535934-6-0, 536296-4-0, 538573-7-0, 536563-7-0, 536811-9-0, 539220-0-0, 539204-6-0, 540661-9-0 ועוד). מקבילות אלה למדתי כי העיכובים האמורים במענה לפניות שונות בתחום בריאות הנפש (לעיתים עיכובים של 8-10 חודשים, ובאחד המקרים אף עיכוב של מעל לשנה, שבסופו הוחלט לפטור את הקובל משרות צבאי כשבועיים בלבד לפני מועד גיוסו) נובעים ממחסור בקציני בריאות הנפש, ומתיעדוף של פניות מלש"בים שמועד גיוסם קרוב. במרבית המקרים נבחן עניינם של הקובלים במהלך בירור קבילתם. כלל הקבילות הובאו לתשומת ליבם של מפקדת 'מיטב' ושל ראש מחלקת בריאות הגוף והנפש במפקדת קצין הרפואה הראשי, תוך שהורתי להם לפעול למציאת פתרון על מנת להבטיח כי מלש"בים הזקוקים למענה מגורמי בריאות הנפש, יזכו לקבלו בתדירות ובטווחי זמן הולמים. במסגרת בקרה ומעקב שאני עורכת על מימוש הוראותיי, עודכנתי כי בוצעה עבודת מטה להסדרת הנושא, אשר תוביל לשיפור משמעותי במשכי ההמתנה לבדיקת גורמי בריאות הנפש בלשכות הגיוס.

**במהלך שנת 2025
שבתי ועסקתי
בטענות חוזרות
ונשנות על עיכובים
משמעותיים
ועל זמני המתנה
ארוכים לבדיקת
גורמי ברה"ן.**

**מקבילות
אלה למדתי
כי העיכובים
האמורים במענה
לפניות שונות
בתחום בריאות
הנפש (לעיתים
עיכובים של 8-10
חודשים, ובאחד
המקרים אף עיכוב
של מעל לשנה,
שבסופו הוחלט
לפטור את הקובל
משרות צבאי
כשבועיים בלבד
לפני מועד גיוסו)
נובעים ממחסור
בקציני בריאות
הנפש, ומתיעדוף
של פניות
מלש"בים שמועד
גיוסם קרוב.**

הימשכות הליך לקביעת סיווג ביטחוני הובילה לדחיית מועד הגיוס או לשינוי שיבוץ

כפי שצינתי בדו"ח השנתי לשנת 2024, בעקבות קבילות שהתקבלו בנציבות על הימשכות הליך קביעת סיווג ביטחוני, אשר הובילו לדחיות חוזרות ונשנות של מועד הגיוס או לשינוי בתפקיד שאליו אותר מלש"ב ושובץ, פעלו הגורמים הרלוונטיים במחלקת ביטחון המידע של צה"ל ובשולחות הרלוונטיות בחילות לשם עיבוי משאבי כוח האדם המוקצים לכך ולטיוב הליך הבקרה על הליכי התחקור הביטחוני. חרף האמור, גם במהלך השנה החולפת בוררו בנציבות קבילותיהם של מלש"בים (ולעיתים אף של חיילים), אשר הלינו על עיכובים משמעותיים בהליך לקביעת סיווגם הביטחוני. עיכובים אלו הובילו לדחיות של מועדי הגיוס או לשינוי בתפקיד שאליו אותרו מלש"בים ובו שובצו (כך, למשל, בקבילות מס' 538992-8-0, 538426-4-0, 538500-0-0, 538009-1-0, 538816-4-0, 540471-9-0, 535918-2-0, 536965-5-0, 538844-6-0).

באחד המקרים מצאתי, כי הליך התחקור הביטחוני החל רק כחודש וחצי טרם מועד תחילת הקורס שאליו שובץ המלש"ב, למרות ששובץ בקורס כחצי שנה טרם תחילתו (קבילה מס' 538360-0-0). טענות דומות נשמעו גם מחיילים שהתגייסו לאחר השלמת לימודי הנדסאים, אך הליכי קביעת סיווגם לא החלו טרם גיוסם (פירוט בעניין זה מופיע בפרק 'זכויות בתחום השכר

ותנאי השרות' בדוח זה).

במקרה אחר מצאתי כי כשלושה שבועות טרם התחלת קורס הוחלט לדחות את השתתפותו של מלש"ב, מכיוון שלא הסתיים הליך קביעת סיווג הביטחוני. החלטה זו עודכנה ברישומי הצבא כעבור כשבועיים, אז עודכן גם המלש"ב בעניינה. עם זאת, בפרק הזמן שחלף ממועד קבלת ההחלטה האמורה עד לעדכונה ברישומי הצבא, הסתיים הליך סיווג הביטחוני של המלש"ב והוא עמד בתנאים הנדרשים לשם השתתפותו בקורס. חרף האמור, לא אושרה בקשתו של המלש"ב להצטרף לקורס במועדו המקורי, משום שמקומו בקורס 'נתפס'. במהלך בירור הקבילה חודדו נוהלי העבודה ונקבע תהליך עבודה מפורט, אשר ימנע הישנותם של מקרים מסוג זה בעתיד (קבילה מס' 535509-1-0).

התייחסות לקבילות הנוגעות לעיכוב בהליכים לקביעת סיווג ביטחוני במהלך שירות החובה מופיעה בפרק 'זכויות בתחום השכר ותנאי השרות' בדוח זה.

פגמים בהליכי איתור ומיון

**מלש"בים המצויים בתקופה של 'דחיית גיוס'
לשם לימודים בישיבה הלינו כנגד ההחלטה
שלא לזמנם למיונים**

מלש"בים המצויים בתקופה של 'דחיית גיוס' לשם לימודים בישיבה, הלינו על כך שבקשתם להתמייין למסלול 'גאמ"א' בחיל המודיעין נשללה בטענה שלא ניתן למיינם במהלך תקופת 'דחיית גיוס'.

מבירורן של כמה קבילות בנושא עלה, כי מלש"ב המצוי בתקופה של 'דחיית גיוס' לשם לימודים בישיבה תורנית יכול לקבל זימונים למיונים, בכפוף להצהרתו על כוונתו

להתגייס, ובהתאם למועד גיוסו המתוכנן להתאם להצהרתו האמורה. עוד עלה, כי בשל פער מקצועי בקרב נציגי מוקד חיל המודיעין, נמסר למלש"בים מידע שאינו מדויק. כך, בחלק מהמקרים נציגי המוקד לא ידעו כי ניתן לזמן למיונים מלש"בים המצויים בתקופה של 'דחיית גיוס' לשם לימודים בישיבה. בחלק נוסף מהמקרים אף לא התייחסו לנתוני המלש"בים (ובפרט לתואר אותו הם לומדים במדעי המחשב), אשר רלוונטיים לבקשתם לקבלת מיונים לתפקידים בתחום הסייבר.

במסגרת בירור הקבילה זומנו המלש"בים הרלוונטיים למיונים למסלול 'גאמ"א', וחודדו הנהלים בקרב נציגי המוקד ומפקד המוקד, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילות מס' 541845-5-0, 542016-4-0, 542127-3-0, 542272-8-0, 542271-9-0, 541924-6-0, 542561-9-0, וקבילה דומה מס' 542444-6-0).

טעויות אנוש בהליכי שיבוץ ומיון

מלש"בית טענה כי הוחלט להפסיק את הליכי מיונה למסלול 'גאמ"א' בחיל המודיעין משום שהיא מצויה בתקופה של 'דחיית שירות' לשם השלמת קורס קדם צבאי, וגם כאשר אושרה בקשתה להתמייין למסלול בשנית, הליכי המיון הנוספים הופסקו מאותו הטעם (קבילה מס' 539314-6-0). במהלך בירור הקבילה עלה כי הליכי מיונה של המלש"בית הופסקו משום שלא עברה את המיונים בהצלחה, ובשל טעות אנוש זומנה למיונים פעם נוספת, אך לא צלחה גם את הליכי המיונים הללו.

מבירור של קבילה אחרת עלה כי בשל טעות אנוש נמסר למלש"ב מידע שגוי לפיו לא עבר את הריאיון הפסיכולוגי, בטרם התקיים הריאיון (539207-3-0). במקרה

נוסף נמסר למלש"בית בשל טעות שנכשלה במיון, למרות שלא ביצעה אותו (קבילה מס' 540511-9-0). במקרה אחר זומן מלש"ב בשגגה לגיבוש 'צוללות', למרות שכלל לא ביצע את הליך המיון המקדים (קבילה מס' 537476-4-0).

במקרה נוסף מצאתי, כי לאחר שאושרה בקשת מלש"ב לדחות את זימונו למבחני שמיעה במסגרת הליכי מיונו לתפקיד בחיל המודיעין, לא תואם לו תור חדש עד למועד הגשת קבילתו (1-0-538579). עם הגשת הקבילה זומן המלש"ב לבדיקה.

מבירור קבילה אחרת עלה, כי בשל תקלה זומן מלש"ב למיון למקצועות הסייבר באגף התקשוב וההגנה בסייבר בכיתה י"א ולא בכיתה י"ב. לטענת המלש"ב, הדבר הוביל לפער ברקע המקצועי שלו מול יתר המתמיינים. במסגרת הליך הבירור הוחלט לזמן את המלש"ב למיון נוסף במהלך כיתה י"ב (קבילה מס' 539394-6-0).

פגמים בהליכי המיון הרפואי

בתום הליך בירור של קבילה מצאתי כי נפל פגם בכך שנערכה למלש"ב ועדה רפואית ללא נוכחותו, למרות שלא חתם על טופס הסכמה לקיום ועדה כאמור ללא נוכחותו, וזאת בניגוד לפקודות הצבא. במהלך בירור הקבילה הנחתה סגנית מפקדת 'מיטב' את מפקדי לשכות הגיוס לחדד את הנהלים בנושא לכלל בעלי התפקיד הרלוונטיים בלשכות הגיוס, ולכן לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי בהקשר זה.

עם זאת, במהלך בירור הקבילה נמסר כי מלש"בים חותמים על טופס הצהרה כללי, במסגרתו מתחייבים על מסירת פרטים מלאים על מצבם הרפואי ועל שליחת

בתום הליך
בירור של
קבילה מצאתי
כי נפל פגם בכך
שנערכה למלש"ב
ועדה רפואית
ללא נוכחותו,
למרות שלא
חתם על טופס
הסכמה לקיום
ועדה כאמור ללא
נוכחותו, וזאת
בניגוד לפקודות
הצבא.

בשל טעות אנוש
נמסר למלש"ב
מידע שגוי
לפיו לא עבר
את הריאיון
הפסיכולוגי, בטרם
התקיים הריאיון.
במקרה נוסף נמסר
למלש"בית בשל
טעות שנכשלה
במיון, למרות
שלא ביצעה אותו
במקרה אחר זומן
מלש"ב בשגגה
לגיבוש 'צוללות',
למרות שכלל לא
ביצע את הליך
המיון המקדים.

מסמכים רפואיים בהתאם לדרישת רופא צבאי, **והוא כולל גם אישור על סיכום פרוכיל רפואי ללא נוכחות המלש"ב.** הדגשתי, כי מאחר שמדובר בהצהרה כללית, היא אינה יכולה להוות תחליף לקבלת הסכמה קונקרטיה לקיום ועדה רפואית ללא נוכחות המלש"ב. לכן, כאשר רופא צבאי נדרש לדון בכשירותו של מלש"ב בהעדרו, יש לקבל הסכמה מכורשת וספציפית של מלש"ב להליך. בנסיבות אלה, הורתי למפקדת 'מיטב' לשנות את טופס ההצהרה האמור, כך שלא יכלול הסכמה כללית לקיום ועדה רפואית ללא נוכחות המלש"ב מראש (קבילה מס' 540416-4-0).

במקרה אחר מלש"ב טען כי רק ביום גיוסו נודע לו שעליו לעמוד בפני ועדה רפואית מיוחדת, וכשעמד בפניה – פוטר משירות ביטחון. הגם שלא נסתרה מעיני העובדה כי מועד הוועדה נקבע ליום הגיוס בין היתר נוכח מועד העברת המסמכים הרפואיים בידי המלש"ב, מצאתי כי נפל פגם בכך שגורמי לשכת הגיוס יידעו את בדבר קיומה של הוועדה בהודעת טקסט, ולא בשיחת טלפון, ולכן הוא הכיר את הדבר רק ביום גיוסו. עם זאת, למדתי כי הנושא תוחקר והופקו לקחים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 539537-3-0).

מבירור קבילה נוספת עלה כי בשל טעות אנוש, רק ביום הגיוס הבחינו גורמי לשכת הגיוס כי נדרשת העמקה נוספת בתחום בריאות הנפש טרם גיוס, ולכן מועד הגיוס נדחה (538638-2-0).

מקבילה נוספת עלה, כי כשבוע לפני מועד גיוסה התבקשה מלש"בית להשלים מסמכים נוספים בעניינה, ובכך מצאתי

פגם. התרשמתי כי שבוע אינו פרק זמן סביר להשלמת המסמכים אותם התבקשה להציג. במהלך הקבילה נדחה מועד גיוסה של המלש"בית על מנת שתוכל לספק את המסמכים המבוקשים, ולתת החלטה סופית בעניינה (קבילה מס' 541301-9-0).

במקרה אחר מצאתי כי בשל טעות אנוש זומנה מלש"בית לוועדה רפואית, למרות שהמסמכים שעל בסיסם זומנה היו אמנם מסמכים שהוגשו מטעמה אך התייחסו לאחותה. במהלך בירור הקבילה נבחן עניינה והיא זומנה להליכי 'צו ראשון' כנדרש (קבילה מס' 539828-2-0).

מענייני של מלש"ב נוסף, שהלין על ההחלטה להתאים לו פרוכיל רפואי במדרג 64 על רקע אבחוננו על הרצף האוטוטיסטי בילדות, בטענה כי האבחון היה שגוי, עלה כי נפל פגם בהתנהלות גורמי בריאות הנפש בלשכת הגיוס, אשר דרשו מהקובל להעביר מסמכים רפואיים שוב ושוב, וכן חוות דעת ממטפל רגשי, למרות שטען שהוא לא מטופל מאז ילדותו. זאת, ללא בחינת נחיצות המסמכים האמורים. בעקבות בירור הקבילה חודד לחיילי המדור הצורך בהבנת מהות הערעור ובחינת הצורך בדרישת מסמכים נוספים לשם קידום עניינו של הפונה, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד (קבילה מס' 537836-4-0).

מבירור של קבילה אחרת עלה כי גורם רפואי שבחן את המסמכים הרפואיים שהגישה מלש"בית, והחליט שלא לשנות את הפרופיל הרפואי, הסביר לה את החלטתו דרך חלון המקשר בין חדר הוועדה הרפואית לחדר החיילים, מבלי להכניסה לחדר הוועדה, ובכך מצאתי פגם. במהלך הבירור הבין הגורם הרפואי את

”
במקרה אחר
מצאתי כי בשל
טעות אנוש זומנה
מלש"בית לוועדה
רפואית, למרות
שהמסמכים שעל
בסיסם זומנה היו
אמנם מסמכים
שהוגשו מטעמה
אך התייחסו
לאחותה. במהלך
בירור הקבילה
נבחן עניינה והיא
זומנה להליכי 'צו
ראשון' כנדרש.

טעותו והביע חרטה על הדברים (קבילה מס' 0-1-536959).

מלש"ב בית טענה: נוסח השאלון הרפואי פוגע במתמודדים עם הפרעות אכילה

אימה של מלש"ב בית הלינה על כך שהשאלון הרפואי שעליו נדרשים מלש"בים לענות במסגרת הליכי 'צו ראשון' כולל שאלות הפוגעות ומקשות על מתמודדים עם הפרעות אכילה ("האם את סובלת מעודף משקל?", "האם את סובלת מתת משקל?"). לטענתה, שאלות אלה הובילו את בתה להתקפי חרדה.

במהלך בירור הקבילה מסר ראש ענף המיון הרפואי כי נוסח השאלות האמורות ישונה בעת הקרובה, ובהמשך עודכנתי כי הדבר בוצע (קבילה מס' 0-3-537167).

שקיפות בהליכי המיון ומסירת מידע מדויק למלש"ב

מלש"ב הלין בקבילתו על כך שכאשר פנה ל'מיטב' בבקשה לקבל זימון למיונים למסלול העתודה האקדמית, נמסר לו כי לא יוכל לקבל את הזימון נוכח ציון נמוך שקיבל בחלק ממבחני 'יום המאה', וכי באפשרותו לנסות לשפר את הציונים האמורים. לטענתו, רק לאחר ששיפר את הציונים הנדרשים, נמסר לו כי הוא אינו כשיר רפואית לשירות במסלול העתודה (קבילה מס' 0-5-538755).

במהלך הבירור מסרו גורמי 'מיטב', כי המלש"ב אינו מתאים לשירות במסלול העתודה האקדמית נוכח סעיף ליקוי פוסל, וכי נציג השירות נדרש היה לעדכן בדבר עם פנייתו הראשונה בנושא, כדי לא לגרום לציפייה כי שיפור ציוני 'יום המאה' יאפשרו לו לקבל את הזימון המבוקש למיון.

מלש"ב הלין בקבילתו על כך שכאשר פנה ל'מיטב' בבקשה לקבל זימון למיונים למסלול העתודה האקדמית, נמסר לו כי לא יוכל לקבל את הזימון נוכח ציון נמוך שקיבל בחלק ממבחני 'יום המאה', וכי באפשרותו לנסות לשפר את הציונים האמורים. לטענתו, רק לאחר ששיפר את הציונים הנדרשים, נמסר לו כי הוא אינו כשיר רפואית לשירות במסלול העתודה.

נוכח האמור, חודד לנציגי השירות כי בעת פנייה של מלש"ב בבקשה למיון למסלול העתודה האקדמית, יבדוק הנציג את כלל נתוני הפונה ויתייחס בהתאם. הודגש, כי הלקחים יעודכנו בנהלים ויחודדו לבעלי התפקידים אחת לרבעון.

בקבילה נוספת הלינה מלש"ב בית, כי בעת שביקשה לדחות את גיוסה לשם הצטרפות לחופשה משפחתית, נמסר לה כי עליה לצרף לבקשתה את כרטיסי הטיסה. לטענת המלש"ב בית, נוכח האמור היא רכשה כרטיסי טיסה, ולאחר רכישתם והצגתם, לא אושרה בקשתה לדחיית מועד גיוסה (קבילה מס' 0-0-538940).

מבירור הקבילה עלה, כי נציגי 'מיטב' לא הנחו את המלש"ב בית לרכוש כרטיסי טיסה, אלא להציגם על מנת שניתן יהיה לבחון האם הם נרכשו לפני קביעת מועד הגיוס. כך, נשלחה אל המלש"ב בית הודעה המנחה אותה להעביר צילום של כרטיסי הטיסה וקבלה המעידה על מועד רכישתם, וזאת לשם בחינת הבקשה.

עם זאת, ונוכח חוסר ההבנה שיצרה ההודעה, נבחנה בקשתה של המלש"ב בית בשנית, והוחלט לדחות את גיוסה בהתאם לבקשתה.

עוד הוחלט, לשנות את נוסח ההודעה שנשלחת בבקשות מסוג זה, כדי למנוע חוסר הבנה מצד הפונה, ובכך למנוע הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

ליווי מלש"ב בעל מוגבלות ללשכת גיוס

במהלך השנה החולפת עסקתי בקבילתה של אימה של מלש"ב בית בעלת מוגבלות שכלית-התפתחותית, אשר הלינה על כך שלא אושר לבתה פטור משירות על סמך מסמכים רפואיים, מבלי שתידרש להגיע ללשכת הגיוס, וכי גם בקשתה להגיע ללשכת הגיוס ללוות את בתה לא אושרה (קבילה מס' 536955-5-0).

במהלך בירור הקבילה נבחן עניינה של המלש"ב בית והוחלט לפוטרה משירות ביטחון על סמך מסמכי הרפואיים. לצד זאת, ערכה מפקדת לשכת הגיוס תחקיר מעמיק בעניינה של המלש"ב בית, שבמסגרתו מופו עיקרי הליקויים בטיפול בעניינה של המלש"ב בית, ובהם היעדר התייחסות מהגורמים הרפואיים למסמכים הרפואיים שמהם עלתה מוגבלות שכלית-התפתחותית, ולהחלטה שלא לאשר למלש"ב בית להתייצב בלשכת הגיוס עם בן משפחה כמלווה.

נכח האמור, הורתי למפקדת 'מיטב' לעדכנני בצעדים שננקטו על מנת לטפל בפערים האמורים, ובין היתר לוודא כי 'נוהל הליווי' יעודכן כנדרש, וכי הנהלים הרלוונטיים והלקחים שהופקו בעקבות הקבילה יוטמעו בכלל לשכות הגיוס.

מבירורה של קבילה נוספת בנושא מצאתי כי נפלו כשלים דומים, ובין היתר לא ניתן מענה מדויק למסמכים שהגישה הקובלת טרם התייצבותה בלשכת הגיוס ובקשתה לליווי בלשכת הגיוס לא טופלה כנדרש.

במהלך בירור הקבילה נבחן עניינה של המלש"ב בית והוחלט לפוטרה משירות ביטחון. לפיכך, מצאתי מקום לשוב על הוראתי האמורה (קבילה מס' 538351-9-0). במסגרת הליכי בקרה ומעקב על הוראותי עודכנתי על מימוש הוראות אלה במלואן.

מסלול 'תתקדמו'

מסלול 'תתקדמו' נועד לשלב מלש"בים המאובחנים על הרצף האוטוטיסטי בשירות צבאי בצה"ל, באמצעות שיבוצם ביחידות שונות בצה"ל באופן שיאפשר להם להביא לידי ביטוי את יכולותיהם ולשלבם באופן מיטבי בצבא ובהמשך בחברה הישראלית.

גם במהלך השנה החולפת פנו לנציבות מלש"בים המיועדים לשרת במסלול, והלינו על היבטים שונים – החל מטענות נגד הפרופיל הרפואי שהותאם להם (כדוגמת קבילה מס' 537911-9-0), וכלה בטענות הנוגעות לשיבוצם (כדוגמת קבילות מס' 536555-5-0, 536621-9-0, 536224-6-0, 536557-3-0). במהלך בירורן של חלק מהקבילות החליטו גורמי 'מיטב' על שינוי שיבוצם של הקובלים לשביעות רצונם (קבילות מס' 536224-6-0, 536748-2-0).

מבירורה של אחת הקבילות עלה, כי בשל אי-הבנה שובץ הקובל לתפקיד 'תוכניתן', על אף שהיה ידוע מראש שאין לו רקע או השכלה רלוונטית בנושא. רק לאחר גיוסו, כאשר רואיין אצל מפקד, נמסר לו שלא יוכל לבצע תפקיד 'תוכניתן' ללא ידע מוקדם, והוחלט כי ישובץ מחדש בתפקיד אחר (קבילה מס' 537986-4-0). במהלך בירור הקבילה שובץ הקובל לשביעות רצונו. לפיכך, מצאתי מקום להורות לגורמים הרלוונטיים לוודא כי הופקו הלקחים הנדרשים מהקבילה. במסגרת הליכי בקרה ומעקב אחרי הוראותי עודכנתי על

גם במהלך השנה החולפת פנו לנציבות מלש"בים המיועדים לשרת במסלול 'תתקדמו', והלינו על היבטים שונים – החל מטענות נגד הפרופיל הרפואי שהותאם להם, וכלה בטענות הנוגעות לשיבוצם.

במהלך השנה החולפת עסקתי בקבילתה של אימה של מלש"ב בית בעלת מוגבלות שכלית-התפתחותית, אשר הלינה על כך שלא אושר לבתה פטור משירות על סמך מסמכים רפואיים, מבלי שתידרש להגיע ללשכת הגיוס, וכי גם בקשתה להגיע ללשכת הגיוס ללוות את בתה לא אושרה.

מימוש ההוראה.

קובל אחר הלין על כך שכחמישה ימים לפני מועד פתיחת קורס שאליו שובץ, נמסר לו כי לא יוכל להשתתף בקורס והכשרתו תהא תוך כדי תפקיד (קבילה מס' 536211-9-0-0).
מבירור הקבילה עלה כי נפלו פגמים בהליך אישורו של הקובל לקורס ההכשרה, ובפרט – לא כל הגורמים המעורבים היו מודעים לזכאותו של הקובל לתנאי שירות הת"ש 2 וההשלכות הנובעות מכך על השתתפותו בקורס; לא התקיים שיח עם הקובל על מנת לעדכנו על אופי הקורס ועל מקום השירות; לא התקיימה הכנה מוקדמת לקליטתו בקורס נוכח תנאי השירות שלהם הוא זכאי (הת"ש 2). עם זאת, במהלך הבירור הוחלט לאשר את השתתפותו של הקובל בקורס, ואף נמסר כי בסיום הקורס יתבצע תחקיר נוסף בנושא. בהמשך עודכנתי על ביצוע התחקיר האמור ועל הפקת הלקחים בנושא.

מבירורה של קבילה נוספת עלה כי חיילי מסלול 'תתקדמו' אשר פונים בבקשה לקבל את תוצאות סיווגם הביטחוני, נענים כי לא ניתן למסור להם את התוצאות. לכן אין באפשרותם לערער על סיווגם, אם ירצו בכך (קבילה מס' 539486-4-0-0).

במהלך בירור הקבילה מצאתי כי ניתן לעדכן את מועמדי המסלול בתוצאות סיווגם הביטחוני, ככל מלש"ב. בעקבות הקבילה, הונחו נציגי 'מיטב' לעדכן את המועמדים בסיווגם, אם יבקשו לעשות כן.

עוד נדרשתי לטענתו של מלש"ב כי כשלושה שבועות טרם תחילת מועד הכשרת הטירונות, נמסר לו כי הוא לא ישתתף בהכשרה זו, מבלי שעודכן במועד אחר. במסגרת בירור הקבילה נמסר כי המלש"ב התקבל למסלול העתודה

”

חיילי מסלול
'תתקדמו' אשר
פונים בבקשה
לקבל את תוצאות
סיווגם הביטחוני,
נענים כי לא ניתן
למסור להם את
התוצאות. לכן
אין באפשרותם
לערער על סיווגם,
אם ירצו בכך.

”

במהלך בירור
הקבילה מצאתי
כי ניתן לעדכן
את מועמדי
המסלול בתוצאות
סיווגם הביטחוני,
ככל מלש"ב.
בעקבות הקבילה,
הונחו נציגי
'מיטב' לעדכן
את המועמדים
בסיווגם, אם
יבקשו לעשות כן.

”

באחד המקרים
מצאתי כי פקודת
הצבא בנוגע לוועדות
ההתאמה לשירות
איננה מתייחסת
לוועדות ההתאמה
של חיילי מסלול
'תתקדמו', וכי
מדיניות מסלול
'תתקדמו' איננה
כוללת הוראות זהות
לאלו הקבועות
הפקודה האמורה.

”

נוכח האמור, הורתי
לראש ענף השירות
ב'מיטב', לבחון את
שילוב ועדת ההתאמה
לחיילי מסלול
'תתקדמו' בפקודה
הרלוונטית, וכן לעדכן
את מדיניות המסלול
ולהתאימה לפקודה
האמורה. זאת, על מנת
לוודא טיפול אחיד
בוועדות ההתאמה
למסלול 'תתקדמו',
כמו בוועדות ההתאמה
אחרות בצה"ל.

האקדמית, וזמן תחילה לטירונות המיועדת לחיילי מסלול העתודה. עם זאת, חיילי מסלול 'תתקדמו' מבצעים טירונות ייעודית, שהיא ארוכה מהרגיל, ולכן אינה משתלבת עם מועד התחלת הלימודים האקדמאיים. לפיכך, הוחלט כי ישובץ בטירונות בתום לימודיו (קבילה מס' 540928-2-0-0).

במהלך השנה נדרשתי גם לטענות של חיילי המסלול שעניינם עלה בפני ועדת התאמה לשירות – ועדה שמטרתה קבלת החלטה על המשך שירותם בצה"ל (ובפרט – החלטה האם יש מקום לסיים את שירותם). באחד המקרים מצאתי כי פקודת הצבא בנוגע לוועדות ההתאמה לשירות (הוראת קבע אגף כוח האדם 30-01-07 בנושא 'ועדת התאמה לשירות – חוגרים וחוגרות בשירות חובה') איננה מתייחסת לוועדות ההתאמה של חיילי מסלול 'תתקדמו', וכי מדיניות מסלול 'תתקדמו' איננה כוללת הוראות זהות לאלו הקבועות הפקודה האמורה. בענייניו של הקובל מצאתי, כי מרבית ההנחיות הנוגעות לוועדת ההתאמה לשירות, אשר קבועות בפקודה, התקיימו בענייניו, למעט הוראה בעניין הצורך בהעברת החלטות הוועדה בכתב לחייל. במהלך הבירור הוצגה ההחלטה הכתובה, והיא הועברה לקובל. בהקשר זה נמסר, כי במסגרת עדכון מדיניות 'תתקדמו', תינתן לנושא התייחסות. נוכח האמור, הורתי לראש ענף השירות ב'מיטב', לבחון את שילוב ועדת ההתאמה לחיילי מסלול 'תתקדמו' בפקודה הרלוונטית, וכן לעדכן את מדיניות המסלול ולהתאימה לפקודה האמורה. זאת, על מנת לוודא טיפול אחיד בוועדות ההתאמה למסלול 'תתקדמו', כמו בוועדות התאמה אחרות בצה"ל (קבילה מס' 537166-4-0-0).

.06

אחרית דבר

למתוח קו / טלי ורסנו-אייסמן

הלואי ואפשר היה למתח קו
בין מה שעבר ומה שנשאר פה.

אפלו קו דקיק,

לגמרי לגמרי יספיק.

למתח קו שיאמר

זהו נגמר.

ויסמן הקו

שמשוהו אחר מתחיל,

ממש ממש

עכשו.

.07

נספחים

- חלק יא' לחוק השיפוט הצבאי תשט"ו - 1955
- פקודת מטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים - נוהל פנייה וסמכויות
- העוסקים במלאכה - תודות

חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955

חלק י"א - בירור קבילות חיילים

<p>כל מקום שמדובר בחלק זה על חייל, אין משמעותו אלא חייל כהגדרתו בסעיף 1, לרבות איש מילואים שאינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.</p>	542.	סיג"ל חייל" (תיקון מס' 23) תשנ"ג-1993
<p>(א) שר הבטחון, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ימנה נציב קבילות חיילים (בחלק זה – נציב הקבילות); נציב הקבילות יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של שבע שנים.</p> <p>(ב) הודעה על מינויו של נציב הקבילות ועל מענו תפורסם ברשומות.</p>	543.	מינוי נציב קבילות חיילים (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
<p>שר הבטחון יגיש לאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות לא יאוחר מתשעים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן, והוועדה תדון בהצעתו לא יאוחר משישים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן.</p>	א.543.	מועד הבחירה (תיקון מס' 23) תשנ"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016
<p>(א) נבצר מנציב הקבילות, דרך ארעי, למלא תפקידיו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, למנות ממלא מקום לנציב הקבילות לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים או עד שיחזור למלא את תפקידיו, לפי המוקדם; השר רשאי להאריך את המינוי לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות כהונתו של ממלא מקום הנציב לא יעלה על ששה חדשים; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על ממלא מקום נציב הקבילות שמונה לפי סעיף זה.</p> <p>(ב) נבצר מנציב הקבילות למלא תפקידיו במשך תקופה העולה על ששה חדשים רצופים יראו אותו כאילו התפטר מתפקידו.</p> <p>(ג) נתפנה מקומו של נציב הקבילות לפני תום תקופת כהונתו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, ממלא מקום לנציב הקבילות עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש.</p> <p>(ד) נבצר מנציב הקבילות למלא את תפקידיו לפי סעיף קטן (ב) או התפנה מקומו לפי סעיף קטן (ג) לפני תום תקופת כהונתו, יגיש שר הביטחון לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מהיום שבו נבצר ממנו למלא את תפקידיו או התפנה מקומו, לפי העניין; הוועדה תדון בהצעת שר הביטחון כאמור מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מיום שהגיש לה את שם המועמד.</p> <p>(ה) החל הליך מינויו של נציב הקבילות כאמור בסעיף 543 וטרם הושלם ביום סיום כהונתו של נציב הקבילות המכהן, רשאי שר הביטחון להאריך את כהונתו של נציב הקבילות לתקופה אחת שלא תעלה על שלושה חודשים או עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש, לפי המוקדם; לא היה ניתן להאריך את כהונתו של נציב הקבילות כאמור, יחולו הוראות סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.</p>	1543.	ממלא מקום לנציב (תיקון מס' 23) תשנ"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016

נספח א'

מוסד נציב קבילות החיילים הוקם על פי תיקון מס' 6 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו – 1955

שנתקבל בכנסת ביום י"ג באב התשל"ב, 24 ביולי 1972 באמצעות הוספת חלק י"א לחוק.

החוק פורסם בספר החוקים ב-כ"א באב התשל"ב, 1 באוגוסט 1972 (ס"ח 664), תחילת תוקפו של החוק נקבע ל-כ"ד במרחשוון התשל"ג, 1 בנובמבר 1972.

קבילה של מי (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 56) תשס"ז-2007	.544 אלה רשאים להגיש קבילה: (1) אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 547 שנעשה לגבי בזמן היותו חייל או מיועד לשירות ביטחון (להלן – החייל הנפגע); (2) בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל שנפגע אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן-זוגו של אותו חייל, ובאין אחד מאלה – מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.
דרך הגשת קבילה (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 56) תשס"ז-2007	.545 (א) קבילה תוגש בכתב במישרין לנציב הקבילות, תיחתם ביד הקובל ויצוינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי ודרגתו; הגיש את הקבילה מי שחדל מלהיות חייל, מיועד לשירות ביטחון או אדם כאמור בסעיף 544(2), יצוינו בה, בנוסף לפרטים כאמור של החייל, גם שמו ומענו של הקובל. (ב) קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי שבו הוא מוחזק, והמפקד יעביר את המעטפה, בלי שיפתחנה, לנציב הקבילות.
קבילה על מי (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972	.546 קבילה ניתנת להגשה על מי שבזמן עשיית המעשה כאמור בסעיף 547 היה חייל או עובד בשירות הצבא שחוק זה חל עליו על פי סעיף 2(8) והוא אף אם ביום הגשת הקבילה שוב אינו חייל או עובד כאמור; הקובל יפרש בקבילות את זהותו של האדם שעליו הוא קובל, ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזיהויו.
קבילה על מה (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972	.547 (א) נושא לקבילה הוא מעשה שנתקיימו בו כל אלה: (1) הוא פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה; (2) הוא נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת; (3) הוא בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי-צדק בולט. (ב) לענין סעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל ופיגור בעשייה.
קבילות שאין לברר אותן (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 42) תשס"ד-2003 (תיקון מס' 42) תשס"ד-2003	.548 בקבילות אלה לא יהיה בירור: (1) קבילה על החלטת שר הביטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטי לפי הוראות סעיף 442; (2) קבילה על החלטת הרמטכ"ל לפי סעיפים 167 או 167א; (3) (נמחקה); (4) קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר; (5) קבילה בענין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוט, או קבילה בענין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוט הכריעו בו לגופו; (6) קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוננה על פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הועדה; (7) קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר;

(8) קבילה על החלטת הועדה לעיון בעונש לפי הפרק השני של חלק ח'; (9) קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מינונו של מיועד לשירות ביטחון, למעט קבילה לגבי פגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המינון.	
ואלה קבילות שלא יהיה בהן בירור אלא אם מצא נציב הקבילות שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן: (1) קבילה בענין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג הענינים שסעיף 548(5) דן בהם; (2) קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר - מהיום שבו נודע לו המעשה; (3) קבילה שהוגשה לאחר שעברו מאה ושמונים יום מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.	.549 קבילות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
מצא נציב הקבילות שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה, רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי.	.549א העברת קבילה לפרקליט הצבאי הראשי (תיקון מס' 14) תשמ"ב-1981
(א) משהוגשה קבילה, יפתח נציב הקבילות בבירורה, זולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי סעיף 544 או שאינה ממלאה בפרט חשוב אחרי סעיף 545 או שאינה בגדר סעיף 546 או בגדר סעיף 547, או שאין לברר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיפים 548 או 549 או שהיא קנטרנית או טרדנית. (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א), יודיע נציב הקבילות לקובל בכתב, שלא יטפל בקבילה, ויצוין את הנימוקים לכך.	.550 פתיחת הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
(א) נציב הקבילות רשאי לברר את הקבילה בכל דרך שיראה ואינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות. (ב) נציב הקבילות יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו ולידיעת מפקדו ויתן להם הזדמנות נאותה להשיב עליה, והוא רשאי לדרוש מהם כי ישיבו על הקבילה תוך התקופה שיקבע בדרישתו. (ג) על הבירור בפני נציב הקבילות ובפני מי שהוא הסמיך לכך יחולו הוראות סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, בשינויים לפי הענין, וכן יחולו הוראות סעיף 27(ב) לחוק האמור על אדם שאינו חייל שהוזמן להתייצב בפניהם. (ד) ראה נציב הקבילות שאדם אחר עלול להיפגע מעצם הבירור או מתוצאותיו, יודיע לו הנציב על כך ויעמיד לרשותו, בדרך שיראה לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה. (ה) האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) אינו בא לגרוע מהוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.	.551 זרכי הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
נציב הקבילות יפסיק את בירור הקבילה אם נוכח שנתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, ויהיה רשאי להפסיקו כשענין הקבילה בא על תיקונו, או כשהקובל ביטל את קבילותו; במקרה זה יודיע בכתב לקובל, למי שהקבילה עליו ולמפקדו של אותו אדם, שהפסיק את הבירור, ויצוין את הנימוקים לכך.	.552 הפסקת הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972

תוצאות הבירור (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.553	(א) מצא נציב הקבילות שהקבילה היתה מוצדקת, ימסור על כך בהודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו, למפקדו של אותו אדם ולקצין שהרמטכ"ל הסמיכו לכך; נציב הקבילות רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, ורשאי הוא להצביע על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הבירור, ועל הדרך לתיקונו.
		(ב) הקצין כאמור בסעיף קטן (א) יודיע לנציב הקבילות בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחודשיים מיום קבלת ההודעה, על הצעדים שננקטו.
		(ג) מצא נציב הקבילות שהקבילה לא היתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שעליו קובלים ולמפקדו של אותו אדם, ורשאי הוא לפרט בה את תמצית ממצאיו.
		(ד) העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע נציב הקבילות על כך לפרקליט הצבאי הראשי.
סייגים להודעה (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.554	(א) הודעה של נציב הקבילות לפי סעיף 553(א) או (ג) לא תכלול ולא תגלה חומר או ידיעה אשר לדעת ראש הממשלה או שר הבטחון הם ענין לבטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה. (ב) ראה נציב הקבילות כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או ידיעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש נציב הקבילות את דעת ראש הממשלה, שר הבטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שיתן את הודעתו. (ג) בהודעה על תוצאות הבירור יהיה נציב הקבילות פטור מלהודיע על ממצאיו ונימוקיו – (1) כשהקבילה היתה בענין מינוי לתפקיד פלוני או בענין העלאה בדרגה, או בענין פיטורים מהשירות; (2) כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל; (3) כשיש לדעתו בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין; (4) כשיש לדעתו בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.
זכויות וסעדים (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.555	(א) החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה – (1) אין בהם כדי להעניק לקובל או לאדם אחר זכות או סעד בדיון משמעותי או בבית דין צבאי או בבית משפט אחר שלא היו לו לפני כן; (2) אין בהם כדי למנוע מהקובל או מכל אדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם; אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק או בפקודות הצבא לא יוארך המועד על ידי הגשת הקבילה או בירורה. (ב) שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה.
חובת סודיות (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.556	נציב הקבילות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע נציב הקבילות את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל תפקידם, ולא לגלותה אלא בביצוע המוטל עליהם בחלק זה.

דין וחשבון (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.557	(א) נציב הקבילות יגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של קבילות.
		(ב) נציב הקבילות רשאי להגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.
אי תלותו של הנציב (תיקון מס' 6' תשל"ב-1972)	.558	אין על נציב הקבילות מרות בעניני מילוי תפקידו לפי חלק זה זולת מרות של הדין.

פקודת המטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים – נוהל פנייה וסמכויות

הגדרות

1. בפקודה זו-

א. "החוק" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

ב. "חייל" –

(1) אדם הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא, על-פי חוק שירות בטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986 או על-פי התנדבות, בין בדרך של התחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת.

(2) אדם הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא, על-פי חוק שירות הבטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986, או על-פי התנדבות, כשהוא בשירות, או כשהוא אינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.

ג. "עובד בשירות הצבא" – כמשמעו בסעיף 8(2) לחוק, לרבות אזרח עובד צה"ל.

ד. "מיועד לשירות בטחון" – כהגדרתו בחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986.

כללי:

2. חלק י"א בחוק דן בנושא בירור קבילות חיילים באמצעות נציב קבילות החיילים (להלן: "הנציב").

3. אין על הנציב מרות בענייני מילוי תפקידו לפי חלק י"א לחוק, זולת מרותו של הדין.

4. מטרת פקודה זו להבהיר את מעמדו, את תפקידיו ואת סמכויותיו של הנציב, וכן את אפשרות הפנייה אליו, את היחסים בינו לבין גורמי צה"ל ואת חובות המפקד בכל הנוגע לטיפול בקבילה שהוגשה לנציב.

הרשאים להגיש קבילה לנציב והמועד להגשתה:

5. הרשאים להגיש קבילה אל הנציב הם המפורטים להלן:

א. אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 13 להלן, שנעשה לגביו בזמן היותו חייל או בהיותו מיועד לשירות בטחון (להלן: "החייל הנפגע").

ב. בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל הנפגע, אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן זוגו של אותו חייל. ובאין אחד מאלה – מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.

דרך הגשת הקבילה:

6. קבילה תוגש לנציב בכתב באחת מן הדרכים המפורטות להלן:

א. בדואר לפי המען: תא דואר 7052 תל אביב, מיקוד 6473424.

ב. בדואר אלקטרוני אזרחי, לכתובת: nakhal@mod.gov.il או בדואר אלקטרוני צבאי לכתובת נקח"ל/קבילות ופניות.

ג. בפקס 03-6977135 (אזרחי) או 0399-7135 (מטכ"ל).

7. קובל רשאי לצרף לקבילתו מסמכים, שברצונו להביא לידיעת הנציב והשייכים לדעתו לעניין.

תוקף סעיף 6
מה-30 באפריל
2015

נספח ב

פקודת מטכ"ל 33.0336

מיום 25 באוק' 1972

תוקף סעיפים 1-38
מה-5 באוגוסט 2009

תוקף סעיף 1-2
מה-30 באפריל 2015

8. הקבילה תיחתם בידי הקובל, ויצוינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי, דרגתו, כתובתו האזרחית ומספרי הטלפון של החייל.
9. הגיש את הקבילה מי שאינו חייל, יצוינו בקבילה, בנוסף לפרטים האמורים של החייל הנפגע, גם שמו, מענו של הקובל ומספר הטלפון של הקובל.
10. קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי, שבו הוא מוחזק, שיעבירה מייד ומבלי לפתוח אותה לנציב.
11. תוכנה של קבילה, לרבות הנספחים לה, הנשלחים באמצעי תקשורת אזרחים (דואר פקטימיליה או אמצעי דואר אלקטרוני אחר) לא יעלה על סיווג "מוגבל" או על רמת הסיווג המתרת למשלוח לפי פקודות הצבא, לגבי משלוח באמצעי תקשורת צבאיים. קובל המבקש להוסיף לתוכן קבילתו מידע או לצרף מסמך בסיווג גבוה יותר, יציין את בקשתו זאת בקבילה. עם פתיחת בירור בקבילה, יוזמן הקובל למסור את המסמכים המסווגים באופן אישי לנציג מוסמך בנציבות.

קבילה על מי:

12. קבילה ניתנת להגשה, על מי שבזמן עשיית המעשה, שעליו מוגשת הקבילה, היה חייל או אדם העובד בשירות הצבא, גם אם ביום הגשת הקבילה שוב אינו חייל או עובד כאמור. הקובל יפרט בקבילתו את זהותו של האדם שעליו הוא קובל (להלן: "האדם שקובלים עליו"), ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזיהויו.

קבילה על מה:

13. ניתן להגיש קבילה על מעשה, לרבות מחדל או פיגור בעשייה, שנתקיימו בו כל היסודות המפורטים להלן:
- א. המעשה פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה.
- ב. המעשה נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת.
- ג. המעשה בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל התקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי צדק בולט.

סייגים לגבי המעשים עליהם ניתן לקבול:

14. לא ייערך בירור בקבילה כשהיא אחת מהמפורטות להלן:

- א. קבילה על החלטות שר הבטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטי, לפי הוראת סעיף 442 לחוק.
- ב. קבילה על החלטת הרמטכ"ל, לפי סעיפים 167 או 167א לחוק.
- ג. קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר.
- ד. קבילה בעניין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוטי, או קבילה בעניין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוטי הכריעו בו לגופו.
- ה. קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוננה על-פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הוועדה.
- ו. קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 לחוק או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר.

תוקף סעיף
משנה א'
מה-13 בינו
2010

- ז. קבילה על החלטת הוועדה לעיון בעונש, לפי הפרק השני של חלק ח' לחוק.
- ח. קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מיונו של מיועד לשירות בטחון, למעט קבילה לגבי כגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המיון.
15. לא ייערך בירור בקבילה שהיא אחת מהמפורטות להן, אלא אם מצא הנציב שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את הבירור:
- א. קבילה בעניין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על-פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג העניינים שסעיף 14, בסעיף משנה ד לעיל, דן בהם.
- ב. קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה, שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר- מהיום שבו נודע לו המעשה.
- ג. קבילה שהוגשה לאחר שעברו 180 יום, מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.

סמכויות הנציב בעת בירור הקבילה:

16. הנציב רשאי לברר את הקבילה בעצמו או באמצעות כל אדם שהסמיך לכך. הנציב או כל אדם שהסמיך לכך, כאמור, רשאים לברר את הקבילה בכל דרך שתיראה להם, ואין הם קשורים להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.
17. הנציב יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו, ולידיעת מפקדו, וייתן להם הזדמנות להשיב עליו; הנציב רשאי לדרוש מהם כי ישיבו אישית על הקבילה בתוך פרק זמן שיקבע הנציב.
18. המפקד בהקשר זה, פירושו אחד מהמפורטים להלן:
- א. קצין בדרגת סא"ל או קצין, המכהן כמפקד יחידת רישום, הממונה ישירות בזמן הגשת הקבילה על האדם שקובלים עליו.
- ב. לגבי קבילה על קצין בדרגת רס"ן, לפחות, או על קצין שהוא מפקד יחידת רישום- קצין בדרגה גבוהה יותר הממונה על הקצין שעליו הייתה הקבילה.
- ג. מפקד אחר, שייקבע על-ידי הנציב.
19. במקרים מיוחדים, כפי שימצא הנציב לנכון, יובא תוכן הקבילה אף לידיעת מפקדי הפיקודים והזרועות, מפקדי יחידות.
20. חיילים ועובדים בשירות הצבא ומפקדיהם ישיבו על הקבילה, בהתאם לדרישת הנציב.
21. הנציב או מי שהסמיך לברר את הקבילה רשאים להזמין, ולחזור ולהזמין, כל אדם, לבוא לפניו ולהעיד או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותו, ולחייב כל עד להעיד בשבועה או בהן צדק.
22. חיילי צה"ל והעובדים בשירות הצבא יענו להזמנה ולדרישה האמורים. מפקד יחידתו של חייל או עובד בשירות צבא, כהגדרתו בסעיף 18 לעיל, ינקוט בצעדים הדרושים להבטחת היענותם להזמנת הנציב או מי שהוסמך על ידו, להעיד בפניו או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותם.
23. אין אדם חייב למסור לנציב ראייה, אם יש בה הודאה בעובדה, שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה, שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.
24. ביקש אדם להימנע ממסירת ראייה, מחמת שהיא עשויה להפילו כאמור בסעיף 23 לעיל והנציב דחה את בקשתו, תימסר הראייה. ראייה שנמסרה כאמור, לא תוגש נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם, בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראייה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

הגשת סיוע לנציב:

- 25.** חייל או עובד בשירות הצבא לא יעשה דבר, שיש בו כדי למנוע, לעכב או להפריע בהגשת קבילה לנציב או בהעברתה או בבירורה של קבילה כזו.
- 26.** חייל או עובד בשירות הצבא ייענה לבקשת הנציב להגיש לו חוות- דעת מקצועית ומידע אחר בתחום התמחותו.
- 27.** ביקש הנציב או אדם אחר שהסמיך לכך לבקר ביחידה או להשתמש במתקניה, לשם עריכת בירור בקבילה, יגיש להם מפקד היחידה כל סיוע מבוקש.

קבילה שנמצאה מוצדקת:

- 28.** מצא הנציב, שהקבילה הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו, וכן לרמ"ט אכ"א, אותו הסמיך הרמטכ"ל, לקבל הודעות כאמור מאת הנציב ולרכז את הטיפול בהן.
- 29.** הנציב רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, להצביע על הצורך בתיקון הליקוי שהעלה הבירור ועל הדרך לתיקונו.
- 30.** כללה המלצת הנציב הערה לגבי מי שקבלו עליו, יזמנו המפקד שנקבע על-ידי הנציב למשרדו, ויקרא בפניו את הערת הנציב בנדון כלשונה וכרוחה.
- 31.** מפקדי צה"ל יתקנו את הליקוי, עליו הצביע הנציב בהודעתו שנמסרה בעקבות בירור הקבילה.
- 32.** הימנעות מתיקון הליקוי עליו הצביע הנציב, כאמור, מחייבת אישור הרמטכ"ל. ראש אכ"א יעביר להחלטת הרמטכ"ל כל מקרה בו מוצע, שלא לפעול לפי המלצת הנציב, בצירוף חוות דעת הפרקליט הצבאי הראשי לגבי ההימנעות מתיקון הליקוי.
- 33.** רמ"ט אכ"א יודיע לנציב, בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחודשיים מיום שקיבל את ההודעה מן הנציב, כאמור בסעיף 28 לעיל, על הצעדים שנקטו בעקבות הודעתו.

קבילה שנמצאה לא מוצדקת:

- 34.** מצא הנציב, שהקבילה לא הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו. הנציב רשאי לפרט בהודעה זו את תמצית ממצאיו.

סייג להודעה:

- 35.** על אף האמור בסעיפים 28 ו-34 לעיל, בהודעה על תוצאות הבירור יהיה הנציב פטור מלהודיע את ממצאיו ונימוקיו במקרים המפורטים להלן:
- א. כשהקבילה הייתה בעניין מינוי לתפקיד פלוני, או בעניין העלאה בדרגה, או בעניין פיטורים מהשירות.
- ב. כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל.
- ג. כשיש, לדעתו, בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.
- ד. כשיש, לדעתו, בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.

תוצאות הגשת קבילה:

- 36.** מפקד לא יפעל, במעשה או במחדל, באופן שיש בו כדי לפגוע בחייל, בשל הגשת קבילה.
- 37.** תוכנם של דברים שרשם קובל בקבילה או דברים שמסר, תוך כדי בירורה בנוגע אליה, וכן קבילה שנמצאה לא-מוצדקת, לא יהוו עילה לצעדים פיקודיים או משפטיים נגד הקובל, אלא אם מצא הנציב, כי הקבילה הייתה כוזבת בזדון והודיע על כך לפרקליט הצבאי הראשי שאישר צעדים אלו.

קבילה המעלה חשד לביצוע עבירה:

- 38.** על אף האמור בסעיף 37, מצא הנציב שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי. העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע הנציב על כך לפרקליט הצבאי הראשי.

הפקודה עודכנה ב-30 באפריל 2015

הופץ בחוזר תיקונים 187

העוסקים במלאכה - תודות

להלן שמות העוסקים במלאכה:

לשכת הנציבה:

תא"ל (מיל") רחלי טבת ויזל
נציבת קבילות החיילים;

הגברת שירן אלבז
עוזרת בכירה לנציבה;

אל"מ (מיל") עו"ד ירון ויסוסר
ראש ענף הפניות;

סא"ל (סגן-אלוף) עו"ד אורטל יוחפז-ארז
היועצת המשפטית לנציבה;

ע"צ עו"ד רחלי דיאמנט-גוטמן
ע' הנציבה לבקרה ומעקב;

סמ"ר אורי יפלח
קצין מחשוב ונתונים;

ע"צ שיר אוליבה
מחשוב ונתונים;

רב"ט (רב-טוראי) משה ריבקין
מש"ק נתונים;

סמל גל באלטר
בקרה ומעקב;

טוראי שיינא עובדיה
בקרה ומעקב.

מחלקת הברור:

בראש מחלקת הברור עומדת קצינה בדרגת אלוף-משנה, המשמשת גם כמפקדת היחידה. מחלקת הברור מונה שישה צוותי ברור. בראש כל צוות עומד קצין בדרגת סגן-אלוף (סא"ל) או אלוף-משנה (אל"מ) במילואים, ולצידו מבררים קצינים, מבררים בשירות חובה, רכזי ברור ויועץ משפטי (עורך דין – אזרח או קצין).

אל"מ (אלוף-משנה) מורן מירצ'יק
ראש מחלקת הברור ומפקדת יחידת נקח"ל;

אל"מ (מיל") שי שרוני
ראש צוות ברור;

סא"ל (סגן-אלוף) עווד עדני
ראש צוות ברור;

סא"ל (סגן-אלוף) מורית זילכה
ראשת צוות ברור;

סא"ל (סגן-אלוף) לנה אלפי-מלקין
ראשת צוות ברור;

סא"ל (סגן-אלוף) עו"ד מיטל ריחני
ראשת צוות ברור;

סא"ל (סגן-אלוף) ד"ר אליזבטה (ליזה) דורפמן-אלברג
ראשת צוות ברור;

עו"ד כרמית בר-טל חלפון
יועצת משפטית למחלקה הברור;

רס"ן (רב-סרן) עו"ד שירן גור
יועצת משפטית למחלקה הברור;

עו"ד ליאת חביב
יועצת משפטית לצוות רפואה;

עו"ד אהד ולנר
יועץ משפטי לצוות זרועות ותומכ"ל;

עו"ד נורית פולק
יועצת משפטית לצוות סדיר;

ע"צ עו"ד איריס ברוך
יועצת משפטית לצוות מילואים;

ע"צ עו"ד שירן בן-ארי
יועצת משפטית לצוות תשלומים ותנאי השירות;

ע"צ עו"ד רויטל זמיר-חי
יועצת משפטית לענף הפניות וקצינת ניהול;

ע"צ אלמוג אלפי
מברר;

סרן שובל אור עראסי
מבררת;

סרן יאיר פלדמן
מברר;

סגן תומר גלבר
מברר;

נספח ג'

בראש נציבות קבילות החיילים עומדת אזרחית הממונה בידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בהמלצת שר הביטחון. תחת הנציבה פועלת יחידה צבאית וגופים מקצועיים תומכים בה. בנציבות עובדים ומשרתים, כתף אל כתף, עובדי משרד הביטחון, עובדי צה"ל וכן מפקדים, קצינים וחיילים.

סגן יהודה כהן
מברר;

סגן רומי מכלוף
מבררת;

סגן נטע בן-ציון
מבררת;

סג"מ (סגן-משנה) יובל כהן
מברר;

סג"מ (סגן-משנה) דנה אלוני
מבררת;

סג"מ (סגן-משנה) דורון שמש
מברר;

סמ"ר (סמל-ראשון) ליה מזרחי
מבררת;

סמ"ר (סמל-ראשון) איתמר פרידמן
מברר;

סמל מיכאלה יעקובוביץ
מבררת;

סמל נועה רחל אילון
מבררת;

סמל אופל וטורי
מבררת;

סמל רון אשבל
מברר;

סמל איתי יעקב
מברר;

סמל דנה בייפוס
מבררת;

סמל ניר רסין
מברר;

סמל טל אנגלנדר
מברר;

סמל יונתן שאקי
מברר;

סמל יהונתן דייכובסקי
מברר;

סמל שון חכים
מברר;

סמל ליזה שלום
מבררת;

סמל ליה שטילבינר
מבררת;

סמל בר רוזנצוויג
מבררת;

רב"ט (רב-טוראי) ליבי רבני
מבררת;

רב"ט (רב-טוראי) אגם עפרי
מבררת;

רב"ט (רב-טוראי) אופק קרעין
מבררת;

טוראי קלי אורן
מבררת;

טוראי דנה שטיימן
מבררת;

טוראי עלמה רייך
מבררת;

טוראי מריאל ויסבורד
מבררת;

טוראי ליה גרודצקי
מבררת;

טוראי שירה בן צמח
מבררת;

טוראי ליה עובדיה
מבררת;

טוראי לאון יוסף שרמן
מברר;

טוראי שירה גדליהו
מבררת;

טוראי סתיו הלוי
מבררת;

טוראי ליה עובדיה
מבררת.

אנשי מילואים:

אל"מ (מיל') מירי בן-שמעון
ראשת צוות;

סא"ל (מיל') סלבו בכר
ראש צוות;

סא"ל (מיל') ד"ר קרן זילכה
ראשת צוות;

סרן (מיל') הדר משה מוסא
קצינת מחשוב ונתונים;

רס"ר (מיל') הדר קכל
מברר;

רס"ר (מיל') ליאור קאופמן
מברר;

רס"ל (מיל') בנימין שפירו
מברר;

רס"ל (מיל') רוני ישר
מבררת;

סמ"ר (מיל') איילת וייסמן
מבררת;

סמ"ר (מיל') ליאור פחטר
מבררת;

סמ"ר (מיל') רועי בן-יוסף
מברר.

במהלך השנה האחרונה סיימו את תפקידם בעלי

התפקידים הבאים:

סא"ל (סגן-אלוף) ד"ר רבקה (ריקי) בצלאל-ממן
ראשת צוות בירור;

סגן (מיל') סיון סיאצ'י
מבררת;

סגן (מיל') מוריה דוד
מבררת;

סגן (מיל') איתי אביינטה
מבררת;

סמ"ר (מיל') גיא בכר
מברר;

סמ"ר (מיל') איתי איצקוביץ
מברר;

סמ"ר (מיל') נעם שפירא
מברר;

סמ"ר (מיל') שליו עמר
מברר;

סמ"ר (מיל') ליאור פור
מברר;

סמ"ר (מיל') הילה מידן
מברר;

סמל (מיל') עלמה קרוזון
מבררת;

סמל (מיל') שיר חצבני
מבררת;

סמל (מיל') מאיה צרפתי
מבררת;

סמל (מיל') מעין לשם
מבררת;

סמל (מיל') אביב ברדה
מבררת;

סמל (מיל') אומה דליס
מבררת;

סמל אווה פומין
מבררת;

סמל (מיל') נויה כהן
מבררת;

סמל (מיל') טל שניידר
מבררת;

סמל (מיל') אילת גיל-און
מבררת;

סמל (מיל') ליאם פלד
מבררת;

סמל (מיל') מיכל יעקב
מבררת;

סמל (מיל') מאיה שטרסברג
מבררת;

סמל (מיל') אמילי סירומיאטניקוב
מבררת.

